

gemeente
Haarlemmermeer

Raadsvoorstel 2014.0011596

Onderwerp **Jaarstukken 2013**

Portefeuillehouder **J.J. Nobel**
Steller **Erik Jan Aafjes**
Collegevergadering **18 maart 2014**
Raadsvergadering

1. Samenvatting

Wat willen we bereiken?

Wij doen uitgebreid en transparant verslag van de behaalde resultaten in 2013 en de daaraan gekoppelde financiën.

Wat gaan we daarvoor doen?

In de jaarstukken geven wij per programma aan wat we hebben afgesproken in de Programmabegroting 2013, wat we hebben bereikt en wat we daarvoor hebben gedaan. Het laatste gedeelte van elk programma geeft de financiële vertaling weer.

We besteden aandacht aan belangrijke resultaten die we in 2013 realiseerden. Daarna leggen wij over een aantal programma overstijgende onderwerpen in diverse paragrafen verantwoording af. Ten slotte geven wij in het laatste hoofdstuk een toelichting op de balans.

Wat mag het kosten?

De jaarstukken vallen onder de reguliere Planning- en Controlcyclus.

Wie is daarvoor verantwoordelijk?

De raad heeft budgetrecht en stelt de kaders vast. Het college van B&W is, binnen de door de raad vastgestelde beleidsmatige en financiële kaders, integraal verantwoordelijk voor het uitvoeren van de programmabegroting.

Wanneer en hoe zal de raad over de voortgang worden geïnformeerd?

Met deze Jaarstukken is de Planning- en Controlcyclus van 2013 afgerond.

2. Voorstel

Het college besluit de raad voor te stellen om:

1. de beleidsverantwoording zoals vermeld bij het onderdeel 'Jaarverslag', exclusief de financiële programmaverantwoording, en de paragrafen van de Jaarstukken 2013 voor kennisgeving aan te nemen;
2. het onderdeel 'Jaarrekening', inclusief de in het onderdeel 'Jaarverslag' opgenomen financiële programmaverantwoording, van de Jaarstukken 2013 vast te stellen;
3. uit oogpunt van begrotingsrechtmatigheid de uitgaven, zoals vermeld in het overzicht Begrotingsoverschrijdingen 2013 in de paragraaf Overzicht begrotings- en kredietoverschrijdingen in de jaarrekening, te autoriseren;

4. in te stemmen met de volgende kredietverstrekkingen 2014 € 9,1 miljoen als de 8e kredietverstrekking voor 2014 (kredietoverheveling 2013);
5. een bedrag van € 461.000 toe te voegen aan de bestemmingsreserve herstructurering bedrijventerreinen;
6. een bedrag van € 49.000 over te hevelen naar 2014 conform het bij de Najaarsrapportage 2011 ingestelde projectbudget ruimte voor duurzaamheid;
7. in te stemmen met budgetoverhevelingen voor inburgering nieuwkomers (€ 190.000), niet gesprongen explosieven (minus € 78.000) en proceskosten oude raadhuis (€ 100.000);
8. het resterende resultaat van € 3.267.000 voordelig ten gunste te laten komen van de Algemene dekkingsreserve;
9. de beslispunten 5, 6, 7 en 8 vast te leggen in de 8^e begrotingswijziging van 2014. Het volledige resultaat wordt in eerste instantie toegevoegd aan de algemene dekkingsreserve.

3. Uitwerking

Wat willen we bereiken?

Wij doen uitgebreid en transparant verslag van de behaalde resultaten in 2013 en de daaraan gekoppelde financiën. In de Jaarstukken 2013 legt het college van B&W verantwoording af over de uitvoering van de Programmabegroting 2013-2016.

Wat gaan we daarvoor doen?

Inleiding

In de Jaarstukken 2013 geven wij antwoord op de volgende vragen:

- Wat wilden we bereiken?
- Wat zouden we daarvoor doen?
- Wat hebben we bereikt en wat hebben we daarvoor gedaan?
- Wat heeft het gekost?

De jaarstukken bevatten twee onderdelen, te weten het jaarverslag en de jaarrekening. Het onderdeel jaarverslag omvat de verantwoording per programma over de uitvoering van de beleidsvoornemens. Hierbij wordt antwoord gegeven op de eerste drie W-vragen. Tevens wordt in de verplichte paragrafen aanvullende informatie gegeven over programma-overstijgende onderwerpen als lokale heffingen, weerstandsvermogen (inclusief risico's), onderhoud kapitaalgoederen, bedrijfsvoering, grondbeleid, financiering, verbonden partijen en rechtmatigheid. Dit onderdeel bevat ook de niet verplichte paragrafen dienstverlening en duurzaamheid.

Rekeningresultaat

De gemeente heeft in 2013 een positief rekeningresultaat van € 3,99 miljoen. Bij de najaarsrapportage werd nog uitgegaan van € 3,9 miljoen. De afwijkingen worden verklaard in de jaarrekening.

Resultaten

De totale financiële verantwoording behoort tot het onderdeel 'Jaarrekening'. Dit omvat zowel de financiële verantwoording per programma ("Wat heeft het gekost") als de verantwoording van de balansposities en de budgetoverhevelingen.

Wat mag het kosten?

De Programmabegroting 2013-2016 was de basis. In het onderdeel 'Wat heeft het gekost' staan per programma de afwijkingen toegelicht ten opzichte van de begroting en de wijzigingen daarop die u heeft vastgesteld.

Begrotingsrechtmatigheid

In het hoofdstuk begrotings- en kredietoverschrijdingen zijn de overschrijdingen gespecificeerd en toegelicht.

Investerings

In de jaarstukken 2013 is toegelicht dat een bedrag van € 9,1 miljoen aan investeringen wordt doorgeschoven naar 2014. Zie de paragraaf restant kredieten in de jaarstukken voor een nadere toelichting.

Toevoeging bestemmingsreserve herstructurering bedrijventerreinen

Aan de bestemmingsreserve Herstructurering Bedrijventerreinen wordt een bedrag van € 461.000 toegevoegd. Dit wordt verklaard doordat in 2013 project bijdragen zijn ontvangen van € 422.000, en subsidie is ontvangen van € 75.000. Daarnaast zijn projectenactiviteiten voor € 54.000 doorgeschoven naar 2014. Hier staat tegenover een vermindering van de bestemmingsreserve van € 90.000.

Projectbudget Ruimte voor Duurzaamheid

Het restant budget van Ruimte voor duurzaamheid (€ 49.000) wordt overgeheveld naar 2014. Het gaat om meerjarig budget. Bij de najaarsrapportage 2011 is expliciet besloten om dit bedrag niet in jaarschijven te verdelen, maar om dit jaarlijks aan het einde van het jaar over te hevelen. Bij de najaarsrapportage 2013 is reeds € 988.000 overgeheveld. Dit blijkt uiteindelijk ca. € 49.000 te laag te zijn, wat alsnog overgeheveld wordt.

Budgetoverhevelingen

Bij de najaarsrapportage 2013 zijn drie budgetoverhevelingen toegekend: dakranden cultuurgebouw, jaar van de sport, niet gesprongen explosieven. Bij de jaarstukken wordt de budgetoverheveling voor niet gesprongen explosieven met € 78.000 verlaagd aangezien er uiteindelijk meer werk in 2013 verzet is dan verwacht (dit betekent minder werk in 2014). Met de najaarsrapportage is € 100.000 aangevraagd voor de proceskosten (door de verzekeringsmaatschappij) met betrekking tot de schade van de sloopwerkzaamheden samenhangend met de verbouwing van het oude raadhuis waarvoor de gemeente aansprakelijk is gesteld. Het was nog onzeker of de afrekening in 2013 of 2014 zou plaatsvinden. De verzekeringsmaatschappij heeft nog geen opgave gedaan van de kosten die zij in rekening brengen bij de gemeente zodat het bedrag wordt overgeheveld naar 2014 aangezien er anders geen dekking is

Hiernaast is via de decembercirculaire gemeentefonds € 190.000 toegekend voor inburgering nieuwkomers. Dit bedrag wordt overgeheveld naar 2014.

Wie is daarvoor verantwoordelijk?

De raad heeft budgetrecht en stelt de kaders vast. Het college van B&W is, binnen de door de raad vastgestelde beleidsmatige en financiële kaders, integraal verantwoordelijk voor het uitvoeren van de programmabegroting en verslaglegging van de resultaten in de jaarstukken.

Wanneer en hoe zal de raad over de voortgang worden geïnformeerd?

Met deze Jaarstukken is de Planning- en Controlcyclus van 2013 afgerond.

4. Ondertekening

Burgemeester en wethouders van de gemeente Haarlemmermeer,
de secretaris,

de burgemeester,

drs. C.H.J. Brugman

drs. Th.L.N. Weterings

Bijlage(n)
Jaarstukken 2013

Jaarstukken 2013

Colofon

Tekst, vormgeving en drukwerk

Gemeente Haarlemmermeer

Postbus 250

2130 AG Hoofddorp

Telefoon 0900 1852

E-mail info@haarlemmermeer.nl

Internet www.haarlemmermeer.nl

Fotografie

Inhoudsopgave

Algemeen.....	5
Inleiding	6
Resultaat van de programmarekening 2013	8
Kerngegevens.....	9
Leeswijzer.....	11
Jaarverslag en toelichting jaarrekening per programma.....	12
Algemene dekkingsmiddelen.....	14
Bestuur, samenleving en publiekscontact	18
Veiligheid	31
Zorg en welzijn.....	40
Werk en inkomen.....	54
Jeugd en onderwijs.....	61
Cultuur, sport en recreatie	71
Mobiliteit.....	84
Ruimtelijke ontwikkelingen	93
Wonen	102
Kwaliteit fysieke omgeving	110
Economische zaken	127
Bestemmingen en financieel resultaat	137
Paragrafen	138
Dienstverlening.....	139
Duurzaamheid, kennis en innovatie	142
Lokale heffingen	148
Weerstandsvermogen	152
Risico's	156
Onderhoud kapitaalgoederen	162
Financiering	167
Bedrijfsvoering	170
Verbonden partijen	174
Grondbeleid	194
Rechtmatigheid.....	197

Jaarrekening	198
Balans	199
Programmarekening	201
Vergelijkende cijfers 2012 - 2013	203
Toelichting op de Balans	205
Niet in de balans tot uitdrukking komende verplichtingen en aanspraken	223
Toelichting op de Programmarekening	227
Overzicht algemene dekkingsmiddelen.....	228
Mutaties reserves	230
Nieuw ingestelde reserves en voorzieningen.....	231
Budgetoverhevelingen.....	233
Onvoorzien	233
Overzicht incidentele baten en lasten	234
Overzicht begrotings- en kredietoverschrijdingen	236
Restantkredieten	238
Recapitulatie op product.....	240
Grondslagen voor de waardering en resultaatbepaling	247
Single information Single audit (SiSa).....	251
Overige gegevens.....	255
Controleverklaring	256
Assurance-rapport van de onafhankelijke accountant	258
Verklarende woordenlijst	260

Algemeen

Inleiding

Hierbij bieden wij de gemeenteraad de Jaarstukken 2013 aan. Met deze jaarstukken leggen wij – als onderdeel van de Planning en Control-cyclus – verantwoording af over de uitvoering van de in de Programmabegroting 2013-2016 genoemde beleidsvoornemens en bijbehorende budgettaire kaders voor het jaar 2013.

Dit is tevens het laatste PCC-stuk van de collegeperiode 2010-2014. Een periode die gekenmerkt werd door grote financiële onzekerheid. De Nederlandse economie kwam in een recessie. Het begrotingstekort bij het Rijk leidt tot zowel bezuinigingen als lastenverzwaring, waarbij de bezuinigingen via de uitkering van het Gemeentefonds leiden tot lagere inkomsten van gemeenten. Ondanks de gematigde positieve berichtgeving, is het nog onduidelijk hoe de rijksfinanciën zich verder zullen ontwikkelen. Met de overdracht van decentralisaties in het sociaal domein zorgt dit een moeilijk te voorspellen toekomst voor gemeenten en hun financiële perspectieven.

Financiën

De jaarrekening 2013 sluit met een voordelig resultaat van € 3,99 miljoen (bij de najaarsrapportage verwacht € 3,9 miljoen). Voor een toelichting op de cijfers verwijzen wij naar de paragraaf 'wat heeft het gekost' bij de programma's.

Sociaal domein

De komende jaren krijgt de gemeente er een aantal grote taken bij in het sociaal domein: de volledige jeugdhulp, de persoonlijke begeleiding en dagbesteding uit de Algemene Wet Bijzondere Ziektekosten (AWBZ) en de ondersteuning en begeleiding bij het vinden van werk (Participatiewet). Met deze decentralisatie van taken worden wij verantwoordelijk voor vrijwel de gehele maatschappelijke ondersteuning van onze inwoners; jong en oud. Het raakt alle leefgebieden: zorg, welzijn, opvoeding, onderwijs, werk en inkomen en veiligheid. Gemeenten krijgen de opgave om met minder middelen de maatschappelijke ondersteuning toch slimmer en beter te organiseren.

In de voorbereiding op deze nieuwe taken is in het afgelopen jaar het koersdocument tot stand gekomen. Dit koersdocument is een product van een intensieve samenwerking binnen én buiten de gemeentelijke organisatie en is tot stand gekomen in een proces waarin door velen is meegedacht en meegeschreven. Het is tevens het resultaat van anderhalf jaar voorbereiding. De wetgeving is nog niet gereed, de informatievoorziening vanuit het Rijk is schaars en de discussies over de (invulling van) de decentralisaties vinden nog volop plaats. Met het koersdocument hebben wij een vervolg gegeven aan de nota 'richting, proces en aanpak' uit maart 2012 en het plan van aanpak uit december 2012. Op basis van het koersdocument werken we programmatisch met onze partners toe naar de uitvoering per 1 januari 2015 en de jaren daarna.

Ruimtelijk domein

Eind 2013 was er voor vrijwel het gehele grondgebied van Haarlemmermeer een actueel bestemmingsplan. Wij hebben gewerkt aan in totaal 44 bestemmingsplannen. Het merendeel betrof de actualiseringsplannen en de ontwikkelingsplannen. De actualiseringsplannen maken nu onderdeel uit van de lijst van gebiedsdekkende bestemmingsplannen, die sinds eind 2013 bestaat uit 59 plannen. In afgelopen jaar zijn van deze 59 plannen, er 33 onherroepelijk geworden. Daarnaast zijn door u 21 plannen vastgesteld die zich nu nog in de beroepsfase bevinden. De overige 5 plannen zijn in procedure of in voorbereiding hiervan.

Infrastructuur

Dit jaar zijn er op gebied van bereikbaarheid grote stappen gezet in onze gemeente. De opening van de nieuwe N201 maakte een einde aan jaren van werk aan de weg en overlast. De nieuwe aansluiting van de A4 bij Hoofddorp en de Taurusavenue zorgen voor aanzienlijke betere doorstroming. Ook werd onze gemeente verrijkt met een geheel nieuwe afslag van de A4 bij Hoofddorp Zuid. Bij Badhoevedorp werd de start gemaakt met de omlegging van de A9. Het Deltaplan Bereikbaarheid leidt op het onderliggende wegennet in onze gemeente tot verbeteringen waardoor onze gemeente aantrekkelijk blijft als vestigingslocatie, zowel nu als in de nabije toekomst

Park21

In 2013 zijn we van start gegaan met het tweede deelplan van Park21. Deelplan 1, met daarbij het nieuwe terrein voor de Hoofddorp Pioniers vordert gestaag en wordt begin 2014 opgeleverd. Met het zeker stellen van de PASO-gelden (Plan van Aanpak Schiphol en Omgeving) is de financiële basis voor het park solide. Met het Hoogheemraadschap van Rijnland werden afspraken gemaakt over een duurzaam watersysteem voor in het park. Ook werd overeenstemming bereikt over het aanleggen van een recreatieplas in Park21.

Meermaker

Dit jaar is het Duurzaam Bedrijf in januari officieel opgericht en kreeg in september de naam 'Meermaker'. In december werd begonnen met het eerste grote project waarbij 3000 huurwoningen van woningcorporatie Ymere voorzien worden van zonnepanelen waar bij onze inwoners hun energierekening per direct zien afnemen. Het vergunningstraject dat nodig is om zonneweide te realiseren bij de A4 is gestart met de verwachting dat in het eerste kwartaal van 2014 begonnen kan worden met de aanleg. In december is Tegenstroom, de lokale duurzame energiemaatschappij opgericht.

Cebu

In begin november werd onze gemeente opgeschrikt door het nieuws dat de tyfoon Haiyan grote delen van de Filipijnen getroffen had, waarbij de regio rondom onze zusterstad Cebu het middelpunt bleek te zijn. Onder de regie van de vriendschapsband Haarlemmermeer-Cebu is in onze gemeente een hulp- en inzamelingsactie op touw gezet die in totaal meer dan €200.000 voor de getroffen en heeft opgeleverd.

Terugblik

Terugkijkend op 2013 kunnen we concluderen dat wij er in geslaagd zijn om zelfs in deze sombere tijden financieel gezond te blijven. Dit door vroeg te anticiperen, behoedzaam om te gaan met financiën en te durven investeren. Voor onze inwoners zijn vrijwel alle lokale lasten gelijk gebleven en alleen maar gecorrigeerd voor de inflatie en in de laatste begroting stelde het college voor om in 2013 zelfs geen inflatiecorrectie toe te passen. Dit ter stimulering van de lokale economie en ter compensatie van de lastenverzwaringen van het Rijk. De anticyclische investeringen in onze gemeente leiden ertoe dat er veel nieuwe voorzieningen voor onze inwoners beschikbaar komen zoals het Sportcomplex Koning Willem-Alexander, het nieuwe onderkomen van Hoofddorp Pioniers, het eerste en tweede deelplan Park21 en de oplevering van de eerste huizen in Tudorpark. Maar ook kan geogost worden van de investeringen in Meermaker en het Deltaplan Bereikbaarheid. In de Metropool Regio Amsterdam (MRA) ontstaan steeds meer kansen op het gebied van economie en ruimtelijke ordening. Door goede samenwerking binnen de MRA is onze gemeente in goede positie om deze kansen te benutten. Op Beukenhorst-zuid en Park20/20 gaat de verkoop van duurzame bedrijfspanden en de bouw en oplevering ondanks de crisis in de vastgoed toch door. Daar waar in de rest van Nederland nauwelijks gebouwd wordt, is de gemeente Haarlemmermeer de afgelopen jaren erin geslaagd toch projecten van de grond te krijgen die bij moeten dragen aan een steeds verbeterende en nog hoogwaardiger woon-, leef- en werkklimaat. Het college durft dan ook te stellen dat 'kwaliteit door keuzes' gewerkt heeft.

Resultaat van de programmarekening 2013

Hieronder het verloop naar het resultaat van de programmarekening. Het start bij de primaire begroting 2013-2016. Dan volgen alle mutaties waartoe de raad tot en met december 2013 heeft besloten. Het definitieve begrotingssaldo eindigt met het saldo van de Najaarsrapportage. In het jaarverslag 2013 hebben we de afwijkingen van de rekeningcijfers ten opzichte van de actuele begroting toegelicht.

Mutaties		Bedrag* € 1 miljoen
Primaire Begroting	2013-2016	0,12
	Najaarsrapportage 2012	-0,49
	Structurele effecten jaarrekening	-0,14
Aangepast saldo Begroting 2013-2016		-0,51
Voorjaarsrapportage 2013	Algemene uitkering	-0,41
	Verhoging werkgeverslasten(pensioenpremies en ZVW-grens)	-0,69
	Precariobelasting	4,01
	Toeristenbelasting	-0,25
	Financiering en kapitaallasten	0,84
	Effecten Meerjaren Perspectief Grondzaken	-0,20
	Onderwijshuisvesting	-0,83
	Overige ontwikkelingen	-2,22
Najaarsrapportage 2013	Gemeentefonds	1,05
	Ontwikkeling bijstandsuitkeringen (WWB)	2,32
	Verkoopopbrengst percelen voor omlegging A9	1,02
	Precario voor elektriciteitsleidingen	3,87
	Financiering en kapitaallasten	1,35
	Opbrengst OZB	-1,02
	Reorganisatie Sociale Dienstverlening	-0,85
	Aanleg Meerbrug	-0,57
	Diverse verschillen	-0,70
	Toevoeging aan behoedzaamheidsreserve	-2,32
Saldo definitieve begroting		3,89
Mutaties Jaarstukken	Gemeentefonds volgens decembercirculaire 2013 (brief raad 2014/2706)	0,88
	Belastingen	-0,55
	Parkeerbelasting	-0,74
	WMO (met name sociale verstrekkingen in natura)	0,97
	Werk en inkomen: met name algemene bestaanskosten	0,95
	Onderwijs Verwijderen noodlokalen/ lager klein onderhoud	0,50
	Economische zaken (met name herstructurering bedrijventerreinen)	0,64
	Afwikkeling Westflank	-2,36
	Diverse	-0,19
Resultaat 2013		3,99

Kerngegevens

Financiële structuur

(bedragen x € 1.000)	Rekening				
Programmarekening	2013	2012	2011	2010	2009
Baten	377.299	375.424	391.645	422.355	390.107
Lasten	405.811	410.094	356.936	395.579	402.312
Resultaat voor bestemming	-28.512	-34.669	34.709	26.776	-12.205
Mutaties van de reserve	32.497	48.451	-32.277	-23.405	19.689
Resultaat na bestemming	3.986	13.782	2.432	3.371	7.484

Balans

Materiële vaste activa	475.149	431.258	404.557	382.574	341.283
Reserves	276.023	304.534	339.204	301.123	270.234
Voorzieningen	18.376	18.683	20.582	25.919	26.660
Langlopende schulden	371.421	315.086	242.131	230.056	232.627

Ratio

Current ratio	1,29	1,49	1,75	1,64	2,35
Quick ratio	0,39	0,42	0,40	0,46	0,77
Eigen/lang vreemd vermogen	0,74	0,97	1,40	1,33	1,19

Ratio's

De Current ratio is een kengetal om de financiële toestand en specifiek de liquiditeit van een bedrijf te meten. Het geeft de mate aan waarin de verschaffers van het kort vreemd vermogen (Kortlopende Schulden) uit de vlottende activa kunnen worden betaald. Het geeft ook bij ons inzicht in de liquiditeitspositie. Het kengetal wordt bepaald door de volgende formule: $\text{Vlottende activa} / \text{Vlottende passiva}$. Algemeen geldt een waarde van tussen de 1,5 en 2 als indicatie dat het gaat om een financieel gezonde onderneming.

De Quick ratio is een ander kengetal om de financiële toestand en specifiek de liquiditeit van een bedrijf te meten. Het geeft de mate aan waarin de verschaffers van het kort vreemd vermogen uit de vlottende activa kunnen worden betaald. Hier worden de voorraden (bij ons de grondexploitaties en strategische gronden), in tegenstelling tot de current ratio, niet meegerekend. Dit omdat deze vaak niet in hun geheel verkocht kunnen worden en omdat bij gedwongen verkoop er meestal verlies van waarde is. Dit kengetal wordt bepaald door de volgende formule: $(\text{Vlottende activa minus voorraden}) / \text{Vlottende passiva}$. Algemeen geldt een waarde van boven de 1 als financieel gezond.

De Current Ratio en de Quick Ratio zijn primair gericht op ondernemingen. Aangezien wij als gemeente op korte termijn aan aanvullende liquide middelen kunnen komen, wordt bij zowel de Current- als de Quick ratio door ons een lagere grens gehanteerd.

De ratio eigen vermogen / langlopend vreemd vermogen geeft een indicatie van de solvabiliteit, oftewel de mate waarin de onderneming in geval van liquidatie kan voldoen aan haar financiële verplichtingen aan de verschaffers van vreemd vermogen. Een waarde van boven de 0,6 geldt als financieel gezond. Hier zitten we boven.

Sociale structuur

	2013	2012	2011	2010	2009
Aantal inwoners					
Inwoners	144.162	143.962	143.411	142.825	142.028
< 24	45.167	45.386	45.303	45.188	44.908
25 < 55	61.593	62.199	62.777	63.355	63.956
> 54	37.402	36.377	35.331	34.282	33.164
Totaal Wwb*	1573	1.421	1.468	1.421	1.262
Aanvragen bijzondere bijstand	Komt nog	5.960	5.407	5.429	3.612
Aanvragen WMO					
Vervoersvoorzieningen	**	483	537	706	1.425
Rolstoelen	**	467	475	564	496
Woonvoorzieningen	**	798	730	799	700
Hulp bij de huishouding	**	1.414	1392	1.519	2.547
Totaal	2984	3162	3134	3588	5168

*Uitkeringen wet BUIG (=Wwb inclusief BBZ levensonderhoud/IOAW/IOAZ)

** niet meer apart geregistreerd

Fysieke structuur

	2013	2012	2011	2010	2009
Woningen					
Aantal woningen ¹	57.857	57.662	57.515	57.114	57.059
waarvan koop	37.500	37.300	37.078	36.817	37.088
waarvan huur	20.357	20.362	20.437	20.297	19.971
Saldo toename	195	147	401	55	248
Economie					
Totale beroepsbevolking ²	95.989	96.406	96.995	98.201	96.926
Aantal arbeidsplaatsen ³	115.406	114.114	112.386	114.667	116.383

1. Bron CBS de BAG-gegevens. Cijfer per 1-1-2013

2. De bevolking van 15 tot en met 64 jaar wordt als potentiële beroepsbevolking aangemerkt. Bron CBS, cijfer per 1 januari 2013

3. Voltijds werkzame personen (>12 uur per week). Bron CBS, cijfer per 1 januari 2013

Leeswijzer

De Jaarstukken 2013 zijn gebaseerd op de Programmabegroting 2013-2016.

De jaarstukken bestaan uit de volgende delen:

- Algemeen
- Jaarverslag en jaarrekening per programma
- Jaarrekening
- Overige gegevens

Algemeen

Dit onderdeel bestaat uit de kerngegevens, de terugblik, het resultaat van de programmarekening, deze leeswijzer en de samenstelling van het bestuur.

Jaarverslag en jaarrekening per programma

Het jaarverslag bestaat uit de programmaverantwoording en de (verplichte) paragrafen. In dit onderdeel worden per programma de volgende vragen beantwoord:

- Wat wilden we bereiken?
- Wat zouden we daarvoor doen?
- Wat hebben we bereikt en wat hebben we daarvoor gedaan?
- Wat heeft het gekost?

Bij het onderdeel 'Wat heeft het gekost?' worden op doelstellingniveau de substantiële verschillen ($\geq$ € 75.000) tussen de gewijzigde begroting en de Jaarrekening toegelicht.

In de paragrafen geven we aanvullende informatie over programmaoverstijgende onderwerpen; dienstverlening, duurzaamheid, lokale heffingen, weerstandsvermogen (inclusief risico's), onderhoud kapitaalgoederen, financiering, bedrijfsvoering, verbonden partijen, grondbeleid en rechtmatigheid.

Jaarrekening

De jaarrekening bestaat uit de balans, overzichten van de programmarekening en de toelichtingen daarop. Conform voorgaande jaren is in de toelichting op de balans het verloop van de balansposten gedurende het verslagjaar weergegeven en worden de belangrijkste mutaties toegelicht.

De overzichten van de programmarekening bestaan uit een overzicht van de gerealiseerde baten en lasten van de programma's, de toelichting op de programmabegroting, de gerealiseerde algemene dekkingsmiddelen, het mutatieoverzicht van de reserves, de budgetoverhevelingen, het verloop van de post onvoorzien, de incidentele baten en lasten en een overzicht van door de raad te autoriseren budget- en kredietoverschrijdingen.

Overige gegevens

In dit deel treft u de controleverklaring van EY-accountants, een accuracy-rapport en een verklarende woordenlijst aan.

Door afronding kunnen kleine verschillen optreden in de optellingen.

Jaarverslag en toelichting jaarrekening per programma

Algemene dekkingsmiddelen (incl. grondzaken)

Lasten in €

69.975

Portefeuillehouder: Nobel

% totale realisatie

15,3%**Maatschappelijk doel:****Haarlemmermeer is een financieel gezonde gemeente met een aanvaardbaar lastenniveau.****Uit welke onderdelen bestaat het?****Onderdeel A:**

Belastingen (OZB, parkeren, toeristenbelasting, precariobelasting).

Onderdeel B:

Gemeentefonds.

Onderdeel C:

Grondexploitatie.

Onderdeel D:

Financiering/bespaarde rente/dividend.

Onderdeel E:

Onvoorzien/saldo kostenplaatsen.

Wat houdt dat in?Voor meer informatie :
paragraaf lokale heffingenVoor meer informatie :
paragraaf grondbeleidVoor meer informatie :
paragraaf financiering**Hoeveel geld ging hierin om?****Rekening 2013**

baten	77.294
lasten	3.540
percentage verschil lasten t.o.v. begroting	-18%

Rekening 2013

baten	116.424
lasten	0
percentage verschil lasten t.o.v. begroting	0%

Rekening 2013

baten	61.724
lasten	59.986
percentage verschil lasten t.o.v. begroting	2%

Rekening 2013

baten	22.857
lasten	1.644
percentage verschil lasten t.o.v. begroting	0%

Rekening 2013

baten	966
lasten	4.805
percentage verschil lasten t.o.v. begroting	-93%

Algemene dekkingsmiddelen

Jaarrekening

Wat heeft het gekost?

Bedragen x € 1.000. Er kunnen afrondingsverschillen optreden.		Originele begroting	Gewijzigde begroting	Rekening	Verschil rekening gewijzigde begroting
Algemene dekkingsmiddelen		2013	2013	2013	
Haarlemmermeer is een financieel gezonde gemeente met een aanvaardbaar lastenniveau.	Baten	255.369	276.270	279.264	2.994
	Lasten	42.151	68.553	69.975	-1.422
Resultaat voor bestemming (B-L)	Saldo	213.218	207.717	209.289	1.572
Uitsplitsing per beleidsdoel					
Onderdeel A: Belastingen (OZB, parkeren, toeristenbelasting, precariobelasting).	Baten	71.012	78.396	77.294	-1.102
	Lasten	3.006	3.006	3.540	-534
	Saldo	68.006	75.390	73.754	-1.636
Onderdeel B: Gemeentefonds.	Baten	114.203	115.545	116.424	879
	Lasten				
	Saldo	114.203	115.545	116.424	879
Onderdeel C: Grondexploitatie.	Baten	49.610	58.897	61.724	2.827
	Lasten	41.450	61.408	59.986	1.422
	Saldo	8.160	-2.511	1.738	4.249
Onderdeel D: Financiering/bespaarde rente/dividend.	Baten	19.579	22.467	22.857	390
	Lasten	1.078	1.644	1.644	
	Saldo	18.501	20.823	21.213	390
Onderdeel E: Onvoorzien/saldo kostenplaatsen.	Baten	966	966	966	
	Lasten	-3.383	2.495	4.805	-2.310
	Saldo	4.349	-1.529	-3.839	-2.310

Toelichting gewijzigde begroting 2013 - rekening 2013

Onderdeel A:

Baten:

Per saldo is er op dit beleidsdoel een nadeel van ruim € 1.102.000.

bedragen * € 1.000		
OZB	668	voordelig
Toeristenbelasting	-1.137	nadelig
Parkeerbelasting	-744	nadelig
Dwanginvordering	175	voordelig
Precariobelasting	-79	nadelig
Hondenbelasting	15	voordelig
Totaal	-1.102	nadelig

Per onderdeel lichten wij dit als volgt toe:

De opbrengst uit de OZB is € 668.000 hoger. Er is € 380.000 aan de voorziening voor dubieuze debiteuren toegevoegd en dit is als last opgenomen. Voor de vergelijking met de begroting (waarbij dit netto is opgenomen) wordt dit bedrag van het verschil afgetrokken. Per saldo resteert een hogere opbrengst van € 288.000. Bij de niet woningen zijn meer objecten opgeleverd dan verwacht waardoor de WOZ waarden € 70 miljoen hoger zijn. Dit genereert een hogere opbrengst van € 402.000. Alsnog toegekende verminderingen over het belastingjaar 2012 hebben een nadeel van € 114.000 tot gevolg.

De omzet van de hotels waarop de toeristenbelasting wordt gebaseerd fluctueert sterk. In de paragraaf lokale heffingen is een grafiek opgenomen van deze ontwikkeling. Voor 2012 waren nog niet alle aanslagen toeristenbelasting definitief gemaakt. Een derde van de aangiftes moest nog door gecontroleerd worden. De ervaring uit voorgaande jaren leerde dat er hieruit vaak nog aanzienlijke meeropbrengsten kwamen, doordat bij de controle werd geconstateerd dat foutief was omgegaan met aftrekposten. Een dergelijk voordeel heeft dit jaar niet heeft plaatsgevonden. Gezien de economische crisis blijft de omzet van belastingplichtigen achter bij de eerdere prognoses en naar nu is gebleken heeft een aantal hotels een ster ingeleverd waardoor de kamerprijzen omlaag zijn gegaan. Nu alle aanslagen voor 2012 definitief zijn gemaakt is een tekort geconstateerd van € 448.000. Voor 2013 zijn alleen nog maar voorlopige aanslagen opgelegd. De uitkomsten van de controle 2012 werken direct door in de opbrengst van 2013. Ook was in de prognose van 2013 rekening gehouden met de opening van een nieuw hotel medio 2013. Dit hotel is pas in januari 2014 geopend. Dit resulteert in € 688.000 lagere opbrengst in het belastingjaar 2013.

De verhoogde opbrengst van € 900.000 voor de parkeerbelasting die in de begroting van 2013 was opgenomen is niet gerealiseerd. De inkomsten zouden voor €300.000 moeten worden geëffectueerd uit de (tijdelijke) parkeergarage bij het raadhuis en voor € 600.000 uit verhoging van het tarief op het voormalig Van der Zeeterrein, het invoeren van betaald parkeren in de Verzetsheldenbuurt en de aanleg van het betaald parkeren terrein aan de Binnenweg. De uitbreidingen in de Verzetsheldenwijk en de Binnenweg alsmede de wijziging op het voormalig Van der Zeeterrein zijn pas in het najaar van 2013 ingegaan, waar eerder rekening was gehouden met februari/maart. Daarnaast zijn de Kruisweg en het Dik Tromplein enkele maanden afgesloten geweest. Totaal nadelig resultaat € 744.000. Door extra invorderingsactiviteiten zijn de baten € 175.000 hoger dan begroot. Hier staan voor € 71.000 hogere lasten tegenover.

Precario wordt geïnd voor het gebruik van openbare ruimte (standplaatsen, bouwketen, bouwcontainers enzovoorts) en voor kabels en leidingen van bedrijven die in gemeentegrond liggen. Het nadelig resultaat op de precariobelasting in 2013 heeft betrekking op het gebruik van openbare ruimte. Voor het heffen van sommige vormen van precario zijn de kosten van het opleggen en handhaven onvoldoende in verhouding tot de opbrengsten, daarom is niet overgegaan tot uitvoering. De opbrengst van € 79.000 is hiermee niet gerealiseerd.

Lasten:

De lasten zijn in totaal € 534.000 hoger door voornamelijk de toevoeging aan de voorziening dubieuze belastingdebiteuren (€ 380.000), hogere lasten dwanginvordering (€ 71.000) en hogere lasten in verband met de basis administratie gebouwen (€ 60.000). Dit wordt voor de eerste twee posten gecompenseerd door hogere baten.

Onderdeel B:

Baten:

De opbrengst uit de algemene uitkering is € 879.000 hoger. Via de brief over de decembercirculaire (kenmerk 2014.2706) hebben wij een voordeel gemeld van € 858.000 met name door het voordelige effect van het herfstakkoord en een extra bijdrage voor inburgering nieuwkomers. Het restant van het voordelige verschil (€ 31.000) komt door het saldo van de afrekeningen over 2011 en 2012.

Onderdeel C:

Baten:

- Over 2013 is minder omzet gerealiseerd, een nadeel in de baten van € 6,9 miljoen
- Er is over 2013 € 8,5 miljoen meer winst gerealiseerd. Dit heeft met name betrekking op het project Beukenhorst-zuid
- De vrijval uit de verliesvoorziening was € 0,1 miljoen hoger voor het project Boseilanden
- Bij de (deel)afsluiting van de projecten Fuikweg, Getsewoud en Hoofddorp-centrum is € 0,9 miljoen meer resultaat geboekt
- Een drietal incidentele grondverkoop leveren een voordeel op van € 0,3 miljoen

Lasten:

- Over 2013 is minder omzet gerealiseerd, een voordeel in de lasten van € 6,9 miljoen
- Aan deelgebied 1 van Park 21 zijn enkele uitgaven doorgeschoven naar 2014, dat levert een voordeel van € 0,8 miljoen op
- Voor de projecten Hoofddorp-centrum, Nieuw-Vennep Nieuwe Kom en Diverse woningbouw is € 2,4 miljoen meer gestort in de voorziening negatieve resultaten plannen
- Het afsluiten van het project Spoorlaan-zuid-zuid heeft een hoger negatief resultaat tot gevolg gehad (€ 0,1 miljoen)
- Over 2013 is de grondpositie Badhoevedorp administratief gecorrigeerd. Dit heeft een nadeel van € 3,8 miljoen tot gevolg

Onderdeel D:**Baten:**

Door de lage rente is er een rentevoordeel op de aangetrokken kortlopende middelen (€ 70.000) en op de aangetrokken langlopende leningen (€ 30.000). Daarnaast is er een incidenteel rentevoordeel op uitstaande middelen van € 214.000.

Van de Waterwolf BV hebben wij over het boekjaar 2012 een dividend ontvangen van € 70.000. Ook hebben we aan dividenden € 18.000 meer van de BNG ontvangen en € 12.000 minder van de Meerlanden.

Onderdeel E:**Lasten:**

In de jaren 2007 tot en met 2011 hebben wij met het Rijk, de provincie Noord-Holland en het Hoogheemraadschap van Rijnland samengewerkt aan het Westflank project. In juni 2011 hebben de ministers aan de Tweede Kamer laten weten het tracé van de Randstad 380kV aan de westkant van de gemeente aan te willen leggen. Dit was een dermate principiële ingreep in het lopende planproces dat de andere betrokken partijen hebben besloten het planproces stil te zetten. Vanwege deze principiële inbreuk beschouwen deze partijen het Rijk schadeplichtig voor de tot dan toe gemaakte plankosten, inclusief de toegerekende rente, ad € 2,3 miljoen. Wij hadden dit bedrag opgenomen als vordering op het Rijk. Het Rijk gaf aan dat deze vordering verrekend kon worden met de 'nota Ruimte'-gelden die beschikbaar zijn gesteld aan de provincie Noord-Holland voor de gebiedsontwikkeling van Haarlemmermeer-west. Deze gelden waren in principe voor investeringen in het gebied. In april 2013 heeft het college van Gedeputeerde Staten van de provincie Noord-Holland aangegeven dat de verantwoordelijkheid voor de planvorming bij ons hoort. De verwachting is dat als de partijen overeenstemming bereiken over de benutting van de 'nota Ruimte'-gelden, deze naar ons worden overgedragen. Door de drie partijen is de keuze gemaakt om de gemaakte kosten van voorbereiding, toezicht en administratie voor de Westflank niet te verrekenen met de 'nota Ruimte'-gelden. Daarom is de vordering nu als verlies opgenomen.

Bestuur, samenleving en publiekscontact

Lasten in €

25.858

Portefeuillehouders: Weterings, Bak, Nederstigt, Elzakalai, Nobel

% totale realisatie

5,7%

Maatschappelijk doel:**Het borgen van democratische en transparante besluitvorming en excellente dienstverlening aan bewoners, instellingen en bedrijven.****Wat wilden wij bereiken?****Onderdeel A:**

Het goed functioneren en faciliteren van formele gemeentelijke organen (gemeenteraad, college van burgemeester en wethouders, burgemeester en rekenkamercommissie).

Onderdeel B:

Het verzamelen van achtergrondinformatie en transparant, rechtmatig en duidelijk zijn in de besluitvorming en informatieverstrekking.

Beleidsdoel C:

Het behartigen van de belangen van Haarlemmermeer buiten de gemeentegrenzen en het versterken van de bestuurlijke samenwerking.

Beleidsdoel D:

Wij zijn goed bereikbaar voor inwoners, bedrijven en instellingen en open, deskundig en duidelijk in onze contacten.

Beleidsdoel E:

Wij beheren betrouwbare basisregistraties en leveren diensten en producten van burgerzaken en de burgerlijke stand.

Wat zouden wij daarvoor doen?**Activiteiten**

1. Het faciliteren van de bestuursorganen van de gemeente
2. Het faciliteren van de Rekenkamercommissie
3. Het houden van verkiezingen
4. Herbenoemings-procedure Burgemeester

Activiteiten

1. Het doen van generiek onderzoek
2. Het stimuleren van participatie bij beleidsvorming
3. Het onderhouden en faciliteren van adviesorganen (sportraad, gehandicaptenraad e.d.)
4. Het communiceren van besluitvorming (via website, begrotingskrant e.d.)
5. Het uitbrengen van gemeentekrant Informeer
6. Het verstrekken van gerichte informatie aan inwoners en bedrijven over de activiteiten van de gemeente door bewonersbrieven en dergelijke
7. Het inzetten van social media
8. Het beschikbaar stellen van informatie via een portal over de Haarlemmermeer
9. Het organiseren van de planning en control cyclus (inclusief interne controlfunctie)
10. Het faciliteren van controles door de accountant

Activiteiten

1. Het deelnemen aan bestuurlijke samenwerkingsverband en
2. Het onderhouden van het lidmaatschap van de VNG en G32
3. Het onderhouden van de stedenband(en)
4. Het ontplooiën van activiteiten ten behoeve van citymarketing

Activiteiten

1. Het openstellen van balies
2. Het telefonisch bereikbaar zijn op 0900-1852
3. Het beschikbaar maken van producten en diensten via de digitale balie en inrichting van een nieuw online-team
4. Het afhandelen van brieven en e-mails
5. Het zoveel mogelijk in het eerste contact beantwoorden en afhandelen van vragen en meldingen
6. Het effectief inspelen op meldingen, vragen, wensen, behoeften en initiatieven door gebiedsgericht te werken
7. Het adequaat reageren op meldingen en klachten die betrekking hebben op onze bejegening, besluiten en regels
8. Het lokaal bereikbaar zijn voor meldingen, vragen, wensen, behoeften en initiatieven door gebieds gericht te werken
9. Het afhandelen van gevonden en verloren voorwerpen

Activiteiten

1. Het leveren van producten en diensten van burgerzaken en de burgerlijke stand
2. Het bestrijden van fraude
3. Het verstrekken van paspoorten, Nederlandse Identiteitskaarten en DigiD's (enkel aan niet-ingezetenen) via de Schipholbalie
4. Het bieden van one-stop-shop service voor expats van internationale bedrijven
5. Het beheren van betrouwbare basisregistraties
6. Het verstrekken van informatie uit GBA (Gemeentelijke Basisadministratie Persoonsgegevens)
7. Werken aan landelijke en lokale ontwikkeling van de GBA

Wat heeft het gekost?**Rekening 2013**

batens	8
lasten	13.390
percentage	0%
verschil lasten t.o.v. begroting	

Rekening 2013

batens	0
lasten	394
percentage	25%
verschil lasten t.o.v. begroting	

Rekening 2013

batens	9
lasten	1.032
percentage	-8%
verschil lasten t.o.v. begroting	

Rekening 2013

batens	2
lasten	4.215
percentage	0%
verschil lasten t.o.v. begroting	

Rekening 2013

batens	2.735
lasten	6.827
percentage	0%
verschil lasten t.o.v. begroting	

Bestuur, samenleving en publiekscontact

Het gemeentebestuur van Haarlemmermeer bestaat uit de Raad, burgemeester en het College van burgemeester en wethouders. Deze organen geven samen invulling aan een lokaal democratisch besluitvormingsproces dat transparant en zorgvuldig plaatsvindt. Daartoe worden ze ambtelijk ondersteund. Daarnaast opereert het gemeentebestuur in een regionale, nationale en internationale context en worden daarbinnen diverse contacten en relaties onderhouden.

Haarlemmermeer heeft ruim 144.000 inwoners, 17 kantoorlocaties en 54 bedrijventerreinen. Inwoners, bedrijven en instellingen vragen om excellente dienstverlening en een transparante en zorgvuldige democratische besluitvorming waarbij samen met de klant wordt gewerkt aan de invulling ervan.

Ons doel is een dienstbare, betrouwbare en daadkrachtige overheid te zijn met een bestuur dat zichtbaar en herkenbaar is voor de inwoners. De klant wordt bediend door één herkenbare ingang te bieden voor alle diensten en beleidsvelden. Het invulling geven aan dit gastheerschap gemeentebreed en het leveren van diensten voor burgerzaken maakt onderdeel uit van dit programma. Specifieke dienstverlening is opgenomen in de betreffende beleidsprogramma's.

Maatschappelijk doel: Het borgen van democratische en transparante besluitvorming en excellente dienstverlening aan bewoners, instellingen en bedrijven.

Beleidsdoel A: Het goed functioneren en faciliteren van formele gemeentelijke organen (gemeenteraad, college van burgemeester en wethouders, burgemeester en rekenkamercommissie).

Wat wilden we bereiken?

In de programma begroting 2013-2016 stond het als volgt :

“Het functioneren van de Raad, zijn leden, zijn gremia en zijn voorzitter met betrekking tot de volksvertegenwoordigende, de kaderstellende en de controlerende rol vormen niet alleen de kern van de besluitvorming van het bestuursorgaan, maar zijn tevens de basis voor de ondersteuning en facilitering door zijn eigen apparaat, de griffie. Het college van B&W en de burgemeester worden ondersteund door de ambtelijke organisatie onder leiding van de gemeentesecretaris en zijn directieteam.

De gemeenteraad streeft op diverse wijze de transparantie in besluitvorming na. Het raadsplein is, tenzij anders besloten wordt, geheel openbaar. De besluitvorming is altijd openbaar. Vanzelfsprekend zijn de live-uitzendingen van het raadsplein op zowel Meertelevisie als via internet (Webcasting) het meest in het oog springend als het om transparantie gaat. Echter, ook 'ervaar de raad' draagt hiertoe bij. Tevens worden alle raadsvoorstellen, evenals de getekende besluiten van de gemeenteraad op de website gecommuniceerd.

De gemeenteraad wordt, naast de door het college van B&W verstrekte informatie, in staat gesteld om zelfstandig achtergrondinformatie in te winnen, door met regelmaat via een Politiek Café of 'de raad Fietst' onderwerpen en gebieden die er in Haarlemmermeer toe doen te adresseren, of te bezoeken. Hier staan de eigen politieke activiteiten van raadsfracties en –leden vanzelfsprekend los van. De gemeenteraad bezoekt met 'raadslid in de klas' tevens middelbare en basisscholen in Haarlemmermeer, wat culmineert in de organisatie van het jaarlijkse Haarlemmermeers scholieren debattournooi in het gemeentehuis.

De rekenkamercommissie (RKC) ondersteunt de raad in zijn kaderstellende en controlerende taak door het verschaffen van informatie, verkregen uit onderzoek naar de rechtmatigheid, doelmatigheid en / of doeltreffendheid van het gemeentelijke beleid. Om aan te sluiten bij de informatiebehoefte van de raad volgt de RKC nauwgezet wat de raad beweegt, onder andere door regelmatig te overleggen met haar klankbordgroep uit de raad, waarin ook de burgemeester als liaison tussen raad en RKC, evenals de griffier vertegenwoordigd zijn. Jaarlijks publiceert de RKC zo'n twee á drie onderzoeken naar 'nieuwe' onderwerpen en kijkt zij in circa twee vervolgonderzoeken terug op wat er met de aanbevelingen uit eerder onderzoek is gedaan. Het onderzoeksprogramma voor het nieuwe bestuursjaar stelt de RKC telkens na het zomerreces vast."

Kengetallen	Bron	Metingen	
		2006	2010
Opkomst gemeenteraadsverkiezingen	Team Onderzoek	50,9%	50,82%

Wat zouden we daarvoor doen?

Activiteiten

1. Het faciliteren van de bestuursorganen van de gemeente
2. Het faciliteren van de Rekenkamercommissie
3. Het houden van verkiezingen
4. Herbenoemingsprocedure burgemeester

Wat hebben we bereikt en wat hebben we daarvoor gedaan?

Het faciliteren van de bestuursorganen van de gemeente

Het bestuursorgaan 'Raad' kon ook in 2013 rekenen op de ondersteuning en facilitering door zijn eigen apparaat; de griffie. Dit jaar heeft de raad gekozen voor een raadsbrede pilot digitaal werken, die in de tweede helft van het jaar operationeel is geworden. De bestuursorganen 'college van B&W' en 'burgemeester' werden ondersteund door de ambtelijke organisatie onder leiding van de gemeentesecretaris.

In 2013 is de besluitvorming tijdens de 28 raadspleinen transparant weergegeven door doorgifte via de lokale omroep Meertelevisie, publicaties en digitale webcasting (circa 25.000 unieke kijkers). Het programma 'raadslid in de klas' bereikte ruim 200 scholieren. Het scholierendebattournooi onder vier middelbare scholen werd voor het zesde jaar door de raad zelf georganiseerd en gejureerd. Door bovenstaande activiteiten, gecompleteerd met langlopende initiatieven als 'de raad fietst', politieke cafés en 'ervaar de raad', was de gemeenteraad ook dit jaar weer voor veel inwoners zichtbaar en actief aanwezig in de gemeenschap. Een ander meer inhoudelijk aspect dit jaar is het extreem hoge aantal bestemmingsplannen dat door de raad is vastgesteld.

De gemeenteraad streeft op zeer diverse wijze de transparantie in besluitvorming na. Het raadsplein is, tenzij anders besloten wordt, geheel openbaar. De besluitvorming is altijd openbaar.

Het faciliteren van de rekenkamercommissie

In 2013 publiceerde de rekenkamercommissie (RKC) de onderzoeken 'inzicht in overhead, uitzicht op doelmatigheid' en 'ruimhartig én begrensd, een evaluatie van het minimabeleid in de gemeente Haarlemmermeer'. Daarnaast is een RKC-notitie verschenen waarin getoetst is in hoeverre aanbevelingen over verbonden partijen uit een eerder onderzoek zijn uitgevoerd. De RKC is dit jaar gestart met onderzoeken naar 'participatiebeleid' en 'de sturingsrelatie met stichting Meerwaarde'. De resultaten hiervan zullen voor het zomerreces van 2014 beschikbaar komen.

De RKC ondersteunt de raad in zijn kaderstellende en controlerende taak. Om aan te sluiten bij de informatiebehoefte van de raad volgt de RKC nauwgezet wat de raad beweegt, onder andere door regelmatig te overleggen met een klankbordgroep uit de raad.

Het houden van verkiezingen

De voorbereidingen van de twee verkiezingen in 2014 zijn dit jaar opgestart. Op 19 maart 2014 zijn de gemeenteraadsverkiezingen en op 22 mei 2014 de Europese parlementsverkiezingen. In de tweede helft van 2013 is in aanloop naar de gemeenteraadsverkiezingen besloten tot het inzetten van de digitale kieshulpen Stemwijzer en Kieskompas.

Herbenoemingsprocedure Burgemeester

In 2013 is de aanbeveling van de raad inzake de herbenoeming van de burgemeester, via de Commissaris der Koningin, naar de minister van Binnenlandse Zaken gegaan. Op 18 april is de heer drs Th.L.N. Weterings beëdigd voor zijn tweede termijn als burgemeester.

Relevant beleid

- Verordening op Onderzoeksrecht (2005/10234)
- Gedragscode raadsleden (2004/166)
- Verordening op de raadscommissie vastgesteld op 26 mei 2005; geactualiseerde versie augustus 2008
- Reglement van Orde Auditcommissie (2005/29530); uitbreiding aantal leden Auditcommissie (2010/28194) vastgesteld op 22 april 2010
- Implementatie van aanbevelingen gericht op de werkwijzen van de Raad (2008/229924)
- Evaluatie Optimale Raadstukken (2008/22925)
- Reglement van Orde voor de vergaderingen en andere werkzaamheden van de gemeenteraad van Haarlemmermeer (2009/85981); aanpassing art. 31 en 36 (2010/74641)
- Reglement van Orde voor de vergaderingen en andere werkzaamheden van de gemeenteraad van Haarlemmermeer (2009/85981); aanpassing art. 31 en 36 (2010/74641)
- Verordening op de Rekenkamercommissie (2010/74640)
- Reglement van Orde Rekenkamercommissie (2010.0055869)
- Reglement van orde voor de vergaderingen en andere werkzaamheden van het college van burgemeester en wethouders (2010/0018175)
- Gedragscode college van burgemeesters en wethouder gemeente Haarlemmermeer (2011.0018751)

Beleidsdoel B: Het verzamelen van achtergrondinformatie en transparant, rechtmatig en duidelijk zijn in de besluitvorming en informatieverstrekking.

Wat wilden we bereiken?

In de programma begroting 2013-2016 stond het als volgt :

“Bewoners zijn geraadpleegd middels het digipanel, enquêtes, inspraakronden en dergelijke, en dat blijven we doen. In 2012 is een traject ingezet waarbij de participatie verbeterd is door voort te bouwen op de pijlers bewuster, herkenbaarder en gecoördineerde participatie. Ook is in de ‘Visie op communicatie van Haarlemmermeer’ integraal aandacht besteed aan participatie. Communicatie en participatie zullen in collegebesluiten explicieter benoemd worden. Ook bij uitvoeringsprojecten vergt participatie continue aandacht.

Naast de participatietrajecten hebben we een uitgebreid netwerk in het gebied om signalen op te vangen en helder te communiceren. Zo vindt er vanuit gebiedsmanagement op regelmatige basis overleg plaats met alle dorps- en wijkraden en zijn er in totaal 47 reguliere overleggen waarmee (in verschillende samenstelling) met ketenpartners, dorps- en wijkraden en ondernemers in de gebieden wordt overlegd. Verder zijn er in het ruimtelijk en sociaal domein veel vormen van structureel overleg, waarbij bewoners en ondernemers zijn betrokken. Te denken valt aan de Wmo-raad en klankbordgroep, de Cliëntenraad sociale dienstverlening en de Klankbordgroep Collectief Vraag afhankelijk vervoer. Met ondernemersplatforms wordt structureel overleg gevoerd en bij grote projecten (denk aan Huis van de Sport, omlegging A9, Hart van Zwanenburg), worden overleggroepen

samengesteld om de vinger aan de pols te kunnen houden. Ook op het gebied van verkeer en openbaar vervoer vindt structureel overleg plaats.”

Kengetallen	Bron	Metingen	
		2011	2013
Aantal structurele adviesraden en overlegplatforms met bewoners en ondernemers	Gemeente	47	
Waardering van inwoners over de duidelijkheid van de informatie, die de gemeente in het algemeen geeft	Bevolkingsenquête	6,8	6,9

Wat zouden we daarvoor doen?

Activiteiten

1. Het doen van generiek onderzoek
2. Het stimuleren van participatie bij beleidsvorming
3. Het onderhouden en faciliteren van adviesorganen (sportraad, gehandicaptenraad e.d.)
4. Het communiceren van besluitvorming (via website, begrotingskrant e.d.)
5. Het uitbrengen van gemeentekrant InforMeer
6. Het verstrekken van gerichte informatie aan inwoners en bedrijven over de activiteiten van de gemeente door bewonersbrieven en dergelijke
7. Het inzetten van social media
8. Het beschikbaar stellen van informatie via een portal over de Haarlemmermeer
9. Het organiseren van de planning en control cyclus (inclusief interne controlfunctie)
10. Het faciliteren van controles door de accountant

Wat hebben we bereikt en wat hebben we daarvoor gedaan?

Het doen van generiek onderzoek

Wij hebben in 2013 kwalitatief onderzoek gedaan naar armoede in Haarlemmermeer. Dit onderzoek publiceren wij begin 2014 samen met andere onderzoeken naar kwetsbare groepen (75-plussers en niet-westerse allochtonen). Dit geldt eveneens voor het rapport 'kijk op de wijk 4' over de sociale infrastructuur. Dit jaar is het veldwerk voor de 'staat van Haarlemmermeer 2' gedeeltelijk gedaan. Wij hebben een evaluatieonderzoek afgerond naar het convenant tussen de gemeente en de dorps- en wijkraden. Ook zijn in kleinere evaluatieonderzoeken naar leerlingenvervoer en speelplekken is met kinderen en hun ouders gesproken.

Het stimuleren van participatie bij beleidsvorming

Inwoners zijn geraadpleegd middels het digipanel, enquêtes, groepsgesprekken en diepte-interviews en ook zijn er inspraakronden en dergelijke gehouden. Waar dat mogelijk is beleid in samenspraak met inwoners, ondernemers vormgegeven. Bij uitvoeringsprojecten heeft participatie continue aandacht.

We hechten er veel belang aan, dat de participatie rondom verschillende trajecten overzichtelijk is voor inwoners en andere deelnemers. We zijn en blijven op zoek naar manieren om te evalueren hoe de participatie wordt ervaren. We maken sinds 2012 gebruik van de benchmark burgerparticipatie. De participatieaanpak is versterkt via het eParticipatie-platform en een aantal digitale raadplegingen via de website. Door het gebruik van de online kanalen (webcare) komen nieuwe signalen binnen waar we beleidsmatig op kunnen inspelen.

Bij de raad is het structureel mogelijk in te spreken en op deze directe wijze de raadsleden te informeren. Deze vorm van participatie is gebonden aan regels, edoch zeer laagdrempelig.

Het communiceren van besluitvorming

In de loop van 2013 hebben wij vanuit de 'visie op communicatie in Haarlemmermeer' een concept voor crossmediale nieuwsvoorziening ontwikkeld. Dit betekent dat wij meer gebruik maken van online

media/platforms en zorgen dat die goed op elkaar én op de klassieke media (papier) zijn afgestemd en geïntegreerd.

De InforMeer en onze website zijn de vaste communicatiemiddelen, die inwoners elk met hun eigen mogelijkheden tijdig, juist en op een aantrekkelijke manier informeren over besluitvorming en relevante ontwikkelingen. Dit jaar zijn ook de social media en de portal van Haarlemmermeer nadrukkelijker betrokken in de communicatie.

Het inzetten van social media

Online-communicatiemiddelen (onder andere facebook, twitter en youtube) kregen dit jaar een groter aandeel in de communicatie. In 2013 is, ter ondersteuning van deze activiteiten, het online-team opgericht. Hierdoor is veel expertise gecentraliseerd en handelen wij online en offline klantcontacten op één punt af. (zie ook beleidsdoel C).

Het beschikbaar stellen van informatie via een portal over de Haarlemmermeer

In het voorjaar van 2013 is de portal van Haarlemmermeer 'live' gegaan. Deze portal is ontwikkeld als platform voor gemeenschapsopbouw en voor gezamenlijke Haarlemmermeer-marketing. Het is één van de belangrijkste middelen om de citymarketingstrategie verder vorm en invulling te geven (zie ook beleidsdoel C). De portal wordt de komende jaren doorontwikkeld (verbeteren en doorontwikkelen van de functionaliteit) naar een sociaal platform voor de Haarlemmermeer.

Relevant beleid

- Actualisatie Participatiebeleid en Inspraakverordening 2008 (2008/19950)
- Convenant 'Spelregels voor participatie', juni 2009 (2009/92329)
- Visie op communicatie, juni 2012 (2012.29134)

Beleidsdoel C: Het behartigen van de belangen van Haarlemmermeer buiten de gemeentegrenzen en het versterken van de bestuurlijke samenwerking.

Wat wilden we bereiken?

In de programmabegroting 2013-2016 stond het als volgt :

"Het college heeft in 2012 een afwegingskader samenwerkingsinitiatieven opgesteld, waarover met de gemeenteraad is gesproken. Bij een bepaald voorstel tot samenwerking is door het afwegingskader een stramien voor besluitvorming aangegeven. Het kader is voor raad en college en de ambtelijke organisatie een kapstok voor afzonderlijke beslissingen over samenwerking, maar ook een baken voor bestuurlijke partners buiten de gemeente."

"Citymarketing neemt in de positionering en profilering van Haarlemmermeer een bijzondere positie in. In tegenstelling tot andere beleidsvelden is 'citymarketing' niet exclusief van of voor de gemeente. De inzet is de Haarlemmermeerse marketinginspanningen gezamenlijk te realiseren met (andere) belanghebbenden die zich verbonden voelen met de Haarlemmermeerse belangen."

Wat zouden we daarvoor doen?

Activiteiten

1. Het deelnemen aan bestuurlijke samenwerkingsverbanden
2. Het onderhouden van het lidmaatschap van de VNG en G32
3. Het onderhouden van de vriendschapsband(en)
4. Het ontplooiën van activiteiten ten behoeve van citymarketing

Wat hebben we bereikt en wat hebben we daarvoor gedaan?

Het onderhouden van vriendschapsband(en)

2013 stond in het teken van de orkaan Haiyan die de Filipijnen, waaronder het eiland Cebu, hard trof. Onder de regie van de vriendschapsband Haarlemmermeer-Cebu is een hulp- en inzamelingsactie op touw gezet die in totaal meer dan €200.000 voor de getroffen en heeft opgeleverd.

Het afgelopen jaar is verder discussie ontstaan over de vriendschapsband met Hódmezővásárhely. In juni bracht een delegatie uit Hódmezővásárhely een bezoek aan Haarlemmermeer. Tijdens dit bezoek heeft onze burgemeester zijn verontrusting overgebracht naar zijn collega uit Hongarije over het politieke klimaat met name gelet op de discriminatie van bevolkingsgroepen.

In het najaar van 2013 hebben wij een evaluatie van de vriendschapsbanden opgesteld die begin 2014 naar de raad gaat. Daarin staan ook voorstellen voor de toekomst.

Het ontplooiën van activiteiten ten behoeve van citymarketing

In 2013 is de 'citymarketingvisie Haarlemmermeer 2013-2016' opgesteld. In samenwerking met externe partijen hebben wij de citymarketing-opgave ook expliciet buiten de gemeentelijke organisatie verankerd. Haarlemmermeer heeft namelijk een markant verhaal. Qua inwonertal en oppervlakte tellen we mee in Nederland. De luchthaven Schiphol ligt op ons grondgebied, steeds meer internationale bedrijven vestigen zich hier, een aantal belangrijke infrastructurele werken doorkruist de gemeente en Haarlemmermeer groeit qua inwonertal. Onze uitgangspositie biedt mogelijkheden om op structurele basis en met succes te investeren in onze positie. Haarlemmermeer wil zijn positie verbeteren om effectiever invloed uit te oefenen op:

- De realisatie/wijziging van wet- en regelgeving die van invloed is op onze gemeente (belemmeringen wegnemen)
- De verdeling van financiële (rijks)middelen
- De verstrekking van subsidies
- De toekenning van initiatieven aan Haarlemmermeer
- Nieuw of aan te passen beleid dat van invloed is op onze gemeente.

Daartegenover staat dat Haarlemmermeer ook het nodige te bieden heeft. We hebben specifieke kennis die voor anderen van belang is, we hebben fysieke ruimte voor nieuwe ontwikkelingen en we kunnen een positieve bijdrage leveren aan de doelstellingen van anderen, overheid en bedrijfsleven.

Programma versterking strategisch vermogen

Afgelopen jaar was het slotjaar van ons tweejarig programma Versterking strategisch vermogen waartoe wij in 2011 hadden besloten. Door het programma is hoogwaardige output geleverd: in het kader van dit programma zijn in 2013 er diverse interventies gepleegd in de vorm van lezingen, leerateliers, diners, workshops, bijeenkomsten, een groot congres en raadsessies. We hebben afgelopen jaar drie toekomstverkenningen, een essay over stedelijkheid, diverse artikelen in vakbladen en een scenariostudie Duurzaam Haarlemmermeer geleverd. Deze producten zijn bekend bij onder meer VNG, G32, waterschap, drinkwaterbedrijf, provincie en diverse omliggende gemeenten. Alle bijeenkomsten die het programma heeft georganiseerd, waren goed bezocht; de reacties van bezoekers van andere overheden, instellingen en bedrijven, op zowel het programma, als de lezingen en het congres, zijn ook steeds positief geweest.

De toekomstverkenningen en de scenariostudie zijn aangeboden aan de gemeenteraad.

Relevant beleid

- Evaluatie vriendschapsbanden Haarlemmermeer (nog naar de raad te sturen)
- Stand van zaken stedenbanden en beleid nieuwe verzoeken om internationale projecten/stedenbanden (2008/20831)
- Inzet Haarlemmermeer in het stedenbeleid vanaf 2010 (2009/53421)
- Citymarketingvisie Haarlemmermeer 2013-2016 (2013.0013730)
- Visie op communicatie, juni 2012 (2012.29134)

Beleidsdoel D: Wij zijn goed bereikbaar voor inwoners, bedrijven en instellingen en open, deskundig en duidelijk in onze contacten.

Wat wilden we bereiken?

We zijn open, deskundig en duidelijk in onze contacten. Onze dienstverlening heeft een basishouding van 'ja, het kan' en goed gastheerschap. Dit laten we zien door klantvriendelijk en deskundig te zijn. We bieden voldoende servicelocaties met passende openingstijden, een goede bereikbaarheid van het contactcenter met een hoge mate van eerstelijns (digitale) afhandeling, goede dienstverlening via de digitale balie en een optimale postafhandeling. Door gebiedsgericht te werken voorzien we in een aanspreekpunt met lokale kennis en draagvlak voor meldingen, vragen, wensen, behoeften en initiatieven. We onderhouden contacten en stellen ons ter plaatse op de hoogte. We zorgen ervoor dat de lokale vragen goed worden belegd en opgepakt.

Effectindicatoren	Bron	Metingen			Streefwaarden		
		2011	2012	2013	2014	2015	2016
Waardering van klanten van de dienstverlening aan de balie	Benchmark Publiekszaken (KTO-balie)	7.5	7.9	7.4	7.7	7.7	7.7
Waardering van klanten van de dienstverlening via de telefoon	Benchmark Publiekszaken (KTO-telefonie)	7.5	7.2	7.1	7.6	7.6	7.6
Waardering van klanten van de dienstverlening via de website	Benchmark Publiekszaken (KTO-telefonie)	6.7	6.3	7.	7.3	7.3	7.3

Kengetallen	Bron	Metingen		
		2011	2012	2013
Aantal bezoeken balie	Qmatic	110.375	107.050	97.558
Aantal telefoontjes callcenter	Avaja	170.218	155.732	146.899
Aantal bezoeken website	One stat Halverwege 2011 Google Analytics	332.455	451.061	524.180

Wat zouden we daarvoor doen?

Activiteiten

1. Het openstellen van balies
2. Het telefonisch bereikbaar zijn op 0900-1852
3. Het beschikbaar maken van producten en diensten via de digitale balie en inrichting van een nieuw online-team
4. Het afhandelen van brieven en e-mails
5. Het zoveel mogelijk in het eerste contact beantwoorden en afhandelen van vragen en meldingen
6. Het effectief inspelen op meldingen, vragen, wensen, behoeften en initiatieven door gebiedsgericht te werken
7. Het adequaat reageren op meldingen en klachten die betrekking hebben op onze bejegening, besluiten en regels
8. Het lokaal bereikbaar zijn voor meldingen, vragen, wensen, behoeften en initiatieven door gebiedsgericht te werken
9. Het afhandelen van gevonden en verloren voorwerpen

Wat hebben we bereikt en wat hebben we daarvoor gedaan?

Het openstellen van balies

Wij hebben onze dienstverlening verbeterd door onze openingstijden aan te passen aan de vraag. Vanaf 1 maart jongleden hebben wij voor burgerzaken twee avondopenstellingen: op dinsdag- en op donderdagavond van 17:00 tot 20:00 uur. Daarnaast kunnen ingezetenen en niet-ingezetenen voor reisdocumenten zeven dagen per week tot 22:00 uur terecht bij de pilotbalie op Schiphol.

Het telefonisch bereikbaar zijn op 0900-1852 / Het zoveel mogelijk in het eerste contact beantwoorden en afhandelen van vragen en meldingen

Per 1 september worden via 0900-1852 meer eerstelijns vragen beantwoord, namelijk ook sociale dienstverlening. Uiteindelijk heeft deze verandering geleid tot een hogere eerstelijns afhandeling en betere gesprekken met de klant.

Het beschikbaar maken van producten en diensten via de digitale balie en inrichting van een nieuw online-team

We hebben ingezet op het verbeteren van onze digitale dienstverlening. Belangrijke stap in dit streven was het oprichten van een online team, mei dit jaar. De centralisatie van de webfunctie en bundeling van expertise vormt de basis voor onze online-communicatie. Kerntaken zijn het beheer en de ontwikkeling van online voorzieningen, zoals de website, portal, twitter en facebook. Dit heeft geleid tot het nieuwe ondernemersplein, de aansluiting op regelhulp, de veranderende samenstelling van sociale dienstverlening en de Schipholbalie. In de benchmark 'digitale gemeenten 2013' is Haarlemmermeer door de nieuwe zoekmachine op de website en het actieve gebruik van social media en webcare gestegen van plaats 40 in 2012 naar plaats 11 in 2013. Ook hebben we het digitale afsprakenformulier voor ingezetenen en niet-ingezetenen (Schipholbalie) en het meldingsformulier voor de sociale dienstverlening ontwikkeld. Onze website had dit jaar 70% aandeel in de contacten tegenover 30% voor de overige kanalen balie, telefoon en brieven.

In 2013 zijn ook voorbereidingen getroffen voor de vervanging van de huidige website.

Multichanneling

Bewoners, bedrijven en instellingen kunnen zelf bepalen op welke wijze zij met de gemeente contact zoeken met de intentie digitaal waar kan en face-to-face waar moet (zie ook: het landelijk programma 'gemeente heeft antwoord'). Wij hebben dit jaar actief gestuurd op een toename in het gebruik van het digitale kanaal. Hierdoor zijn meer afspraken gemaakt voor burgerzakenproducten aan de balies en hebben we onze dienstverlening verbeterd.

Het lokaal bereikbaar zijn voor een effectief inspelen meldingen, vragen, wensen, behoeften en initiatieven door gebiedsgericht te werken.

Naast de participatietrajecten hebben we een uitgebreid netwerk in de wijken en kernen om signalen op te vangen en helder te communiceren. Zo voerde gebiedsmanagement dit jaar 47 reguliere overleggen met ketenpartners, dorps- en wijkraden en ondernemers in de gebieden. Met de ondernemersplatforms hebben wij structureel overlegd. Op velerlei terrein in het ruimtelijk (onder andere verkeer en openbaar vervoer) en sociaal domein hebben wij het contact gezocht met inwoners en ondernemers. Te denken valt aan de Wmo-raad en klankbordgroep, de Cliëntenraad sociale dienstverlening en de Klankbordgroep collectief vraagafhankelijk vervoer. Bij grote projecten (denk aan sportcomplex Koning Willem Alexander, omlegging A9, hart van Zwanenburg) zijn er overleggroepen samengesteld om de vinger aan de pols te kunnen houden.

Het afhandelen van gevonden en verloren voorwerpen

Met het afhandelen van gevonden vreemdelingendocumenten en buitenlandse reisdocumenten lopen we voorop in Nederland. Hierbij werken we samen met onder andere de politie. Niet opgehaalde mobiele telefoons dragen wij inmiddels over aan een gecertificeerde partij die gespecialiseerd is in het recyclen van de apparaten. De opbrengst daarvan gaat naar een goed doel: dit jaar de stichting 'Opkikker'.

Relevant beleid

- Nota Dienstverlening (2010.0048491)

Beleidsdoel E: Wij beheren betrouwbare basisregistraties en leveren diensten en producten van burgerzaken en de burgerlijke stand.

Wat wilden we bereiken?

In de programma begroting 2013-2016 stond het als volgt :

“Onze dienstverlening varieert van standaard dienstverlening, zoals de vijfjaarlijkse verlenging van een paspoort, tot zeer complexe vraagstukken, zoals bestrijding van fraude. Deze ambitie vraagt om een gemeentelijke organisatie die denkt vanuit het perspectief van onze bewoners, bedrijven en instellingen. Wij willen daarom dat het duidelijk is wat bewoners, bedrijven en instellingen van ons kunnen verwachten op het gebied van tijdige en correcte behandeling van hun vragen. De status van een productaanvraag of andere persoonlijke informatie is te vinden op een persoonlijke internetpagina. Ook investeren wij in ons kennisniveau en in onze houding en gedrag.

Wij streven ernaar de administratieve lasten van bewoners, bedrijven en instellingen verder te verminderen. Eenmalige opslag en meervoudig gebruik van gegevens zijn hierbij sleutelbegrippen. Afnemers van gemeentelijke diensten mogen er daarom op rekenen dat ze eenmaal geleverde gegevens niet nogmaals hoeven door te geven.”

Effectindicatoren	Bron	Metingen		Streefwaarden		
				2013	2014	2015
Percentage fouten bij steekproefsgewijze controle in het bevolkingsregister	Periodieke audit GBA door Ministerie van Binnenlandse Zaken	A: 0 % B: 2,7 % C: 1,7 % (2009)	A: B: C: (2012)	A: <1% B: <5 % C: <10 %	A: <1% B: <5 % C: <10 %	A: <1% B: <5 % C: <10 %

Wat zouden we daarvoor doen?

Activiteiten

1. Het leveren van producten en diensten van burgerzaken en de burgerlijke stand
2. Het bestrijden van fraude
3. Het verstrekken van paspoorten, Nederlandse Identiteitskaarten en DigiD's (enkel aan niet-ingezetenen) via de Schipholbalie
4. Het bieden van one-stop-shop service voor expats van internationale bedrijven
5. Het beheren van betrouwbare basisregistraties
6. Het verstrekken van informatie uit GBA (Gemeentelijke Basisadministratie Persoonsgegevens)
7. Werken aan landelijke en lokale ontwikkeling van de GBA

Wat hebben we bereikt en wat hebben we daarvoor gedaan?

Het leveren van producten en diensten van burgerzaken en de burgerlijke stand

De gemeentelijke basisadministratie (GBA, thans zijnde BRP) is dé basisregistratie voor persoonsgegevens. In het eerste kwartaal 2013 hebben wij deelgenomen aan het onderzoek 'samen leren'. Eind 2012 startte deze pilot in 50 gemeenten naar kwaliteitsverbeteringen voor de GBA. Het onderzoek laat zien dat wij op basis van een aantal risicosignalen effectief fouten in registraties kunnen opsporen.

Deelname landelijke pilot thuisbezorgen reisdocumenten

Op initiatief van de gemeenten Molenwaard en Haarlemmermeer is in 2013 gestart met deze pilot in samenwerking met het ministerie van Binnenlandse zaken en Koninkrijksrelaties en de vereniging directeuren publiekzaken. Op 15 augustus heeft minister Plasterk het convenant van deze pilot ondertekend. Vanaf het 3^e kwartaal zijn nog 4 andere gemeenten aangehaakt op dit initiatief. De burgers waarderen deze service buitengewoon positief.

Het bestrijden van fraude

Verder hebben wij dit jaar aandacht besteed aan opleidingen op het gebied van documentfraude voor de balie burgerzaken en onze nieuwe balie op Schiphol. In 2013 hebben we 30 vermoedelijke fraudegevallen geconstateerd.

Het verstrekken van paspoorten, Nederlandse Identiteitskaarten en DigiD's (enkel aan niet-ingezetenen) via de Schipholbalie

Op 15 augustus is door minister Plasterk onze pilotbalie op Schiphol officieel geopend. Deze balie is een uitgifteloket van Nederlandse reisdocumenten en DigiD's aan niet-ingezetenen. Tevens kunnen onze eigen inwoners hier hun reisdocument aanvragen en afhalen. Dit project is een pilot van 4 jaar. Hiermee geven we een impuls aan overheidsdienstverlening op onze luchthaven Schiphol. Aanloopverliezen worden gedekt door het Rijk.

Werken aan landelijke en lokale ontwikkeling van de GBA

Wij hebben ons dit jaar voorbereid op de nieuwe Wet basisregistratie persoonsgegevens (Wet BRP) die ingaat op 6 januari 2014. De vernieuwingen worden gerealiseerd door het programma modernisering GBA (mGBA). De verwachting is dat de koplopergemeenten – waaronder Haarlemmermeer – als eerste in 2015 kunnen aansluiten.

Het beheren van betrouwbare basisregistraties

De basisregistratie adressen en gebouwen (BAG) en basisregistratie grootschalige topografie (BGT) zijn essentiële onderdelen voor het beheer van kapitaalgoederen. Wij hebben aan de hand van het wettelijk verplichte driejaarlijks inspectieonderzoek geconstateerd, dat onze werkprocessen verbeterd kunnen worden. In 2013 zijn aan de hand van luchtfoto's 31 panden opgespoord, die nader werden

onderzocht. Wij hebben 650 objecten uit de BAG verwijderd die onterecht als BAG-panden waren aangemerkt.

De BGT wordt dé gedetailleerde grootschalige digitale kaart van Nederland, die op 1 januari 2016 beschikbaar moet zijn. Wij zijn als één van de bronhouders mede verantwoordelijk voor het omzetten van de huidige GBKN (grootschalige basiskaart Nederland) naar de BGT. Samen met de gemeente Haarlem hebben wij op basis van een pilot geconstateerd dat beheren in 3D-BGT vooralsnog te ambitieus is.

Relevant beleid

- Verordening Verwerking persoonsgegevens gemeente Haarlemmermeer (2009.0006297)
- Verordening Gemeentelijke basisadministratie persoonsgegevens (GBA) (2009.0006297)
- Nota Trouwbeleid (2008.112519)

Jaarrekening

Wat heeft het gekost?

Bedragen x € 1.000. Er kunnen afrondingsverschillen optreden.		Originele begroting	Gewijzigde begroting	Rekening	Vershil rekening gewijzigde begroting
Bestuur, samenleving en publiekscontact		2013	2013	2013	
Het borgen van democratische en transparante besluitvorming en excellente dienstverlening aan bewoners, instellingen en bedrijven.	Baten	2.854	2.783	2.754	-29
	Lasten	25.561	25.963	25.858	105
Resultaat voor bestemming (B-L)	Saldo	-22.707	-23.180	-23.104	76
Uitsplitsing per beleidsdoel					
Beleidsdoel A: Het goed functioneren en faciliteren van formele gemeentelijke organen (gemeenteraad, college van burgemeester en wethouders, burgemeester en rekenkamercommissie).	Baten	1	1	8	7
	Lasten	13.446	13.439	13.390	49
	Saldo	-13.445	-13.438	-13.382	56
Beleidsdoel B: Het verzamelen van achtergrondinformatie en transparant, rechtmatig en duidelijk zijn in de besluitvorming en informatieverstrekking.	Baten				
	Lasten	494	529	394	135
	Saldo	-494	-529	-394	135
Beleidsdoel C: Het behartigen van de belangen van Haarlemmermeer buiten de gemeentegrenzen en het versterken van de bestuurlijke samenwerking.	Baten	21		9	9
	Lasten	999	958	1.032	-74
	Saldo	-978	-958	-1.023	-65
Beleidsdoel D: Wij zijn goed bereikbaar voor inwoners, bedrijven en instellingen en open, deskundig en duidelijk in onze contacten.	Baten			2	2
	Lasten	4.215	4.222	4.215	7
	Saldo	-4.215	-4.222	-4.213	9
Beleidsdoel E: Wij beheren betrouwbare basisregistraties en leveren diensten en producten van burgerzaken en de burgerlijke stand.	Baten	2.832	2.782	2.735	-47
	Lasten	6.406	6.816	6.827	-11
	Saldo	-3.574	-4.034	-4.092	-58

Toelichting gewijzigde begroting 2013 - rekening 2013

Beleidsdoel B:

Lasten:

We hebben een besparing van € 52.000 gerealiseerd op de kosten van de gemeentekrant en pers- en publieksvoorlichting. Dit is onder andere het gevolg van een gunstiger contract voor druk, opmaak en verspreiding van de gemeentekrant; meer eigen schrijfwerk en meer online publiceren. Ook voor het burgerjaarverslag, dat dit jaar weer opgenomen was in de reguliere gemeentekrant, leverde dit een besparing van € 12.000 op.

De resultaten van het onderzoek 'kijk op de wijk 4' zijn nog niet tot publicatie gekomen wat een besparing op (voornamelijk) drukwerkkosten van € 65.000 oplevert. De resultaten van dit onderzoek worden naar verwachting aan het eind van het eerste kwartaal 2014 gepubliceerd.

Beleidsdoel C:

Lasten:

In november 2013 is een noodhulpbijdrage van € 50.000 aan de door de tyfoon Haiyan zwaar getroffen zusterstad Cebu City via de 'Vereniging Haarlemmermeer Cebu' aangeboden. Na een zeer geslaagde, mede vanuit burgerinitiatief ontstane, inzamelactie is de gemeentelijke bijdrage in december verdubbeld tot € 100.000.

Veiligheid

Lasten in € **17.457**

Portefeuillehouders: Weterings, Nobel

% totale realisatie **3,8%**

Maatschappelijk doel:

Inwoners en ondernemers in Haarlemmermeer zijn veilig.

Wat willen wij bereiken?

Beleidsdoel A:

Overlast en verloedering in de gemeente Haarlemmermeer nemen af.

Beleidsdoel B:

Branden, zware ongevallen en rampen worden zoveel mogelijk voorkomen. Bij het optreden van branden, zware ongevallen en rampen is er zo weinig mogelijk fysieke en materiële schade.

Beleidsdoel C:

Inbraken, overvallen, vernielingen en mishandeling worden zoveel mogelijk voorkomen.

Beleidsdoel D:

De gemeente Haarlemmermeer en de Veiligheidsregio Kennemerland (VRK) zijn goed voorbereid om rampen en crises zo effectief mogelijk te bestrijden.

Wat zouden wij daarvoor doen?

Activiteiten

1. Toezicht houden op straat
2. Jeugdoverlast actief en groepsgericht aanpakken
3. De burger betrekken bij het aanpakken van onveiligheid
4. Participeren in het Veiligheidshuis Kennemerland

Activiteiten

1. Bouwplannen toetsen aan de eisen van veiligheid
- De brandveiligheid van openbare gebouwen en evenementen controleren
2. Een vervolg geven aan project Community Safety risicowoningen

Activiteiten

1. Het aanpakken van woninginbraken
2. Het aanpakken van overvallen
3. Het aanpakken van huiselijk geweld
4. Het aanpakken van veel voorkomende criminaliteit

Activiteiten

1. Het onderhouden van de intergemeentelijke en lokale crisisorganisatie
2. Het onderhouden van een adequate brandweerorganisatie
3. Het doorontwikkelen van planvorming van de processen en specifieke objecten
4. Het oppakken van uit evaluaties blijvende specifieke verbeterpunten

Wat heeft het gekost?

Rekening 2013

batens	0
lasten	1.915
percentage verschil lasten t.o.v. begroting	2%

Rekening 2013

batens	192
lasten	271
percentage verschil lasten t.o.v. begroting	0%

Rekening 2013

batens	0
lasten	149
percentage verschil lasten t.o.v. begroting	-9%

Rekening 2013

batens	505
lasten	15.123
percentage verschil lasten t.o.v. begroting	-2%

Veiligheid

In het integraal veiligheidsbeleid (IVB) zijn de volgende speerpunten benoemd: inbraakpreventie, aanpak huiselijk geweld, toezicht op straat, aanpak overlast en verloedering, veilig ondernemen, groepsaanpak overlastgevende jeugd, brandveiligheid en crisisbeheersing. Jaarlijks wordt in het Uitvoeringsprogramma veiligheid, toezicht en handhaving aangegeven welke acties worden ondernomen op het gebied veiligheid (inclusief handhaving en toezicht) en gerapporteerd wat er het afgelopen jaar is gedaan. In het uitvoeringsprogramma veiligheid, toezicht en handhaving vindt u een uitgebreide rapportage over de activiteiten en resultaten over 2013.

Maatschappelijk doel: Inwoners en ondernemers in Haarlemmermeer zijn veilig.

Beleidsdoel A: Overlast en verloedering in de gemeente Haarlemmermeer nemen af.

In de programmabegroting 2013-2016 stond het als volgt :

“Onder dit beleidsdoel vallen de speerpunten: overlast en verloedering, toezicht op straat en groepsaanpak overlastgevende jeugd.”

“Op het gebied van toezicht op straat wordt gewerkt aan verdere integratie van handhaving en toezicht en het IVB. Uitgangspunt is dat handhaving en toezicht een instrument is om de veiligheid en leefbaarheid te garanderen en geen doel op zich. Ook andere instrumenten zoals cameratoezicht worden ingezet om overlast en verloedering te verminderen.”

“De groepsaanpak overlastgevende jeugd is vanaf 2012 structureel voortgezet en verder verbeterd. De samenwerking met politie, stichting Meerwaarde, Halt en woningcorporaties is goed en wordt geborgd met de structurele aanpak.”

Kengetal	Bron	Meting	
		2009	2012
Aandeel inwoners dat zich zelden of nooit onveilig voelt in de eigen buurt	Bevolkingsenquête	78%	76%

Effectindicatoren	Bron	Metingen					Streefwaarden		
		2009	2010	2011	2012	2013	2013	2014	2015
Aantal meldingen van overlast veroorzaakt door jeugd.	Politie	1.412	1.485	1.173	1.113	1.051	1.050	1.050	1.050
Aantal incidenten overlast jeugd	Politie	1.893	1.597	1.279	1.260	1.226	1.200	1.200	1.200

Wat gaan wij daarvoor doen?

Activiteiten

1. Toezicht houden op straat
2. Jeugdoverlast actief en groepsgericht aanpakken
3. De burger betrekken bij het aanpakken van onveiligheid
4. Participeren in het Veiligheidshuis Kennemerland

Wat hebben we bereikt en wat hebben we daarvoor gedaan?

Toezicht houden op straat

In de voorjaarsrapportage 2013 heeft u ingestemd om de capaciteit van de gemeentelijke toezichthouders uit te breiden met zes fulltime medewerkers, waarvan vier structureel. De gemeentelijke toezichthouders zijn opgeleid voor de nieuwe gemeentelijke toezicht- en handhavingstaken op het gebied van de drank- en horecawet die per 1 januari 2014 is ingegaan. In de maanden april tot en met oktober hebben de straatcoaches gericht toezicht op overlast door jongeren gehouden en in de winterperiode combineerden zij hun werkzaamheden met andere toezichttaken in de openbare ruimte.

De wijkagenten hebben 80% (gelijk aan het gestelde doel) van hun netto-tijd in hun wijk gewerkt. In de winter 2012/2013 en 2013/2014 is het 'donkere dagen'-project uitgevoerd. Dit hield in dat in winkelcentra het toezicht door politie en toezichthouders van de gemeente beter op elkaar was afgestemd, zodat op meerdere plekken tegelijk toezicht was.

Jeugdoverlast actief en groepsgericht aanpakken

Kenmerkend voor de groepsaanpak dit jaar was de focus op zowel de groep als de personen in de groep, de combinatie van preventie en repressie en de link naar zorg (via het 'centrum voor jeugd en gezin'-netwerk). Op de hotspots en de andere overlastlocaties zijn vanuit een integrale analyse van de overlastlocatie- en groepen verschillende instrumenten ingezet waaronder het organiseren van activiteiten voor en door jongeren en aanpassingen in de openbare ruimte. Daarnaast is er in 2013 wederom ingezet op het vergroten van de ouderbetrokkenheid.

De burger betrekken bij het aanpakken van onveiligheid

Dit jaar zijn inwoners betrokken bij de aanpak van veiligheid door onder andere Burgernet en bij de inbraakpreventieavonden. De werving voor Burgernet is een continu proces en laat een stijging van het aantal deelnemers zien. Met 8.400 deelnemers zijn we de doelstelling van minimaal 5% gepasseerd. Op het gebied van woninginbraken zijn we gestart om nieuwe instrumenten zoals 'claim je straat' op te zetten.

Participeren in het Veiligheidshuis Kennemerland

Wij participeerden in 2013 actief in het Veiligheidshuis Kennemerland. Het Veiligheidshuis had vier kernthema's en doelgroepen benoemd, waarvan verwacht werd dat het aandeel complexe casussen groot is, namelijk: veelplegers, risicojeugd, huiselijk geweld en nazorg ex-gedetineerden. Afgelopen jaar is gebleken dat de verdergaande focus op complexe casuïstiek ertoe heeft geleid dat deze indeling niet meer vanzelfsprekend is. Niet alle casussen binnen deze doelgroepen en thema's zijn per definitie complex. Bovendien is er ook een groep personen die niet onder één van deze vier doelgroepen of thema's kunnen worden geschaard, maar die wel een persoonsgerichte aanpak vragen en dus thuishoren in het Veiligheidshuis. Bezien wordt welke aanpassingen nodig zijn.

Relevant beleid

- Integraal Veiligheidsbeleid (2011.0000334)
- Uitvoeringsprogramma veiligheid, toezicht en handhaving 2014 (2013.008371)

Beleidsdoel B: Branden, zware ongevallen en rampen worden zoveel mogelijk voorkomen. Bij het optreden van branden, zware ongevallen en rampen is er zo weinig mogelijk fysieke en materiële schade.

Wat zouden we daarvoor doen?

Activiteiten

1. Bouwplannen toetsen aan de eisen van veiligheid
2. De brandveiligheid van openbare gebouwen en evenementen controleren
3. Een vervolg geven aan project Community Safety risicowoningen

Wat hebben we bereikt en wat hebben we daarvoor gedaan?

Bouwplannen toetsen aan de eisen van veiligheid

Wij schenken eerst bij de vergunningverlening en daarna binnen het reguliere controleprogramma van ons bouwtoezicht (bij nieuwbouw) blijvend prioritair aandacht aan het toezicht op de naleving van de brandveiligheidsvoorschriften. Het bouwtoezicht op de verleende omgevingsvergunningen wordt uitgevoerd conform de toezichtmatrix van het 'toezichtprotocol Haarlemmermeer'.

Vanaf 1 januari 2013 voert de Omgevingsdienst Noordzeekanaalgebied op basis van een gemeenschappelijke regeling voor ons formeel ook het toezicht- en de handhavingstaken uit op het gebied van de utiliteitsbouw. In programma Ruimtelijke Ontwikkeling gaan wij nader in op het bouwtoezicht.

De brandveiligheid van openbare gebouwen en evenementen controleren

In 2013 is het project 'brandveiligheid basisscholen' voortgezet. Het doel is, dat alle basisscholen aan de gebruiksvoorschriften van het Bouwbesluit voldoen. In 2012 voldeed 93% van de 82 gecontroleerde scholen aan de eisen. In 2013 voldeed 94% van de gecontroleerde scholen. De overtredingen liggen vooral op het gebied van administratieve- en gebruiksvoorschriften.

Een vervolg geven aan project 'community safety risicowoningen'

In november 2012 is het tweede project 'brandveilig leven' (community safety) gestart. Dit project richt zich op de risicowoningen. De brandweer heeft een brandadvies gegeven voor 801 woningen en er zijn 1061 rookmelders geplaatst. Daarna heeft de brandweer geïnformeerd of de woning is aangepast en indien niet, waarom dit nog niet is gebeurd? Hiermee is vorm gegeven aan de noodzaak om inwoners meer bewust te maken van de eigen verantwoordelijkheid en de mogelijkheid om zich te beschermen tegen bedreigingen van de fysieke veiligheid. Het uiteindelijke doel is het reduceren van het aantal slachtoffers en schade bij brand. Dit project is onderdeel van de totaalaanpak risicowoningen dat doorloopt tot eind 2015.

Relevant beleid

- Evaluatie Brandveiligheidsmanagement (2011.0045140)

Beleidsdoel C: Inbraken, overvallen, vernielingen en mishandeling worden zoveel mogelijk voorkomen.

Wat wilden we bereiken?

Met dit beleidsdoel willen we de criminaliteit en geweld in de gemeente verminderen. Het bestaat uit de speerpunten: inbraakpreventie, veilig ondernemen en huiselijk geweld.

Inbraken, overvallen en geweld zijn van grote impact op de veiligheidsgevoelens van inwoners en ondernemers in Haarlemmermeer. Politie en het Openbaar Ministerie zetten in op repressie. De gemeente, inwoners en ondernemers spelen een belangrijke rol om geweld en criminaliteit te voorkomen.

Effectindicatoren	Bron	Metingen				Streefwaarden		
		2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016

Effectindicatoren	Bron	Metingen				Streefwaarden		
		2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Percentage aangiften woninginbraken op het totale woningbestand	Politie	1,25	1,25	1,20	1,29	0,8	0,8	0,8
		711	714	692	746			
		totaal	totaal	totaal	totaal			
Aantal aangiften van bedrijfsinbraak per 1000 inwoners	Politie	2,5	1,72	1,39	1,75	1,7	1,7	1,7
		359	246	200	263			
		totaal	totaal	totaal	totaal			
Aantal overvallen per 1000 inwoners	Politie	0,10	0,07	0,10	0,13	0,10	0,10	0,10
		14 totaal	10 totaal	14 totaal	20			
Aantal aangiften van vernieling per 1000 inwoners	Politie	8,52	7,36	6,57	6,4	7,0	7,0	7,0
		1.219	1.035	946	925			
		totaal	totaal	totaal	totaal			
Aantal aangiften van bedreiging, mishandeling en huiselijk geweld per 1000 inwoners	Politie	3,56	3,56	3,39	3,2	3,4	3,4	3,4
		508	511	488	465			
		totaal	totaal	totaal	totaal			

Wat zouden we daarvoor doen?

Activiteiten

1. Het aanpakken van woninginbraken
2. Het aanpakken van overvallen
3. Het aanpakken van huiselijk geweld
4. Het aanpakken van veel voorkomende criminaliteit

Wat hebben we bereikt en wat hebben we daarvoor gedaan?

Het aanpakken van woninginbraken

In 2013 is extra geïnvesteerd in de aanpak van woninginbraken en overvallen. De aanpak van woninginbraken heeft, samen met de aanpak van overvallen en straatroven, de hoogste prioriteit bij de politie in Noord-Holland. De politie in het district Kennemerland heeft een apart 'woning inbraken team' geformeerd. De aandacht van de politie is in Haarlemmermeer vooral gericht geweest op vier wijken die begin 2013 op basis van een analyse zijn geprioriteerd, namelijk: overbos-noord, bornholm, toolenburg-oost en hoofddorp-oud west. In die wijken zijn enorme inspanningen geleverd door diverse 'wijk op slot acties' en gerichte surveillance. In 2013 zijn voor de wijken waar de inbraakcijfers relatief het hoogst zijn informatieavonden gehouden. Hiervoor zijn 9.500 huishoudens uitgenodigd. In totaal hebben ongeveer 650 bewoners die avonden bezocht. Bij drie van deze avonden heeft een ex-inbreker de resultaten gepresenteerd van zijn bevindingen in de wijk.

Naast de uitnodigingen zijn ruim 3.000 zogenaamde 'besmettingsbrieven' met preventiefolder gestuurd aan bewoners in wier postcodegebied een woninginbraak is gepleegd en waar (nog) geen informatieavond is gehouden. Uit onderzoek blijkt dat veel inbrekers binnen één maand in de nabijheid van hun slachtoffers opnieuw toeslaan. De politie heeft de service aan aangevers van woninginbraken verbeterd door de 'woninginbrakenmap' te introduceren. Daarbij wordt elke aangever teruggebeld en geïnformeerd over de stand van zaken en het resultaat van het onderzoek. De politie en gemeentelijke toezichthouders hebben op diverse plaatsen het 'voetstappen'-project uitgevoerd. Dit project is gericht op het tegengaan van inbraken en insluipingen. Het bewustzijn van eigen gedrag bij bewoners wordt hiermee vergroot. Eind 2013 is nogmaals extra ingezet op preventie woninginbraken met communicatiecampagne 'laat de inbreker in de kou staan' gestart in samenwerking met de politie.

Het aanpakken van overvallen

In het najaar van 2013 heeft de politie 240 objecten in Haarlemmermeer benoemd die extra risico lopen om overvallen te worden. Vanaf oktober zijn alle objecten bezocht door de politie en hebben eigenaren een persoonlijk advies gekregen. Politie en gemeentelijke toezichthouders hebben tijdens de overvalgolf op tankstations en de videotheek gezamenlijk opgetrokken en extra surveillances rondom risico-locaties uitgevoerd. Ondernemers die zelf of in hun omgeving een overval hebben meegemaakt krijgen een informatiepakket aangeboden. Ondernemers krijgen daarnaast de mogelijkheid om zich in te schrijven voor gratis overvaltrainingen en om een veiligheidsscan (met subsidie) uit te laten voeren. In 2013 is het nazorgplan overvallen uitgebreid met woningovervallen.

Het aanpakken van huiselijk geweld

In 2013 is er meer aandacht gekomen voor het onderwerp ouderenmishandeling en was er een toename van het aantal meldingen. Landelijk is er ook een publiekscampagne geweest. Wij hebben de pilot gericht op een betere aanpak van kindermishandeling in combinatie met huiselijk geweld gecontinueerd. Doel van de pilot is:

- het verbeteren van de lokale aansluiting, snellere doorgeleiding naar de juiste hulpinstanties
- kinderen in onveilige situaties worden sneller geholpen (kinderen sneller veilig)
- een uniforme werkwijze, vooralsnog hier in de gemeente en mogelijk uit te breiden naar Kennemerland, voor politiemeldingen van huiselijk geweld in gezinnen
- voldoende expertise over de ontwikkeling van kinderen en kind(on)veiligheid bij het Steunpunt Huiselijk Geweld
- de expertise bij lokale CJG-partners over huiselijk geweld en kindermishandeling is vergroot.

De Wet meldcode is vanaf 1 juli 2013 in werking getreden. Hierdoor zijn bepaalde beroepskrachten (bijvoorbeeld huisartsen en leerkrachten) verplicht een meldcode te gebruiken bij vermoedens van geweld in de huiselijke kring. De implementatie van deze wetgeving is in 2013 gestart en wordt vervolgd in 2014.

Het aanpakken van veel voorkomende criminaliteit

Dit jaar is gebleken dat winkeldiefstal en zakkenrollerij toeneemt. Op piekmomenten wordt gesurveilleerd in winkelgebieden door politie en/of gemeentelijke toezichthouders. Door middel van acties is aandacht gevestigd op de aanwezigheid van zakkenrollers en winkeldieven.

Relevant beleid

- Integraal Veiligheidsbeleid (2011.0000334)

Beleidsdoel D: De gemeente Haarlemmermeer en de Veiligheidsregio Kennemerland (VRK) zijn goed voorbereid om rampen en crises zo effectief mogelijk te bestrijden.

Wat wilden we bereiken?

In de programmabegroting 2013-2016 stond het als volgt :

“Onze gemeente en veiligheidsregio hebben een groot risicoprofiel, met name veroorzaakt door de aanwezigheid van de luchthaven Schiphol en Tata Steel in de IJmond. In de afgelopen jaren is er veel geïnvesteerd in de crisisorganisatie, zodat wij zo adequaat mogelijk kunnen reageren bij het optreden van een calamiteit. Onze investeringen hebben geleid tot een positieve beoordeling door de Inspectie Openbare Orde en Veiligheid (in 2010) van onze regio.”

Effect en prestatie indicatoren	Bron	Metingen				Streefwaarden	
		2010	2011	2012	2013	2014	2015
Percentage scholen dat voldoet aan de brandveiligheidsvoorschriften	Brandweer		45%*	93%	94%	100%	100%
Aantal controles uitgevoerd door de brandweer	Brandweer	1.426	1.390	1.411	1.552	1.470	1.470
Aantal controles uitgevoerd door milieu inspecteurs op brandveiligheid	Gemeente		337	650**	575	330	330

* Dit percentage geeft de scholen aan die de afgelopen 5 jaar op enig moment hebben voldaan aan de brandveiligheidsvoorschriften. In 2013 heeft 943% van de scholen voldaan aan de brandveiligheidsvoorschriften.

** Dit jaar is een groot deel van de milieucontroles uitbesteed aan een extern bureau. Aan het bureau is, naast het doen van een milieucontrole, meteen de opdracht gegeven om de brandweertoets te doen.

Wat zouden we daarvoor doen?

Activiteiten

1. Het onderhouden van de intergemeentelijke en lokale crisisorganisatie
2. Het onderhouden van een adequate brandweerorganisatie
3. Het doorontwikkelen van planvorming van de processen en specifieke objecten
4. Het oppakken van uit evaluaties blijkende specifieke verbeterpunten

Wat hebben we bereikt en wat hebben we daarvoor gedaan?

Het onderhouden van de intergemeentelijke en lokale crisisorganisatie

Sinds mei 2012 werken de tien gemeenten in Kennemerland nog intensiever samen in een intergemeentelijke crisisorganisatie. In 2013 is een start gemaakt met een verdere verbeterslag van de intergemeentelijke crisisorganisatie. De gemeentelijke deelplannen zijn, conform de aanbevelingen van het rapport van de commissie Bruijnooge 'bevolkingszorg op orde', vernieuwd en gestoeld op het principe van zelfredzaamheid. Dit houdt in dat de gemeenten niet meer aanbodgericht gaan werken (bijvoorbeeld door automatisch opvanglocaties in te richten) maar vraaggericht waarbij zelfredzaamheid een prominente plaats inneemt.

Het onderhouden van een adequate brandweerorganisatie

Het bestuur van de Veiligheidsregio Kennemerland (VRK) is primair verantwoordelijk voor het in stand houden van een brandweerorganisatie. U stelt eens in de vier jaar de doelen vast die wij voor de brandveiligheid en de werkwijze en kwaliteit van de brandweezorg nastreven (nieuw artikel 3a Wet veiligheidsregio's). Dit gebeurt in het Integrale Veiligheidsbeleid, dat in 2014 aan u wordt voorgelegd.

Het doorontwikkelen van planvorming van de processen en specifieke objecten

De nieuwe gemeentelijke deelplannen zijn dit jaar door de VRK vastgesteld en treden in werking in het voorjaar van 2014.

Het oppakken van uit evaluaties blijkende specifieke verbeterpunten

De VRK heeft dit jaar een protocol ontwikkeld hoe verbeterpunten uit evaluaties opgepakt en geborgd worden. In 2014 zal de plan-do-check-act cyclus verder geïmplementeerd worden.

Relevant beleid

- Wet veiligheidsregio's

Jaarrekening

Wat heeft het gekost?

Bedragen x € 1.000. Er kunnen afrondingsverschillen optreden.		Originele begroting	Gewijzigde begroting	Rekening	Verschil rekening gewijzigde begroting
Veiligheid		2013	2013	2013	
Inwoners en ondernemers in Haarlemmermeer zijn veilig.	Baten	215	515	697	182
	Lasten	15.661	17.200	17.457	-257
Resultaat voor bestemming (B-L)	Saldo	-15.446	-16.685	-16.760	-75
Uitsplitsing per beleidsdoel					
Beleidsdoel A: Overlast en verloedering in de gemeente Haarlemmermeer nemen af.	Baten				
	Lasten	1.959	1.959	1.915	44
	Saldo	-1.959	-1.959	-1.915	44
Beleidsdoel B: Branden, zware ongevallen en rampen worden zoveel mogelijk voorkomen. Bij het optreden van branden, zware ongevallen en rampen is er zo weinig mogelijk fysieke en materiële schade.	Baten	215	215	192	-23
	Lasten	271	271	271	
	Saldo	-56	-56	-79	-23
Beleidsdoel C: Inbraken, overvallen, vernielingen en mishandeling worden zoveel mogelijk voorkomen.	Baten				
	Lasten	137	137	149	-12
	Saldo	-137	-137	-149	-12
Beleidsdoel D: De gemeente Haarlemmermeer en de Veiligheidsregio Kennemerland (VRK) zijn goed voorbereid om rampen en crises zo effectief mogelijk te bestrijden.	Baten		300	505	205
	Lasten	13.295	14.833	15.123	-290
	Saldo	-13.295	-14.533	-14.618	-85

Toelichting gewijzigde begroting 2013 - rekening 2013

Beleidsdoel D:

Baten:

Voor het opsporen en ruimen van niet gesprongen explosieven (NGE's) hebben wij in 2012 en 2013 via een specifieke uitkering uit het Gemeentefonds (suppletieuitkering bommenregeling) voor een drietal projecten (de Ringvaart, PrimAviera en het Jansoniusterrein) een bijdrage van € 1.974.000 van het Rijk ontvangen. De bijdrage betreft 70% van de te maken kosten en is ondergebracht in de Algemene dekkingsreserve. De overige 30% van de te maken kosten wordt gedekt door bijdragen van derden: Bij de Ringvaart door de provincie Noord-Holland en het Hoogheemraadschap Rijnland, bij PrimAviera door het Stallingsbedrijf Glastuinbouw Nederland (SGN) en bij het Jansoniusterrein is dit restant ten laste van de grondexploitatie gebracht.

Het opsporen en ruimen van explosieven in de Ringvaart is afgesloten. Er zijn meer kosten gemaakt dan in de najaarsrapportage (moment budgetoverheveling) was ingeschat. Deze extra kosten zijn bij de provincie Noord-Holland en het Hoogheemraadschap van Rijnland in rekening gebracht hetgeen een voordelig resultaat van € 205.000 tot gevolg heeft (zie lasten en onderstaande tabel).

Bedragen x € 1.000. Er kunnen afrondingsverschillen optreden.		Originele begroting	Gewijzigde begroting	Rekening	Verschil rekening gewijzigde begroting
		2013	2013	2013	
Opsporen en ruimen van explosieven in de Ringvaart	Baten	300	300	505	205
	Lasten	1.000	1.400	1.682	-282
Saldo		700	1.100	1.178	-78

Lasten:

De extra kosten voor het ruimen van explosieven in de Ringvaart bedragen € 282.000. Het saldo van de baten en lasten van € 78.000 wordt door een onttrekking uit de Algemene dekkingsreserve en daardoor budgettair neutraal verwerkt (zie baten).

De kosten van het functioneel leeftijdsontslag (FLO) worden jaarlijks als risico benoemd. Deze zijn op voorhand lastig in te schatten. De kosten zijn afhankelijk van individuele keuzes die medewerkers maken. Ook is er een eindheffing over voorgaande jaren aan de Belastingdienst betaald. In totaal een tegenvaller van € 97.000.

Door een correctie op de verdeling tussen de regiogemeenten is op de bijdragen aan de VRK een besparing van € 36.000 gerealiseerd.

De brandweerkazerne in Zwanenburg is aan het eind van het jaar opgeheven en daarom is terughoudend omgegaan met het uitvoeren van klein onderhoud. Daarnaast is er sprake van een teruggave OZB over het jaar 2011. Dit levert een besparing op van € 60.000.

Zorg en welzijn

lasten in €

27.981

Portefeuillehouders: Bak, Nederstigt

% totale realisatie

6,1%**Maatschappelijk doel:****Inwoners van Haarlemmermeer zijn en blijven zo lang mogelijk zelfstandig en actief en tonen zich verantwoordelijk voor hun maatschappelijke omgeving.****Wat wilden wij bereiken?****Beleidsdoel A:**

Inwoners ervaren zo weinig mogelijk gezondheidsproblemen.

Beleidsdoel B:

Inwoners nemen zo lang mogelijk zelfstandig deel aan de samenleving.

Beleidsdoel C:

Inwoners nemen actief deel aan de samenleving.

Wat zouden wij daarvoor doen?**Activiteiten**

1. Zorg dragen voor publieke gezondheidszorg
2. Zorg dragen voor collectieve preventie
3. Zorg dragen voor ouderengezondheidszorg
4. Zorg dragen voor Openbare Geestelijke Gezondheidszorg
5. (Zwerf)dierenopvang en ongediertebestrijding

Activiteiten

1. Verstrekken van individuele Wmo-voorzieningen
2. Bieden van lichte begeleiding (psychosociaal en/of ondersteunend)
3. Mantelzorgondersteuning en respijtzorg
4. Bieden van maatschappelijke dienstverlening
5. Bieden van schuldhulpverlening
6. Bevorderen van integratie van diverse doelgroepen
7. Bieden van maatschappelijke opvang

Activiteiten

1. Zorgen voor en exploiteren van sociaal-culturele accommodaties
2. Herontwikkeling Dorpshuis Badhoevedorp
3. Zorgen voor een breed aanbod van sociaal-culturele activiteiten
4. Stimuleren en ondersteunen van vrijwilligerswerk en vrijwillige inzet
5. Bevorderen van burgerschap en sociale samenhang in de wijk

Wat heeft het gekost?**Rekening 2013**

batens	0
lasten	2.243
percentage verschil lasten t.o.v. begroting	4%

Rekening 2013

batens	3.409
lasten	20.579
percentage verschil lasten t.o.v. begroting	5%

Rekening 2013

batens	1.014
lasten	5.158
percentage verschil lasten t.o.v. begroting	0%

Zorg en welzijn

Wij streven ernaar dat inwoners in Haarlemmermeer zo weinig mogelijk problemen ervaren op het gebied van gezondheid. Wij zetten in op een aantal preventieve maatregelen om de gezondheid van inwoners te bevorderen. Gezond zijn heeft ook een veel breder maatschappelijk effect: zo zijn gezonde inwoners zelfstandiger, beter inzetbaar op de arbeidsmarkt en kunnen zij in informele sfeer meer bijdragen. Het is ons doel om een kwalitatief goede maatschappelijke ondersteuning te realiseren, die uitgaat van de eigen kracht en verantwoordelijkheid van onze inwoners¹. Hiermee beogen wij dat inwoners zelfstandig hun eigen leven kunnen vormgeven en deel kunnen nemen aan de samenleving. Dit is ook de centrale opgave van de Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo): de beweging van curatie naar preventie, oftewel van zorgafhankelijkheid naar zelfstandigheid. Voor wie dit niet mogelijk is, biedt de gemeente een vangnet aan voorzieningen. Naarmate mensen met hulp- of zorgvragen minder kunnen terugvallen op de Algemene wet bijzondere ziektekosten (Awbz), staan wij bovendien voor een nieuwe opgave om ook degenen die geringe zelfredzaamheid kunnen ontwikkelen langdurig te ondersteunen in ons Wmo-beleid. Tot slot streven wij ernaar dat inwoners ook zo lang mogelijk actief deelnemen aan de samenleving en (naar vermogen) ook een bijdrage leveren aan deze samenleving, bijvoorbeeld door het doen van vrijwilligerswerk.

De functie 'begeleiding' van mensen met matig tot zwaar regieverlies wordt naar verwachting per 1 januari 2014² vanuit de Awbz overgeheveld naar de Wmo. Doel van de functie begeleiding in de Awbz is 'het bevorderen, behouden of compenseren van zelfredzaamheid en het voorkomen van verwaarlozing of opname in een instelling'. In 2013 zullen we de voorbereidingen hiervoor afronden. Aangezien er een overlap is met de doelgroepen van de jeugdzorg en de onderkant van de arbeidsmarkt en aangezien we een integrale aanpak nastreven, vinden deze ontwikkelingen plaats binnen de programmaorganisatie Sociaal Domein. In de nota 'richting, proces en aanpak programma sociaal domein' hebben wij aangegeven dat wij kiezen voor een hervorming van het sociale domein. Transitie van wetgeving en transformatie gaan daarbij hand in hand. Naast werkzaamheden om onze organisatie voor te bereiden op de nieuwe wettelijke taken, investeren wij in 2013 in domeinoverstijgende projecten en proeftuinen.

Maatschappelijk doel: Inwoners van Haarlemmermeer zijn en blijven zo lang mogelijk zelfstandig en actief en tonen zich verantwoordelijk voor hun maatschappelijke omgeving.

Wij streven naar een samenleving waarin ook onze kwetsbare inwoners zelf zo veel mogelijk regie op hun eigen leven hebben en worden gestimuleerd om, binnen hun eigen mogelijkheden, zelf aan de oplossing van hun problemen bij te dragen. Uitgangspunt is dat inwoners naar vermogen deelnemen aan de maatschappij. Wij verwachten dat inwoners hun eigen sociale omgeving inschakelen als zij problemen ervaren, zelf initiatief nemen en zelf keuzes maken. Dat laatste is niet gemakkelijk en zeker niet voor iedere inwoner mogelijk. Waar nodig biedt de gemeente een vangnet. Met een krachtige basisinfrastructuur aan algemene voorzieningen proberen wij te beperken dat mensen een beroep op individuele zorg en ondersteuning moeten doen. Ook mensen met beperkingen moeten optimaal gebruik kunnen maken van deze algemene voorzieningen. Uitgangspunt is 'gewoon waar mogelijk, bijzonder waar nodig'.

Kengetallen	2009	2010	2011	2012	2013
0-24 jarigen	44.908	45.188	45.303	45.386	45.167
25 t/m 44 jarigen	42.722	41.532	40.300	39.076	37.946
45 t/m 64 jarigen	38.352	39.367	40.462	40.851	41.304
65 t/m 84 jarigen	14.465	15.033	15.544	16.779	17.834
85 jarigen e.o.	1.581	1.705	1.802	1.870	1.911

¹ 2012.0013203

² Verwijzing naar nota in b&w 17-07-2012

Beleidsdoel A: Inwoners ervaren zo weinig mogelijk gezondheidsproblemen.

Wat wilden we bereiken?

In de programmabegroting 2013-2016 stond het als volgt :

“Wij streven naar een samenleving waarin ook onze kwetsbare inwoners zelf zo veel mogelijk regie op hun eigen leven hebben en worden gestimuleerd om, binnen hun eigen mogelijkheden, zelf aan de oplossing van hun problemen bij te dragen. Uitgangspunt is dat inwoners naar vermogen deelnemen aan de maatschappij. Wij verwachten dat inwoners hun eigen sociale omgeving inschakelen als zij problemen ervaren, zelf initiatief nemen en zelf keuzes maken. Dat laatste is niet gemakkelijk en zeker niet voor iedere inwoner mogelijk. Waar nodig biedt de gemeente een vangnet. Met een krachtige basisinfrastructuur aan algemene voorzieningen proberen wij te beperken dat mensen een beroep op individuele zorg en ondersteuning moeten doen. Ook mensen met beperkingen moeten optimaal gebruik kunnen maken van deze algemene voorzieningen. Uitgangspunt is ‘gewoon waar mogelijk, bijzonder waar nodig’.

De publieke gezondheidszorg richt zich op de zorg voor de gezondheid van inwoners en specifieke risicogroepen. De publieke gezondheidszorg is een aanvulling op de reguliere, op het individu gerichte zorg. De reguliere zorg is vooral gericht op behandeling ter genezing (cure) en verzorging (care) van patiënten op het moment dat hun gezondheid al geschaad is. De gemeente is op basis van de Wet publieke gezondheidszorg verantwoordelijk voor de volgende taken:

- *openbare gezondheidszorg (algemene- en jeugdgezondheidszorg)*
- *collectieve preventie*
- *ouderengezondheidszorg.*

Daarnaast is de gemeente in het kader van de Wmo verantwoordelijk voor de openbare geestelijke gezondheidszorg (OGGz).

Waar dat kansen biedt voor vergroting van effectiviteit en efficiëntie van onze aanpak streven we naar meer regionale samenwerking binnen de kaders die daarvoor al bestaan, zoals de Veiligheidsregio Kennemerland (VRK) en de regio Amstelland-Meerlanden; daar zetten we ons actief voor in.

Openbare gezondheidszorg

Gemeenten zijn wettelijk verplicht om een GGD in stand te houden voor de uitvoering van de taken op het gebied van de openbare gezondheidszorg. De GGD voert diverse activiteiten uit ter bevordering van de gezondheid van de samenleving en het voorkomen van ziekten, vooral bij kwetsbare groepen zoals kinderen, jongeren, ouderen en asielzoekers. Vooral de uitvoeringstaken op het gebied van infectieziektebestrijding zijn gedetailleerd omschreven en centraal geregeld. Gemeenten hebben hier weinig ruimte om zelf hun beleid in te vullen en de GGD voert in opdracht van VRK deze taken uit. Hetzelfde geldt voor de uitvoering van de jeugdgezondheidszorg (zie programma 6: jeugd en onderwijs).

Collectieve preventie

In het raadsvoorstel ‘verlenging nota lokaal volksgezondheidsbeleid 2013-2016 : meer doen aan gezondheid’ zetten wij onze ambities op het terrein van collectieve preventie voort met als toevoeging het speerpunt ouderen. Dit speerpunt is uitgewerkt in het supplement bij deze nota ‘preventieve gezondheidszorg voor ouderen Haarlemmermeer 2012-2016’. Onze speerpunten zijn voorlichting en vroegsignalering, schadelijk alcoholgebruik, overgewicht, depressie/psychosociale klachten/eenzaamheid, diabetes en ouderen. De bovengenoemde speerpunten betreffen gezondheidsaspecten, maar de effecten zijn ook op breder terrein merkbaar: gezonde mensen zijn meer zelfredzaam, meer en beter inzetbaar op de arbeidsmarkt en kunnen in informele sfeer (vrijwilligerswerk en mantelzorg) meer bijdragen, minder verslaving leidt tot minder overlast en heeft daarmee een positief effect op veiligheid.

Ouderengezondheidszorg

Gemeenten hebben de taak gezondheidsproblemen bij ouderen te signaleren, monitoren en voorkomen. Gezondheid wordt door veel factoren beïnvloed. Preventieve gezondheidszorg voor ouderen vergt dan ook een integrale aanpak waarin naar de hele situatie van de oudere wordt gekeken; ook naar maatschappelijke en sociale factoren in het leven van ouderen, woonsituatie, woonomgeving, openbaar vervoer en mogelijkheden voor participatie.

Openbare geestelijke gezondheidszorg (OGGz)

OGGz is een onderdeel van de openbare gezondheidszorg. Ze omvat alle activiteiten op het gebied van de geestelijke volksgezondheid, die niet worden uitgevoerd op een vrijwillige, individuele hulpvraag. Het gaat om diffuse hulpbehoeften die doorgaans niet door de betrokkenen zelf worden gesignaleerd. OGGz is gericht op het individu, op risicogroepen en op het collectief. Het doel van de OGGz is voorkomen van maatschappelijke uitval en dakloosheid door het vroegtijdig signaleren en beïnvloeden van (risico)factoren. De risicogroepen bevinden zich in de maatschappelijke opvang, de verslavingszorg en de vrouwenopvang. Binnen de regionale OGGz neemt Haarlemmermeer samen met centrumgemeente Haarlem haar verantwoordelijkheid bij het opzetten van een structurele maatschappelijke opvang voor gezinnen. De toegang tot deze zorg zal ook gezamenlijk worden opgepakt via de brede centrale toegang. De activiteiten in dit kader worden beschreven onder beleidsdoel B.”

Kengetallen	Bron	Metingen	
		2008	2012
Volwassenen tot 65 die de eigen gezondheid als 'gaat wel' tot '(zeer) slecht' ervaren.	GGD	*	17%
Volwassenen tot 65 met matig of ernstig overgewicht	GGD	43% **	48%
Volwassenen tot 65: percentage gewoontedrinkers***	GGD	11%	7%
Volwassenen tot 65 die (zeer) ernstig eenzaam zijn.	GGD	7%	8%
Volwassenen tot 65 met een hoog risico op psychische klachten****	GGD	5%	6%

* Door de landelijke samenwerking van de GGD met het CBS is de vraagstelling gewijzigd, waardoor de cijfers van 2012 helaas niet te vergelijken zijn met 2008.

** De eerder vermelde 34% was alleen matig overgewicht. Matig en ernstig samen is 43%.

*** Gewoontedrinkers drinken meer dan 21 glazen (mannen) of meer dan 14 glazen (vrouwen) alcohol per week.

**** Op advies van de GGD is de oude indicator 'volwassenen met sombere/depressieve gevoelens' vervangen. De nieuwe indicator is gebaseerd op een aantal vragen in het gezondheidsonderzoek.

Wat zouden we daarvoor doen?

Activiteiten

1. Zorg dragen voor publieke gezondheidszorg
2. Zorg dragen voor collectieve preventie
3. Zorg dragen voor ouderengezondheidszorg
4. Zorg dragen voor openbare geestelijke gezondheidszorg
5. (Zwerf)dierenopvang en ongediertebestrijding

Wat hebben we bereikt en wat hebben we daarvoor gedaan?

Zorg dragen voor publieke gezondheidszorg

Samen met de andere regiogemeenten hebben we dit jaar via de inwonerbijdragen de GGD in stand gehouden. De GGD maakt deel uit van de VRK.

Zorg dragen voor collectieve preventie

Het aanbod dit jaar was een breed pakket aan maatregelen gericht op collectieve preventie, waarbij de nadruk lag op de preventie van verslaving, angst en depressie, overgewicht en diabetes.

Om verslaving aan alcohol en drugs te voorkomen hebben wij de activiteiten richting jongeren en hun ouders voortgezet. Brijder verslavingszorg, jongerenwerk, onderwijs, sportverenigingen, GGD en politie werken op dit terrein samen. De brede aanpak behelst zowel publieksvoorlichting, individuele ondersteuning (adviezen, vroegsignalering, doorgeleiding naar hulpverlening en ambulante hulpverlening) als deskundigheidsbevordering van intermediairs (bijvoorbeeld docenten) en handhaving.

Ook ouderen vormen, zoals de uitkomst van de 'gezondheidsmonitor ouderen 2012' nog eens bevestigde, een risicogroep voor schadelijk alcoholgebruik. Ouderen in Haarlemmermeer drinken vaker (12%) overmatig alcohol (mannen gemiddeld drie of meer, vrouwen gemiddeld twee of meer glazen per dag) dan landelijk (8%).

Depressie komt veel voor en kent een hoge ziektelast. De regionale aanpak van preventie van depressie en angst behelst een breed pakket van preventieve interventies en goede ketenzorg. Via publieksvoorlichting zijn mensen geïnformeerd over klachten en preventiemogelijkheden. Met laagdrempelige screening en advisering (ook via internet) en zorg, vroegsignalering en toeleiding naar preventieve interventies hebben we bevorderd dat in een vroeg stadium hulp is gezocht en verergering van klachten is voorkomen. Verder hebben we ingezet op deskundigheidsbevordering voor professionals en vrijwilligers die met potentieel kwetsbare mensen werken. De ketenzorg en samenwerking met organisaties in de nulde en eerste lijn is versterkt. Specifieke aandacht was er voor mantelzorgers, ouderen, migranten, vrouwen die zwanger of net bevallen zijn en mensen met een lage sociaaleconomische status.

Overgewicht brengt gezondheidsrisico's mee; één daarvan is diabetes. Om gezond eetgedrag en voldoende beweging te bevorderen hebben we ons met de programma's 'alle leerlingen actief' en 'lekker fit!' onder andere gericht op sportief inactieve leerlingen. Kinderen van 8 tot en met 12 jaar met overgewicht zijn via het programma 'obelixitas' begeleid naar een gezonder gewicht. Om een impuls aan de aanpak van overgewicht bij jeugd te geven zijn we aangesloten bij de 'jongeren op gezond gewicht'-beweging (JOGG). Om ouderen aan het bewegen te krijgen en te houden zijn fittesten georganiseerd met een beweegadvies en boden wij een aanbod van sport- en beweegactiviteiten.

Zorg dragen voor ouderengezondheidszorg

Met de uitrol van de ketenzorg dementie in Haarlemmermeer is de zorg voor dementerende inwoners verbeterd. We hebben voor ouderen cursussen valpreventie georganiseerd in combinatie met informatie en een beweegprogramma. Vooral die combinatie blijkt effectief. Een val kan bij deze groep leiden tot grote gezondheidsschade en verlies van zelfredzaamheid.

Zorg dragen voor openbare geestelijke gezondheidszorg

Het 'steunpunt huiselijk geweld Kennemerland' is in 2013 samen met de VRK in stand gehouden. Slachtoffers, plegers en getuigen van huiselijk geweld konden zo hulp en ondersteuning krijgen. Daarnaast bood het steunpunt casemanagement en crisisinterventie bij een tijdelijk huisverbod. Met het 'consultatienetwerk ouderenmishandeling Haarlemmermeer' versterken wij de aanpak van ouderenmishandeling. Wij hebben dit jaar een start gemaakt met de invoering van de meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling. Verder hebben wij om vroegsignalering en de aanpak van huiselijk geweld te bevorderen geïnvesteerd in deskundigheidsbevordering van onder meer leerplichtambtenaren en sociale teams.

(Zwerf)dierenopvang en ongediertebestrijding

Zowel de dierenambulance als de exploitatie van het asiel zijn ook in 2013 uitgevoerd door de Dierenbescherming. De inspanningen om de keten van noodhulp aan dieren in onze gemeente te verbeteren zijn gelukt.

Relevant beleid

- Meer doen aan gezondheid, nota lokaal volksgezondheidsbeleid 2009-2012 (2008/107172)
- Raadsvoorstel verlenging nota lokaal volksgezondheidsbeleid 'Meer doen aan gezondheid' (2012/0025965) inclusief supplement preventieve gezondheidszorg ouderen
- Wet publieke gezondheid (Wpg)
- Startnotitie huiselijk geweld in de veiligheidsregio Kennemerland 2008-2011 (2008/101779), implementatie Wet tijdelijk huisverbod (2008/115514) en nota Voortgangsrapportage huiselijk geweld (2008/20903)
- Raadsvoorstel implementatienota huiselijk geweld (2009/8586)
- Regionale samenwerking op het gebied van de Openbare Geestelijke Gezondheidszorg in de AM regio in 2009 Registratienummer (2009/5283)
- Nota Maatschappelijke structuren volwassenen- en jeugdzorg (2009/8678)
- Uitvoeringsnota regionaal kompas (2009/20287)
- Financiering 2010 voor de Openbare Geestelijke Gezondheidszorg (OGGz) en de Maatschappelijke Opvang (MO) (2010/5276)
- OGGz en CJG convenanten (nr 2010/16214)

Beleidsdoel B: Inwoners nemen zo lang mogelijk zelfstandig deel aan de samenleving.

Wat wilden we bereiken?

In de programmabegroting 2013-2016 stond het als volgt :

“Wij streven ernaar dat inwoners, ondanks eventuele beperkingen, zo lang mogelijk zelfstandig deel kunnen nemen aan de samenleving en de regie over hun eigen leven kunnen behouden. Uitgangspunt is de compensatieplicht: wat kan iemand met een beperking zelf en wat heeft hij of zij nodig om zelf de regie te houden, zolang mogelijk zelfstandig te kunnen leven en mee te doen aan de samenleving. Voor degenen die door een beperking niet zelfstandig deel kunnen nemen, biedt de gemeente een vangnet.

De gemeente heeft de plicht om beperkingen op het gebied van het voeren van een huishouden, het zich verplaatsen in en om de woning en om zich lokaal per vervoermiddel te verplaatsen, zoveel als mogelijk weg te nemen. Het compenseren kan pas wanneer de burger én de gemeente het eens zijn over de beperking. Dit gaat meer en meer via het brede vraagesprek, zoals ontwikkeld in de pilot Kansen en Kantelen³ en een brede diagnose. We houden hierbij altijd rekening met de persoonskenmerken, de mogelijkheden in het eigen netwerk en de behoefte van de burger. Daar waar een voorziening op zijn plaats is, is dit altijd op basis van 'goedkoopst compenserend'.

Jaarlijks blijken tientallen huishoudens zo ontregeld dat ondersteuning in het huishouden gewenst is om hen te helpen meer zelfredzaam te worden. Het gaat om mensen met lichamelijke, psychosociale en licht verstandelijke beperkingen of een combinatie hiervan. Hulpverleners signaleren een geleidelijke toename van mensen die zich melden in verband met het wegvallen van hun geïndiceerde AWBZ begeleiding (als gevolg van de pakketmaatregel en het schrappen van de grondslag Psychosociaal). Deze inwoners bieden wij ondersteuning om weer op eigen kracht regeltaken in relatie tot het voeren van het huishouden aan te kunnen.

---

³ Deze pilot is inmiddels afgesloten en richtte zich op het uitproberen van een nieuwe handelingsmethode binnen de Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo). De werkwijze wordt in een proeftuin van programma Sociaal Domein verder ontwikkeld en uitgebreid naar andere relevante thema's, zoals werk, inkomensondersteuning en schuldhulpverlening.

Daarnaast bieden we mensen met licht regieverlies praktische vormen van ondersteuning door vrijwilligers of professionals, hetzij in groepsverband, hetzij individueel. Ook ontwikkelen we meer groepsgerichte vormen van ondersteuning en begeleiding door professionele organisaties voor welzijn of zorg, ook binnen reguliere voorzieningen.

Aan inwoners wordt steeds meer gevraagd om een beroep te doen op het eigen netwerk. Daarmee worden mantelzorgers nog belangrijker: zonder hen zouden veel meer mensen een beroep doen op professionele zorg. Het is daarom van groot maatschappelijk belang om te voorkomen dat deze mantelzorgers overbelast raken en de zorg voor hun naasten niet meer op zich kunnen nemen. De ondersteuning van mantelzorgers is een taak van de gemeente in het kader van prestatieveld 4 van de Wmo.”

Kengetallen	Bron	Metingen		
		2011	2012	2013
Percentage inwoners dat zich als mantelzorger inzet	Bevolkingsenquête	12%	13%	13%
Percentage mantelzorgers dat zich zeer zwaar belast of overbelast voelt*	Bevolkingsenquête	9%	7%	7%

* aangepaste indicator: eerder werden de antwoordcategorieën tamelijk zwaar, zeer zwaar en overbelast meegeteld als overbelast. Nu tellen alleen zeer zwaar en overbelast mee, zodat er een reëler beeld ontstaat van overbelasting.

Kengetallen	Bron	Metingen			Verwachtingen				
		2011	2012	2013	2013	2014	2015	2016	
Aantal vragen informatie en advies (individueel) bij het steunpunt mantelzorg	WMO Benchmark	2169	2225	2275	2250	2275	2275	2275	
Aantal plaatsingen maatschappelijke opvang *	Uitvoerende instelling	46	48	47	47	55	60	65	
Wmo-voorzieningen	Aantal gezinnen huishoudelijke hulp	extern	2065	2421	2402	2400	2450	2500	2500
	Aantal individuele vervoersvoorzieningen	extern	3000	2688	1938	3100	3150	3200	3200
	Aantal gebruikers collectief vervoer**	extern	2977	2849	2935	2700	2750	2900	2900
Schuldhelpverlening	Aantal budget adviesgesprekken	SDV	502	518	589 *****	650	650	650	650
	Aantal gehonoreerde aanvragen Wet Gemeentelijke Schuldhelpverlening***	SDV	332	330	305	400	400	400	400
Aantal trajecten lichte begeleiding ****	Uitvoerende instellingen	161	160	190	180	180	180	180	

* Het betreft hier het aantal mensen wonend(e) in dat jaar in de maatschappelijke opvang

** Het aantal unieke gebruikers van de Meertaxi wijkt ernstig af van het aantal pashouders, het percentage niet gebruik ligt rond de 50% (2011 5936 pashouders ultimo 2012 5000)

*** We hebben een stijging waargenomen in het aantal aanvragen schuldhelpverlening. Omdat wij diverse doelgroepen kunnen herkennen in het eerste gesprek leidt dit niet altijd tot aanmelding bij sociaal.nl. Er zijn diverse opties die wij hebben in het geval van schuldhelpverlening. Hiermee zorgen wij ervoor dat de uitval in deze (dure) trajecten lager is dan voorheen en mensen meer passende ondersteuning bij hun financiële problematiek krijgen. We hebben op deze werkwijze de afgelopen tijd sterk ingezet.

**** Dit betreft individuele trajecten Thuisbegeleiding (OB-psychosociaal), Eigen kracht conferenties, coördinatie (langdurige) hulp bij administratie, buitenschoolse opvang, vrijwillige thuiszorg voor mensen met een verstandelijke beperking, zorgambassadeurs en netwerkcoaches en dagbesteding)

***** gemeten tot 1-9-2013 daarna zijn het poortwachtersgesprekken geworden

Wat zouden wij daarvoor doen?

Activiteiten

1. Verstrekken van individuele Wmo-voorzieningen
2. Bieden van lichte begeleiding (psychosociaal en/of ondersteunend)
3. Mantelzorgondersteuning en respijtzorg
4. Bieden van maatschappelijke dienstverlening
5. Bieden van schuldhulpverlening
6. Bevorderen van integratie van diverse doelgroepen
7. Bieden van maatschappelijke opvang

Wat hebben we bereikt en wat hebben we daarvoor gedaan?

Verstrekken van individuele Wmo-voorzieningen

In januari 2013 zijn wij na een aanbesteding gestart met nieuwe leveranciers voor hulpmiddelen, trapliften en woningaanpassingen. De kwaliteit van de dienstverlening bij de nieuwe leverancier van hulpmiddelen was niet in overeenstemming met de gestelde eisen in de aanbesteding. Tevens was de klanttevredenheid niet goed en het aantal klachten nam toe. Op basis hiervan hebben wij met de leverancier nieuwe afspraken gemaakt die de kwaliteit en de klanttevredenheid moeten verhogen. Met ingang van 2 december 2013 is een lokaal servicepunt ingericht.

Op 1 juli 2013 is de nieuwe 'Wmo-verordening Haarlemmermeer' in werking getreden. Deze regeling richt zich meer op de eigen kracht en zelfredzaamheid van onze inwoners. Het gaat er om welke beperkingen in het dagelijks leven worden ervaren en welke oplossingsmogelijkheden heeft de inwoner hiervoor zelf of in zijn eigen netwerk. Wanneer deze mogelijkheden er niet of niet voldoende zijn, kan er een individuele voorziening vanuit de gemeente verstrekt worden. Wij hebben nu, na een half jaar, nog geen duidelijk beeld wat het effect van het nieuwe beleid is op het aantal toegekende voorzieningen. Dit komt ook doordat de periode die zit tussen de aanvraag en de daadwerkelijke levering van het hulpmiddel zorgt dat het effect pas later zichtbaar wordt.

De hulp bij het huishouden kende dit jaar dezelfde aanbieders als vorig jaar. Hier is wel een daling te zien in het aantal toegekende aanvragen die direct verklaarbaar is vanuit de gewijzigde opzet van de Wmo-verordening. Wij geven nu indicaties voor hulp bij het huishouden af voor maximaal één jaar. Daarmee anticiperen wij op de komende wijzigingen op het gebied van hulp bij het huishouden en de daarbij behorende korting op het budget van 40%.

Bieden van lichte begeleiding

Wij hebben een groep inwoners die door verstandelijke, cognitieve of psychiatrische problematiek het lastig vinden zelf plannen te maken en besluiten te nemen. Voor hen maakten wij in 2013 een brede reeks aan vormen van ondersteuning mogelijk. Een evaluatie dit najaar laat zien, dat we daarmee een groot deel van deze groep bereikten via zowel professionele begeleiding als vrijwillige inzet. Het aandeel van de vrijwillige inzet is groter geworden. Bij sommige trajecten kon na een korte experimentele fase tot een regulier werkproces bij instellingen worden overgegaan.

Voor de begeleiding van inwoners die moeite hebben met overzicht te houden hebben wij dit jaar ook de deskundigheid van professionals en vrijwilligers kunnen vergroten.

In 2013 dienden zich ook nieuwe initiatieven aan voor laagdrempelig ontmoeten in wijken. Wij verwachten hiervan een sterke signaleringsfunctie door de betrokkenheid van onder andere zorgaanbieders en informele netwerken zoals vrijwilligers, buurtbewoners, mantelzorgers.

Mantelzorgondersteuning en respijtzorg

Het afgelopen jaar is het aantal bij het mantelzorgsteunpunt geregistreerde mantelzorgers gegroeid tot ruim 2100 personen. Zij maakten veel gebruik van het steunpunt. Het aanbod bestond onder andere uit het geven van informatie en advies, het bieden van praktische en emotionele ondersteuning via lotgenotencontact en de inzet van vrijwilligers voor het tijdelijk ontlasten van mantelzorgers (respijtzorg). Wij subsidieerden het mantelzorgsteunpunt.

De 'week van de mantelzorg' in november was een groot succes. De blijk van waardering - een cadeaubon - die wij naar mantelzorgers stuurden, is zeer positief ontvangen. Via het 'zorgambassadeurs'-project werden veel migranten bereikt en hen is de weg gewezen naar zorg en ondersteuning.

Bieden van maatschappelijke dienstverlening

Dit jaar is het project 'preventieve huisbezoeken aan 80+-ers' in Nieuw-Vennep door ouderenadvies van Meerwaarde afgerond. De speciaal geïnstrueerde vrijwilligers zijn vrijwel allen gemotiveerd om verder te gaan. Voorbereidingen zijn daarom getroffen voor een vervolg op andere locaties. Het project draagt ook bij aan het verder verstevigen van de banden tussen de eerstelijnszorg van de huisartsen en het ouderenadvies. Daarnaast sloot het ouderenadvies zinvol aan bij het sociaal team Nieuw-Vennep. In de ketenzorg dementie is door ouderenadvies actief geparticipeerd. In individuele gevallen van ouderen met geheugenproblematiek werd adequate ondersteuning geboden en/of is doorverwezen naar de eerste lijn.

Bieden van schuldhulpverlening

Wij zijn dit jaar doorgegaan met het aanbieden van hoogwaardige budgetadviesgesprekken aan inwoners met schulden die zich bij ons melden. Op basis van deze gesprekken⁽⁴⁾ werd samen met de betrokkene bepaald of een schuldhulpverleningstraject ingezet moet worden. De schuldhulpverlening werd onder onze regie uitgevoerd door een externe partner: Sociaal.nl. Wij hebben voldaan aan de Wet gemeentelijke schuldhulpverlening die vraagt binnen vier weken op aanvragen actie te ondernemen en bij bedreigende schulden zelfs binnen drie dagen.

Wij hanteerden ook een preventieve aanpak met onder andere cursussen om bewustmaking te bevorderen van het belang van goede budgettering en wat daarvoor nodig is.

Schuldhulpverleningstrajecten werden pas ingezet wanneer de problemen te groot waren en andere voorzieningen niet meer toereikend bleken.

Bevorderen van integratie van diverse doelgroepen

In het kader van ons integratiebeleid subsidieerden wij organisaties die activiteiten organiseren die een bijdrage leveren aan de deelname aan het maatschappelijk en economisch verkeer van diverse doelgroepen (migranten, maar ook mensen met een beperking etc.). De activiteiten waren voorlichtingsbijeenkomsten, activiteiten gericht op toeleiding naar werk, taal- en computercursussen. Formeel hoeven zij geen inhoudelijke verantwoording af te leggen, omdat de subsidie lager is dan € 5.000,-. Toch zijn wij dit najaar met deze organisaties in gesprek gegaan om hun effectiviteit te verhogen.

Vluchtelingen en asielzoekers boden wij maatschappelijke ondersteuning aan via een subsidie aan Vluchtelingenwerk Noord-West Holland.

Meerwaarde subsidieerden wij voor het organiseren van activiteiten gericht op toeleiding naar scholing en (vrijwilligers)werk in het P-punt in Graan voor Visch. In 2013 hebben wij met Meerwaarde afspraken gemaakt over een andere aanpak van participatie en emancipatie die meer geïntegreerd is in het totale aanbod. Dit is noodzakelijk, omdat het budget in 2014 verminderd wordt met € 50.000.

---

4 Deze gesprekken worden ook in bredere context gevoerd binnen de proeftuin Kansen en Kantelen.

Bieden van maatschappelijke opvang

In 2013 hebben wij een sociaal maatschappelijke opvang voor gezinnen (SMO) met dertig woonunits geopend. Alle units zijn inmiddels bewoond. De SMO is bedoeld voor de regio Midden-Zuid-Kennemerland en Haarlemmermeer. Wij zijn samen met centrumgemeente Haarlem binnen de regionale OGGz hiervoor verantwoordelijk. De regionale instelling voor beschermd wonen Kennemerland, Amstelland en de Meerlanden (RIBW-K/AM) zorgt voor begeleiding van cliënten en exploitatie. De plaatsing in de nieuwe voorziening werd mede bepaald door de centrumgemeente.

Relevant beleid

- Meer voor Elkaar, de koers voor het sociaal domein in Haarlemmermeer (2013.0079591)
- Nota Richting, proces en aanpak programma sociaal domein (2012/13203)
- Wmo-beleidsplan 2008-2011 'Meer doen aan meedoen' (2008/2855)
- Raadsvoorstel Wmo participatie verordening (2010/0027599)
- Nota aanbesteding Hulp bij het huishouden (Hbh) (2010/20390)
- Ondersteunende begeleiding psychosociaal (2009/5967)
- Bestedingsplan AWBZ-pakketmaatregel 2011-2014 (2011/6653) \
- Bestedingsplan Algemene Wet Bijzondere Ziektekosten (AWBZ) Pakketmaatregel 2012-2014, fase 2 (2011/38221)
- Raadsvoorstel Evaluatie en aanbevelingen Wmo-beleid in verband met de Awbz Pakketmaatregel, januari 2011-juli 2013 (2013.0073462).
- Nota mantelzorgondersteuning en respijtzorg 2011 – 2012 (2011/38212)
- Schuldhulpverlening 2012: beleid en aanbesteding (2012/6217)
- Willen, kunnen en mogen meedoen in Haarlemmermeer, visie op integratie (2008/101831)
- Verdeelregels voor Integratieactiviteiten (2011/9964)
- Voorlopig ontwerp en voorbereidingskrediet Structurele Maatschappelijke Opvang Raadsvoorstel 2014 (2011/11924)
- Wmo-verordening Gemeente Haarlemmermeer 2013.0013016

Beleidsdoel C: Inwoners nemen actief deel aan de samenleving.

Wat wilden we bereiken?

In de programmabegroting 2013-2016 stond het als volgt :

“Een actieve deelname van mensen op alle levensgebieden is één van onze centrale ambities vanuit de wet Wmo en binnen het programma sociaal domein. Door deel te nemen aan sociaal-culturele activiteiten of vrijwilligerswerk te verrichten kunnen mensen actief mee (blijven) doen. Daarnaast bieden dergelijke activiteiten mogelijkheden voor ontmoeting, ontplooiing, sociale contacten en meer sociale samenhang.

Activiteiten en diensten op sociaal-maatschappelijk terrein moeten op maat in wijken en kernen uitgevoerd kunnen worden. Voor de huisvesting daarvan wordt een nagenoeg dekkend netwerk van sociaal-culturele accommodaties in stand gehouden (wijkgebouwen, dorpshuizen, jongerencentra en dienstencentra). Wij voeren een plan van aanpak uit om de continuïteit van dit maatschappelijk vastgoed te borgen. Daarnaast om te bevorderen dat de accommodaties doelmatig en efficiënt geëxploiteerd en beheerd worden. En tenslotte om ervoor te zorgen dat professionele dienstverleners en vrijwilligersorganisaties in deze gebouwen zich maximaal kunnen richten op hun inhoudelijk aanbod.

Met een breed aanbod aan sociaal-culturele activiteiten bieden wij inwoners de mogelijkheid om actief deel te (blijven) nemen aan de samenleving. Wij ondersteunen diverse organisaties die sociaal-culturele activiteiten bieden, onder andere voor ouderen en mensen met een beperking. Deze activiteiten zijn gericht op ontspanning, ontmoeting en ontplooiing. Zo proberen wij ook eenzaamheid en isolement van inwoners te voorkomen en tegen te gaan.

Vrijwilligerswerk is een belangrijke manier waarop burgers enerzijds zelf actief kunnen deelnemen aan de samenleving en anderzijds ook een actieve bijdrage kunnen leveren aan deze samenleving. Een belangrijk deel van onze samenleving draait op vrijwilligers. De gemeente is in het kader van de Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo) verantwoordelijk voor de ondersteuning van vrijwilligers en mantelzorgers (prestatievelid 4). Er is voortdurend behoefte aan meer vrijwilligers. Het college legt daarom nadrukkelijk de aandacht op het ondersteunen van vrijwilligersorganisaties, onder andere bij het werven van nieuwe vrijwilligers.”

Effectindicatoren	Bron	Metingen			Streefwaarden			
		2009	2011	2013	2013	2014	2015	2016
Percentage inwoners dat vrijwilligerswerk doet	Bevolkingsenquête	25%	26%	27%	≥ 25%	≥ 25%	≥ 25%	≥ 25%
Maatschappelijke participatie*	Bevolkingsenquête	61%	62%	60%	≥ 62%	≥ 62%	≥ 62%	≥ 62%
Aantal bijdragen uit wijkbudget**	Gemeentelijke administratie	Innovatie fonds: 8 Wijkbudgetten: 107	Innovatie fonds:12 Wijkbudgetten: 88	Wijkbudgetten: 57	Wijkbudgetten: 120	Wijkbudgetten: 120	Wijkbudgetten: 120	Wijkbudgetten: 120

*De definitie van maatschappelijke participatie in de Bevolkingsenquête is de mate waarin iemand arbeid verricht, vrijwilligerswerk doet of betrokken is bij levensbeschouwelijke organisatie(s), club- of buurthuizen of (sport)verenigingen/stichtingen.

** Per 1 januari 2012 zijn de doelstellingen van de Wijkbudgetten veranderd. Alleen projecten gericht op het bevorderen van burgerschap komen nog in aanmerking voor een Wijkbudget. Het budget voor Wijkbudgetten wordt vanaf 2013 gehalveerd tot € 300.000. Op het Wmo-Innovatiefonds is de afgelopen jaren ook flink bezuinigd: het budget is in fasen teruggebracht van € 300.000 in 2010 tot slechts € 25.000 in 2013 en verder. Het budget Wmo-innovatiefonds is per 2013 samengevoegd met de Wijkbudgetten. Het innovatiefonds is hiermee komen te vervallen.

Wat zouden we daarvoor doen?

Activiteiten

1. Zorgen voor en exploiteren van sociaal-culturele accommodaties
2. Herontwikkeling dorps huis Badhoevedorp
3. Zorgen voor een breed aanbod van sociaal-culturele activiteiten
4. Stimuleren en ondersteunen van vrijwilligerswerk en vrijwillige inzet
5. Bevorderen van burgerschap en sociale samenhang in de wijk

Wat hebben we bereikt en wat hebben we daarvoor gedaan?

Zorgen voor en exploiteren van sociaal-culturele accommodaties

Hoewel dit jaar het overgangsjaar was voor de opstart van stichting Maatvast is de openstelling van de accommodaties zonder onderbreking gecontinueerd. Wij hebben via de subsidieverlening in 2013 de start en doorontwikkeling van Maatvast tot een solide, effectieve en efficiënte organisatie gefaciliteerd. De medewerkers van Meerwaarde, die belast waren met de concrete uitvoering van exploitatie en beheer, zijn ondergebracht bij Maatvast. De raad van toezicht en een ondernemingsraad zijn inmiddels geïnstalleerd en vanaf half juli is een permanente directeur-bestuurder.

Herontwikkeling Dorpshuis Badhoevedorp

In 2013 is in overleg met de belangrijkste huurder en met de exploitant van het huidige dorpshuis een programma van eisen voor het nieuwe dorpshuis opgesteld. Dit heeft ook dit jaar nog geresulteerd in een definitief ontwerp. Oorspronkelijk was in 2008 besloten om een multifunctionele accommodatie (MFA) te realiseren. Later is dit besluit gewijzigd in een dorpshuis door de heroverweging/ bezuinigingstaakstelling bij de projectenscan. In het eerste kwartaal 2014 wordt gestart met de bouwwerkzaamheden en in het tweede kwartaal 2015 wordt het nieuwe dorpshuis Badhoevedorp geopend.

Zorgen voor een breed aanbod van sociaal-culturele activiteiten

Diverse organisaties, onder andere Meerwaarde, dorps- en wijkraden, buurt- en bewonersverenigingen, ouderenorganisaties en oranjeverenigingen, hebben sociaal-culturele activiteiten aangeboden. Wij hebben dit aanbod gericht op ontplooiing, ontspanning en ontmoeting van diverse doelgroepen gesubsidieerd.

Stimuleren en ondersteunen van vrijwilligerswerk en vrijwillige inzet

Het vrijwilligerswerk in Haarlemmermeer wordt ondersteund door de vrijwilligerscentrale Haarlemmermeer (VCH), onderdeel van Meerwaarde. Wij hebben in 2013 de VCH-subsidie verleend voor onder andere de vacaturebank, de vrijwilligersmanifestatie, 'NL doet' en de Beursvloer (matching van vrijwilligerswerk en het bedrijfsleven). Daarnaast gaven wij subsidie aan de vrijwillige hulpdiensten. Ook ondersteunden wij met subsidiering via diverse verdeelregels vele organisaties die met vrijwilligers werken (onder andere op het gebied van sport, welzijn en cultuur) en wij hebben vrijwilligersorganisaties gefaciliteerd met een collectieve verzekering voor vrijwilligers voor ongevallen en wettelijke aansprakelijkheid.

Bevorderen van burgerschap en sociale samenhang in de wijk

Met behulp van de wijkbudgetten stimuleren wij jaarlijks (innovatieve) initiatieven van burgers en organisaties gericht: op actieve inzet in de eigen wijk of kern, vrijwilligerswerk, vrijwillige inzet, (sociale) veiligheid, sociale duurzaamheid en betrokkenheid van inwoners op elkaar (ontmoeten en verbinden). Het merendeel van de aanvragen dit jaar betrof activiteiten en fysieke projecten. Activiteiten waren wijk- en jaarfeesten, kinderdisco, sporttoernooien, open dagen, thema- en creatieve bijeenkomsten. Fysieke projecten waren onder andere sportveldjes/speeltoestellen, bijdragen aan clubhuizen, een wijktuin, groenvoorzieningen (bloembollen, boomplantdag, kerst), een wandelroute en materialen voor groenonderhoud openbare buitenruimte door inwoners.

Relevant beleid

- Nota Plan van Aanpak sociaal-culturele accommodaties (2009/101290)
- Nota Uitwerking exploitatie en beheer sociaal-culturele accommodaties (2012/3829)
- MultiFunctionele Accommodatie Badhoevedorp (2009/5047)
- Algemene subsidieverordening Haarlemmermeer 2011 (2010/55938)
- Subsidiebeleidskader (2012/10134)
- Uitwerkingsnota Subsidiebeleidskader Haarlemmermeer 2013 (2012/29486)
- Actieplan Vrijwilligerswerk en vrijwillige inzet (2008/21509)
- Nota verdeelregels wijkbudgetten en verdeelregel Wmo-Innovatiefonds 2012 (2011/42603)

Jaarrekening

Wat heeft het gekost?

Bedragen x € 1.000. Er kunnen afrondingsverschillen optreden.		Originele begroting	Gewijzigde begroting	Rekening	Verschil rekening gewijzigde begroting
Zorg en welzijn		2013	2013	2013	
Inwoners van Haarlemmermeer zijn en blijven zo lang mogelijk zelfstandig en actief en tonen zich verantwoordelijk voor hun maatschappelijke omgeving.	Baten	2.881	4.151	4.424	273
	Lasten	27.263	29.163	27.981	1.182
Resultaat voor bestemming (B-L)	Saldo	-24.382	-25.012	-23.557	1.455
Uitsplitsing per beleidsdoel					
Beleidsdoel A: Inwoners ervaren zo weinig mogelijk gezondheidsproblemen.	Baten				
	Lasten	2.167	2.341	2.243	98
	Saldo	-2.167	-2.341	-2.243	98
Beleidsdoel B: Inwoners nemen zo lang mogelijk zelfstandig deel aan de samenleving.	Baten	2.545	3.174	3.409	235
	Lasten	20.697	21.677	20.579	1.098
	Saldo	-18.152	-18.503	-17.170	1.333
Beleidsdoel C: Inwoners nemen actief deel aan de samenleving.	Baten	336	977	1.014	37
	Lasten	4.399	5.145	5.158	-13
	Saldo	-4.063	-4.168	-4.144	24

Toelichting gewijzigde begroting 2013 - rekening 2013

Beleidsdoel A:

Lasten:

Aan preventie OGGz is voor opvang en begeleiding van jongeren uit Haarlemmermeer, die worden opgevangen in Spaarnezicht in Haarlem, minder uitgegeven.

Door het achterblijven van initiatieven uit het veld, mede als gevolg van de onzekerheden in de transitie van de AWBZ naar de gemeenten konden enkele projecten geen doorgang vinden. In 2014 zal op dit terrein veel ontwikkeld worden, omdat wij een grotere verantwoordelijkheid krijgen.

Beleidsdoel B:

Baten:

Door goedkoper in te kopen is uit de reserve SMO is voor de inrichtingskosten van de structurele maatschappelijke opvang € 96.000 minder onttrokken.

Per 1 januari 2008 geldt een eigen bijdrage voor hulpmiddelen Wmo (met uitzondering van rolstoelen). De eigen bijdrage is maximaal 3 jaar verschuldigd en de hoogte is afhankelijk van het verzamelinkomen. Ook dit jaar is gebleken dat er een verschuiving plaatsvindt van huishoudens met een minimuminkomen naar huishoudens met een inkomen boven de € 25.000. Hetzelfde geldt voor de bijdragen aan de hulp bij het huishouden. Dit resulteert in respectievelijke voordelen van € 67.000 en € 89.000. De afwikkeling van het contract met het bedrijf dat tot 31 december 2012 het onderhoud van de hulpmiddelen verzorgde heeft geleid tot een incidentele bate van € 47.000.

Voor een aantal projecten in het sociaal domein zijn provinciale subsidies toegekend. De geplande uitvoering en afronding van een tweetal projecten heeft vertraging opgelopen voor een bedrag van

€ 46.000. Voor de betreffende projecten heeft de provincie ingestemd met verlenging van de doorlooptijd naar 2014 (zie lasten).

Lasten:

Budget dat was gereserveerd voor het versterken van de sociale infrastructuur is niet gebruikt omdat er in 2013 nog geen concrete projecten op dit gebied waren. Vanuit het programma 'sociaal domein' is een project gestart om de sociale infrastructuur (en de verschillende ondersteuningsniveaus en hun onderlinge relaties) verder uit te werken.

Kosten voor het updaten van de gemeentelijke website voor het onderdeel 'vrijwilligerswerk en mantelzorg' zijn niet gemaakt. De activiteiten zijn doorgeschoven naar 2014.

Op het budget AWBZ Pakketmaatregel is een voordeel ontstaan door een lagere vaststelling van enkele subsidies uit 2012. Zorgaanbieders voor de buitenschoolse opvang en de dagbesteding bij zorgboeren konden met minder budget de gevraagde activiteiten uitvoeren.

Een nieuw project, het ontmoetingscentrum dementerenden, is vertraagd waardoor geplande kosten niet zijn gemaakt.

Er is sprake van minder kosten van € 126.000 op het onderdeel dagbesteding omdat het aantal deelnemers van bestaande dagbesteding bij Amstelring verder is afgenomen. Nieuwe aanmeldingen vonden niet plaats. Daarnaast ging de nieuwe wijkgerichte dagbesteding voor ouderen bij de verzorgingsinstellingen Horizon en Westerkim vertraagd in het najaar van start.

Voor een aantal projecten in het programma 'sociaal domein' zijn € 41.000 van de verwachte uitgaven is nog niet geëffectueerd (zie baten).

Een voordeel van € 876.000 met betrekking tot de Wmo-hulpmiddelen kent 3 oorzaken:

Per 1-1-2013 zijn we met nieuwe aanbieders gestart. De totale geschatte kosten op jaarbasis zijn gebaseerd op de voormalige aanbieders. Met de najaarsrapportage is dit deels hersteld door het budget met € 300.000 te verminderen. Nu alle verplichtingen zijn gecontroleerd en verwerkt blijkt dat de verlaging in kosten groter is dan we hebben voorzien.

Het aantal Wmo-aanvragen is aanzienlijk gedaald. Na de maand januari met veel aanvragen daalde het aantal. Vanaf juli laat het aantal aanvragen weer een voorzichtig stijgende lijn zien tot een piekbelasting in het najaar. Dit heeft het rustige voorjaar niet gecompenseerd en dat levert nu een besparing op.

Sinds juli is de nieuwe Wmo-verordening van kracht die een sobere insteek heeft en waar de nadruk meer ligt op de eigen kracht. Er wordt daarbij een nieuw afwegingskader gehanteerd waarbij bekeken wordt of problemen op eigen kracht kunnen worden opgelost. Hierdoor is minder zorg ingekocht.

De indeling van huishoudens is gewijzigd, waardoor in sommige situaties een kleiner aantal uren 'hulp bij huishouden' (HBH) wordt verstrekt en er is een nieuw tarief voor persoonsgebonden budget HBH geïntroduceerd waarbij een lager tarief wordt gehanteerd wanneer hulp wordt uitgevoerd door een particulier zonder specifieke opleiding en die niet verbonden is aan een instelling.

Werk en inkomen Lasten in € **43.789**

Portefeuillehouders: Nederstigt, Bak

% totale realisatie **9,6%****Maatschappelijk doel:****Alle inwoners kunnen in hun levensonderhoud voorzien.****Wat wilden wij bereiken?****Beleidsdoel A:**

Haarlemmermeerse burgers zijn economisch zelfstandig; werk boven uitkering.

Beleidsdoel B:

Haarlemmermeer garandeert een bestaansminimum voor de inwoners die dit tijdelijk niet zelfstandig kunnen.

Wat zouden wij daarvoor doen?**Activiteiten**

1. Uitoefenen van de poortwachtersfunctie
2. Bemiddelen naar werk/aanbieden van individuele trajecten
3. Regie voeren op de Wsw
4. Organiseren vraaggerichte werkgeversbenadering

Activiteiten

1. Garanderen van bestaanszekerheid door het rechtmatig en tijdig verstrekken van uitkeringen
2. Fraudebestrijding en het nemen van maatregelen bij het niet nakomen van afspraken en de inlichtingenplicht
3. Uitvoeren minimabeleid

Wat heeft het gekost?**Rekening 2013**

baten	11.298
lasten	13.072
percentage verschil lasten t.o.v. begroting	0%

Rekening 2013

baten	26.161
lasten	30.718
percentage verschil lasten t.o.v. begroting	3%

Werk en inkomen

In de programmabegroting 2013-2016 stond het als volgt:

“Met de val van het kabinet in april 2012 is, op beleidsmatig en daarmee samenhangend ook op uitvoerend niveau, een onzekere periode aangebroken. De Tweede Kamer heeft de invoering van de Wet werken naar vermogen en de overheveling van de begeleiding uit de AWBZ controversieel verklaard. Dat betekent dat behandeling van deze wetsvoorstellen opgeschort is totdat er een nieuw kabinet is aangetreden of de Kamer besluit de voorstellen van de agenda te halen. Wij gaan er van uit dat er sprake is van uitstel van deze twee transities. Wij streven bovendien, los van wettelijke verplichtingen, naar een integrale, samenhangende aanpak voor het sociaal domein als geheel. Het uitgangspunt van de Wet werken naar vermogen (WWNV) dat iedereen die kan werken, ook naar vermogen gaat werken blijft gehandhaafd. Eigen kracht en eigen verantwoordelijkheid zullen in 2013 voorop blijven staan. De rol van de gemeente hierbij is vooral faciliterend en daar waar nodig ondersteunend van aard. Het is ons doel om een kwalitatief goede maatschappelijke ondersteuning te realiseren, die uitgaat van de eigen kracht en verantwoordelijkheid van onze inwoners⁵.”

Ten behoeve van de aankomende decentralisatie van taken in het sociale domein (waaronder de invoering van één regeling voor de onderkant van de arbeidsmarkt) is een programmaorganisatie ingericht. Wij kiezen voor een hervorming van het sociale domein. Transitie van wetgeving en transformatie gaan daarbij hand in hand. Naast werkzaamheden om onze organisatie voor te bereiden op de nieuwe wettelijke taken, investeren wij in 2013 in domeinoverstijgende projecten en proeftuinen. Reeds in 2012 zijn er rijksbezuinigingen ingezet op het terrein van werk en inkomen. In 2012 is een forse korting op het participatiebudget doorgevoerd en in 2013 wordt opnieuw een korting op dat budget doorgevoerd. In het kader van de Wet sociale werkvoorziening heeft in 2012 een korting op de bijdrage per medewerker plaatsgevonden.

De aangekondigde bezuinigingen, alsook de vaststelling dat de inhoudelijke ingezette koers in het kader van de WWNV grotendeels zal worden voortgezet, noodzaakt ons er toe onze zienswijze op re-integratie en de uitvoering aan te passen. Daarnaast lopen onze contracten met de re-integratieaanbieders per april 2013 af. In dit kader wordt de vraaggerichte benadering ten aanzien van re-integratie verder ontwikkeld in samenwerking met de proeftuinen en projecten in het programma Sociaal Domein. Daarnaast wordt ook op aanbodgerichte wijze verder invulling gegeven aan het principe “werk boven uitkering”.

De verwachting is dat in 2013 ook het nieuwe inburgeringstelsel van kracht wordt waarbij de nieuwe nieuwkomers zelf, ook financieel, verantwoordelijk worden voor hun inburgering.

Tenslotte is handhaving, zowel bij het aanvragen (poortwachtersfunctie), alsook tijdens de bijstandsverlening, speerpunt. In het verlengde hiervan is wetgeving in de maak over verruiming van mogelijkheden tot rechtmatigheidscontrole middels een huisbezoek. Anticiperend op de in de wetgeving ingezette lijn wordt in 2013 handhaving op uitvoeringsniveau verder uitgebouwd, waarbij als motto geldt dat iedereen die niet in de uitkering thuishoort, daar ook geen gebruik van maakt.”

Kengetallen	Bron	Metingen			
		2010	2011	2012	2013
Beroepsbevolking*	GBA	96.995	96.406	95.989	95.598
Netto arbeidsparticipatie	Bevolkingsenquête	79%	-	79%	-
Aantal werkzoekenden	UWV	2616	2351	3518	4693
Aantal bijstand-ontvangers	GWS4ALL	1488	1455	1316	1431

*peildatum 31-12-2013

Maatschappelijk doel: Alle inwoners kunnen in hun levensonderhoud voorzien.

⁵ 2012.0013203

Beleidsdoel A: Haarlemmermeerse burgers zijn economisch zelfstandig; werk boven uitkering.

Wat wilden we bereiken?

In de programmabegroting 2013-2016 stond het als volgt :

“De wet werk en bijstand 2012 is het wettelijke kader waarbinnen beleidsdoel A wordt gerealiseerd. In het licht van de ingezette decentralisatietrends en bezuinigingen, zal in de periode 2013-2016 een combinatie van activiteiten worden verricht waarbij de vraag van de markt als uitgangspunt en vertrekpunt zal fungeren voor onze re-integratieactiviteiten. Werk boven uitkering is het uitgangspunt. In combinatie met verdere aanscherping van toegang tot de bijstand wordt beoogd een drieledig doel te bereiken, te weten, duurzame arbeidsparticipatie van onze klanten, praktisch inspelen op de vraag van de markt en beheersing van de budgetten. Onderliggende doelen zijn gelegen in verbeteren van de aansluiting tussen onderwijs en arbeidsmarkt in proactieve en preventieve zin.”

Effectindicatoren	Bron	Metingen				Streefwaarden				
		2010	2011	2012	2013	2013	2014	2015	2016	2017
Aantal trajecten	GWS4ALL	-	-	858	723	800	800	***	***	***
Uitstroom Wsw	AM Groep	4	3	2	9	5	10	***	***	***
Aantal personen op wachtlijst Wsw	AM groep	49	45	49	73	40	35	***	***	***

***In afwachting van nieuwe wet- en regelgeving kunnen voor de jaren 2015 t/m 2017 geen streefwaarden worden geformuleerd.

Wat zouden we daarvoor doen?

Activiteiten

- Uitoefenen van de poortwachtersfunctie
- Bemiddelen naar werk/aanbieden van individuele trajecten
- Regie voeren op de Wsw
- Organiseren vraaggerichte werkgeversbenadering

Wat hebben we bereikt en wat hebben we daarvoor gedaan?

Uitoefenen van de poortwachtersfunctie

Binnen het uitgangspunt ‘werk boven uitkering’ was dit jaar het doel van deze activiteit om focus te leggen op beperking van de instroom in de bijstand. Sinds 1 september hebben wij een nieuwe werkwijze waarbij de poortwachtersfunctie verder is geoptimaliseerd. In deze nieuwe werkwijze is de melding via het digitale meldingsformulier, met invoer op basis van DigiD, het startpunt. Middels dit meldingsformulier zijn de meeste relevante bewijsstukken, die nodig zijn voor de beoordeling van de rechtmatigheid, direct bij aanvang al aanwezig. Na een melding wordt met de inwoner een breed intakegesprek gevoerd, waarbij de nadruk met name ligt op de mogelijkheden richting werk. Wanneer uit de bewijsstukken bij de melding blijkt dat er redenen zijn waardoor er mogelijk geen recht op uitkering bestaat, worden extra maatregelen getroffen om de rechtmatigheid te toetsen. De instroom van nieuwe klanten in de bijstand lag lager dan in 2012.

Bemiddelen naar werk/aanbieden van individuele trajecten

Op basis van de re-integratieladder delen wij klanten in op hun afstand tot de arbeidsmarkt. Wanneer de afstand tot de arbeidsmarkt erg groot is wordt sinds 1 september de klant ingedeeld bij team zorg, bij een kleinere afstand tot de arbeidsmarkt is de indeling bij team werk. Met deze tweedeling wordt ingezet op : een zorg- of sociaal activeringstraject bij een grote afstand tot de arbeidsmarkt of een leerwerktraject of begeleiding naar regulier werk bij een kleinere afstand.

Van dat laatste is Werkstroom een voorbeeld. Dit is een methode die klanten traint in het zoeken naar werk en hen helpt hun vaardigheden in het solliciteren te verbeteren. Werkstroom heeft zijn vruchten afgeworpen. In de periode 7 januari 2013 tot en met 18 november 2013 zijn 153 van de 290 kandidaten binnen acht weken uitgestroomd naar regulier werk. De rest is of nog in bemiddeling of hebben een ander trajectadvies gekregen of bleken geen recht te hebben op uitkering of zagen af van recht op uitkering (ruim 10%).

Regie voeren op de Wet sociale werkvoorziening (Wsw)

Wij zijn verantwoordelijk voor de uitvoering van de Wsw. Dit is, via een gemeenschappelijke regeling, belegd bij de AM Groep. In de nota 'modernisering Wsw' is een aantal doelstellingen genoemd voor de prestaties van AM Groep. Bepaald is, dat maximaal 33% van de Wsw-medewerkers werkt op een beschutte werkplek binnen het sociale werkvoorzieningsbedrijf en dat minimaal 66% werkt op locatie via detacheren of via begeleid werken. Eind 2013 werkte 18,8 % binnen het bedrijf en 81,2% daarbuiten. Hiermee is de beoogde doelstelling ruim gerealiseerd. Een andere doelstelling is de verkorting van de wachtlijst. Hierbij geldt wel, dat de mogelijkheden sterk afhankelijk zijn van de jaarlijks voor het Rijk vast te stellen taakstellingen. Eind 2013 stonden 73 personen met een Wsw-indicatie op de wachtlijst. In het jaar 2012 stonden er 49 personen op de wachtlijst. Oorzaak van de toename is dat de taakstelling in 2013 door het Rijk, wederom, naar beneden is bijgesteld. Hierdoor was er in 2013 geen ruimte om mensen te plaatsen in een dienstverband. De AM Groep had meer mensen in dienst dan de nieuwe taakstelling toeliet. De taakstelling is omlaag gegaan omdat Haarlemmermeer in verhouding tot andere gemeenten een relatief korte wachtlijst had in 2011. De taakstelling is sinds 2011 gedaald van 342,4 fte naar 298,3 in 2013.

Ter voorbereiding op de invoering van de Participatiewet hebben wij samen met AM Groep een driedaagse verkenningsessie georganiseerd. Deze was gericht op de wijze waarop deze wet uitgevoerd moet gaan worden.

Organiseren vraaggerichte werkgeversbenadering

De uitvoering van de vraaggerichte werkgeversbenadering vindt plaats door het Werkgeversservicepunt Groot-Amsterdam, waarin wij participeren. Voor deze inzet is een aantal prioritaire bedrijfssectoren benoemd. Op lokaal niveau vindt de inzet ook plaats door de sectorale werkgroepen 'techniek' en 'zorg en welzijn' van het lokaal platform arbeidsmarkt en onderwijs (LPAO). Bij deze werkgroepen wordt een directe match tussen vraag en aanbod gerealiseerd. Het gaat hierbij met name om het realiseren van 'beroepsbegeleidende leerweg'-banen (BBL) door middel van inzet door 'leren en werken' en de partners vanuit het onderwijs en bedrijfsleven. Daarnaast wordt ook ingezet op een lange termijn aanpak via het stimuleren van studie- en beroepskeuzes binnen alle onderwijsgeledingen. Een voorbeeld van deze inzet is het continueren en actualiseren van de arbeidsmarktflyer voor de regio's Haarlemmermeer, Zuid-Kennemerland en IJmond. Deze is tijdens de oriëntatiemarkten van het NOVA-college in deze regio's verspreid onder leerlingen en hun ouders. Daarnaast zijn er in overleg en in samenwerking met de werkgroep 'techniek' twee speciale events georganiseerd door JINC Haarlemmermeer: de 'ambachtendag' in april en de 'techniekweek' in november. Ook is er verder ingezet op het stabiliseren en structureren van de 'TechNet kring Haarlemmermeer' (samenwerkingsverband sinds 2012 tussen scholen en bedrijven) en is er op 25 september een bijeenkomst georganiseerd voor de deelnemende bedrijven om met elkaar te spreken over de inzet en plannen voor het schooljaar 2013-2014. Alle inzet heeft als uiteindelijk doel dat meer leerlingen kiezen voor een loopbaan in de techniek.

Relevant beleid

- Rapportage kredietcrisis en recessie 2009 Gemeente Haarlemmermeer (10.04122224)
- Nota Modernisering Wet Sociale Werkvoorziening 2e fase (2009)
- Agenda Arbeidsmarktbeleid 2011 – 2014 (2011.0018021)
- Vaststellen programma van eisen en gunningcriteria bij de aanbesteding van re-integratie en inburgeringsvoorzieningen (2010.0056314)
- Wijziging wet werk en bijstand en intrekking Wet investeren in jongeren met ingang van 1 januari 2012
- Nota Aanvraag Meerjarige Aanvullende Uitkering (2012.001638)
- Nota Actieplan jeugdwerkloosheid (2013.0073749)□
- Motie Social Return (2012)
- Nota Richting, proces en aanpak programma sociaal domein (2012/0013203)
- Aanvraag herstructureringsfaciliteit Sociale Werkvoorziening (Raadsvoorstel 2012.0014387)
- Nota Keuzes nadere invulling aanscherpingen Wet werk en bijstand (2012/003268)
- Evaluatie 'Haarlemmermeer doet mee' (2013.0050749)
- Ruimhartig en begrensd: een evaluatie van het minimabeleid in de gemeente Haarlemmermeer (Rekenkamercommissie Haarlemmermeer 2013/59496)
- Verdere professionalisering Handhaving Sociale Dienstverlening en vaststellen beleidsregels terugvordering en verhaal (2013.0028486)
- Reorganisatieplan cluster Sociale Dienstverlening (2013.0028627)
- Ontwerp-koersdocument 'Meer voor elkaar, de koers voor het sociaal domein in Haarlemmermeer' (2013.0068242)

Beleidsdoel B: Haarlemmermeer garandeert een bestaansminimum voor de inwoners die dit tijdelijk niet zelfstandig kunnen.

Wat wilden we bereiken?

In de programmabegroting 2013-2016 stond het als volgt:

“De burger heeft recht op een bestaansminimum en het is een taak van de overheid om daarvoor te zorgen als haar burgers niet in staat zijn daarin zelfstandig te kunnen voorzien. Via de Wet werk en bijstand (WWB) wordt deze wettelijke taak uitgevoerd. Vanuit die gedachte zal de gemeente Haarlemmermeer daaraan ook uitvoering geven. Verstrekking van een bestaansminimum is geen vanzelfsprekendheid, tegenover deze rechten staan ook plichten. Nadrukkelijk zal ook gekeken worden naar de plichten, in nauwe samenhang met de mogelijkheden van klanten om aan het werk te gaan (beleidsdoel A).”

Kengetallen	Bron	Metingen			
		2010	2011	2012	2013
Aantal bijstandsontvangers tot 18 - 27 jaar *	GWS4ALL	192	204	125	136
Aantal bijstandsontvangers van 27 – 65 jaar	GWS4ALL	1296	1251	1191	1295
Aantal opgelegde maatregelen	GWS4ALL	157	153	271	131

*Deze uitsplitsing wordt gehanteerd sinds de Wet investeren in jongeren (WIJ). Geen gegevens bekend van voor 2010.

Inmiddels is de WIJ afgeschaft, desalniettemin wordt de leeftijdsuitsplitsing in het kader van vigerende WWB-wetgeving omtrent jongeren wel zinvol geacht

Wat zouden we daarvoor doen?

Activiteiten

1. Garanderen van bestaanszekerheid door het rechtmatig en tijdig verstrekken van uitkeringen
2. Fraudebestrijding en het nemen van maatregelen bij het niet nakomen van afspraken en de inlichtingenplicht
3. Uitvoeren minimabeleid

Wat hebben we bereikt en wat hebben we daarvoor gedaan?

Fraudebestrijding en het nemen van maatregelen bij het niet nakomen van afspraken en de inlichtingenplicht

Met de nota 'verdere professionalisering handhaving' hebben wij dit jaar een verdere impuls gegeven aan handhaving. Iedere melding voor een uitkering wordt ook door de fraudepreventiemedewerker bekeken. Door 100% controle aan de poort zijn er voor wat betreft de nieuwe instroom van WWB-klanten, in de periode tot 1 september, weinig tot geen nieuwe fraudezaken aan het licht gekomen. Tevens heeft een apart handhavingsproject bij lopende uitkeringen via onderzoek op gerichte thema's geresulteerd in het beëindigen van 51 uitkeringen. Voorbeelden hiervan waren partieel werkenden, bezit in het buitenland en verzwegen samenwoning.

Uitvoeren minimabeleid

De rekenkamercommissie heeft dit jaar geconstateerd dat wij een ruim pakket aan voorzieningen hebben in de individuele bijzondere bijstand. Wij zochten de grenzen van de WWB op en hanteren daar waar mogelijk 120%-norm. Uit evaluatie van de minimaregeling 'Haarlemmermeer doet mee!' blijkt we de doelgroep steeds beter bereikt hebben. Ook hebben we voldaan aan de verplichting van het Rijk om een aanbod te realiseren voor schoolgaande kinderen van ouders met een minimuminkomen. Het categoriale minimabeleid (pc-regeling, schoolkosten, collectieve zorgverzekering, langdurigheidstoelage, 65-plus en chronisch zieken) is door de wetgever begrensd op 110% van de van toepassing zijnde bijstandsnorm. Het aantal inwoners, dat van deze regelingen gebruikt hebben gemaakt in 2013, is hierdoor gemiddeld 10% gedaald. De verwachting dat meer inwoners gebruik zullen maken van individuele bijzondere bijstand lijkt uit te komen. Er is een lichte stijging van het aantal inwoners dat individuele bijzondere bijstand voor specifieke kosten (onder andere legeskosten voor gehandicaptenparkeerkaart- en plaats, kosten inrichting/huisraad, vervoerskosten) heeft ontvangen.

Relevant beleid

- Modernisering Wet Sociale Werkvoorziening (Raadsbesluit 2007/155210)
- Rapportage kredietcrisis en recessie 2009 Gemeente Haarlemmermeer (2010/27355)
- Modernisering Wet Sociale Werkvoorziening 2e fase (2009)
- Agenda Arbeidsmarktbeleid 2011-2014 (2011.0018021)
- Vaststelling programma van eisen en gunningcriteria bij de aanbesteding van re-integratie en inburgeringsvoorzieningen (2010.0056314)
- Wijziging Wet werk en bijstand en intrekking Wet investeren in jongeren met ingang van 1 januari 2012 (2011.0042338)
- Nota aanvraag Meerjarige Aanvullende Uitkering (2012.001638)
- Motie Social Return (3 november 2011)
- Nota Richting, proces en aanpak programma sociaal domein, (2012/0013203)
- Aanvraag herstructureringsfaciliteit Sociale Werkvoorziening (Raadsvoorstel 2012.0014387)
- Nota Keuzes nadere invulling aanscherpingen Wet Werk en Bijstand (2012/003268)
- Evaluatie 'Haarlemmermeer doet mee!' (2013/50749)

Jaarrekening

Wat heeft het gekost?

Bedragen x € 1.000. Er kunnen afrondingsverschillen optreden.		Originele begroting	Gewijzigde begroting	Rekening	Vershil rekening gewijzigde begroting
Werk en inkomen		2013	2013	2013	
Alle inwoners kunnen in hun levensonderhoud voorzien.	Baten	34.377	37.561	37.459	-102
	Lasten	43.465	44.841	43.789	1.052
Resultaat voor bestemming (B-L)	Saldo	-9.088	-7.280	-6.330	950
Uitsplitsing per beleidsdoel					
Beleidsdoel A: Haarlemmermeerse burgers zijn economisch zelfstandig; werk boven uitkering.	Baten	12.042	11.276	11.298	22
	Lasten	13.685	13.110	13.072	38
	Saldo	-1.643	-1.834	-1.774	60
Beleidsdoel B: Haarlemmermeer garandeert een bestaansminimum voor de inwoners die dit tijdelijk niet zelfstandig kunnen.	Baten	22.336	26.285	26.161	-124
	Lasten	29.779	31.731	30.718	1.013
	Saldo	-7.443	-5.446	-4.557	889

Toelichting gewijzigde begroting 2013 - rekening 2013

Beleidsdoel B:

Baten:

Evenals in 2012 hebben wij extra energie gestoken in de terugvordering van onterecht verstrekte bijstandsuitkeringen (WWB). Dit had tot gevolg dat ruim € 236.000 meer werd ontvangen.

Op basis van de jaarlijks op te stellen verantwoording is vastgesteld dat € 25.000 minder van het Rijk is ontvangen en dat per saldo € 337.000 van de van het Rijk ontvangen middelen met betrekking tot het besluit bijstand zelfstandigen (BBZ) moet worden terugbetaald.

Lasten:

Door het Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid is ten behoeve van de wet BUIG en het inkomensdeel van de WWB een totaalbedrag van € 25 miljoen beschikbaar gesteld.

Dankzij de inspanningen van de klantmanagers, WerkStroom en het Werkgeversservicepunt, alsmede extra handhaving bij de toegang tot de bijstand is het aantal bijstandsklanten in Haarlemmermeer minder gestegen dan op basis van de landelijke cijfers werd verwacht.

Bij de najaarsrapportage is al een bedrag van € 2,3 miljoen ingeleverd. Nu bleek alsnog een bedrag van € 571.000 niet nodig voor de bijstandsuitkeringen.

De uitgaven voor de periodieke bestaanskosten en kapitaalverstrekkingen in het kader van het BBZ zijn € 414.000 lager. Deze lagere uitgaven zijn het gevolg van de aangescherpte beoordeling van de levensvatbaarheid van de aanvragen.

Jeugd en onderwijs

lasten in €

40.534

Portefeuillehouder: Nederstigt

% totale realisatie

8,9%

Maatschappelijk doel:

Onze jonge inwoners ontwikkelen zich - naar hun mogelijkheden - maximaal tot zelfredzame, verantwoordelijke en actieve burgers.

Wat wilden wij bereiken?

Beleidsdoel A:

Onze jonge inwoners ronden een opleiding af die past bij hun mogelijkheden en ontwikkelen maximaal hun talent.

Beleidsdoel B:

Onze jonge inwoners groeien op onder veilige en gezonde omstandigheden.

Beleidsdoel C:

Onze jonge inwoners ontplooiën zich in hun vrije tijd tot zelfredzame, verantwoordelijke en actieve burgers.

Wat zouden wij daarvoor doen?

Activiteiten

1. Zorgdragen voor onderwijshuisvesting
2. Aanpak schoolverzuim en vroegtijdig schoolverlaten
3. Zorgen voor leerlingenvervoer
4. Bieden van onderwijsvoorbereiding en – ondersteuning (zoals onderwijsachterstandenbeleid, voor- en vroegschoolse educatie)
5. Bieden van onderwijsverbreding (zoals natuur- en milieueducatie, brede schoolbeleid)

Activiteiten

1. Doorontwikkelen Centrum voor Jeugd & Gezin in relatie tot het programma Sociaal Domein, waarbij de nadruk ligt op de transitie van de jeugdzorg
2. Het bieden van preventieve opvoed- en opgroei-ondersteuning
3. Jeugdgezondheidszorg
4. Afstemmen van het CJG op andere domeinen zoals onderwijs

Activiteiten

1. Stimuleren van jeugdparticipatie via het platform Menes;
2. Stimuleren van talentontwikkeling bij kinderen, tieners en jongeren (kinder-, tiener- en jongerenwerk)
3. Aanpak jeugdoverlast via groepsaanpak (Mobiel Team)

Wat heeft het gekost?

Rekening 2013

batens	2.119
lasten	29.970
percentage verschil lasten t.o.v. begroting	2%

Rekening 2013

batens	565
lasten	6.371
percentage verschil lasten t.o.v. begroting	-3%

Rekening 2013

batens	37
lasten	4.193
percentage verschil lasten t.o.v. begroting	1%

Jeugd en onderwijs

In de programmabegroting 2013-2016 stond het als volgt

“Haarlemmermeer besteedt als jonge gemeente veel aandacht aan haar jeugdige inwoners en hun ouders en begeleiders. Het programma jeugd en onderwijs richt zich op het creëren van optimale omstandigheden waarbinnen de Haarlemmermeerse jeugd kan opgroeien tot zelfstandige en zelfredzame burgers. Het jeugd- en onderwijsbeleid kenmerkt zich door een grote verscheidenheid aan activiteiten en opgaven die de gemeente en de vele maatschappelijke partners samen met jongeren en hun ouders trachten te realiseren, altijd vanuit de vraag en behoefte van het kind. Ons jeugdbeleid kenmerkt zich door een aanpak die de nadruk legt op preventie, die meedenkt maar niet overneemt, ondersteunt waar het nodig is en kansen biedt voor ontplooiing.

Ten behoeve van de aankomende decentralisatie van taken in het sociale domein (waaronder de stelselwijziging jeugdzorg) is een programmaorganisatie ingericht. In de nota ‘richting, proces en aanpak programma sociaal domein’ hebben wij aangegeven dat wij kiezen voor een hervorming van het sociale domein. Transitie van wetgeving en transformatie gaan daarbij hand in hand. Naast werkzaamheden om onze organisatie voor te bereiden op de nieuwe wettelijke taken, investeren wij in 2013 in domeinoverstijgende projecten en proeftuinen.

In 2013 staan in het programma jeugd en onderwijs twee thema’s centraal, die onze volle inzet vragen. Ten eerste is dit de doorontwikkeling van het Centrum voor jeugd & gezin (CJG) in een richting die aansluit bij de stappen die wij vanuit het programma Sociaal Domein zetten. Het CJG is een broedplaats waarin de transformatiedoelstelling van het sociaal domein in proeftuinen tot ontwikkeling wordt gebracht. Het tweede thema betreft het implementeren van de koers die wij omtrent onderwijshuisvesting hebben gekozen in de actualisatie van ons integraal huisvestingsplan onderwijs (IHP). Verder vindt een continuering plaats van onze inzet om meer hoger onderwijs in onze gemeente te realiseren, gericht op onze ambities op het gebied van duurzaamheid en op het versterken van de relatie tussen onderwijs en arbeidsmarkt binnen relevante sectoren als logistiek en luchtvaart.

De actualisatie van het jeugdbeleid uit 2011 wordt in 2013 herhaald, waarbij gebruik gemaakt gaat worden van de meetgegevens die de ontwikkelde monitor jeugdbeleid dan voor het eerst gaat genereren. Het resultaat van deze verbeterslag is opgenomen in de nu voorliggende doelen, indicatoren en kengetallen van dit programma, wat met zich meebrengt dat meetgegevens in deze programmabegroting veelal nog ontbreken.”

Kengetal	Bron	Metingen				
		2009	2010	2011	2012	2013
Aantal 0-4 jarigen	GBA	9.904	9.630	9.273	8.946	8.430
Aantal 5-14 jarigen	GBA	19.152	19.456	19.797	19.961	19.998
Aantal 15-24 jarigen	GBA	15.852	16.102	16.233	16.479	16.739

Maatschappelijk doel: Onze jonge inwoners ontwikkelen zich - naar hun mogelijkheden - maximaal tot zelfredzame, verantwoordelijke en actieve burgers.

Beleidsdoel A: Onze jonge inwoners ronden een opleiding af die past bij hun mogelijkheden en ontwikkelen maximaal hun talent.

Wat wilden we bereiken?

In de programmabegroting 2013-2016 stond het als volgt :

“De wijze waarop jonge inwoners zich ontplooiën is voor ieder kind en jongere verschillend. Onze ambitie is hen de kansen te bieden waarbinnen ontplooiing optimaal kan zijn qua opleiding, kansen op werk, vrijetijdsbesteding, talentontwikkeling, zorg en ondersteuning. Op deze onderdelen hebben wij indicatoren opgenomen waarmee een aantal trends kunnen worden gevolgd. In onze nota ‘actualisatie jeugdbeleid 2011-2014’ hebben wij uitgesproken in 2012 een verbeterslag te maken in de wijze waarop het jeugdbeleid wordt gemonitord. Het resultaat van deze verbeterslag is opgenomen in de nu voorliggende doelen, indicatoren en kengetallen van dit programma. En uitgebreidere set is opgenomen in de monitor jeugdbeleid, die in 2013 voor het eerst wordt afgenomen.

De gemeente heeft een aantal onderscheiden taken op het gebied van het onderwijs. Met onze inzet op terreinen als leerplicht/ regionaal meld- en coördinatiefunctie (RMC), onderwijsachterstandenbeleid, leerlingenvervoer en brede schoolbeleid zetten we er op in dat leerlingen een zo optimaal mogelijke schoolcarrière doorlopen die leidt tot een diploma dat aansluit bij hun capaciteiten en interesses. Hiernaast geven wij onder deze doelstelling uitvoering aan het peuterwerk en voor- en vroegschoolse educatie.

Een belangrijke voorwaardenscheppende taak die onder dit beleidsdoel wordt uitgevoerd, betreft onze wettelijke taak om te voorzien in passende onderwijshuisvesting. Jaarlijks wordt een huisvestingsprogramma vastgesteld waarin aanvragen zijn opgenomen die getoetst zijn aan de verordening. Ook de voorzieningen die genoemd worden in de meerjarige verkenning van behoefte aan voorzieningen huisvesting onderwijs (het integraal huisvestingsplan), zijn opgenomen in het huisvestingsprogramma. Daarmee zetten gemeente en schoolbesturen in op adequate, op de inhoudelijke behoefte van het onderwijs toegesneden huisvesting.”

Kengetal	Bron	Metingen								
		2011	2012	2013	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Aantal leerlingen PO*	DUO ('13 Pronexus)	15.686	15.603	15.451						
Aantal leerlingen VO*		6.701	6.798	7.132						
Aantal leerlingen SBO*		441	428	383						
Aantal leerlingen (V)SO*		375	369	356						
Totaal aantal scholen PO	DUO ('13 Pronexus)	60	60	59						
Aantal scholen PO onder de opheffingsnorm**	DUO ('13 Pronexus)	15	17	17						
Gebruik van lokaties (PO)	Noodlokalen	Gem. admin.	10	7	7					
	Medegebruik lokalen	Gem. admin.	6	5	6					
	Gebruik schoolwoningen	Gem. admin.	6	6	6					
			2008	2009	2010	2011	2012	2013		
Belangstellingspercentage openbaar onderwijs		33,0	32,9	32,1	31,8	31,4	31,2			
Belangstellingspercentage bijzonder onderwijs		67,0	67,1	67,9	68,2	68,6	68,8			

*resp. teldatum 1-10-2011, 1-10-2012 en 1-10-2013

** 138 leerlingen (per 1-1-2013)

Effectindicatoren	Bron	Metingen			Streefwaarden	
		2011	2012	2013	2013	2014
Percentage jongeren 12 tot 23 jaar zonder startkwalificatie*	Leerlingenadministratie/RMC	3,5	3,0	1,8	3,2	1,8

*Betreft het percentage nieuwe voortijdig schoolverlaters in het betreffende schooljaar

Wat zouden we daarvoor doen?

Activiteiten

1. Zorgdragen voor onderwijshuisvesting.
2. Aanpak schoolverzuim en vroegtijdig schoolverlaten.
3. Zorgen voor leerlingenvervoer.
4. Bieden van onderwijsvoorbereiding en –ondersteuning (zoals onderwijsachterstandenbeleid, voor- en vroegschoolse educatie).
5. Bieden van onderwijsverbreding (zoals natuur- en milieueducatie, brede schoolbeleid).
6. Verkenning hoger onderwijs.

Wat hebben we bereikt en wat hebben we daarvoor gedaan?

Zorgdragen voor onderwijshuisvesting

Jaarlijks implementeren wij het Integraal Huisvestingsplan (IHP) via de vaststelling en uitvoering van het Huisvestingsprogramma. In 2013 heeft de focus gelegen op de uitvoering van dat programma en de afronding van voorzieningen uit eerdere jaren. Dit jaar is gerealiseerd voor :

- het Kompas : de uitbreiding en onderhoud.
- de Klimop : de uitbreiding (afrekening volgt in 2014).
- het Altra College: in fase 1 is via een spoedaanvraag extra capaciteit gerealiseerd. Fase 2, waarmee de tijdelijke situatie permanent wordt, realiseren wij in 2014.
- Op Dreef : de realisatie van tijdelijke huisvesting. Een permanente oplossing is onderdeel van het in de voorjaarsrapportage 2013 benoemd herschikkingsvraagstuk voor Nieuw-Vennep-dorp.
- de Meiboom (was de Michaelschool) : een kwaliteitsimpuls via de aanpassing van het gebouw.

In het programma waren ook twintig onderhoudsvoorzieningen door u goedgekeurd en waren zeven voorzieningen uit 2012 toegevoegd. In bijna alle gevallen zijn de werkzaamheden of afgerond of in uitvoering. Bij twee scholen is door gewijzigde omstandigheden afgezien van uitvoering.

Hieronder staan enkele activiteiten die gaan bijdragen aan de realisatie van het IHP komende jaren. Bij het scholencomplex 'Laan van Gildestein' zijn de schoolwoningen aangekocht. Voor de lange termijn is er nu voldoende permanente capaciteit in Getsewoud-zuid. Dit past binnen het uitgangspunt dat de scholen zoveel mogelijk centraal op één locatie gehuisvest zijn.

Voor het Haarlemmermeer Lyceum is de bouw van de nevenvestiging in de zuidrand gestart. Oplevering is naar verwachting medio 2014.

Bij het Herbert Vissers College heeft bouwvoorbereiding plaats gevonden. Omdat de uitvoering in 2014 waarschijnlijk is, is de voorziening vervangende nieuwbouw voor het VMBO in het Huisvestingsprogramma 2014 opgenomen.

Met de schoolbesturen is structureel overleg gevoerd over :

- de in de voorjaarsrapportage benoemde herstructureringsgebieden en
- de voorbereiding op de wetswijziging 'overheveling buitenonderhoud', de nieuwe wet Passend Onderwijs en de beleidsintenties rond kleine scholen.

Via het vastgestelde 'Huisvestingsprogramma 2014' hebben wij 41 aanvragen toegekend. De resterende 21 aanvragen staan op het overzicht en zullen niet gerealiseerd worden. De meeste aanvragen betroffen het in (mede) gebruik nemen van ruimte in gebouwen die niet in eigendom zijn bij

de school zelf; bij schoolbesturen ligt de focus ook op het maximaal benutten van de capaciteit. Voor onderhoud of aanpassing hebben wij twaalf aanvragen toegekend. Daarbij is gekeken naar de resterende levens- en/of gebruiksduur.

Op verzoek van het Rijk is in 2012 bij 61 schoolgebouwen met een bouwjaar voor 1994 onderzoek naar asbest gedaan. In zeventien gevallen is sanering van (een deel van) het gebouw nodig. Dit resulteerde in acht aanvragen met een spoedeisend karakter dit jaar.

Aanpak schoolverzuim en vroegtijdig schoolverlaten;

In 2013 is in de regio Amstelland-Meerlanden een onderzoek gestart naar de toekomstige aanpak voortijdig schoolverlaten ingegeven door het aflopen van de laatste convenantsperiode 'aanval op de uitval in 2015'. De resultaten van dit onderzoek verwachten wij in het eerste kwartaal 2014.

Het aantal nieuwe voortijdige schoolverlaters in schooljaar 2012-2013 is nog niet bekend (nb: cijfers worden door het ministerie verstrekt). De cijfers over schooljaar 2011-2012 laten 360 voortijdige schoolverlaters zien. Dit waren er 410 in het voorafgaand schooljaar.

Ook het schoolverzuim in het schooljaar 2012-2013 laat een daling zien van 1004 meldingen voorgaand schooljaar naar 858 meldingen nu.

Leerlingenvervoer

In overleg met gemeenten in de regio is onderzoek gaande naar de mogelijkheden tot het combineren van leerlingenvervoer. Daarbij bezien wij ook in hoeverre combinaties zijn te maken met andere vormen van zorgvervoer. Daarnaast is dit jaar een start gemaakt met een nieuwe aanbesteding van het lokale leerlingenvervoer. Die is voor aanvang van het nieuwe schooljaar afgerond.

Bieden van onderwijsvoorbereiding en –ondersteuning

Dit jaar is verdere uitvoering gegeven aan de bestuursafspraken die wij hebben gemaakt rond voor- en vroegschoolse educatie. De ambities ten aanzien van het opbrengstgericht werken, het taalniveau van de peuterleidsters en het aantal hbo-ers in de voorschool zijn reeds ruimschoots behaald. Het realiseren van de overige ambities - het hanteren van een kindvolgsysteem, het verhogen van het resultaat van de vroegschoolse periode, het verbeteren van de doorgaande leerlijn en het versterken van ouderbetrokkenheid - is in volle gang en dat doen wij samen met de scholen, peuterwerk en kinderdagverblijven. U bent over dit onderwerp in december via een raadsbrief uitgebreid geïnformeerd.

Bieden van onderwijsverbreding

Het afgelopen jaar zijn de brede scholen en de stichting brede scholen Haarlemmermeer (SBSH) voorbereid op de situatie dat wij vanaf 2014 niet langer subsidie verstrekken voor de brede schoolcoördinatoren. In de begroting 2014-2017 is een éénmalig budget opgenomen van € 170.000 om een aantal brede scholen het proces af te kunnen laten ronden om op eigen kracht verder te kunnen.

Verkenning hoger onderwijs

Er is een samenwerkingsovereenkomst gesloten met de Arizona State University (ASU). Resultaat is de opening van het Global Sustainability Solutions Centrum in januari 2013. Dit centrum legt verbinding tussen studenten van de ASU en lokale en regionale partners om samen te werken aan realistische oplossingen voor duurzaamheidsvraagstukken door toegepast onderwijs. Dit heeft geresulteerd in meerdere projecten, waaronder een workshop aan de Katholieke Scholengemeenschap Hoofddorp en een project over het effect van duurzame kantoorgebouwen op medewerkers.

De ambitie om te komen tot verduurzaming van het onderwijs heeft in 2013 gestalte gekregen door een actieve verbinding met middelbare scholen en mbo-instellingen over hun behoefte en inzet op verduurzaming. In het primair onderwijs gebeurt dit eveneens in nauwe samenwerking met het Centrum voor Duurzaamheid (NMCH).

Tot slot is het initiatief ondersteund van het MBO College Airport (ROC van Amsterdam) en de Schiphol Group voor de ontwikkeling van een opleiding op het niveau van de Associate Degree: een tweejarige opleiding die tot doel heeft de doorstroom vanuit het mbo naar het hbo te bevorderen.

Relevant beleid

- Actualisatie jeugdbeleid 2011-2014, focus op uitvoering (2011.0016779)
- Ontwerp monitor jeugdbeleid (2012/40440)
- Verordening voorzieningen huisvesting onderwijs 2012 en actualisatie integraal huisvestingsplan onderwijs Haarlemmermeer 2011 (2011.0045679)
- Verordening leerlingenvervoer (2012.0006191)
- Verkenning Hoger Onderwijs (2012.0036177)

Beleidsdoel B: Onze jonge inwoners groeien op onder veilige en gezonde omstandigheden.

Wat wilden we bereiken?

In de programmabegroting 2013-2016 stond het als volgt :

“Vanuit onze verantwoordelijkheid op het gebied van zorg voor jeugd werken wij in nauwe samenwerking met maatschappelijke partners aan een optimaal vraaggericht en preventief aanbod. Het Centrum voor jeugd & gezin (CJG) staat hierin centraal. In 2013 vindt de verdere uitbouw van het CJG-gedachtengoed plaats en zetten wij verdere stappen in de transitie van de jeugdzorg als onderdeel van onze opgave in het sociaal domein. Conform de doelstelling van het programma sociaal domein is daarbij het versterken van eigen kracht en verantwoordelijkheid van onze inwoners steeds het uitgangspunt. De nadruk op vroegsignalering en preventie in het lokale veld blijft een belangrijk speerpunt met als doel het beroep op zwaardere (jeugd) zorg te verminderen.

De CJG-ontwikkeling vormt een belangrijke basis voor de komende transitie van de jeugdzorg. In 2013 zetten wij binnen dit transitietraject in op een aantal nieuwe werkvormen in zogenaamde proeftuinen:

- *Het frontlijnteam waarin CJG-consulenten, zorgcoördinatoren en gezinsmanagers in samenwerking met de zorgadviesteams de zorg organiseren rondom het kind en het gezin, steeds in aansluiting op eigen kracht en verantwoordelijkheid van onze inwoners. Deze frontlijnteams worden in nauwe samenhang ontwikkeld met de complementaire sociale teams*
- *Wij bereiden ons voor op de overdracht van taken van de stadsregio naar de gemeenten. Vanaf 2013 zijn wij inhoudelijk opdrachtgever van de ambulante zorg. Daarbij sluiten wij aan bij onze CJG-ontwikkeling en maken we gebruik van de inzichten vanuit de pilot van indiceren naar verwijzen*

Op basis van onze visie zoals weergegeven in de nota 'richting, proces en aanpak programma sociaal domein' - en verder toegespitst in de visie op de jeugdzorg (vast te stellen najaar 2012) - geven wij in 2013 verder vorm aan een uitvoeringskader voor de jeugdzorg.”

Effectindicatoren	Bron	Metingen			Streefwaarde		
		2009	2011	2013	2013	2015	2017
Bekendheid CJG*	Bevolkingsenquête	30%	44%	41%	50%	50%	50%
Tevredenheid klanten CJG	KTO CJG	Nog te verrichten					

* Aantal ouders dat weet waar zij terecht kunnen voor professioneel advies bij de opvoeding en het CJG kent.

Wat zouden we daarvoor doen?

Activiteiten

1. Doorontwikkelen Centrum voor Jeugd & Gezin in relatie tot het programma sociaal domein, waarbij de nadruk ligt op de transitie van de jeugdzorg
2. Het bieden van preventieve opvoed- en opgroeiondersteuning
3. Jeugdgezondheidszorg
4. Afstemmen van het CJG op andere domeinen zoals onderwijs

Wat hebben we bereikt en wat hebben we daarvoor gedaan?

Decentralisatie sociaal domein

Het afgelopen jaar hebben wij in het kader van het programma sociaal domein intensief ingezet op de voorbereidingen voor de stelselwijziging jeugd per 2015. Over deze majeure en complexe transitie hebben wij u regelmatig geconsulteerd en geïnformeerd. De hoofdlijnen zijn aangegeven in het koersbesluit 'meer voor elkaar'.

Doorontwikkelen Centrum voor jeugd & gezin, transitie Jeugdzorg

De ontwikkeling van het Centrum voor jeugd & gezin (CJG) vormde een belangrijke basis voor de komende transitie van de jeugdzorg. In 2013 hebben wij binnen dit transitietraject een aantal belangrijke stappen gezet, passend binnen onze visie zoals weergegeven in de nota 'richting, proces en aanpak programma sociaal domein':

- De aanpak van het frontlijnteam CJG, waarin CJG-consulenten samen met professionals uit de uitvoerende instellingen de zorg organiseren rondom het kind en het gezin, is en wordt toegepast bij de ontwikkeling van de sociale teams die gaan opereren voor het gehele sociaal domein.
- Wij hebben de keuze gemaakt op aspecten waar veiligheid in het geding is samen te werken met Zuid-Kennemerland en IJmond, onder andere in het oprichten van een advies- en meldpunt huiselijk geweld en kindermishandeling (AMHK).
- Een regionaal transitie-arrangement is vastgesteld waarmee zorg wordt gedragen dat in 2015 de zorg voor jeugd gegarandeerd blijft
- Voorbereidingen zijn getroffen om vanaf 2014 de verantwoordelijkheid voor 20% van het budget voor ambulante jeugdhulp over te nemen van de Stadsregio Amsterdam. Dit stelde ons in staat om samen met het Altra College, Spirit, MOC en 'de opvoedpoli' een werkwijze te ontwikkelen voor het verlenen van specialistische jeugdhulp in het sociaal team Hoofddorp-oost. Dit sociaal team gaat de opgebouwde CJG-werkwijze incorporeren, als proeftuin voor een 'Haarlemmermeer'-brede werkwijze
- Wij trekken samen op met de onderwijsbesturen om de stelselwijziging 'jeugd en het passend onderwijs' optimaal op elkaar aan te laten sluiten. Ook de voorschoolse organisaties, de kinderopvang en ouders zijn partner in dit proces. De gezamenlijke inzet is dat kinderen en hun ouders/verzorgers, waar dat nodig is, ondersteuning op maat krijgen zodat ze zoveel mogelijk binnen het regulier onderwijs kunnen blijven. In november zijn afspraken gemaakt voor een werkprogramma 2014. De resultaten worden verwerkt in de ondersteuningsplannen die het onderwijs opstelt en in het gemeentelijk beleidsplan rond de transitie jeugd

Preventieve opvoed- en opgroeiondersteuning

In de nota 'voortgangsrapportage CJG' van juni 2012 hebben wij uiteengezet welk pakket aan activiteiten wordt gecontinueerd en deels nieuw wordt ontwikkeld. Deze inzet is dit jaar gecontinueerd. Met de CJG-partners vindt voortdurende afstemming plaats over omvang en inhoud van het totaalpakket. Dit heeft niet tot ingrijpende inhoudelijke wijzigingen geleid. Waar nodig wordt het aanbod afgestemd op actuele ontwikkelingen.

Relevant beleid

- Actualisatie jeugdbeleid 2011-2014, focus op uitvoering (2011.0016779)
- Ontwerp monitor jeugdbeleid (2012/40440)
- Evaluatie en doorontwikkeling Centra voor Jeugd en Gezin (2012.0020913)
- Gemeentelijk uitvoeringsplan ambulant opdrachtgeverschap Jeugdhulp 2014 (2013.0027600)
- Meer voor elkaar, de koers voor het sociaal domein in Haarlemmermeer (2013.0068242)

Beleidsdoel C: Onze jonge inwoners ontplooiën zich in hun vrije tijd tot zelfredzame, verantwoordelijke en actieve burgers.

Wat wilden we bereiken?

In de programmabegroting 2013-2016 stond het als volgt :

“Wij stimuleren dat jongeren in deze gemeente elkaar kunnen ontmoeten binnen voorzieningen of in de openbare ruimte. Via onze groepsaanpak jongerenoverlast zorgen wij dat dit ook binnen aanvaardbare grenzen gebeurt. Daarnaast hechten wij waarde aan een actieve inzet van jongeren, door zelf initiatieven te nemen, vrijwilligerswerk uit te voeren of door gevraagd of ongevraagd het gemeentebestuur te adviseren over zaken die zij belangrijk vinden.”

Effectindicatoren	Bron	Metingen			Streefwaarden		
		2011	2012	2013	2013	2014	2015
Activiteiten kinder-, tiener- en jongerenwerk *	Meerwaarde						
Aantal incidenten jeugdoverlast	Politie	1279	1260	1226	1200	1200	1200

* In de volgende Jeugdmonitor (2014) bepalen wij een nieuwe indicator waarmee wij de resultaten van het kinder-, tiener- en jongerenwerk zullen volgen.

Wat zouden we daarvoor doen?

Activiteiten

1. Stimuleren van jeugdparticipatie via het platform Menes
2. Stimuleren van talentontwikkeling bij kinderen, tieners en jongeren (kinder-, tiener- en jongerenwerk)
3. Aanpak jeugdoverlast via groepsaanpak (Mobiel Team)

Wat hebben we bereikt en wat hebben we daarvoor gedaan?

Stimuleren van jeugdparticipatie via het platform Menes

Via MENES zijn dit jaar diverse initiatieven door jongeren voorgelegd én uitgevoerd. In totaal zijn in 2013 negentien projecten gestart waarvan inmiddels dertien afgerond. Met deze projecten hebben jongeren een actieve en positieve bijdrage geleverd. Dit resulteerde zowel bij de jongeren zelf als bij andere betrokkenen (bijvoorbeeld bewoners) in een positieve kijk op de eigen leefomgeving. Voorbeelden hiervan zijn een volledig door jongeren georganiseerd zaalvoetbaltoernooi en het project 'heart for human'. Dit initiatief helpt middelbare scholieren om zich als ondernemer in te zetten voor een goed doel.

Stimuleren van talentontwikkeling bij kinderen, tieners en jongeren

Het tiener- en jongerenwerk hebben wij ook dit jaar laten uitvoeren door Meerwaarde. Onze verwachting was een proactief en outreachend tiener- en jongerenwerk dat kwetsbare jongeren begeleidt op weg naar volwassenheid. Inhoudelijk zitten wij met Meerwaarde op één lijn, echter de kwaliteit van de uitvoering bleef dit jaar soms achter. Wij hebben naar de toekomst heldere afspraken

gemaakt over de gewenste kwaliteit en de daartoe benodigde personele competenties. Wij hebben het vertrouwen dat Meerwaarde de benodigde kwaliteitsslag in 2014 zal maken en volgen dit kritisch.

Aanpak jeugdoverlast

In 2013 hebben wij de groepsaanpak jeugdoverlast voortgezet en een start gemaakt met een doorontwikkeling. Hiermee beogen wij verdere flexibilisering en meer mogelijkheden tot maatwerk. Daarnaast zijn we met het oog op het groeiend aantal jongeren in de vinex-wijken dit jaar begonnen met het verleggen van de focus naar een preventieve aanpak. Voorts zien we dat groepen jongeren zich steeds vaker en sneller verplaatsen en groepen komen en gaan ook veel sneller. Onze positief-kritische houding ten aanzien van het tiener- en jongerenwerk betreft ook de inzet van het mobiel team van Meerwaarde.

Relevant beleid

- Actualisatie jeugdbeleid 2011-2014, focus op uitvoering (2011.0016779)
- Monitor jeugdbeleid (2013/40440)

Jaarrekening

Wat heeft het gekost?

Bedragen x € 1.000. Er kunnen afrondingsverschillen optreden.		Originele begroting	Gewijzigde begroting	Rekening	Vershil rekening gewijzigde begroting
Jeugd en onderwijs		2013	2013	2013	
Onze jonge inwoners ontwikkelen zich - naar hun mogelijkheden - maximaal tot zelfredzame, verantwoordelijke en actieve burgers.	Baten	1.963	2.546	2.720	174
	Lasten	38.943	40.865	40.534	331
Resultaat voor bestemming (B-L)	Saldo	-36.980	-38.319	-37.814	505
Uitsplitsing per beleidsdoel					
Beleidsdoel A: Onze jonge inwoners ronden een opleiding af die past bij hun mogelijkheden en ontwikkelen maximaal hun talent.	Baten	1.838	2.120	2.119	-1
	Lasten	28.537	30.449	29.970	479
	Saldo	-26.699	-28.329	-27.851	478
Beleidsdoel B: Onze jonge inwoners groeien op onder veilige en gezonde omstandigheden.	Baten	125	362	565	203
	Lasten	6.124	6.173	6.371	-198
	Saldo	-5.999	-5.811	-5.806	5
Beleidsdoel C: Onze jonge inwoners ontplooiën zich in hun vrije tijd tot zelfredzame, verantwoordelijke en actieve burgers.	Baten		64	37	-27
	Lasten	4.282	4.243	4.193	50
	Saldo	-4.282	-4.179	-4.156	23

Toelichting gewijzigde begroting 2013 - rekening 2013

Beleidsdoel A:

Lasten:

Bij het verplaatsen van de noodlokalen van de Groene Zoom in Badhoevedorp naar Nieuw-Vennep was sprake van een aanbestedingsvoordeel van € 331.000.

Op het klein onderhoud aan semipermanente noodlokalen is € 145.000 bespaard. Vanwege het verwachte lagere aantal leerlingen in het basisonderwijs en het hiermee gepaard gaande verminderde ruimtebeslag is terughoudend omgegaan met het uitvoeren van klein onderhoud. Bij het opstellen van de najaarsrapportage waren de aantallen nog niet definitief en hebben we om die reden nog geen verwachting uitgesproken. Daarnaast zijn er veertien lokalen gesloopt. De structurele effecten hiervan worden betrokken bij de voorjaarsrapportage 2014.

Beleidsdoel B:

Baten:

Wij hebben een tweetal eenmalige subsidies ontvangen van de stadsregio Amsterdam voor de transitie jeugd. Het betreft subsidies voor de pilot 'decentrale toegangstaken' en voor extra ambtelijke inzet binnen het transitieproces voor respectievelijk € 90.000 en € 100.000.

Lasten:

De lasten zijn € 163.000 hoger door de extra uitgaven die zijn gedaan in het kader van de onder Baten genoemde subsidies van de Stadsregio.

Stichting Jeugdland ontvangt jaarlijks van de gemeente een bedrag ter compensatie van de grondhuur voor de activiteiten van de stichting. Een deel van de compensatie 2012 is verantwoord in 2013, hetgeen heeft geleid tot een incidentele overschrijding van € 35.000.

Cultuur, sport en recreatie

Lasten in €

43.829

Portefeuillehouders: Elzakalai, Loogen, Nobel

% totale realisatie

9,6%

Maatschappelijk doel:**Inwoners kunnen actief en/of passief deelnemen aan culturele, sportieve en recreatieve activiteiten en gebruik maken van voorzieningen.****Wat willen wij bereiken?****Beleidsdoel A:**

Inwoners kunnen actief en/of receptief deelnemen aan een breed aanbod van culturele activiteiten en voorzieningen.

Beleidsdoel B:

Behouden van cultureel erfgoed in Haarlemmermeer en inwoners kennis laten nemen van culturele historie van Haarlemmermeer.

Beleidsdoel C:

Inwoners kunnen actief deelnemen aan sport en het aanbod aan sportmogelijkheden is breed toegankelijk en van goede kwaliteit.

Beleidsdoel D:

Inwoners kunnen voldoende recreëren in Haarlemmermeer en er zijn voldoende gevarieerde recreatiegebieden en -voorzieningen die goed bereikbaar zijn (inclusief evenementen). Er is een goed toegankelijk, veilig en gevarieerd aanbod van speel-, sport- en ontmoetingsplekken in de openbare buitenruimte voor de jeugd.

Wat zouden wij daarvoor doen?**Activiteiten**

1. Implementeren van de nieuwe cultuurnota 'Ruimte voor Cultuur, kansen voor ondernemerschap'
2. Het door middel van prestatie- en subsidieafspraken met cultuurinstellingen en -verenigingen sturing geven aan instandhouding en innovatie van de Haarlemmermeerse infrastructuur van voorzieningen en activiteiten op het gebied van cultuur. (Alleen grote subsidies (>€ 250.000) gaan op basis van een programma van eisen.)
3. Uitvoeren programma Beeldende Kunst en Vormgeving, waaronder de gedecentraliseerde BKV-gelden
4. Uitvoeren lokaal programma voor cultuureducatie

Activiteiten

1. Uitvoeren ambitieniveau 2 conform nota 'Erfgoed op de kaart'
2. Uitvoeren voorstellen Visie op de Geniedijk in Haarlemmermeer
3. Behouden en duurzaam ontwikkelen (cultureel/recreatief/toeristisch en ecologisch) van de Stelling van Amsterdam in Haarlemmermeer alsmede herontwikkeling van de forten Hoofddorp en Aalsmeer.
4. Het door middel van subsidieafspraken stimuleren en in stand houden van het Haarlemmermeerse culturele en monumentale erfgoed en stimuleren van regulier onderhoud.
5. Starten met de ontwikkeling van het Geniepark (herprofilering van het Geniedijk-ensemble en aanleg van het basispark ter hoogte van Beukenhorst Oost en SLP)

Activiteiten

1. Vervolg uitvoering programmalijnen School en Sport, en Sport in de Wijk met de aangekoppelde inzet van combinatiefunctionarissen (sport- buurtcoaches)
2. Uitvoering verenigingsondersteuning
3. Topsportbeleid: ondersteuning kern- en groeisporten en talentontwikkeling middels topsportloket
4. Implementatie nieuw tarieven- en subsidiebeleid
5. Subsidiëren van sportorganisaties via de regeling Vereniging Ondersteuning Sport
6. Evaluatie sportnota en actualisering accommodatiebeleid
7. Uitvoeren van strategische visie O.S. 2028 en uitwerking Olympisch Plan
8. Zorgen voor de realisatie en efficiënt beheer van voldoende, kwalitatief geschikte gemeentelijke sportaccommodaties
9. Voorbereiding en realisatie projecten: Huis van de Sport, verplaatsing van sportcomplex Hoofddorp Pioniers, verplaatsing sportcomplexen Badhoevedorp en voorbereiding realisatie dorps huis annex sporthal in Zwanenburg
10. Herijking meerjaren beheersplan veldsportvoorzieningen

Activiteiten

1. Uitvoering geven aan het groen- en recreatiebeleid (2007 en in 2012 in voorbereiding)
2. Uitvoering geven aan de nota Actualisatie Evenementenbeleid (2011), mede in relatie tot Citymarketing
3. Uitvoering geven aan de nota Spelen, sporten en ontmoeten in de buitenruimte (2009)
4. Uitvoering geven aan de deelgebied I uit Masterplan Park21
5. Voltooien Haarlemmermeer Groen moduleprojecten (Boseilanden, Zwanenburg Noord, Park Zwanenburg)
6. Recreatieve beleidsmatige bijdrage aan diverse projecten in de voorbereidings- en uitvoeringsfase, waaronder: Badhoevedorp, Zuidrand, Toolenburg Zuid, Sportpark Toolenburg, Deltaplan Bereikbaarheid, structuurvisies, etc.
7. Uitvoeren van regulier beheer, onderhoud en toezicht in de recreatiegebieden het Haarlemmermeerse Bos en de Toolenburgse Plas
8. Uitvoeren van regulier beheer, onderhoud en vervanging van de openbare speelvoorzieningen.
9. Deelnemen aan de gemeenschappelijke regeling Recreatieschap Spaarnwoude en de Stichting Mainport en Groen

Wat heeft het gekost?**Rekening 2013**

batens	5.461
lasten	23.989
percentage verschil lasten t.o.v. begroting	1%

Rekening 2013

batens	330
lasten	878
percentage verschil lasten t.o.v. begroting	5%

Rekening 2013

batens	941
lasten	14.510
percentage verschil lasten t.o.v. begroting	1%

Rekening 2013

batens	7.406
lasten	4.453
percentage verschil lasten t.o.v. begroting	10%

Cultuur, sport en recreatie

Het programma omvat met de thema's cultuur, sport en recreatie belangrijke activiteiten, voorzieningen en middelen die de gemeente Haarlemmermeer tot een aangename gemeente maken om te wonen, werken, te bezoeken en te ontspannen. Zij geven onze gemeente kleur, geur en smaak en verhogen met een kwalitatief goed en divers aanbod mede de sociale en economische aantrekkingskracht van Haarlemmermeer.

Maatschappelijk doel: Inwoners kunnen actief en/of passief deelnemen aan culturele, sportieve en recreatieve activiteiten en gebruik maken van voorzieningen.

Beleidsdoel A: Inwoners kunnen actief en/of receptief deelnemen aan een breed aanbod van culturele activiteiten en voorzieningen.

Wat wilden we bereiken?

In de programmabegroting 2013-2016 stond het als volgt :

“Cultuur is één van de kernthema's van het collegeprogramma. Naast wonen, werken en recreëren is een goed en kwalitatief cultureel aanbod een essentiële pijler voor het maatschappelijke belevingsniveau van Haarlemmermeer. De ambitie van het nieuwe cultuurbeleid is om Haarlemmermeer kleur te geven en met dit beleid het vestigingsklimaat te bevorderen. Niet alleen willen we een hoogwaardig voorzieningenniveau en aanbod handhaven, maar juist ook de samenwerking stimuleren tussen organisaties, zowel professionals als amateurs. Het doel is om expertise uit te wisselen en synergie te creëren. Dit geldt tevens voor de toepassing van cultuureducatie in het onderwijs. De gemeente streeft ernaar te verbinden en zorgen dat onze inwoners cultuur in Haarlemmermeer actief en receptief kunnen beleven. Bezuinigingen op landelijk en gemeentelijk niveau leiden echter ook tot het maken van keuzes. Het streven hierbij is om cultuurvoorzieningen voor de Haarlemmermeer op een hoogwaardig niveau te behouden. Dit bereiken wij door als gemeente, in de rol van goed opdrachtgever, met de instellingen te kiezen voor een juist en relevant aanbod van cultuuractiviteiten. Dit houdt in: de gemeente investeert in het borgen van de maatschappelijke vraag, middels het financieren van prestatieafspraken met de instellingen, evenzo geeft de gemeente daarnaast de ruimte om te ondernemen. De instellingen krijgen daarmee ruimte voor eigen cultureel ondernemerschap, om zo dit aanbod verder uit te breiden en te verrijken.”

Effectindicatoren	Bron	Metingen		Streefwaarden		
		2011	2013	2015	2017	2019
Aandeel inwoners dat één of meerdere culturele voorzieningen bezoekt in een jaar	Bevolkings enquête	75%	78%	78%	78%	78%
Aandeel inwoners dat één of meerdere culturele activiteiten ontplooit	Bevolkings enquête	38%	44%	44%	44%	44%

Kengetallen	Bron	Metingen		
		2010	2011	2012
Bezoekersaantal podiumkunsten	Registraties Cultuurgebouw	73.200	99.000	109.600
Deelnemersaantal cultuuronderwijs	Registraties Cultuurgebouw	21.700	21.700	21.700
Ledenaantal bibliotheek	Registraties Cultuurgebouw	36.600	37.200	36.200
Aantal cursisten/ bezoekers activiteiten Pier K	Registraties Cultuurgebouw	43.700	40.700	36.100
Aantal museum bezoekers*	Registraties van deze musea	30.000	30.000	30.000

* Aantal bezoekers Cruquiusmuseum, Historisch Museum H'meer en Crash

Wat zouden we daarvoor doen?

Activiteiten

1. Implementeren van de nieuwe cultuurnota 'ruimte voor cultuur, kansen voor ondernemerschap'
2. Het door middel van prestatie- en subsidieafspraken met cultuurinstellingen en -verenigingen sturing geven aan instandhouding en innovatie van de Haarlemmermeerse infrastructuur van voorzieningen en activiteiten op het gebied van cultuur. (alleen grote subsidies (> € 250.000) gaan op basis van een programma van eisen.)
3. Uitvoeren programma "beeldende kunst en vormgeving", waaronder de gedecentraliseerde BKV-gelden
4. Uitvoeren lokaal programma voor cultuureducatie

Wat hebben we bereikt en wat hebben we daarvoor gedaan?

'Ruimte voor Cultuur, kansen voor ondernemerschap'

Het afgelopen jaar is door de partijen in het Cultuurgebouw onder regie van de gemeente hard gewerkt aan het optimaliseren van het Cultuurgebouw. Met behulp van een gemeentelijke regisseur is onder meer gewerkt aan een gezamenlijke klantenservice en de ontwikkeling van de tot nu toe 'loze ruimte' in het Cultuurgebouw- de Etalage. Hierbij wordt door de instellingen, met de gemeente samen, geïnvesteerd in een aantal cosmetische aanpassingen in het gebouw. De partijen in het Cultuurgebouw hebben daarnaast zelf opdracht gegeven voor een extern onderzoek naar de meest optimale vorm van samenwerking. De gemeente heeft dit jaar aangegeven dat zij per 2015 de subsidie voor alle functies in het Cultuurgebouw aan één rechtspersoon zal verlenen. Een eerste start met het optimaliseren van de samenwerking tussen de instellingen is gemaakt door het integreren van poppodium Duycker en De Meerse.

In 2013 is gestart met het stimuleren van de instellingen om hun eigen inkomsten verhogen. Het is onze bedoeling het genereren van meer eigen inkomsten niet 'af te straffen' door de subsidie evenredig te verlagen. Dit betekent dat wij in 2013 zijn gestart met een experimentele periode tot aan de eerste evaluatie van de cultuurnota in 2016. In deze periode bieden wij de vier instellingen van het Cultuurgebouw ruimte voor innovatie van het activiteitenpakket. Wij hebben een eerste aanzet gemaakt de 'spelregels' voor de culturele instellingen en voor de gemeente hierbij nog verder te verduidelijken.

Sturing geven aan voorzieningen en activiteiten op het gebied van cultuur

Wij hebben afgelopen jaar de nieuwe verdeelregels voor Amateurkunst en voor Culturele Projecten ingezet. Hiermee hebben wij expliciet de zichtbaarheid van en de netwerkontwikkeling binnen het culturele veld willen versterken. Van de nieuwe verdeelregels is goed gebruik gemaakt door culturele initiatieven binnen de gemeente.

Beeldende kunst

Op het gebied van beeldende kunst is uitvoering gegeven aan diverse projecten, zoals het kunstproject 'Pottenkijkers'; tegelwanden in de fietstunnels bij het station; de aankoop van twee beelden van Adam Colton voor het Herfstpark in Getsewoud en de uitvoering van de muziekkoepeel voor het Harmonieplein in Nieuw-Vennep die dit voorjaar wordt opgeleverd.

Uitvoeren lokaal programma voor cultuureducatie

Onder meer door het subsidiëren van het aanbod van Pier K hebben wij gezorgd voor een passend binnen- en buitenschools cultuur-educatief aanbod voor kinderen en jongeren in Haarlemmermeer. Daarnaast is de matchingsregeling Cultuureducatie met Kwaliteit van het Fonds voor Cultuurparticipatie van start gegaan. Haarlemmermeer heeft met Pier K een succesvolle aanvraag ingediend die door het Fonds recent is gehonoreerd. Met deze matchingsregeling werden in 2013 de volgende drie activiteiten gefinancierd:

- ontwikkelen en uitvoeren activiteiten Kunst in Leren
- versterking inhoudelijke deskundigheid bij leerkrachten en scholen
- aansluiting tussen primair en voortgezet cultuuronderwijs

Relevant beleid

- B&W nota 'Optimalisatie cultuurgebouw', (BW 2013/0052789)
- Cultuurnota Ruimte voor Cultuur, kansen voor ondernemerschap (RV 2012.0016382)
- Bestedingsplan BKV-gelden (BW 08/115489)
- Uitvoering Programma's van Eisen 2013
- Verleningen 2013 Schouwburg De Meerse, Pier K, Bibliotheek & Duycker

Beleidsdoel B: Behouden van cultureel erfgoed in Haarlemmermeer en inwoners kennis laten nemen van culturele historie van Haarlemmermeer.

Wat wilden we bereiken?

In de programmabegroting 2013-2016 stond het als volgt :

“Binnen de zorg voor cultureel erfgoed is het accent zowel landelijk als gemeentelijk verschoven naar gebiedsgerichte monumentenzorg, behoud door ontwikkeling en aandacht voor archeologie. Een respectvolle omgang met cultuurhistorische waarden binnen ruimtelijke ontwikkelingen staat centraal. Het voeren van een proactief erfgoedbeleid – als vastgelegd in de erfgoednota – is daarvoor belangrijk met de nadruk op materieel erfgoed in verband met de directe wettelijke verantwoordelijkheid en het stimuleren van monumenteigenaren door middel van een goede informatievoorziening en aantrekkelijke subsidiemogelijkheden.

Ook het museumbeleid en het stimuleren van projecten en initiatieven die de geschiedenis van de Haarlemmermeer tentoonstellen, in beeld brengen, dan wel op andere wijze conserveren voor nu en in de toekomst horen hierbij. Zoals is opgenomen in het nieuwe cultuurbeleid zullen ook de museale instellingen ruimte krijgen zich als cultureel ondernemer te kunnen ontplooiën en in synergie met anderen meer en nieuwe activiteiten te ontwikkelen om in een zo hoogwaardig mogelijk aanbod voor onze inwoners te kunnen voorzien. Ook verbanden met recreatie, citymarketing en ruimtelijke ordening worden daarbij niet uit het oog verloren.”

Wat zouden we daarvoor doen?

Activiteiten

1. Uitvoeren ambitieniveau 2 conform nota 'erfgoed op de kaart'
2. Uitvoeren voorstellen 'visie op de Geniedijk in Haarlemmermeer'
3. Behouden en duurzaam ontwikkelen (cultureel/recreatief/toeristisch en ecologisch) van de Stelling van Amsterdam in Haarlemmermeer alsmede herontwikkeling van de forten Hoofddorp en Aalsmeer
4. Het door middel van subsidieafspraken stimuleren en in stand houden van het Haarlemmermeerse culturele en monumentale erfgoed en stimuleren van regulier onderhoud
5. Starten met de ontwikkeling van het Geniepark (herprofilering van het Geniedijk-ensemble en aanleg van het basispark ter hoogte van Beukenhorst Oost Oost en SLP)

Wat hebben we bereikt en wat hebben we daarvoor gedaan?

Behouden en duurzaam ontwikkelen van de Stelling van Amsterdam

Wij hebben verder gewerkt aan (de herbestemming van) enige onderdelen van de Stelling van Amsterdam, waaronder Fort Hoofddorp en de Geniedijk. Deze projecten worden voortgezet in 2014.

Stimuleren en in stand houden van het Haarlemmermeerse culturele en monumentale erfgoed
Om de zichtbaarheid van de geschiedenis van Haarlemmermeer te vergroten is gewerkt aan het versterken van de museale infrastructuur: het Historisch Museum Haarlemmermeer en het Museum De Cruquius zijn afgelopen jaar gefuseerd.

De dienstwoningen bij gemaal Leeghwater, de Leeghwaterhuisjes, zijn aangewezen tot gemeentelijk monument. Er zijn verschillende subsidies verleend om onze monumenten te behouden, zoals bijvoorbeeld een bijdrage aan de restauratie van het Graanpakhuis in Vijfhuizen.

Om de relatie tussen landschap, beeldende kunst en architectuur zichtbaar te maken, organiseren de musea, Podium voor Architectuur en Kunstfort Vijfhuizen een tweejaarlijkse manifestatie. De eerste voorbereidingen voor de manifestatie in 2014 zijn dit jaar gestart.

Relevant beleid

- Nota "Erfgoed op de kaart" (RV 2011/0049739)
- Nota Herontwikkeling van het Fort bij Aalsmeer (BW 2009/13968)
- Visie op de Geniedijk (RV 2009.0014576)
- Nota Go/No Go besluit m.b.t. initiatief restauratie en herbestemming Fort bij Hoofddorp (BW 2012/....)
- Voorlopig Ontwerp en Ontwikkelstrategie Geniepark (RV 2011.0043257)
- Definitief Ontwerp Geniepark (RV, in voorbereiding)
- Nota Huisvesting Museum Crash (RV 2008/4212)

Beleidsdoel C: Inwoners kunnen actief deelnemen aan sport en het aanbod aan sportmogelijkheden is breed toegankelijk en van goede kwaliteit.

Wat wilden we bereiken?

In de programmabegroting 2013-2016 stond het als volgt :

"Sport als zinvolle vrijetijdsbesteding is nog steeds het belangrijkste thema om sportbeoefening te stimuleren. De aandacht voor het benutten van de maatschappelijke waarde van sport blijft toenemen. De maatschappelijke betrokkenheid (sociale cohesie) bij sportverenigingen scoort ook in Haarlemmermeer het hoogste en zorgt niet alleen voor een actief vrijwilligersnetwerk, maar ook voor een sterke (buurt-)cohesie in de woonkernen. (bron: staat van Haarlemmermeer 2)
Naast het stimuleren van sport is er aandacht voor het aanzetten tot een gezonde levensstijl met voldoende beweging. Haarlemmermeer zal vanaf 2013 derhalve ook gaan deelnemen aan het JOGG-programma (jongeren op gezond gewicht), dat in het najaar van 2012 verder zal worden uitgewerkt en aan het college zal worden voorgelegd. Natuurlijk blijft doorlopende aandacht voor jeugd en sport, school en sport, senioren sport, aangepast sporten en sport in de wijk. Een stijging van de actieve sportdeelname, met name onder de jeugd, blijft voor de gemeente Haarlemmermeer een belangrijk aandachtspunt. Hiertoe wordt tevens zorggedragen voor de realisatie en behoud van voldoende kwalitatief geschikte basisvoorzieningen en bovenwijkse sportaccommodaties.
Op het terrein van de topsportontwikkeling zorgt het topsportloket voor adequate begeleiding en ondersteuning van topsport talent in onze gemeente. Bovendien wordt getracht aansprekende sportevenementen naar onze gemeente te halen. Wij geven actief uitvoering aan de programma's voor de realisatie en stimulering van bovenstaande beleidsvoornemens uit de sportnota, dit in samenhang met sportverenigingen, overige sportaanbieders, het onderwijsveld en relevante maatschappelijke organisaties. Najaar 2012 evalueren wij de sportnota en kiezen wij hoe ons beleid effectief voort te kunnen zetten."

Effectindicatoren	Bron	Metingen 2012	Streefwaarden 2016 (meetmoment)
Percentage jeugdige inwoners (4 tot 18 jarigen) dat voldoet aan de Ned. Norm Gezond Bewegen (beleidsnota Sport 2009)** 4 - 11 jaar 12 – 17 jaar	Sportlandschap van Haarlemmermeer *	24% 18%	25% 18%
Percentage volwassen inwoners (18+) dat voldoet aan de Ned. Norm Gezond Bewegen (beleidsnota Sport 2009)**	Bevolkingsenquête*	42%	50%
Percentage jeugdige inwoners dat voldoet aan de Fit-norm*** 4 – 11 jaar 12 – 17 jaar	Sportlandschap van Haarlemmermeer*	56% 66%	56% 66%
Percentage volwassen inwoners (18+) dat voldoet aan de Fit-norm***	Sportlandschap van Haarlemmermeer*	31%	31%

* deze indicator wordt 1 keer per 4 jaar in het sportonderzoek gemeten

** Conform evaluatie sportnota (2013) is het algemene streven om het landelijk gemiddelde dat voldoet aan NNGB te bereiken (peildatum 2012). Landelijk gemiddelde in 2012:

- 4-11 jaar: 25%
- 12-17 jaar: 15%
- 18+: 59%

*** Conform evaluatie sportnota (2013) is het streven om het percentage inwoners dat voldoet aan de fitnorm te handhaven.

Wat zouden we daarvoor doen?

Activiteiten

Uitwerking van de beleidsmaatregelen uit de 'sportnota 2009', waaronder met name:

1. Vervolg uitvoering programmalijnen 'school en sport', en 'sport in de wijk' met de aangekoppelde inzet van combinatiefunctionarissen (sport- buurtcoaches)
2. Uitvoering verenigingsondersteuning
3. Topsportbeleid: ondersteuning kern- en groeisporten en talentontwikkeling middels topsportloket
4. Implementatie nieuw tarieven- en subsidiebeleid
5. Subsidiëren van sportorganisaties via de regeling 'vereniging ondersteuning sport'.
6. Evaluatie sportnota en actualisering accommodatiebeleid
7. Uitvoeren van strategische visie O.S. 2028 en uitwerking Olympisch Plan
8. Zorgen voor de realisatie en efficiënt beheer van voldoende, kwalitatief geschikte gemeentelijke sportaccommodaties
9. Voorbereiding en realisatie projecten: Huis van de Sport, verplaatsing van sportcomplex Hoofddorp Pioniers, verplaatsing sportcomplexen Badhoevedorp en voorbereiding realisatie dorps huis annex sporthal in Zwanenburg
10. Herijking meerjaren beheersplan veldsportvoorzieningen

Wat hebben we bereikt en wat hebben we daarvoor gedaan?

Evaluatie sportnota en uitvoering programmalijnen.

Dit jaar hebben wij de resultaten en effecten van het sportbeleid uit 2009 met u geëvalueerd. In dat verband zijn voorstellen voor de bijstelling van het beleid door u vastgesteld, waardoor:

- De huidige werkzaamheden binnen de programmalijnen 'school en sport', en 'sport in de wijk' worden voortgezet en de aangekoppelde inzet van combinatiefunctionarissen (sport- buurtcoaches) verder is uitgebreid
- De programmalijn 'van sportstimulering naar duurzaam bewegen' wordt ontwikkeld om na de jeugd ook volwassenen actief aan het sporten te krijgen
- De programmalijn 'sport en bewegen in de openbare en fysieke ruimte' wordt ontwikkeld om onze inwoners te stimuleren meer te bewegen en gezonder te leven

Daarbij zijn Zwanenburg en de wijk Overbos als vierde en vijfde prioritaire kern/wijk aangewezen zodat de succesvolle aanpak van de afgelopen jaren verder over de gemeente verspreid gaat worden.

Verenigingsondersteuning: subsidies en tarieven

De subsidieregelingen 'stimulering sportdeelname' en 'vereniging ondersteuning sport' zijn uitgevoerd. U heeft bij de evaluatie van de sportnota besloten de tarieven voor het verenigingsgebruik van de gemeentelijke overdekte sportaccommodaties voor seizoen 2014-2015 niet te verhogen. Met vaststellen van de nota 'grondprijzen 2014' heeft u ook de specifieke tarieven voor de retributie voor het gebruik van gemeentegrond voor sport- en recreatievoorzieningen (bebouwd en onbebouwd) geactualiseerd.

Topsportbeleid en strategische visie Olympische Spelen (O.S.) 2028

In het kader van het topsportbeleid is dit jaar subsidie beschikbaar gesteld aan de kern- en groeisporten om hun talentontwikkelingsplan verder te ontwikkelen. Dat ons beleid vruchten af begint te werpen blijkt uit het feit dat het Haarlemmermeer Lyceum inmiddels de LOOT-status ontvangen heeft. Door besluitvorming op rijksniveau hebben wij de uitwerking van strategische visie O.S. 2028 stopgezet.

Jongeren op gezond gewicht (JOGG)

Bij de JOGG-aanpak wordt jeugd extra gestimuleerd om meer te bewegen en gezond te eten. Wij zetten dit als beleid gemeentebreed in, maar het is vooral een lokale aanpak. Wij hebben in 2013 de keuze gemaakt voor de wijk Overbos en Zwanenburg, omdat de noodzaak daar het hoogst was.

Sportaccommodaties

In 2013 is een bijdrage geleverd aan de realisatie van voldoende en kwalitatief geschikte gemeentelijke sportaccommodaties door:

- de realisatie van de nieuwe projecten als sportcomplex Koning Willem Alexander (SKWA) en honkbalcomplex Hoofddorp Pioniers
- de verplaatsing van buitensportcomplexen in Badhoevedorp
- de voorbereiding van de realisatie van een dorps huis annex sporthal in Zwanenburg

In het kader van efficiënt beheer van voorzieningen is voor de periode 2014 tot en met 2018 een nieuwe exploitatie- en huurovereenkomst gesloten met Sportfondsen Haarlemmermeer voor de exploitatie van de overdekte sportaccommodaties (exclusief SKWA).

Meerjaren beheersplan veldsportvoorzieningen

Eind 2013 zijn we gestart met zowel het in kaart brengen van de vervangingsvraag voor de kunstgrasvelden als ook het uitvoeren van een behoeftenonderzoek naar nieuwe velden. De uitkomsten worden meegenomen bij de voorjaarsrapportage 2014.

Relevant beleid

- Nota Sport in een beweeglijk perspectief (2008.115504)
- Nota Uitwerking inzet Combinatiefuncties brede scholen, sport en cultuur (BW 2009.0008685)
- Nota Uitbreiding deelname programma sport en bewegen in de buurt (BW 2012.0068182)
- Nota Haarlemmermeer kiest voor de JOGG-aanpak (2012.0055492)
- Nota Evaluatie Sportnota 'Sport in een beweeglijk perspectief' (BW 2013.0008607)
- Plan van Aanpak JOGG-Haarlemmermeer (2013/29310)

Beleidsdoel D: Inwoners kunnen voldoende recreëren in Haarlemmermeer en er zijn voldoende gevarieerde recreatiegebieden en -voorzieningen die goed bereikbaar zijn (inclusief evenementen). Er is een goed toegankelijk, veilig en gevarieerd aanbod van speel-, sport- en ontmoetingsplekken in de openbare buitenruimte voor de jeugd.

Wat wilden we bereiken?

In de programmabegroting 2013-2016 stond het als volgt :

“Bewoners hechten steeds meer belang aan een gevarieerd aanbod van recreatievoorzieningen in en dichtbij de woonwijken. Kortom er is behoefte aan een recreatieve multifunctionele leefomgeving om te wandelen, te fietsen, te sporten, te bewegen, zich te vermaken en elkaar te ontmoeten. We blijven ons derhalve inzetten voor voldoende recreatiemogelijkheden dicht bij huis (voldoende speel-, sport- en ontmoetingsplekken, buurtparken), recreatiemogelijkheden in centrale openbare ruimten (wijkparken) en 'groene en blauwe' mogelijkheden in het buitengebied (groen- en recreatiegebieden). In samenwerking met rijk en provincie zijn hiervoor in de afgelopen jaren langjarige programma's overeengekomen, mede in relatie tot de omvangrijke woningbouw/toename inwonertal in de afgelopen decennia, om in de achterstand die in het benodigde aanbod van recreatieruimte en recreatieve verbindingen is ontstaan, te voorzien. Door de ingrijpende rijksbezuinigingen op dit gebied zullen de programma's bijgesteld worden.

Bij de verdere ontwikkeling van groen- en recreatieprojecten binnen onze gemeente geven we prioriteit aan de uitvoering van het in 2011 vastgestelde masterplan Park21 en het waar mogelijk voltooiën van de Haarlemmermeer Groen moduleprojecten. Wij zetten ons mede op verzoek van de provincie Noord-Holland in voor het beschikbaar krijgen van voldoende financieringsmogelijkheden hiervoor, om deze allen op het beoogde niveau te kunnen inrichten. Voorts worden in de loop van 2013 een aantal groenprojecten van de stichting Mainport en Groen uitgevoerd. Tenslotte blijven we ons inzetten voor goede verbindingen in en naar de groen- en recreatiegebieden. We concentreren ons op het optimaal benutten van bestaande gebieden en waar mogelijk onderzoeken wij waar wij ruimte kunnen bieden aan particulier initiatief. Dit proces bevindt zich nog in een onderzoeksfase en komt pas later tot definitieve besluitvorming. De gemeente werkt actief, mede in lijn met de doelstellingen van de sportnota, aan een kwalitatief goed aanbod van speel-, sport- en ontmoetingsplekken in de directe woonomgeving van kinderen en jongeren. Met de voortzetting van ons beleid op het gebied van evenementen, zorgen we voor een levendige leef- en recreatieklimaat. Dit laatste onderwerp geeft al aan dat recreatie samenhangt met vele beleidsterreinen. In diverse projecten op het gebied van wonen, werken, mobiliteit, ruimtelijke ordening, sport, cultuur, etc. zorgen we voor een recreatieve beleidsmatige bijdrage.”

Effectindicatoren	Bron	Metingen		Streefwaarden		
		2009	2012	2014	2015	2016
Waardering van inwoners over het recreatieaanbod. - (zeer) tevreden - neutraal	Bevolkings enquête		65% 30%	> 65%		> 65%
Waardering van inwoners over het evenementenaanbod. - (zeer) tevreden - neutraal	Bevolkings enquête		48% 45%	> 48%		> 48%
Percentage kinderen/jongeren dat gebruik maakt van de speel-, sport- en ontmoetingsplekken in de openbare ruimte	Jeugd omnibus*	72%	*		72%	
Percentage kinderen/jongeren dat tevreden is over de aantrekkelijkheid van de speel-, sport- en ontmoetingsplekken in de openbare ruimte	Jeugd omnibus*	37%	*		37%	

*De volgende jeugdombibus meting in 2015

Kengetallen	Bron	Metingen 2012
Aantal ha recreatiegebied	Gemeente	850 ha 12 gebieden
Aantal bezoeken per jaar van belangrijkste recreatiegebieden	Telonderzoek gemeente, recreatieschap	
- Haarlemmermeerse Bos		1,2 mln.
- Toolenburgerplas		1,4 mln.
- Groene Weelde		0,7 mln.
Aantal grote en kleine evenementen	Vergunningenbestand gemeente	80
Aantal bezoeken enkele grote evenementen	Tellingen en schattingen gemeente/organisatoren	
- Mysteryland		60.000
- Concours Hippique		25.000
- Meerlive		20.000
- Meerjazz		15.000

Wat zouden wij daarvoor doen?

Activiteiten

1. Uitvoering geven aan het groen- en recreatiebeleid (2007)
2. Uitvoering geven aan de nota 'actualisatie evenementenbeleid' (2011), mede in relatie tot Citymarketing
3. Uitvoering geven aan de nota 'spelen, sporten en ontmoeten in de buitenruimte' (2009) en evaluatie van het investeringsprogramma
4. Uitvoering geven aan het masterplan Park21
5. Voltooien Haarlemmermeer Groen moduleprojecten (Boseilanden, Zwaanshoek-noord, Park Zwanenburg)
6. Recreatieve beleidsmatige bijdrage aan diverse projecten in de voorbereidings- en uitvoeringsfase, waaronder: Badhoevedorp, Zuidrand, Toolenburg-zuid, Sportpark Toolenburg, Deltaplan Bereikbaarheid, structuurvisies, etc
7. Uitvoeren van regulier beheer, onderhoud en toezicht in de recreatiegebieden het Haarlemmermeerse bos en de Toolenburgerplas
8. Uitvoeren van regulier beheer, onderhoud en vervanging van de openbare speelvoorzieningen
9. Deelnemen aan de gemeenschappelijke regeling Recreatieschap Spaarnwoude en de stichting Mainport en Groen

Wat hebben we bereikt en wat hebben we daarvoor gedaan?

Uitvoering geven aan het groen- en recreatiebeleid

Op verzoek van de raad heeft de rekenkamercommissie (RKC) een onderzoek uitgevoerd naar het grootschalig groen en recreatiebeleid. De RKC heeft in januari 2013 geconcludeerd dat de grootschalige groen- en recreatiegebieden van goede kwaliteit zijn, de prijs/kwaliteitverhouding van het beheer en onderhoud goed is en de organisatie op orde is. De RKC heeft voorts aanbevelingen gedaan voor onder meer onderzoek naar wensen en waardering van het groen, de verdere realisering van het geplande groen en de informatievoorziening naar de raad. De aanbevelingen zijn door ons overgenomen. Nadien hebben we u in voortgangsbrieven de stand van zaken gerapporteerd. Onderwerpen waren de realisatie van de nieuwe recreatie- en groengebieden en de beleidsmatige (regionale) ontwikkelingen op het gebied van recreatie, toerisme en leisure.

In 2013 hebben wij het belang dat wij hechten aan recreatie terug laten keren in diverse plannen en ruimtelijke ontwikkelingen. Wij noemen de visie 'metropolitaan landschap in de MRA', de ontwikkelingsvisie 'bufferzone Spaarnwoude-Haarlemmermeer', de structuurvisie Haarlemmermeer, het groenstructuurplan Badhoevedorp-Lijnden en het inpassingsplan '380 KV'-leiding. Dit gold ook voor de inpassing van het recreatieve fiets- en wandelpaden netwerk als uitvoering van de nota 'groen en recreatie' (2007).

Uitvoering geven aan het evenementenbeleid, in relatie tot citymarketing

We hebben bevorderd dat diverse grote en kleinere evenementen - Mud Masters, NK dressuur, Mysteryland en Winterland - in Haarlemmermeer georganiseerd werden. Daarnaast is met de organisator van Mysteryland een plan nader uitgewerkt om zo mogelijk in de komende jaren dit festival een meerdaags karakter te laten krijgen.

Uitvoering geven aan Masterplan Park21.

Ook in 2013 gaven we prioriteit aan de ontwikkeling van Park21. Voor de aanleg van het park is dit jaar veel inzet gepleegd op het behouden van het investeringsbudget uit het 'plan van aanpak Schiphol en omgeving' (PASO-convenant 1996). Met de betrokken partijen bij dit dossier hebben we definitieve afspraken gemaakt waardoor € 26 mln daadwerkelijk ter beschikking van Haarlemmermeer komt. Voorts hebben we met het Hoogheemraadschap van Rijnland overeenstemming bereikt over de wijze waarop de grote recreatie- en watersportplas in Park21 kan worden gerealiseerd. Tenslotte is een grondige verkenning met buitenlandse adviesbureaus uitgevoerd voor de opstelling van een functioneel masterplan leisure voor het oostelijk deelgebied van het park.

In november 2013 hebben we u gerapporteerd over de voortgang waarbij u heeft ingestemd met de vervolgstappen voor de uitvoering van het masterplan Park21.

Voltooien Haarlemmermeer Groen moduleprojecten

We hebben in 2013 voorbereidingen getroffen voor de voltooiing van de laatste drie projecten uit het raamplan Haarlemmermeer Groen (2000). Het betreft park Zwaanshoek-noord, Boseilanden 2^e fase en park Zwanenburg. De aanleg start begin 2014.

Voorts hebben we gewerkt aan de voorbereiding en uitvoering van projecten van de stichting Mainport en Groen. Het gaat hier om onder meer park Vijfhuizen (najaar aanleg gestart), Badhoevedorp-zuid en fietspad Nieuwe Meer. Het deelgebied buitenschot met landart en grondribbels tegen het grondgeluid van de polderbaan is voltooid en na de zomer officieel geopend.

Uitvoeren van regulier beheer, onderhoud en vervanging van de openbare speelvoorzieningen

De uitvoering van het 'speelruimteplan 2009' hebben we in 2013 praktisch geheel afgerond. In Haarlemmermeer-noord is de laatste hand gelegd aan de speelplekken in Badhoevedorp en in Zwanenburg. In Lisserbroek, Rijsenhout en Nieuw-Vennep zijn speelplekken opgeknapt. Ook in Hoofddorp is een aantal speelplekken aangelegd of uitgebreid. Nu de beleidsimpuls bijna is voltooid, zijn we begonnen met de evaluatie van de aangelegde speelplekken. We verwachten u die evaluatie in het eerste kwartaal van 2014 aan te kunnen bieden.

Deelnemen aan de gemeenschappelijke regeling Recreatieschap Spaarnwoude en de stichting Mainport en Groen.

Het Recreatieschap Spaarnwoude werkte afgelopen jaar voor Spaarnwoude-oud aan een planmatig traject van bezuinigingen en inkomstenverwerving met als doel te komen tot een ontwikkelmodel voor een duurzaam Spaarnwoude. Wij hebben daar dit jaar onze inbreng in gehad.

Over de liquidatie van de stichting Mainport en Groen en de overname door ons van de nog lopende projecten in de gemeente, inclusief budgetten, hebben we overeenstemming bereikt met de andere stichtingspartijen: de provincie en de luchthaven Schiphol.

Relevant beleid

- Raamplan Haarlemmermeér Groen (2000)
- Nota Groen en recreatie in Haarlemmermeer. De kwaliteit van natuur- en recreatiegebieden (BW 2007/158899)
- Nota Het Vierde Gewas, Nieuwe Economische Draggers (RV 2007/149971) – nieuw agrarisch beleid in voorbereiding via programma 12.
- Nota Golfbeleid in de Haarlemmermeer (BW 2007/151164)
- Kampeerbeleid gemeente Haarlemmermeer (RV 2008/16635)
- Nota Spelen, sporten en ontmoeten in de buitenruimte 2009-2013 (RV 2009/52387)
- Nota Heroverweging Haarlemmermeer Groen (BW 2011.0010136)
- Masterplan Park21 (RV 2011.0011913)
- Actualisatie evenementenbeleid Haarlemmermeer (RV 2011.0024350)
- Park21 haalbaarheid, voortgang en kredietaanvraag (RV 2012.0009999)
- Park21 voortgangsrapportage en kredietaanvraag (RV 2013.0068521)

Jaarrekening

Wat heeft het gekost?

Bedragen x € 1.000. Er kunnen afrondingsverschillen optreden.		Originele begroting	Gewijzigde begroting	Rekening	Vershil rekening gewijzigde begroting
Cultuur, sport en recreatie		2013	2013	2013	
Inwoners kunnen actief en/of passief deelnemen aan culturele, sportieve en recreatieve activiteiten en gebruik maken van voorzieningen.	Baten	6.868	14.717	14.137	-580
	Lasten	44.172	44.709	43.829	880
Resultaat voor bestemming (B-L)	Saldo	-37.304	-29.992	-29.692	300
Uitsplitsing per beleidsdoel					
Beleidsdoel A: Inwoners kunnen actief en/of receptief deelnemen aan een breed aanbod van culturele activiteiten en voorzieningen.	Baten	5.599	5.472	5.461	-11
	Lasten	24.062	24.217	23.989	228
	Saldo	-18.463	-18.745	-18.528	217
Beleidsdoel B: Behouden van cultureel erfgoed in Haarlemmermeer en inwoners kennis laten nemen van culturele historie van Haarlemmermeer.	Baten	243	267	330	63
	Lasten	1.110	923	878	45
	Saldo	-867	-656	-548	108
Beleidsdoel C: Inwoners kunnen actief deelnemen aan sport en het aanbod aan sportmogelijkheden is breed toegankelijk en van goede kwaliteit.	Baten	669	674	941	267
	Lasten	14.805	14.622	14.510	112
	Saldo	-14.136	-13.948	-13.569	379
Beleidsdoel D: Inwoners kunnen voldoende recreëren in Haarlemmermeer en er zijn voldoende gevarieerde recreatiegebieden en -voorzieningen die goed bereikbaar zijn (inclusief evenementen). Er is een goed toegankelijk, veilig en gevarieerd aanbod van speel-, sport- en ontmoetingsplekken in de openbare buitenruimte voor de jeugd.	Baten	357	8.305	7.406	-899
	Lasten	4.195	4.947	4.453	494
	Saldo	-3.838	3.358	2.953	-405

Toelichting gewijzigde begroting 2013 - rekening 2013

Beleidsdoel A:

Lasten:

Voor onze cultuurgebouwen Pier K in Nieuw-Vennep, het Oude Raadhuis en het Cultuurgebouw is een nieuw onderhoudscontract afgesloten. Er wordt zeer actief gestuurd op de kwalitatieve prestaties van de aannemer. Mede hierdoor zijn voorgenomen onderhouds- en vervangingswerkzaamheden aan de cultuurgebouwen enerzijds vertraagd en anderzijds voordeliger uitgevoerd. Dit heeft geleid tot een overschot van € 224.000. Dit voordeel is pas in de laatste 4 maanden zichtbaar geworden.

Beleidsdoel C:

Baten:

De afrekening medegebruik Sportfondsen Haarlemmermeer 2012 is verantwoord in 2013 en levert een voordeel op van € 190.000. Ook is een opstalrecht uit 2012 ontvangen ter waarde van € 40.000. Er zijn door een effectievere sturing € 40.000 meer opbrengsten op verhuurd vastgoed, (specifiek op sportaccommodaties en gymzalen) gerealiseerd. De structurele effecten hiervan worden betrokken bij de voorjaarsrapportage 2014.

Lasten:

Vanwege de voorgenomen sluiting van het zwembad in het Spectrum zijn wij terughoudend geweest met het uitvoeren van klein en groot onderhoud. Dit heeft een besparing tot gevolg van € 161.000.

Een overschrijding van € 50.000 is het gevolg van kostprijsverhogende BTW. De BTW is gebaseerd op 21% van de materiële kosten. Het materiële budget is verhoogd. Hierbij is verzuimd om ook het BTW-bedrag aan te passen. In de voorjaarsrapportage 2014 zal het effect worden meegenomen.

Beleidsdoel D:**Baten:**

Tuinitgifte omvat de verkoop van gemeentelijke gronden die bij particulieren met een zogenaamde 'groene kaart' in gebruik zijn als tuin. In 2013 is geen enkele aanvraag tot verkoop binnengekomen zodat het onderdeel tuinitgifte een negatief saldo van € 50.000 vertoont.

Er is gerekend op inkomsten van diverse projecten die van Stichting Mainport en Groen (SMG) overgedragen worden aan de gemeente. In verband met de voortgang van de projecten zijn de budgetten voor het project "fietspad Nieuwe Meer" en voor het project "Badhoevedorp/Groene AS" al door de stichting overgemaakt. De overdracht van € 886.000 met betrekking tot de overige budgetten zal plaatsvinden bij de liquidatie van SMG. Deze was voorzien voor het einde van 2013, maar is uitgesteld tot voorjaar 2014.

Dit jaar zorgden nieuwe evenementen voor terreinhuur (kermis, fietsevenement) en bestaande evenementen leverden meer op door hogere aantallen deelnemers (€ 30.000).

Lasten:

Verwijzend naar de toelichting op de baten voor wat betreft de projecten SMG zijn ook de lasten voor € 390.000 achtergebleven. De geplande uitgave bestaat uit een verplichting die we hebben overgenomen van SMG en worden doorgeschoven naar 2014.

Voor enkele groenprojecten waaronder de fietsbrug Zwaanshoek is subsidie ontvangen waardoor het uiteindelijk te investeren bedrag, en de bijbehorende afschrijving, € 70.000 lager geworden is. Daarnaast zijn bij de start van Zwaanshoek € 35.000 minder kosten gemaakt.

Mobiliteit

Lasten in € 9.097

Portefeuillehouder: Loggen

% totale realisatie 2,0%

Maatschappelijk doel:

Wij willen dat woningen, bedrijven, winkels en sociale en maatschappelijke voorzieningen in onze gemeente bereikbaar zijn. We willen dat iedere verkeersdeelnemer zich op een verkeersveilige manier vrij kan bewegen. Bovendien willen wij een klantgericht en efficiënt openbaar vervoer (bus, trein en taxi) en het in goede banen leiden van het parkeren.

Wat wilden wij bereiken?

Beleidsdoel A:

Een gemeente die verkeersveilig is per auto, met de fiets, te voet en met het openbaar vervoer.

Beleidsdoel B:

De doorstroming van alle vormen van vervoer dient op elk moment van de dag zo optimaal mogelijk te zijn,

Wat zouden wij daarvoor doen?

Activiteiten

1. Duurzaam Veilig inrichten van wegen
2. Schoolzones aanleggen
3. Aanpak blackspots
4. Verkeerseducatie

Activiteiten

1. Verbeteren regionale en lokale wegen
2. Openbaar Vervoersbeleid
3. Fietsbeleid
4. Uitwerken Parkeerbeleid

Wat heeft het gekost?

Rekening 2013

batens	111
lasten	9.097
percentage verschil lasten t.o.v. begroting	-13%

Rekening 2013

batens	0
lasten	0
percentage verschil lasten t.o.v. begroting	0%

Mobiliteit

Op 28 januari 2012 heeft de raad het *Deltaplan Bereikbaarheid* vastgesteld: het integrale beleidskader op het gebied van verkeer en vervoer. Hierin hebben wij aangegeven dat iedereen de ruimte moet krijgen zich vrij te bewegen, ongeacht voor welk vervoermiddel hij of zij kiest. Doorstroming dient op elk moment van de dag zo optimaal mogelijk te zijn, uitgaande van het tijdstip en de situatie. Een bereikbaar Haarlemmermeer is van groot belang voor onze inwoners én onze bedrijven. Het bijbehorende uitvoeringsprogramma geeft de aanzet voor de realisatie van een duurzaam en toekomstvast mobiliteitssysteem.

In algemene zin hebben we de volgende doelen voor ogen: goede lokale en regionale bereikbaarheid, optimale doorstroming, verbeteren van de verkeersstructuur en goede ontsluiting van de kernen, verdere ontwikkeling van een hoogwaardig openbaar vervoernetwerk binnen de regio en naar daarbuiten en het verbeteren van de verkeersveiligheid.

Kengetallen	Bron	Meest recente metingen			
		2009	2010	2011	2012
Aantal ernstige verkeersslachtoffers	ViaStat Online (BRON 1.0)	119*	56	32	34
Aantal dodelijke verkeersslachtoffers	ViaStat Online (BRON 1.0)	12	2	3	5

* Sinds 2009 is de registratiegraad van ongevallen sterk gedaald. Het dalen van de registratiegraad is een landelijk probleem, waardoor het werkelijke aantal ernstige verkeersslachtoffers per gemeente op dit moment onbekend is. Landelijk stijgt het aantal ernstige verkeersslachtoffers weer.

Maatschappelijk doel: Wij willen dat woningen, bedrijven, winkels en sociale en maatschappelijke voorzieningen in onze gemeente bereikbaar zijn. We willen dat iedere verkeersdeelnemer zich op een verkeersveilige manier vrij kan bewegen. Bovendien willen we een klantgericht en efficiënt openbaar vervoer (bus, trein en taxi) en het in goede banen leiden van het parkeren.

Beleidsdoel A: Een gemeente die verkeersveilig is per auto, met de fiets, te voet en met het openbaar vervoer.

Wat wilden we bereiken?

In de programmabegroting 2013-2016 stond het als volgt :

“Wij streven naar een verkeersveiliger Haarlemmermeer, dus minder verkeersslachtoffers in onze gemeente. Hiertoe zetten wij in op drie pijlers die de basis vormen voor een verkeersveilige Haarlemmermeer: infrastructuur, educatie en handhaving.

'Duurzaam Veilig' is een landelijk toegepast concept waarbij de infrastructuur zodanig wordt ingericht dat de kans op ongevallen tot een minimum wordt beperkt. En mocht er toch een ongeval plaatsvinden dan is de ernst van het ongeval beperkt. Wij willen al onze wegen Duurzaam Veilig inrichten. Bij een duurzame veilige infrastructuur baseren we ons op de wegcategoryingskaart. Aan de wegcategory zijn richtlijnen verbonden voor een duurzame inrichting waarvan wij alleen in uitzonderlijke gevallen afwijken. Op een aantal locaties in Haarlemmermeer gebeuren opvallend veel slachtofferongevallen, dit zijn de zogenaamde black-spots. Door op deze locaties extra maatregelen te nemen bovenop de duurzame veilige inrichting wordt de kans op slachtoffers verkleind.

Een verkeersveilige infrastructuur rond scholen verdient extra aandacht. De leeftijd waarop kinderen zelfstandig naar school gaan is de laatste jaren sterk omhoog gegaan. Ouders begeleiden hun

kinderen langer op weg naar school. Het is echter belangrijk dat kinderen op jonge leeftijd deelnemen aan het verkeer. Hiermee wordt voorkomen dat ze op latere leeftijd veel kwetsbaarder zijn door gebrek aan verkeerservaring. Een voorwaarde is dan wel dat het directe gebied rondom de school veilig is. Daarom leggen wij rond alle basisscholen een schoolzone aan.

Een verkeersveilige Haarlemmermeer is de verantwoordelijkheid van elke verkeersdeelnemer. Maar dan moeten deze verkeersdeelnemers daar wel de benodigde kennis, vaardigheden en motivatie voor hebben. Met permanente verkeerseducatie willen we verkeersdeelnemers, 'van driewieler tot rollator', opleiden zodat ze veilig aan het verkeer kunnen deelnemen. Het gaat daarbij zeker niet alleen om kennis van verkeersregels, maar vooral ook om risicobewustzijn en gedragsverandering. Wij streven ernaar om alle basisscholen het Haarlemmermeers verkeersveiligheidslabel (HVL) te laten halen. Daarnaast is ons streven om alle middelbare scholen te laten participeren in het bromfietsproject en minimaal één ander verkeersveiligheidsproject.

Handhaving is een noodzakelijk onderdeel van het verbeteren van verkeersveiligheid en ligt voor het grootste deel binnen het takenpakket van de politie.

Om het verkeersveiligheidsbeleid uit te voeren is intensieve samenwerking met andere partijen noodzakelijk. Dit zijn onder andere de wegbeheerders (provincie Noord-Holland, Rijkswaterstaat), de Stadsregio Amsterdam, politie Kennemerland, Veilig Verkeer Nederland, de Fietsersbond en de schoolbegeleidingsdienst OnderwijsAdvies.”

Effectindicatoren	Bron	Metingen				Streefwaarden				
		2010	2011	2012	2013	2013	2014	2015	2016	2017
Aantal gerealiseerde schoolzones*	Eigen registratie	1/38	8/38	17/38	24/38	23/38	31/38	38/38	38/38	38/38
Aantal basisscholen met verkeersveiligheidslabel*	Eigen registratie	9/62	13/62	17/61	22/61	28/60	35/60	42/60	49/60	56/60

*In de meting van het aantal gerealiseerde schoolzones bleken de schoolzones aan de Deltaweg en Waddenweg als één schoolzone geteld te zijn. Dat gold ook voor de schoolzones aan de Ridderspoorstraat en Veldbloemstraat. In het totaal van 38 zijn ze echter als afzonderlijke schoolzones geteld, daarom zijn de metingen voor 2011 en 2012 aangepast.

**De meting van het aantal basisscholen met verkeersveiligheidslabel was in de programmabegroting 2013 niet goed weergegeven, daarom zijn de metingen voor 2009, 2010 en 2011 aangepast.

Wat zouden we daarvoor doen?

Activiteiten

1. Duurzaam Veilig inrichten van wegen
2. Schoolzones aanleggen
3. Aanpak blackspots
4. Verkeerseducatie

Wat hebben we bereikt en wat hebben we daarvoor gedaan?

Duurzaam Veilig inrichten van wegen

In 2013 hebben wij de navolgende gebieden duurzaam veilig ingericht:

- Nieuw-Vennep : de wijk Centrum-west en het oostelijk deel van de wijk Welgelegen
- Nieuw-Vennep: de Hoofdweg-westzijde tussen de Noorderdreef en de Zuiderdreef
- Nieuw-Vennep :de Bosstraat en omgeving
- Zwaanshoek : de Spieringweg tussen de Bennebroekerweg en de Noppenstraat
- de Kaagweg
- de Rijnlanderweg tussen de Lisserweg en het viaduct N207
- de Spieringweg ten zuiden van Vijfhuizen in de omgeving van de Geniedijk

Schoolzones aanleggen

Net als vorig jaar was de verkeersveiligheid rondom basisscholen een belangrijk aandachtspunt. Het gaat hierbij zowel om deelname van scholen aan verkeerseducatieprojecten als het verbeteren van de infrastructuur rond basisscholen. Ter verbetering van de infrastructuur zijn in 2013 zeven schoolzones gerealiseerd. In Nieuw-Vennep was dat in Getsewoud-noord, Welgelegen (twee zones) en in de omgeving Johannes Bogaardstraat in centrum-west; in Hoofddorp in Pax en Graan voor Visch en in Zwaanshoek in de Noppenstraat.

De schoolzones die in 2012 zijn aangelegd zijn in 2013 geëvalueerd. De punten die uit die evaluatie zijn gekomen hebben geleid tot aanpassingen. Ten aanzien van de verkeersveiligheid rondom scholen zijn er systematisch preventieve en proactieve controles uitgevoerd in de schoolzones. Doel van deze controles was de ouders er op te wijzen de verkeersregels beter na te leven en daardoor de verkeersveiligheid van hun schoolgaande kinderen te vergroten.

Aanpak blackspots

In het kader van het Deltaplan bereikbaarheid hebben we in 2013 op twee blackspots maatregelen genomen, te weten:

- op de rotonde Beursplein in Hoofddorp zijn vrijliggende fietspaden aangelegd
- op het kruispunt Molenaarslaan-Bennebroekerweg bij de wijk Floriande in Hoofddorp is een rotonde aangelegd

Daarnaast hebben we LED-verlichting aangebracht bij de zebrapaden op het Burgemeester van Stamplein in Hoofddorp.

Verkeerseducatie

Dit jaar hebben wij de leerlingen op basisscholen diverse projecten voor verkeerseducatie aangeboden. Met het Haarlemmermeers verkeersveiligheidslabel (HVL) stimuleerden wij scholen om actief aan de slag te zijn met verkeerseducatie. Scholen die dat voldoende gedaan hebben, zijn beloond met het HVL. In 2013 waren dat de basisscholen Merlijn in Nieuw-Vennep, De Zwanebloem in Zwaanshoek en De Wilgen, het Braambos en de Klimop in Hoofddorp.

Bijna 2000 leerlingen van 55 scholen hebben in de maanden april en mei het praktisch verkeersexamen afgelegd. Dit hebben we samen met lokale 'veilig verkeer Nederland'-vrijwilligers georganiseerd. Daarnaast hebben 759 leerlingen van 19 basisscholen deelgenomen aan het project 'dode hoek' in combinatie met project 'fiets SEEF'. In deze projecten ervaren leerlingen in de praktijk hoe groot de dode hoek van een vrachtwagen is en waar je moet lopen of fietsen als je in het verkeer een vrachtwagen tegen komt.

Om scholen te faciliteren bij het geven van praktisch verkeersonderwijs hebben we in 2011 lesmateriaal aangeschaft (verkeersborden en -lichten, zebrapaden, etc). Scholen kunnen deze materialen lenen om op het schoolplein verkeerssituaties te simuleren. In 2013 hebben acht scholen daar gebruik van gemaakt. Dat hebben we ook gedaan voor de lespakketten van het concept 'leer in het verkeer' (met Dick Bruna), dat bedoeld is voor scholen die het HVL hebben en in een schoolzone liggen. In 2013 hebben zeven scholen van deze lespakketten gebruik gemaakt.

Verkeerseducatie stopt niet na de basisschool. Daarom hebben we rond de verkeersveiligheidscampagnes 'bob', 'snelheid', 'de scholen zijn weer begonnen' en 'fietsverlichting, het hele jaar door' diverse acties georganiseerd.

Tot slot zijn drie avonden voor verkeersouders en één middag voor basisscholen over verkeerseducatie georganiseerd.

Relevant beleid

- Collegeprogramma 2010-2014
- Deltaplan bereikbaarheid (B&W 2011/0048267, vastgesteld door Raad op 28-01-2012) met het daarbij behorende Uitvoeringsprogramma
- Wegcategorisering 2011
- Brieven van B&W aan de raad (brief 10.0420893, brief 10.0422184, brief schoolzones)

Beleidsdoel B: De doorstroming van alle vormen van vervoer dient op elk moment van de dag zo optimaal mogelijk te zijn.

Wat wilden we bereiken?

In de programmabegroting 2013-2016 stond het als volgt :

“In het Deltaplan bereikbaarheid staan de uitgangspunten voor het verkeer- en vervoersbeleid. Naast aandacht voor de auto worden hierin het parkeerbeleid, fietsbeleid en de OV-visie nader uitgewerkt.

Onze uitgangspunten voor de auto en het wegennetwerk zijn:

- *ruimte voor automobilititeit*
- *het netwerk aan infrastructuur voor de (vracht) auto uitbreiden en verbeteren*
- *bestaande knelpunten in het netwerk worden opgelost*
- *infrastructuur ingepast in en afgestemd op ruimtelijke ontwikkelingen*

We realiseren en reserveren deze nieuwe, zorgvuldig ingepaste, infrastructuur, samen met onze partners bij onder meer provincie en stadsregio. Uitbreiding van capaciteit bepalen we op basis van de fasering van de ontwikkeling van de woon- en werklocaties. Autoverkeer leiden we over juiste en geschikte routes. Waar mogelijk ontvlechten we doorgaand en bestemmingsverkeer. We zorgen dat bestaande knelpunten in het netwerk opgelost worden.

De gemeente exploiteert betaalde parkeerplaatsen, is bevoegd gezag voor parkeervergunningen en is verantwoordelijk voor het parkeertoezicht. Het parkeerbeleid heeft tot doel de bereikbaarheid van voorzieningen te bevorderen door het toepassen van geschikte parkeernormen voor de diverse woon- en werkgebieden, het zorgen voor een acceptabele parkeerdruk (verhouding vraag en aanbod) en het helder informeren over de parkeermogelijkheden (parkeerverwijzing).

Naast bereikbaarheid bevorderen heeft het parkeerbeleid tot doel objectieve parkeeroverlast in woonwijken terug te dringen om de leefbaarheid bevorderen: niet teveel blik op straat en geen ongewenst (illegaal) parkeergedrag.

De afgelopen decennia is in de gemeente een behoorlijk compleet fietsnetwerk ontstaan. Alle belangrijke bestemmingen binnen de gemeente kunnen per fiets worden bereikt. Slechts enkele schakels ontbreken. Het recreatieve netwerk kan verder uitgebreid worden. Daarnaast is in het lokale fietsnetwerk nog kwaliteitsverbetering mogelijk op het gebied van comfort, doorstroming, stallen, verkeersveiligheid, verlichting en bewegwijzering. Een goede fietsinfrastructuur zorgt voor meer fietsgebruik en dat zorgt per saldo voor een toename van de verkeersveiligheid.

Wij streven naar een kwalitatief goed aanbod van openbaar vervoer. Primair gaat het om een regionaal netwerk met focus op de woon-werk verbinding op middellange afstand. Een samenhangend netwerk waarin hoogwaardige busverbindingen aansluiten op de trein en metro die als ruggengraat van het regionale netwerk fungeren. Daartoe zijn betrouwbaarheid, goede doorstroming, korte reistijden en een hoogfrequent aantal reismogelijkheden per uur en per richting een eerste vereiste. Tegelijkertijd moeten ook de kleinere kernen bereikbaar zijn met de Meertaxi (vraagafhankelijk OV).

Het OV-netwerk is gebaseerd op het systeem van corridors die belangrijke regionale bestemmingen en knooppunten met elkaar verbinden. Elk knooppunt heeft zijn eigen dynamiek: bijvoorbeeld Schiphol als internationaal knooppunt en Hoofddorp NS-station als regionale knoop.

Behalve het aanbod is ook kwaliteit van groot belang. Het systeem moet veilig, betrouwbaar, snel, begrijpelijk en betaalbaar zijn. Tevens zijn van belang de bereikbaarheid en toegankelijkheid vanaf de halte of het perron tot het voertuig (gelijkvloerse instap). De beschikbaarheid van actuele reisinformatie voorafgaand en tijdens de reis speelt een steeds essentiëlere rol in de mobiliteit, vooral bij een aaneenschakeling van verplaatsingen.”

Wat zouden we daarvoor doen?

Activiteiten

In 2012 is het Deltaplan bereikbaarheid en het bijbehorende uitvoeringsprogramma vastgesteld. In 2013 en de jaren daarna vindt de realisatie van hierin genoemde maatregelen plaats. In 2013 gaat het daarbij onder andere om:

- Verbetering regionale en lokale wegen
- Openbaar Vervoersbeleid
- Fietsbeleid
- Uitwerking Parkeerbeleid

Wat hebben we bereikt en wat hebben we daarvoor gedaan?

Verbetering regionale en lokale wegen

Voor het autoverkeer blijft het streven om Haarlemmermeer goed bereikbaar te houden en de doorstroming te bevorderen.

In 2013 zijn de Haarlemmermeerse onderdelen van de nieuwe provinciale weg N201 gereed gekomen en in gebruik genomen: in april de Waterwolftunnel, in juli de aansluiting van de verbrede Fokkerweg op de rijksweg A9 en in december is de gehele verbinding tussen Schiphol-rijck en de A4 en de nieuwe noordelijke en zuidelijke aansluiting van Hoofddorp op de A4 opengesteld. In aanvulling daarop hebben wij de Taurusavenue aangelegd en is de Bennebroekerweg, tussen A4 en Spoorlaan, inclusief de kruising met de Rijnlanderweg, verbreed. Met deze robuuste structuur is de bereikbaarheid van Hoofddorp en Nieuw-Vennep en de economische gebieden aan de zuid- en oostkant van Schiphol aanzienlijk verbeterd.

Voor de nieuwe verbinding tussen de A4 en de N206 bij De Zilk, inmiddels Duinpolderweg genoemd, is dit jaar door de provincie Noord-Holland een planstudie gestart. Haarlemmermeer neemt daaraan deel, samen met de Stadsregio Amsterdam, de provincie Zuid-Holland en onze buurgemeenten ten westen van de Ringvaart. Deze studie is begonnen met de publicatie van de nota 'reikwijdte en detailniveau voor het milieueffectrapport'. In dit rapport worden vier tracévarianten onderzocht. Als reactie op het commentaar van de Commissie MER en de ingebrachte zienswijzen zijn de uitgangspunten voor de verkeersstudies, waarop het voorkeurstracé is gebaseerd, geactualiseerd. De uitkomsten zullen in de eerste helft van 2014 worden gerapporteerd in de milieueffectrapportage (MER). Medio 2014 zal dan een voorkeursalternatief worden vastgesteld.

De studie naar een verbeterde doorstroming en veiligheid van kruisingen op de N201 tussen Heemstede en de Fokkerweg, die de provincie samen met ons heeft uitgevoerd, is afgerond. De provincie start eind 2014 met het groot onderhoud aan de weg. Hierbij worden de aansluitingen van de Spieringweg, het Leenderbos en de Van Heuven Goedhartlaan-west verbeterd. Tevens worden fietstunnels bij de kruisingen met de Van Heuven Goedhartlaan-west en -oost aangelegd.

U heeft bij het uitwerkingsprogramma van de structuurvisie Haarlemmermeer 2030 en de (deel) structuurvisie Hoofddorp 2030 (2013.0028593) besloten als uitwerking van het thema bereikbaarheid een integrale studie te doen naar de verkeersaspecten van de N201-oost (weg, OV, fiets) en de ruimtelijke kwaliteit. In het uitvoeringsprogramma van het Deltaplan bereikbaarheid waren voor dat gedeelte al projecten op het gebied van weg, fiets, openbaar vervoer en verkeersveiligheid opgenomen met een relatie met de N201/Kruisweg. Wij hebben geconcludeerd dat het zinvol is om deze projecten met elkaar in verband te brengen en een integrale verkenning uit te voeren naar de N201-oost corridor. Deze verkenning is in de zomermaanden gestart en voeren wij uit samen met de Stadsregio Amsterdam, provincie Noord-Holland en Schiphol Group.

Eind november is de omlegging van de A9 rond Badhoevedorp gestart door Rijkswaterstaat. Een historisch moment om op termijn het dagelijks fileprobleem op te lossen en de leefbaarheid in Badhoevedorp te verbeteren.

Naast verbetering van de fysieke infrastructuur hebben wij een aantal verkeerregelinstanties, de zogenaamde technische infrastructuur, nog beter ingeregeld. Ook dit heeft bijgedragen aan een betere doorstroming van het verkeer. Op verschillende weggedeelten is een 'groene golf' ingesteld.

Openbaar Vervoersbeleid

Om het aanbod en de kwaliteit van het openbaar vervoer (OV) blijvend te verbeteren hebben wij in 2013 voortdurend overlegd met de diverse belanghebbende partijen (Stadsregio Amsterdam, Connexion, NS, ProRail). Met als doel de keuzemogelijkheden te vergroten hebben wij het volgende bereikt:

- *Alle R-Netlijnen minimaal in de planstudiefase*
Samen met de stadsregio werkten wij dit jaar aan een wensbeeld voor het hoogwaardig OV-netwerk. Dit wensbeeld is input voor dit voorgeschreven HOV-netwerk (R-net) in het programma van eisen (PvE) voor de nieuwe concessie. Na vaststelling van het PvE zal voor de nog gewenste HOV-lijnen een verkenningstudie worden uitgevoerd en, vóór 2015, de planstudiefase worden gestart. Overigens is het ook een reële optie dat in 2014 besloten wordt tot verlenging van de huidige concessie.
- *Openbaar vervoerconcessie Amstelland-Meerlanden (bus)*
Na overleg heeft de stadsregio bepaald dat alle kernen met meer dan 1000 inwoners worden bediend met openbaar vervoer. Dit wordt een eis in het PvE. De invulling wordt een vrijheid van de vervoerder. Wel komen er minimale eisen bijvoorbeeld voor de bedieningsfrequentie.
- *Treinbediening*
Ook dit jaar hebben we in onze contacten met de vervoerder ingezet op een intercitybediening op NS-station Hoofddorp. Dit is belangrijk voor de (directe) bereikbaarheid van Hoofddorp, Schiphol-zuid, -zuidoost, -oost en -rijk. Wij hebben echter hierin geen beslissende bevoegdheid. Voor een optimale bediening van de corridor Hoofddorp – 'Amsterdam-centraal' vinden wij minimaal een kwartier frequentie noodzakelijk. Ook hier blijven wij ons voor inzetten.
- *Toegankelijkheid bushaltes in het kader van de Wet gelijke behandeling op grond van handicap of chronische ziekte (Wgbh/cz)*
In 2013 hebben wij de regionale ambitie (circa 98% van alle reizigers kan in 2014 gebruik maken van een toegankelijke bushalte) bijna gerealiseerd. Acht haltes moeten in 2014 nog worden aangepast (station Hoofddorp en Marktplein).
- *Actuele, dynamische reisinformatie op bushaltes*
Na aanbesteding hebben wij dit jaar opdracht gegeven voor levering van honderd DRIS-systemen inclusief plaatsing en onderhoud. Deze systemen werken volledig op zonne-energie.

Fietsbeleid

Wij zijn dit jaar gestart met de voorbereidingen voor de aanleg van het Duinpad in de Boseilanden; een verbinding tussen de bestaande fietsbrug over de N205 en de Spieringweg. We zetten daarmee in op de aanleg van ontbrekende schakels in het fietsnetwerk.

Ook zijn in 2013 enkele zwakke schakels verbeterd. In 2013 zijn op de Hoofdweg-westzijde in Nieuw-Vennep fietsstroken aangebracht tussen de Zuiderdreef en de Eugenie Previnairweg. Daarnaast is het op dit deel mogelijk geworden in twee richtingen te fietsen. Ook is gestart met het aanleggen van fietsstroken op de Leimuiderdijk en de Aalsmeerderdijk. In Hoofddorp is bij Lugano het laatste stuk fietspad tussen de Prins Hendriklaan en het Van Stamplein gerealiseerd en langs de Kruisweg ligt nu ook een fietspad tussen de Hoofdweg-oostzijde en de Draverslaan.

Uitwerking parkeerbeleid

Wij hebben dit jaar het betalen van parkeren per mobiele telefoon (betalen per minuut) mogelijk gemaakt in de Haarlemmermeer via het lidmaatschap van het Servicehuis parkeer- en verblijfsrechten.

De parkeertariefstructuur hebben wij, vooruitlopend op de verdere digitalisering van het parkeerbeleid, niet aangepast. Wel hebben wij betaald parkeren ingevoerd in de Verzetsheldenwijk (invoering B-tarief; was parkeerschijfzone) en op een parkeerterrein aan de Binnenweg (invoering C-tarief; was parkeerschijfzone). Op verzoek van de winkeliers hebben wij het parkeertarief op het Van der Zee-terrein verhoogd van het C-tarief naar het B-tarief. Hierdoor wordt dit parkeerterrein beter bruikbaar als voorziening voor het winkelend publiek in plaats van langparkeervoorzieningen voor hen die in het centrumgebied werken.

Dit jaar zijn de parkeernormen geactualiseerd en is het 'handboek parkeernormen Haarlemmermeer' als beleidsregel vastgesteld. Voor de verdere digitalisering van ons parkeerbeleid en vergunningensysteem zijn we aangesloten op het nationaal parkeersysteem van de Rijksdienst voor het Wegverkeer.

De geplande parkeercontroles zijn uitgevoerd in de diverse parkeerzones, zoals de fiscale-, de parkeerschijf- en de algemene-zone. Naast de reguliere controle op de per zone geldende regelgeving is extra aandacht besteed aan het op veilige en hinderlijke wijze parkeren van voertuigen. Hierbij is ook gekeken naar het plaatsen van fietsen.

Relevant beleid

- Collegeprogramma 2010-2014
- Deltaplan Bereikbaarheid (B&W 2011/0048267, vastgesteld door Raad op 28-01-2012)
- Stand van zaken fietsbeleid (B&W 2009.0019905)
- OV-visie Stadsregio Amsterdam
- Wet personenvervoer 2000
- Wet gelijke behandeling op grond van handicap of chronische ziekte (Wgbh/cz) en het daaruit voortvloeiende Besluit toegankelijkheid van het openbaar vervoer.
- Structuurvisie Haarlemmermeer 2030 (2012.0033712)
- (deel) Structuurvisie Hoofddorp 2030 (2013.0028593)

Jaarrekening

Wat heeft het gekost?

Bedragen x € 1.000. Er kunnen afrondingsverschillen optreden.		Originele begroting	Gewijzigde begroting	Rekening	Vershil rekening gewijzigde begroting
Mobiliteit		2013	2013	2013	
Wij willen dat woningen, bedrijven, winkels en sociale en maatschappelijke voorzieningen in onze gemeente bereikbaar zijn. We willen dat iedere verkeersdeelnemer zich op een verkeersveilige manier vrij kan bewegen. Bovendien willen we een klantgericht en efficiënt openbaar vervoer (bus, trein en taxi) en het in goede banen leiden van het parkeren.	Baten	284	114	111	-3
	Lasten	15.076	8.034	9.097	-1.063
Resultaat voor bestemming (B-L)	Saldo	-14.792	-7.920	-8.986	-1.066
Uitsplitsing per beleidsdoel					
Beleidsdoel A: Een gemeente die verkeersveilig is per auto, met de fiets, te voet en met het openbaar vervoer.	Baten	284	114	111	-3
	Lasten	15.076	8.034	9.097	-1.063
	Saldo	-14.792	-7.920	-8.986	-1.066

Toelichting gewijzigde begroting 2013 - rekening 2013

Beleidsdoel A:

Lasten:

Voor het Deltaplan Bereikbaarheid was in 2013 totaal € 11,8 miljoen Ruimtelijke Investerings Haarlemmermeer (RIH) krediet beschikbaar. Bij de najaarsrapportage is dit krediet bijgesteld naar € 2,0 miljoen omdat het zwaartepunt van de - veelal meerjarige - projecten in 2014 zou liggen. In de periode daarna is gebleken dat we toch in staat zijn geweest meerdere projecten (€ 3,2 miljoen) uit te voeren. Daardoor is meer gerealiseerd in 2013 ten opzichte van de bijstelling naar beneden ten tijde van de Najaarsrapportage 2013. De dekking voor deze naar voren geschoven projecten vormt het RIH-krediet 2014.

Door deze verschuiving van aandacht is de reguliere budgetruimte niet volledig benut. Hierdoor zijn bij beleidsontwikkeling verkeer, onderzoek en analyse verkeer en beleidsontwikkeling openbaar vervoer voordelen van € 142.000 ontstaan.

Ruimtelijke ontwikkelingen

lasten in €

17.114

Portefeuillehouders: Loggen, Nobel, Nederstigt, Elzakalai

% totale realisatie

3,8%

Maatschappelijk doel:

Een aantrekkelijke, veilige, efficiënte, duurzame en goed functionerende ruimtelijke omgeving.

Wat wilden wij bereiken?

Beleidsdoel A:

Het ontwerp van de openbare ruimte is het resultaat van een zorgvuldige afweging om het welzijn van inwoners, bedrijven, werkenden, bezoekers en recreanten te vergroten.

Beleidsdoel B:

Haarlemmermeer realiseert ruimtelijke projecten die bijdragen aan het maatschappelijk doel.

Beleidsdoel C:

Het gebruik van de openbare ruimte sturen in overeenstemming met het ontwerp.

Wat zouden wij daarvoor doen?

Activiteiten

1. Uitvoering geven aan de vastgestelde structuurvisie voor Haarlemmermeer
2. Uitvoering geven aan de vastgestelde deelstructuurvisie voor Hoofddorp
3. Actueel maken van bestemmingsplannen
4. Digitaal beschikbaar stellen van bestemmingsplannen en andere ruimtelijke producten
5. Toetsing van ruimtelijke onderbouwingen in het kader van WABO-aanvragen aan beleidsdocumenten

Activiteiten

1. Park 21
2. A-4 zone West
3. Omlegging A9
4. Waterpiekberging

Activiteiten

1. Uitvoeren van de wettelijke taak van het houden van bouw- en woningtoezicht
2. Uitvoeren van toezicht op het gebruik van gronden en bouwwerken

Wat heeft het gekost?

Rekening 2013

baten	603
lasten	5.251
percentage verschil lasten t.o.v. begroting	-7%

Rekening 2013

baten	85
lasten	4.991
percentage verschil lasten t.o.v. begroting	3%

Rekening 2013

baten	4.527
lasten	6.872
percentage verschil lasten t.o.v. begroting	4%

Ruimtelijke ontwikkelingen

De gemeente bestaat uit 26 kernen waar ruim 144.000 mensen wonen. Haarlemmermeer is een omvangrijk gebied van 18.500 hectare met een werelderfgoed monument in de vorm van de Geniedijk. Daarnaast is de gemeente gastheer van grote bedrijven, waaronder de nationale luchthaven, en heeft een omvangrijke infrastructuur met verkeersaders A4, A5 en A9 en een drukke spoorlijn. Dit alles vraagt op het gebied van ruimtelijke ordening om een zorgvuldig bestuur teneinde het welzijn en de welvaart van de inwoners, bedrijven, werkenden, bezoekers en recreanten optimaal te behartigen. Daartoe biedt onder meer de Wet op de ruimtelijke ordening mogelijkheden. Bekende instrumenten zijn structuurvisies en bestemmingsplannen.

Voor de gehele gemeente bieden de bestemmingsplannen de mogelijkheid om het ruimtelijk karakter van de omgeving te borgen en ontwikkelingen daarmee in overeenstemming te laten zijn. De 'structuurvisie Haarlemmermeer 2030' biedt hiervoor de beleidsbasis. Dit instrument biedt ook de mogelijkheid om belanghebbenden financieel te laten bijdragen aan voorzieningen die van gemeentewege worden getroffen.

Met het actualiseren van de bestemmingsplannen is de ruimtelijk juridische basis gelegd voor belangrijke voorwaarden die vandaag de dag gelden voor een prettige, veilige en duurzame woon-, werk- en recreatieve omgeving waarin ook oog is voor economische ontwikkeling. In bestemmingsplannen zijn belangrijke rollen weggelegd voor paragrafen betreffende het milieu (natuur en landschappelijke waarden, geluid, bodem- en luchtkwaliteit en watercompensatie), verkeersaspecten, externe veiligheid, historische waarden en beleidsregels van andere overheden die het algemeen ruimtelijk belang beogen te waarborgen.

Kengetallen (in hectare)	Bron	2003	2006	2008	2010
Totale oppervlakte Haarlemmermeer	CBS statline	18.528	18.528	18.528	18.528
Vliegveld	CBS statline	609	649	669	670
Woonterrein	CBS statline	1.694	1.850	1.896	1.886
Bedrijventerrein	CBS statline	886	1.021	1.024	1.044
Agrarisch terrein	CBS statline	11.428	11.462	11.332	11.100

Bron: CBS 2010 meest recente gegevens

Maatschappelijk doel: Een aantrekkelijke, veilige, efficiënte, duurzame en goed functionerende ruimtelijke omgeving.

Beleidsdoel A: Het ontwerp van de openbare ruimte is het resultaat van een zorgvuldige afweging om het welzijn van inwoners, bedrijven, werkenden, bezoekers en recreanten te vergroten.

Wat wilden we bereiken?

In de programmabegroting 2013-2016 stond het als volgt :

“Door het betrekken van inwoners bij grote ruimtelijke ontwikkelingen en het creëren van draagvlak bij direct belanghebbenden moeten ruimtelijke plannen voorzien in een stabiel evenwicht tussen diverse ruimtelijke spanningsvelden. Werken en wonen, wonen en recreëren, winkelen en wonen, uitgaan en wonen, vermaakbehoefte van diverse leeftijdscategorieën, alles moet in samenhang worden gebracht waarbij het welzijn in de afweging van het algemeen belang voorop staat. Een goed en gezond leefmilieu is daarbij een voorwaarde. Door monitoring in de vorm van onderzoek naar tevredenheid van de inwoners van wijken wordt de vinger aan de pols gehouden of de beleidsuitgangspunten voldoen. “

Effectindicatoren	Bron	Metingen			Streefwaarden		
		2011	2012	2013	2013	2014	2015
Percentage van het gemeentelijke oppervlak waarvoor een geldig en actueel bestemmingsplan bestaat	gemeente (GIS-systeem)	50%	50%	98%	100%	100%	100%

Wat zouden we daarvoor doen?

Activiteiten

1. Uitvoering geven aan de vastgestelde structuurvisie voor Haarlemmermeer
2. Uitvoering geven aan de vastgestelde deelstructuurvisie voor Hoofddorp
3. Actueel maken van bestemmingsplannen
4. Digitaal beschikbaar stellen van bestemmingsplannen en andere ruimtelijke producten
5. Toetsing van ruimtelijke onderbouwingen in het kader van WABO-aanvragen aan beleidsdocumenten

Wat hebben we bereikt en wat hebben we daarvoor gedaan?

Uitvoering geven aan de vastgestelde structuurvisie voor Haarlemmermeer.

Wij hebben dit jaar de 'structuurvisie Haarlemmermeer 2030' ingebracht in beleidsbepalende externe kaders, bijvoorbeeld metropoolregio Amsterdam, de stadsregio Amsterdam en trajecten van het Rijk zoals SMASH (structuurvisie mainport Amsterdam Schiphol Haarlemmermeer). Onze inbreng in het SMASH proces richtte zich op het positioneren en agenderen van de Haarlemmermeerse belangen en standpunten in het gebied van de schipholregio. De structuurvisie 2030, de deelstructuurvisie Hoofddorp en het deltaplan bereikbaarheid vormen hierbij belangrijke input.

In de structuurvisie staan verschillende uitwerkingen bijvoorbeeld de ontwikkeling van de dubbeldorpen, ontwikkeling van het knooppuntenbeleid, ontwikkeling ruimtelijke kaders en uitwerking ontwikkelingsstrategie. Om tot een actueel uitvoeringsprogramma te komen hebben wij gekeken welke uitwerkingen vanuit de bestuurlijke en/of maatschappelijke vraag een hoge prioriteit hebben. Vanuit de accenten van de structuurvisie, sociale duurzaamheid en ruimtelijke kwaliteit liggen deze uitwerkingen zowel op ruimtelijk als sociaal gebied.

Op 3 oktober 2013 heeft u een eerste uitwerkingsprogramma inclusief communicatiestrategie vastgesteld. Hierin wordt ook de verbinding gelegd met andere beleidstrajecten zoals herstructurering en transformatie van bedrijven en kantoreengebieden.

Uitvoering geven aan de vastgestelde deelstructuurvisie voor Hoofddorp

U heeft op 3 oktober 2013 ook de 'deelstructuurvisie Hoofddorp 2030' vastgesteld. Deze deelstructuurvisie is een uitwerking van 'structuurvisie Haarlemmermeer 2030' en is voor ons het toetsingskader voor alle ruimtelijke plannen in Hoofddorp. Aan de hand van dit document geven wij komende jaren – samen met inwoners, bedrijven, maatschappelijke groeperingen en andere overheden – invulling aan de ruimtelijke inrichting van Hoofddorp op een manier die past bij de veranderingen die zich in de samenleving aan het voltrekken zijn.

Bij de vaststelling van de deelstructuurvisie heeft u ook het uitwerkingsprogramma vastgesteld, waarin het gebied NS-station Hoofddorp-Beukenhorst-Stadspark als een belangrijk en prioritair uitwerkingsgebied is aangewezen. In een open planproces met alle betrokkenen worden de volgende opgaven uitgewerkt:

- Uitwerking knooppunt NS-station Hoofddorp (aanpassen stationsgebouw, relatie autoverkeer bussen, fietsers en voetgangers, grootte en locatie programma)
- Oversteek Van Heuven Goedhartlaan voor voetgangers
- Transformatie Beukenhorst-west
- Relatie met Beukenhorst-oost en -zuid
- Mentale en fysieke verbinding tussen het station en het centrum
- Stadspark (inrichting, programma en randen)
- Locatie raadhuis
- Locatie tennishal en -park
- Onderzoek naar evenementenlocatie

Actueel maken van bestemmingsplannen

In 2013 is het grondgebied van Haarlemmermeer vrijwel geheel gedekt met actuele gebiedsbestemmingsplannen. Wij hebben gewerkt aan in totaal 44 bestemmingsplannen. Het merendeel betrof de actualiseringsplannen (29) en de ontwikkelingsplannen (11). De overige vier waren locatiebestemmingsplannen die een aantal ontwikkelingen van beperkte omvang mogelijk maakten. De actualiseringsplannen maken nu onderdeel uit van de lijst van gebiedsdekkende bestemmingsplannen. Door het herindelen van bestemmingsplangebieden bestaat deze lijst eind 2013 uit 59 bestemmingsplannen. Dat waren er voorgaand jaar 61. In 2013 zijn van de 59 bestemmingsplannen 33 onherroepelijk geworden. 21 bestemmingsplannen zijn door u vastgesteld en bevinden zich in de beroepsfase. De overige vijf plannen zijn in procedure of in voorbereiding hiervan.

Digitaal beschikbaar stellen van bestemmingsplannen en andere ruimtelijke producten.

Sinds 1 januari 2010 zijn wij op grond van de Wet ruimtelijke ordening verplicht nieuwe ruimtelijke plannen te digitaliseren en te ontsluiten via de website www.ruimtelijkeplannen.nl. Gemeenten, provincies en Rijk kunnen ook op basis van vrijwilligheid bestaande bestemmingsplannen, structuurvisies en algemene regels plaatsen. Wij hebben in dit jaar voldaan aan het criterium dat bestemmingsplannen en andere ruimtelijke producten digitaal beschikbaar gesteld worden. Het afgelopen jaar zijn 36 nieuwe bestemmingsplannen per planfase (van ontwerp tot en met onherroepelijk) toegevoegd. Daarnaast zijn nog eens 22 'oude' bestemmingsplannen (van voor 1 januari 2010) op de website gezet om voor de gehele gemeente gebiedsdekkend te zijn. Het totaal aantal ruimtelijke plannen (inclusief omgevingsvergunningen) ontsloten op www.ruimtelijkeplannen.nl bedraagt 162.

Toetsing van ruimtelijke onderbouwingen in het kader van WABO-aanvragen aan beleidsdocumenten.

In 2013 zijn ruim 30 ruimtelijke onderbouwingen beoordeeld door het opstellen van een ruimtelijk advies. Deze ruimtelijke onderbouwingen maakten onderdeel uit van Wabo-aanvragen die strijdig zijn met vigerende bestemmingsplannen. Op basis van de ruim 30 beoordelingen kon voor 29 Wabo-aanvragen een (positief) afwijkingsbesluit worden genomen. Voor 10 andere Wabo-aanvragen zijn stedenbouwkundige adviezen gegeven. Dit heeft voor de helft van de aanvragen geleid tot vergunningverlening. Daarnaast zijn 24 ruimtelijke adviezen opgesteld voor aanvragen in het kader van het Wabo-vooroverleg. Tenslotte zijn in 2013 ruim 55 initiatieven van bedrijven en instellingen beoordeeld en voorzien van een ruimtelijk advies.

Relevant beleid

- Plan van aanpak en kredietaanvraag invoering nieuwe Wet op de ruimtelijke ordening (2008/24811)
- Structuurvisie 2030 Haarlemmermeer (2012.0033712)
- Deelstructuurvisie Hoofddorp (2013.0028593)
- Deltaplan Bereikbaarheid (2011.0048267)
- Wet/Besluit Ruimtelijke Ordening
- Platform bedrijven en kantoren (Plabeka II)

Beleidsdoel B: Haarlemmermeer realiseert ruimtelijke projecten die bijdragen aan het maatschappelijk doel.

Wat zouden we daarvoor doen?

Activiteiten

1. Park 21
2. A-4 zone West
3. Omlegging A9
4. Waterpiekberging

Wat hebben we bereikt en wat hebben we daarvoor gedaan?

Park 21

Park 21 wordt hét nieuwe recreatiegebied en groene hart van Haarlemmermeer zowel voor de bewoners van onze gemeente als voor regionale en internationale bezoekers. In de raadsperiode 2010-2014 heeft u dit project als prioriteit bestempeld in de ontwikkeling van groen en recreatie in de gemeente. Het masterplan Park21, vastgesteld 16 juni 2011, dient als basisdocument om helderheid te geven over de ruimtelijke ambities en als middel om regie te kunnen voeren.

Het eerste deelgebied rondom het sportcomplex van de Hoofddorp Pioniers, is inmiddels in uitvoering. In 2013 werden de contouren al zichtbaar en zijn de eerste bomen geplant. Afgelopen najaar is ook de koers uitgezet voor deelgebied twee waarin de recreatieplas een belangrijke rol speelt. De komende periode staat in het teken van de verdere voorbereiding en uitwerking van dit deelgebied en wordt ook het leisureprogramma, de agrarische transformatie en het thema duurzaamheid verder vormgegeven.

A-4 zone West

Afgelopen jaar is gewerkt aan het vervolmaken van het bestemmingsplan. Naar verwachting zal dit in Q1 van 2014 samen met de milieueffectrapportage (MER) en het beeldkwaliteitsplan aan u worden voorgelegd. Een gedeelte van de MER is opnieuw aan de commissie MER aangeboden nadat bleek dat bepaalde grenswaarden door de ontwikkelingen en aannames voor de ontwikkeling waren overschreden. Ook het nut en de noodzaak is herschreven en akkoord bevonden. De gemeenschappelijke exploitatiemaatschappij A4 zone west (GEM) zal de voorbereidingen voor het bouwrijp maken van een deel van de eerste fase afronden.

Omlegging A9

In de 'overeenkomst omlegging A9 bij Badhoevedorp' uit 2005 zijn door het Rijk, provincie Noord-Holland, de stadsregio Amsterdam, de Schiphol Group en de gemeente Haarlemmermeer afspraken vastgelegd over de financiering van de omlegging van de A9 door herontwikkeling van het oude wegtracé en ontwikkeling van Badhoevedorp-zuid. Met de omlegging worden meerdere doelen gediend: versterking van de leefbaarheid in en rondom Badhoevedorp, verbetering van de ruimtelijke structuur en de bereikbaarheid van Badhoevedorp, Schiphol, Amsterdam en Haarlem. Het werk voor de omlegging A9 is door Rijkswaterstaat aanbesteed en 27 november 2013 heeft de starthandeling voor de omlegging plaatsgevonden.

De gemeente werkt op basis van een samenwerkingsovereenkomst met twee projectontwikkelaars aan de gebiedsontwikkeling Badhoevedorp. Op en langs het oude tracé van de snelweg komen hoogwaardige woon-, werk-, sport- en groengebieden. Om de herinrichting van het vrijgekomen gebied na de omlegging in goede banen te leiden zijn door de gemeente in 2008 het 'masterplan Badhoevedorp-centrum' en het bijbehorende 'verkeersstructuurplan' opgesteld. In het masterplan worden vijf deelgebieden genoemd die afzonderlijk en fasegewijs worden ontwikkeld: Quatrebras, Centrum, De Veldpost, Lijndenhof en Schuilhoeve. De definitieve stedenbouwkundige ontwerpen (DSO's) voor Quatrebras en Schuilhoeve zijn vastgesteld. Voor De Veldpost is een DSO in de maak, dat voor Lijndenhof dient nog opgesteld te worden. Voor het Centrum wordt in 2014 een integrale visie op de toekomst van het winkelcentrum Badhoevedorp opgesteld. Dit gebeurt in samenwerking met de

betrokken eigenaren en moet leiden tot een plan van aanpak voor het vervolgtraject. Voorafgaand aan de sloop van het oude wegtracé wordt ook een DSO Centrum opgesteld.

De wijziging van het tracé van de A9 heeft ingrijpende gevolgen voor het onderliggende wegennet. Daarom heeft er een gezamenlijke studie plaatsgevonden door de provincie Noord-Holland, de stadsregio en de gemeente naar de noodzakelijke en gewenste aanpassingen daarin. De komende jaren worden deze aanpassingen doorgevoerd.

Om de gebiedsontwikkeling juridisch-planologisch mogelijk te maken is een nieuw bestemmingsplan Badhoevedorp Lijnden-oost opgesteld. Dit is afgelopen juli door u vastgesteld. Het eveneens vastgestelde groenstructuurplan en waterstructuurplan zijn in dit bestemmingsplan verwerkt. Ten behoeve van de uitvoering van het bestemmingsplan Badhoevedorp-Lijnden-oost is een grondexploitatie opgesteld en ter besluitvorming in de raad gebracht. De planvorming en realisatie van de bovenwijkse groenstructuur en de Groene As worden met behulp van middelen uit Mainport en Groen ter hand genomen.

Naast het bestemmingsplan beschouwt de Wet ruimtelijke ordening ook de beheersverordening als een volwaardig actualisatie-instrument voor gebieden waar geen nieuwe ontwikkelingen zijn te verwachten. Om tijdig aan de actualisatieverplichting te voldoen is derhalve op 20 juni 2013 door u besloten om voor Badhoevedorp-zuid de beheersverordening 'BADTOBERO' vast te stellen.

Waterpiekberging

Het Hoogheemraadschap van Rijnland legt in de Haarlemmermeerpolder een waterpiekberging aan. Dit is een omdijkt stuk polder dat bij hevige en langdurige regenval onder water gezet kan worden om de boezem tijdelijk te ontlasten. Enkele dagen staat er dan water in. Voor de rest van de tijd staat de piekberging leeg. Met de aanleg van een piekberging wordt ingespeeld op het veranderende klimaat en de piekberging beschermt hiermee het omliggend stedelijk gebied ook in de toekomst tegen wateroverlast. Naar verwachting zal de berging gemiddeld eens per 15 jaar ingezet worden.

Om de piekberging planologisch mogelijk te maken hebben wij in 2013 het voorontwerp bestemmingsplan Buitengebied-zuid waterpiekberging in procedure gebracht. De ontvangen reacties op dit plan zijn verwerkt zodat het ontwerpbestemmingsplan samen met het MER in het eerste kwartaal van 2014 ter inzage kan worden gelegd. Het plan kan in het tweede kwartaal van 2014 aan u worden voorgelegd.

Beleidsdoel C: Het gebruik van de openbare ruimte sturen in overeenstemming met het ontwerp.

Wat wilden we bereiken?

In de programmabegroting 2013-2016 stond het als volgt :

“Op grond van bindende bestemmingsplannen kunnen omgevingsvergunningen worden afgegeven voor de onderdelen bouw- en gebruik. Hierdoor kan daadwerkelijk tot realisatie van de in ruimtelijke plannen opgenomen inrichting gekomen worden. Daarnaast bieden de bestemmingsplannen ook de basis om ongewenste ontwikkelingen tegen te gaan en handhavend op te treden.”

Effectindicatoren	Bron	Metingen				Streefwaarden		
		2010	2011	2012	2013	2013	2014	2015
Percentage aanvragen omgevingsvergunningen die binnen de wettelijke termijnen worden afgehandeld	Gemeente	98%	98%	97%	97%	97%	97%	97%

Wat zouden we daarvoor doen?

Activiteiten

1. Uitvoeren van de wettelijke taak van het houden van bouw- en woningtoezicht
2. Uitvoeren van toezicht op het gebruik van gronden en bouwwerken

Wat hebben we bereikt en wat hebben we daarvoor gedaan?

Uitvoeren van de wettelijke taak van het houden van bouw- en woningtoezicht

In 2013 zijn 3809 controles verricht op verleende vergunningen. Hierbij heeft de Omgevingsdienst Noordzeekanaalgebied op 275 vergunningen 1400 controles uitgevoerd en wij hielden 2409 controles op 803 vergunningen. Wij zagen dit jaar door de economische situatie fluctuaties in het aantal vergunningsaanvragen. Dit heeft ook gevolgen voor het aantal en de kwaliteit van de controles. Brandveiligheid van constructies heeft bij controles prioriteit. Risicogerichte controles zijn er op asbestsloop.

Bij negen bouwzaken moest met het versturen van een concept-aanschrijving een juridische procedure gestart worden.

Dit jaar hebben wij, boven de norm, 300 van de 375 meldingen tijdig afgehandeld. De resterende meldingen zijn nog in behandeling.

Uitvoeren van toezicht op het gebruik van gronden en bouwwerken

Sub a. Wet Informatie-uitwisseling Ondergrondse Netten (Wion)

In de bodem liggen veel kabels en leidingen. Om graafschade te voorkomen en de veiligheid van de graver en de directe omgeving te bevorderen, bestaat sinds 1 juli 2008 de Wet Informatie-uitwisseling Ondergrondse Netten (WION). Deze wet staat ook bekend als de 'grondroerdersregeling'. Doel is om schade te voorkomen door het verstrekken van kabel- en leidinginformatie via een graafmelding. Wij beheren in de gemeente een aantal ondergrondse netten waarvan de belangrijkste de riolering en het openbare verlichtingsnet zijn. Omdat wij wettelijk verplicht om deze gegevens up-to-date te houden voeren wij uitbreidingen ook gelijk in in het beheersysteem.

In 2013 zijn 6466 verzoeken binnengekomen voor kabel- en leidinginformatie. Bij 3589 van deze verzoeken hadden wij een 'belang', omdat binnen de graafzone kabels en/of leidingen lagen die in beheer van de gemeente zijn. Wij hebben een systeem dat deze verzoeken automatisch afhandelt.

Sub b. Vergunningverlening

Een ander aspect van de kabels en leidingen is het melden en daarna het eventuele vergunnen van graafwerkzaamheden in de gemeentegrond. Tracébeheer (het bepalen van een strook gemeentelijke openbare ruimte voor de aanleg van een kabel of leiding) is een taak van de gemeente. De gemeente beschermt hiermee het publiek belang door het stellen van eisen aan de ordening en locatie van de kabels en leidingen. Wij houden toezicht op het naleven van de gestelde eisen bij de uitvoering van meldingen en het zich houden aan vergunningsvoorwaarden bij vergunningen.

Dit jaar hebben wij voor het eerst de meldingen en vergunningen geheel via internet verwerkt. Bedrijven die in de gemeentelijke grond willen graven kunnen zo een melding doen en/of een vergunning aanvragen. Dit jaar zijn 1647 kleine graafmeldingen gedaan voor kabels en leidingen in de gemeentelijke grond. Er zijn 295 vergunningen afgegeven voor grotere graafwerkzaamheden voor kabels en leidingen.

Relevant beleid

- Woningwet
- Wet Ruimtelijke Ordening
- WABO
- Wet Informatie-uitwisseling Ondergrondse Netten (Wion)

Jaarrekening

Wat heeft het gekost?

Bedragen x € 1.000. Er kunnen afrondingsverschillen optreden.		Originele begroting	Gewijzigde begroting	Rekening	Vershil rekening gewijzigde begroting
Ruimtelijke ontwikkelingen		2013	2013	2013	
Een aantrekkelijke, veilige, efficiënte, duurzame en goed functionerende ruimtelijke omgeving.	Baten	5.245	5.245	5.215	-30
	Lasten	13.609	17.200	17.114	86
Resultaat voor bestemming (B-L)	Saldo	-8.364	-11.955	-11.899	56
Uitsplitsing per beleidsdoel					
Beleidsdoel A: Het ontwerp van de openbare ruimte is het resultaat van een zorgvuldige afweging om het welzijn van inwoners, bedrijven, werkenden, bezoekers en recreanten te vergroten.	Baten	356	356	603	247
	Lasten	4.896	4.896	5.251	-355
	Saldo	-4.540	-4.540	-4.648	-108
Beleidsdoel B: Haarlemmermeer realiseert ruimtelijke projecten die bijdragen aan het maatschappelijk doel.	Baten	1	1	85	84
	Lasten	1.198	5.134	4.991	143
	Saldo	-1.197	-5.133	-4.906	227
Beleidsdoel C: Het gebruik van de openbare ruimte sturen in overeenstemming met het ontwerp.	Baten	4.888	4.888	4.527	-361
	Lasten	7.516	7.170	6.872	298
	Saldo	-2.628	-2.282	-2.345	-63

Toelichting gewijzigde begroting 2013 - rekening 2013

Beleidsdoel A:

Baten:

Wij hebben een tweetal anterieure overeenkomsten afgesloten met projectontwikkelaars. Hiervoor hebben zij een bijdrage van € 286.000 betaald. Deze wordt gestort in de reserve RIH.

Lasten:

Een groot deel van de kosten voor de ontwikkeling van Badhoevedorp en Hoofddorp-zuid (projectkosten, bestemmingsplan en de milieueffectrapportage) komen voor € 431.000 ten laste van de algemene middelen. Daarnaast is sprake van een onderbesteding van € 34.000.

Omdat de claim naar het Rijk met betrekking tot de 380kV-verbinding niet is gehonoreerd zijn er voor € 50.000 geen kosten gemaakt. De bijbehorende baten zijn hiermee ook niet gerealiseerd.

Beleidsdoel B:

Baten:

We hebben bijdragen ontvangen van een aantal gemeenten voor het MRA biomassa-project (€ 8.000) en een subsidie voor externe veiligheid van de provincie Noord-Holland (€ 73.000).

Lasten:

Voornamelijk door de lange voorbereidingstijd bij milieuprojecten hebben we minder uitgegeven aan beleidsontwikkeling milieu, energie en geluid. Dit heeft een incidenteel voordeel van € 108.000 tot gevolg.

Bij de najaarsrapportage is een budgetoverheveling gehonoreerd voor het programma 'ruimte voor duurzaamheid' van € 988.000. Het restant van € 49.000 wordt aan deze budgetoverheveling toegevoegd zoals is besloten bij voorjaarsrapportage 2011.

In de lasten zoals opgenomen in de najaarsrapportage 2013 is een bedrag van € 3,3 miljoen opgenomen als agiostorting voor het duurzaam bedrijf (de Meermaker BV).

Beleidsdoel C:

Baten:

De totale omvang van de gerealiseerde bouwleges is voor ongeveer 50% afhankelijk van een klein aantal aanvragen met een grote bouwsom. Hoewel er meer aanvragen met een hoge bouwsom zijn ingediend dan voorgaand jaar, zijn er in totaal minder aanvragen ingediend en zijn de begrote legesinkomsten met € 404.000 niet gehaald (zie lasten). In eerdere P&C-rapportages is dit risico aangegeven.

In de loop van het jaar is een viertal dwangsommen strijdig gebruik opgelegd en een groot deel daarvan is vervolgens gematigd. Per saldo een opbrengst van € 41.000.

Lasten:

Op basis van bedrijfseconomische keuzes is de vaste bezetting van vergunningtoetsers afgestemd op een minimum aantal vergunningsaanvragen. Om de ingediende aanvragen ook te kunnen verwerken, als er meer dan het minimum aantal wordt ingediend, is er in de begroting een bedrag opgenomen om behandelcapaciteit in te huren. Het aantal aanvragen blijft dit jaar achter (zie baten) waardoor deze flexibele schil nauwelijks is ingezet. In de najaarsrapportage is reeds incidenteel € 200.000 vrijgevallen. Aanvullend hierop is nu een voordeel gerealiseerd van € 290.000.

Wonenlasten in € **2.810**

Portefeuillehouders: Nobel, Loggen

% totale realisatie **0,6%****Maatschappelijk doel:**

Voor zowel onze huidige inwoners als voor mensen die in Haarlemmermeer willen gaan wonen, zijn er voldoende woningen die aansluiten bij de woonbehoeften in verschillende levensfasen. De variëteit in woonmilieus sluit daar goed bij aan.

Wat wilden wij bereiken?**Beleidsdoel A:**

Er is voldoende aanbod van woningen, met voldoende differentiatie in het aanbod voor verschillende doelgroepen, met bijzondere aandacht voor lagere inkomensgroepen, starters en jongeren.

Beleidsdoel B:

Het leveren van de kaders voor de toewijzing van woningen aan verschillende doelgroepen, binnen regionale afspraken, waarbij een zo goed mogelijke match tussen vraag en aanbod wordt bereikt.

Beleidsdoel C:

Nieuwe en bestaande woonmilieus sluiten goed aan bij de (veranderende) behoeftes van de inwoners.

Wat zouden wij daarvoor doen?**Activiteiten**

1. Zorgen dat gemeentebreed de nieuwbouwprogrammering voldoet aan de 30:10:60 doelstelling
2. Het bij de corporaties initiëren van projecten met innovatieve financieringsmodellen
3. Bouwafstemming lokaal en regionaal
4. Deelname in begeleiding woningbouwprojecten
5. Het verstrekken van startersleningen
6. Het bij de Woonvisie 2012-2015 behorende uitvoeringsprogramma zal in het komende jaar ter hand genomen worden
7. In het 4e kwartaal van 2013 zullen wij een BVR Wonen voorleggen
8. Aan het eind van het tweede kwartaal van 2013 wordt een monitor Prestatieafspraken met Ymere voorgelegd

Activiteiten

1. Monitoren toewijzingsprocessen en labelen zorgwoningen
2. Invulling lokale beleidsvrijheid bij de woonruimteverdeling in de sociale huursector
3. Afspraken over toewijzing van vrijkomende huurwoningen aan jongeren, ouderen en kwetsbare groepen in de vorm van prestatieafspraken met corporaties
4. Uitvoering prestatieafspraken met corporaties over zorgwoningen, nultredenwoningen en opplussen
5. Monitor geboden toegang voor fysieke toegankelijkheid van onze gemeente
6. Verdeling taakstelling vluchtelingen
7. Verkoopregulerende maatregelen koopsector
8. Monitoren WIBO-regeling
9. Uitvoeringsacties Wmo-beleid in relatie met wonen
10. Uitvoeringsacties Uitvoeringsnota Woonvisie 2012-2015

Activiteiten

1. Uitvoering Ontwikkelingsprogramma Stedelijke Vernieuwing 2010-2014
2. Uitvoering prestatieafspraken Ymere duurzaam beheer en energie met corporaties
3. Adviseren met betrekking tot woonschepen en waterwoningen
4. Opplussen gestapelde bouw in sociale sector
5. Woningontruimingen. Dit betreft het afvoeren en of opslaan van inboedels bij woningontruimingen
6. Stadsvernieuwingurgentie verstrekken

Wat heeft het gekost?**Rekening 2013**

batens	113
lasten	470
percentage verschil lasten t.o.v. begroting	39%

Rekening 2013

batens	178
lasten	1.986
percentage verschil lasten t.o.v. begroting	2%

Rekening 2013

batens	14
lasten	354
percentage verschil lasten t.o.v. begroting	-13%

Wonen

In de programmabegroting 2013-2016 stond het als volgt:

“Op rijksniveau wordt het beleid ten aanzien van het wonen vastgelegd in woonvisies. In september 2011 is een nieuwe woonvisie aan de Tweede Kamer aangeboden. De relatie tussen gemeenten en corporaties is vastgelegd in het Besluit Beheer Sociale Huisvesting (BBSH). Een wijziging hiervan, ‘Herzieningswet toegelaten instellingen volkshuisvesting’ is ingediend bij de Tweede Kamer en is per 1 januari 2013 van kracht. Daarin is onder andere vastgelegd dat ‘woningcorporaties naar redelijkheid bijdragen aan de uitvoering van het volkshuisvestingsbeleid dat geldt in de gemeente’. In Haarlemmermeer is het volkshuisvestingsbeleid vastgelegd in de ‘woonvisie Haarlemmermeer 2012-2015’. Ons gemeentelijk beleid richt zich op onderzoek, programmering woningbouw, woningtoewijzing en leefbaarheid rondom de woningen.

Zowel landelijk als plaatselijk hebben wij te maken met een moeilijke woningbouwmarkt. Er zijn nogal wat factoren die invloed hebben op deze marktomstandigheden en die zich buiten onze macht bevinden. Zo is de kapitaalmarkt voor bouwers erg lastig, zo wachten wij op een visie van een nieuw kabinet op zowel de koop- als de huurmarkt. De traditionele aanbod-woningmarkt is veranderd in een vraag-woningmarkt. Dit heeft tot gevolg dat alle partners in de bouwketen bezig zijn met aanpassingen in hun organisatie om te kunnen inspelen op de nieuwe marktomstandigheden. Wij verwachten positief in te spelen op deze marktverandering door bijvoorbeeld meer ruimte te geven aan ‘zelfbouwers’.

Op basis van de woonvisie worden prestatieafspraken gemaakt met de belangrijkste corporaties die werkzaam zijn in onze gemeente, met Ymere voor de periode 2012-2015. In de betaalbare huursector heeft het Rijk enige aanpassingen vastgesteld zoals de doorwerking van de Europese regeling.”

Kengetallen	Bron	2010	2011	2012	2013
Aantal woningen	CBS statline t/m 2011, 2013: BAG en woningcorporaties	57.114	57.515	57.662	57.857
Koopwoningen		36.817	37.078	37.300	37.500
Huurwoningen		20.297	20.437	20.362	20.357
- waarvan corporatiebezit		13.564	13.500	13 400	13 400
Type verhuizingen	GBA				
Starters		695	707	712	781
Doorstromers		827	1151	866	666
Vestigers		1.472	1404	1409	1423

Maatschappelijk doel: Voor zowel onze huidige inwoners als voor mensen die in Haarlemmermeer willen gaan wonen, zijn er voldoende woningen die aansluiten bij de woonbehoeften in verschillende levensfasen. De variëteit in woonmilieus sluit daar goed bij aan.

Beleidsdoel A: Er is voldoende aanbod van woningen, met voldoende differentiatie in het aanbod voor verschillende doelgroepen, met bijzondere aandacht voor lagere inkomensgroepen, starters en jongeren.

Wat wilden we bereiken?

In de programmabegroting 2013-2016 stond het als volgt :

“In het kader van de verstedelijkingsafspraken zijn tussen het Rijk en de stedelijke regio’s taakstellingen geformuleerd voor de totale bouwopgave per gemeente. De laatst vastgestelde aantallen betroffen 10.000 buitenstedelijk en 5.000 binnenstedelijk. In gemeentelijke structuurvisies wordt vastgelegd waar deze woningen globaal komen. Voor het woningbouwprogramma wordt in de ‘woonvisie Haarlemmermeer 2012-2015’ als uitgangspunt gehanteerd dat er een verhouding 30:10:60 is, zijnde de verhouding tussen het sociale huursegment, derde huursegment (voor middeninkomens) en dure koopsegment.

Om een goede invulling te kunnen geven aan dit soort nieuwbouwaantallen wordt gewerkt aan de analyse van de woningmarkt. Per locatie wordt gericht geadviseerd over de woningbouwprogramma’s en woningtypologieën. Vooral door middel van voorraadbeheer (verkoop en nieuwbouw van sociale huurwoningen) en woningtoewijzing wordt gestuurd op de beschikbaarheid van voldoende betaalbare woningen. Veel uitvoerende bevoegdheden hiervoor liggen bij de corporaties. Door middel van prestatieafspraken worden beleidsdoelen geconcretiseerd en meetbaar vastgelegd.

In het totale woonbeleid wordt er naar gestreefd om het aantal starters onder de verhuizingen boven de 18% te houden. Met startersleningen wordt de financiële brug tussen lager inkomen en duurder huis overbruggd voor starters op de woningmarkt.”

Kengetallen	Bron	2010	2011	2012	2013
Aantal nieuwe woningen	CBSstatline, BAG (2012)	223	265	311	250
Aantal nieuwe woningen koopsector	CBSstatline, BAG (2012)	190	264	281	250
Aantal nieuwe sociale huurwoningen	CBSstatline, BAG (2012)	33	1	30	0

Wat zouden we daarvoor doen?

Activiteiten

1. Zorgen dat gemeentebreed de nieuwbouwprogrammering voldoet aan de 30:10:60 doelstelling
2. Het bij de corporaties initiëren van projecten met innovatieve financieringsmodellen
3. Bouwafstemming lokaal en regionaal
4. Deelname in begeleiding woningbouwprojecten
5. Het verstrekken van startersleningen
6. Het bij de Woonvisie 2012-2015 behorende uitvoeringsprogramma zal in het komende jaar ter hand genomen worden
7. In het 4e kwartaal van 2013 hebben wij een BVR Wonen voorgelegd
8. Aan het eind van het tweede kwartaal van 2013 is een monitor Prestatieafspraken met Ymere voorgelegd

Wat hebben we bereikt en wat hebben we daarvoor gedaan?

Woonvisie Haarlemmermeer 2012-2015 / Bestuurlijke Voortgangsrapportage (BVR) Wonen

In 2012 is de 'woonvisie Haarlemmermeer 2012-2015' vastgesteld. In de tussentijd is er veel veranderd op de woningmarkt en op het terrein van wonen. Over de vorderingen van de beleidsdoelstellingen hebben wij dit jaar verslag gedaan in de BVR Wonen.

Woningmarkt

De gemiddelde koopwoning is dit jaar weer goedkoper geworden. In 2008-2011 daalde de transactieprijs landelijk met 10% en in 2012-2013 weer met 10%. Transactieniveaus zijn ook laag, maar dalen niet meer verder. De jaarlijkse nieuwbouwproductie is inmiddels teruggevallen naar niet meer dan 300 woningen. De verkoop van het eerste deelplan Tudorpark in Hoofddorp is succesvol verlopen. Bovendien is de modelwoning annex informatiecentrum opgeleverd.

Uitvoeringsprogramma 2012-2015/ Bouwafstemming lokaal en regionaal

In het regionaal overleg is een aantal Haarlemmermeerse projecten geprioriteerd. De nieuwe nota "borging woningbouw-programma" is vastgesteld. Zowel in regionaal verband als op gemeentelijk niveau worden de mogelijkheden voor beleggers in het derde segment (voor middeninkomens) inmiddels verkend. Bij bestaande woningen geeft Ymere ruime invulling aan het derde segment. Er worden jaarlijks enkele tientallen woningen geliberaliseerd. De locatie Sportpark Toolenburg met 250 kavels is inmiddels aangewezen voor particulier opdrachtgeverschap.

Startersleningen / regeling 'betaalbaar bouwen'

Voor de regeling 'betaalbaar bouwen' zijn in de bestemmingsreserve besluit locatiegebonden subsidies (BLS) middelen beschikbaar voor circa 50 woningen. De regeling is nagenoeg gereed en zal nauw aansluiten bij de al bestaande startersleningen.

Monitor Prestatieafspraken met Ymere

Begin 2013 zijn de prestatieafspraken ondertekend. In het voorjaar is de 'monitor prestatieafspraken Ymere' ter informatie naar de raad gestuurd. De beleidsdoelstelling over verkoop en liberalisering van sociale huurwoningen is geborgd als onderdeel van de prestatieafspraken.

Relevant beleid

- Woonvisie 2012-2015 bevat het kader van ons gemeentelijk woonbeleid (2011.0048213)
- Uitvoeringsprogramma Wonen 2012-2015
- Ontwikkelingsprogramma Stedelijke Vernieuwing 2010-2014 (2010.0005823)
- Wmo-beleidsplan "Meer doen aan meedoen" (2008/2855)
- Woonvisie van het Rijk voor de periode 2012-2015

Beleidsdoel B: Het leveren van de kaders voor de toewijzing van woningen aan verschillende doelgroepen, binnen regionale afspraken, waarbij een zo goed mogelijke match tussen vraag en aanbod wordt bereikt.

Wat wilden we bereiken?

In de programmabegroting 2013-2016 stond het als volgt :

"Wij hebben de urgentieregeling aangescherpt: minder woningzoekenden komen in aanmerking voor een voorrangpositie. Daarmee zijn hun huisvestingsproblemen nog niet opgelost. Deze worden, vooral waar sprake is van sociale of andere bijkomende problematiek, in een breed kader opgepakt.

Met name in het sociale segment bestaat een grotere vraag als aanbod in woningaantallen. Voor het sociale segment hebben we verdeelregels en convenanten opgesteld in het kader van de stadsregio. De uitvoering verloopt via de corporaties en via Woningnet. Sinds 2013 beschikt Ymere over de

mogelijkheid om woningen te verloten. Daarnaast is Ymere een doorstroomexperiment gestart, gericht op het met maatwerk bemiddelen van woningen aan senioren, onder de naam Woonswitch. Binnen het stelsel van regels is het mogelijk woningen voor doelgroepen te labelen, bijvoorbeeld voor ouderen en jongeren. Subdoel daarvan is dat de juiste personen op de juiste woningen reageren.”

Kengetal	Bron	Metingen		
		2011	2012	2013
Aantal toegewezen woningen (sociale + vrije sector)	Monitor prestatieafspraken Ymere	742	668	572

Wat zouden we daarvoor doen?

Activiteiten

1. Monitoren toewijzingsprocessen en labelen zorgwoningen
2. Invulling lokale beleidsvrijheid bij de woonruimteverdeling in de sociale huursector
3. Afspraken over toewijzing van vrijkomende huurwoningen aan jongeren, ouderen en kwetsbare groepen in de vorm van prestatieafspraken met corporaties
4. Uitvoering prestatieafspraken met corporaties over zorgwoningen, nultredenwoningen en opplussen
5. Monitor geboden toegang voor fysieke toegankelijkheid van onze gemeente
6. Verdeling taakstelling vluchtelingen
7. Verkoopregulerende maatregelen koopsector
8. Monitoren WIBO-regeling
9. Uitvoeringsacties Wmo-beleid in relatie met wonen
10. Uitvoeringsacties Uitvoeringsnota Woonvisie 2012-2015

Wat hebben we bereikt en wat hebben we daarvoor gedaan?

Woningcorporaties

De relatie tussen gemeenten en corporaties is vastgelegd in het Besluit Beheer Sociale Huisvesting. Een wijziging hiervan – de Herzieningswet toegelaten instellingen volkshuisvesting - is ingediend bij de Tweede Kamer en gaat in de loop van 2014 het verdere besluitvormingstraject in. In deze wet is onder andere vastgelegd dat ‘woningcorporaties naar redelijkheid bijdragen aan de uitvoering van het volkshuisvestingsbeleid dat geldt in de gemeente’. Op basis van de woonvisie zijn prestatieafspraken gemaakt met Ymere voor de periode 2012-2015. Ymere is de grootste woningcorporatie van Haarlemmermeer met ongeveer 13.000 van de in totaal circa 14.000 woningen in bezit. Door het woonakkoord betalen woningcorporaties jaarlijks € 1,7 miljard aan verhuurdersheffing aan het Rijk. Woningcorporaties betalen hierdoor jaarlijks twee volledige maandhuren per woning aan het Rijk. Voor Ymere loopt de rekening op tot € 70 miljoen. De investeringscapaciteit van Ymere is daardoor verminderd met tweederde. Woningcorporaties investeren niet langer in activiteiten die niet horen tot de kerntaak. Sociale huisvesting staat voorop en investeringen in leefbaarheid komen in het gedrang.

woonruimteverdeling

Sinds april 2013 is de lotingsmodule operationeel. Hiermee kan maximaal 15% van de vrijkomende woningen toegewezen worden. Eind 2013 is de pilot ‘Woonswitch’ gestart, een vorm van directe bemiddeling.

Afspraken over toewijzing van vrijkomende huurwoningen aan jongeren, ouderen en kwetsbare groepen in de vorm van prestatieafspraken met corporaties./ Uitvoering prestatieafspraken met corporaties over zorgwoningen, nultredenwoningen en opplussen.

Er komen minder sociale huurwoningen vrij: zo'n 600 per jaar (een halvering ten opzichte van 2008 en eerder) en dit aantal stijgt niet. Een fors deel van de woningen wordt verkocht of geliberaliseerd tot 'vrije sector'-woning. Van de resterende sociale huurwoningen komt een deel terecht bij bijzondere doelgroepen die een woning bemiddeld krijgen. Door extramuralisering neemt de vraag naar geschikte woningen (daar waar zorg kan worden ontvangen) buiten het verzorgingshuis snel toe, terwijl zorgvastgoed met overcapaciteit geconfronteerd wordt.

In het voorjaar is een rondetafelgesprek gehouden met diverse zorgorganisaties om de toekomstige behoefte aan zorgwoningen te bespreken. Nadat de zorgorganisaties (en Ymere) individueel zijn benaderd, is op 23 april een werkconferentie 'wonen en zorg' georganiseerd, mede naar aanleiding van de veranderingen die met betrekking tot wonen en zorg op stapel staan. Dit heeft geleid tot het opstarten van een doe-tank met als onderwerpen: de exploitatie van het zorgvastgoed, de gevolgen van de extramuralisering voor het woningaanbod en het aan elkaar verbinden van intramurale en extramurale zorg.

Er zijn nieuwe prestatieafspraken gemaakt, die uitgaan van afspraken tussen Ymere en de betrokken instellingen voor de toewijzing van bijzondere doelgroepen. Uit de monitoring (begin 2014) zal blijken of de nieuwe werkwijze (geen quota vooraf maar controle achteraf) effectief is.

Relevant beleid

- Woonvisie 2012-2015 (2011.0048213)
- Uitvoeringsprogramma Wonen 2012-2015
- Prestatieafspraken met Ymere en Woonzorg Nederland (2012.0055739)
- Convenant woonruimteverdeling Stadsregio Amsterdam en Platform Woningcorporaties Noordvleugel Randstad d.d. 1 januari 2013

Beleidsdoel C: Nieuwe en bestaande woonmilieus sluiten goed aan bij de (veranderende) behoeftes van de inwoners.

Wat wilden we bereiken?

In de programmabegroting 2013-2016 stond het als volgt :

“Een aantal projecten komt langzaam maar gestaag van de grond. Een goede blik op de woningmarkt en het speelveld van betrokken partijen als corporaties en beleggers, is een rol die wij als lokale overheid op ons nemen. Uitgangspunt is het toevoegen van kwaliteit dat past binnen de regionale woningmarkt.

Daarbij wordt aangesloten bij het door ons vastgesteld beleid in het kader van het 'ontwikkelingsprogramma stedelijke vernieuwing 2010-2014'. Daarin staan opgenomen de projecten die in deze periode uitgevoerd gaan worden. In de praktijk zijn dit vaak projecten die samenvallen met projecten van anderen zoals corporaties. Voorbeelden zijn de IJtochtkade en openbare buitenruimte Bornholm.

Afstemming met zorgorganisaties en zorgvastgoedeigenaren leidt tot een nieuwe taakverdeling. Het herintroduceren van woonzorgzones is hierbij een reële optie.”

Wat zouden we daarvoor doen?

Activiteiten

1. Uitvoering Ontwikkelingsprogramma Stedelijke Vernieuwing 2010-2014
2. Uitvoering prestatieafspraken Ymere duurzaam beheer en energie met corporaties
3. Opplussen gestapelde bouw in sociale sector
4. Woningontruimingen : dit betreft het afvoeren en of opslaan van inboedels bij woningontruimingen

Wat hebben we bereikt en wat hebben we daarvoor gedaan?

Stedelijke Vernieuwing

Woningbouwcorporatie Ymere heeft in april 2013 aangekondigd vanwege de verhuurdersheffing geen financiële ruimte meer te hebben voor verdere herstructurering. Nog bezien moet worden of het zinvol is om een herstructureringsagenda op te stellen

Afgelopen najaar is in regionaal verband (Greenport Aalsmeer) een convenant gesloten met gemeenten, werkgevers en huisvesters. Wat betreft de facilitering van de huisvestingsvraag ligt onze aandacht bij het hergebruik van bestaand vastgoed.

In het kader van inbraakpreventie is op gebiedsniveau samengewerkt met Ymere en Politie. Elk kwartaal heeft een voortgangsoverleg plaatsgevonden.

Uitvoering prestatieafspraken Ymere duurzaam beheer en energie met corporaties

De 'groot onderhoud'-projecten ter verduurzaming van het woningbezit van Ymere op de locaties Nauerna, Kalslagerring, Bosstraat, Graan voor Visch liggen op schema. Ymere participeert sinds maart 2013 in het Duurzaam Bedrijf met als doelstelling 3000 woningen te voorzien van zonnepanelen.

Relevant beleid

- Ontwikkelingsprogramma Stedelijke Vernieuwing 2010-2014 (2010.0005823)
- Prestatieafspraken met Ymere (2012.0055739)
- Vastgesteld duurzaamheid beleid voor de bestaande voorraad

Jaarrekening

Wat heeft het gekost?

Bedragen x € 1.000. Er kunnen afrondingsverschillen optreden.		Originele begroting	Gewijzigde begroting	Rekening	Verschil rekening gewijzigde begroting
Wonen		2013	2013	2013	
Voor zowel onze huidige inwoners als voor mensen die in Haarlemmermeer willen gaan wonen, zijn er voldoende woningen die aansluiten bij de woonbehoeften in verschillende levensfasen. De variëteit in woonmilieus sluit daar goed bij aan.	Baten	198	303	304	1
	Lasten	4.299	3.112	2.810	302
Resultaat voor bestemming (B-L)	Saldo	-4.101	-2.809	-2.506	303
Uitsplitsing per beleidsdoel					
Beleidsdoel A: Er is voldoende aanbod van woningen, met voldoende differentiatie in het aanbod voor verschillende doelgroepen, met bijzondere aandacht voor lagere inkomensgroepen, starters en jongeren.	Baten	20	125	113	-12
	Lasten	2.267	769	470	299
	Saldo	-2.247	-644	-357	287
Beleidsdoel B: Het leveren van de kaders voor de toewijzing van woningen aan verschillende doelgroepen, binnen regionale afspraken, waarbij een zo goed mogelijke match tussen vraag en aanbod wordt bereikt.	Baten	178	178	178	
	Lasten	1.693	2.029	1.986	43
	Saldo	-1.515	-1.851	-1.808	43
Beleidsdoel C: Nieuwe en bestaande woonmilieus sluiten goed aan bij de (veranderende) behoeftes van de inwoners.	Baten			14	14
	Lasten	339	315	354	-39
	Saldo	-339	-315	-340	-25

Toelichting gewijzigde begroting 2013 - rekening 2013

Beleidsdoel A:

Lasten:

De geplande onttrekking uit de reserve Bls-gelden voor het project Zweilandstraat zou plaatsvinden bij de start van de bouw. Die start stond gepland voor het najaar van 2013. Doordat de betreffende corporatie op het laatste moment de financiering niet rond heeft gekregen, kon niet gestart worden met de bouw.

Kwaliteit fysieke omgeving

Lasten in € **100.287**

Portefeuillehouders: Bak, Nederstigt, Nobel

% totale realisatie **22,0%**

Maatschappelijk doel:

Een schone, duurzame, hele en veilige openbare ruimte.

Wat wilden wij bereiken?

Onderdeel A: Goed onderhouden openbaar groen en bomen, die bijdragen aan een positieve beleving van de openbare ruimte, waarbij de omvang en de variëteit van flora en fauna tenminste gelijk blijft.	Onderdeel B: De hoeveelheid afval en niet-recyclebaar afval van inwoners is zo klein mogelijk. Inwoners zijn tevreden over het verzamelen en verwerken van afval, zwerfvuil en hondenpoep. Er is zo weinig mogelijk gezondheidsschade door ongedierte en kadavers.	Beleidsdoel C: Inwoners en bedrijven hebben zo weinig mogelijk overlast door overtollig (regen)water en afvalwater.	Beleidsdoel D: Gemeentelijke wegen, straten en pleinen zijn goed begaanbaar, schoon en veilig.	Beleidsdoel E: Regels voor een gezond leefklimaat worden door de gemeente vastgesteld en gehandhaafd.
---	--	---	--	---

Wat zouden wij daarvoor doen?

Activiteiten	Activiteiten	Activiteiten	Activiteiten	Activiteiten
<ol style="list-style-type: none"> Uitvoering geven aan het vraaggestuurd beheer Ecologisch onderzoek wordt uitgevoerd. Tevens wordt advies en voorlichting gegeven op het gebied van openbaar groen Inrichting en beheer van het openbaar groen worden in het kader van de nieuwe Leidraad Duurzame Inrichting Openbare Ruimte meer op elkaar afgestemd Het vervangen van bomen en beplanting aan het einde van de levensduur volgens de vervangingsplannen Het opstellen van uitvoeringsplannen voor de diverse beleidsonderdelen Parkmanagement 	<ol style="list-style-type: none"> Regievoering en control op containermanagement; Analyse en advies verbetering gescheiden inzameling grof huishoudelijk afval Optimaliseren gft-inzameling bij hoogbouw en bij ondergrondse inzameling van gft-afval bij laagbouw Verder optimaliseren inzamelstructuur kunststoffen Toezicht op naleving inzake illegale stort, zwerfvuil en hondenpoep 	<ol style="list-style-type: none"> Aanleggen van drainage conform Meerjaren Onderhoudsplanning en onderzoek en monitoring van grondwateroverlast Het verbeteren van de samenwerking met de gemeenten uit de regio Kennemerland in het kader van het verwerken van afvalwater Het starten van de voorbereiding van een nieuw gemeentelijke rioleringsplan voor na 2013 Het laten voorbereiden van vervangingswerkzaamheden van kolken, riolering en gemalen; Het laten voorbereiden van verbeteringsmaatregelen aan de afvalwaterstelsels op basis van conclusies en aanbevelingen van de herberekening van de capaciteit en de vuiluitwerp van het rioolstelsel Opzetten waterbank 	<ol style="list-style-type: none"> Uitvoeren van de CROW-inspectie en het analyseren van meldingen ten bate van het werkplan 2014 en het meerjarenplan Uitvoeren van onderhouds - maatregelen in 2013 Het verwijderen van straatvuil op basis van het beeldbestek 	<ol style="list-style-type: none"> Informereren van burgers en bedrijven over regelgeving inzake milieubeheer Verstrekken van vergunningen gerelateerd aan milieubeheer Toetsen van plannen met regelgeving milieubeheer Toezicht op naleving van de milieuvorschriften. Het beheren van de vijf gemeentelijke begraafplaatsen. Het voeren van de begraafplaatsenadministratie

Wat heeft het gekost?

Rekening 2013		Rekening 2013		Rekening 2013		Rekening 2013		Rekening 2013	
batens	46	batens	16.028	batens	9.097	batens	897	batens	915
lasten	8.005	lasten	15.850	lasten	11.483	lasten	57.080	lasten	7.869
percentage verschil lasten t.o.v. begroting	-2%	percentage verschil lasten t.o.v. begroting	2%	percentage verschil lasten t.o.v. begroting	8%	percentage verschil lasten t.o.v. begroting	-2%	percentage verschil lasten t.o.v. begroting	0%

Kwaliteit fysieke omgeving

De inrichting, het gebruik en het beheer van de fysieke omgeving vormen één samenhangend geheel. Belangrijke onderdelen daarvan zijn het verwerven, het duurzaam in stand houden en waar nodig verbeteren alsmede het realiseren van voorzieningen in de openbare buitenruimte.

Deze doelstelling wordt gerealiseerd in overeenstemming met het door de raad en college vastgestelde beleid. Sleutelwoorden hierbij zijn: integraal, schoon, heel, veilig en comfortabel in relatie tot een optimaal rentmeesterschap.

Uitgangspunt bij de vervulling van de doelstelling en daaruit voortvloeiende taken is het voldoen aan kwaliteitscriteria, zoals klantgericht, betrouwbaar, integraal, omgevingsbewust, innovatief, samenwerkend, transparant, kostenbewust en resultaatgericht.

We willen onze openbare ruimte schoon, heel en veilig houden. Dat is onze ambitie voor het basisniveau. Voor sommige gebieden willen we zelfs meer kwaliteit bieden. Dat vraagt om een integrale benadering van beheren en onderhouden. De blik van inwoners is ons referentiepunt. De inwoners zien de openbare ruimte als een integraal geheel. Daarom streeft de gemeente naar een zo integraal mogelijke aanpak.

Omsloten door 60 kilometer ringvaart meet de gemeente Haarlemmermeer 18.500 hectare. Voor wat betreft de fysieke omgeving zijn de volgende areaalgegevens noemenswaardig:

Kengetallen	2012	2013
Bomen	92.429	91.964 stuks
Groenvlakken (gazon, heesters, hagen, bosplantsoenen, enz.)	8,7 km ²	8,7 km ²
Kunstwerken (bruggen, tunnels, duikers, kademuur, enz.)	1.227 stuks	1.272 stuks
Openbare Verlichting (lichtpunten)	35.463 stuks	35.640 stuks
Riolering Leidingen	1.067 km	1.100 km
Riolering Knooppunten	26.244 stuks	26.258 stuks
Verharding	8,1 km ² (gesloten 3,6 km ² / open 4,5 km ²)	8,1 km ² (gesloten 3,6 km ² / open 4,5 km ²)
Speelplekken	646 stuks	624 stuks
Speelelementen	2.682 stuks	2.757 stuks
Verkeersregelinstallaties	72 stuks	70 stuks

Effectindicatoren	Bron	Metingen			Streefwaarden				
		2009	2011	2013	2013	2014	2015	2016	2017
Waardering van de inwoners over de kwaliteit van de woonomgeving in de buurt	Kijk op de Wijk	6,4	6,8	6,9	> 6,8	> 6,8	> 6,8	> 6,8	> 6,8

Maatschappelijk doel: Een schone, duurzame, hele en veilige openbare ruimte.

Beleidsdoel A: Goed onderhouden openbaar groen en bomen, die bijdragen aan een positieve beleving van de openbare ruimte, waarbij de omvang en de variëteit van flora en fauna tenminste gelijk blijft.

Wat wilden we bereiken?

In de programmabegroting 2013-2016 stond het als volgt :

“Het beheer kwaliteitplan vormt de basis bij het onderhouden van het openbaar groen. Dit plan is vertaald naar beeldbestekken welke door diverse aannemers tot uitvoering worden gebracht. Maandelijks wordt het groen door de gemeente steeds op verschillende punten geschouwd en getoetst aan de vastgestelde streefwaarden. Bij overschrijding van de streefwaarden vindt verrekening met de desbetreffende aannemer plaats. Daarnaast vindt periodiek de bewonersschouw plaats. Deze schouw levert onder andere informatie op over de belevingswaarde van het groen, waardoor het beheer meer afgestemd kan worden op de wensen en behoeften die er leven. Hierdoor ontstaat een grotere wederzijdse betrokkenheid.

In de nog vast te stellen leidraad ‘duurzame inrichting openbare ruimte’ (DIOR), de opvolger van de LIOR, wordt aangegeven hoe moet worden omgegaan met de inrichting van de openbare ruimte, waaronder de inrichting van het groen.

Voor een beperkt aantal gebieden (bedrijfsterreinen) vindt groenonderhoud plaats op basis van parkmanagement. De coördinatie van het onderhoud vindt niet plaats door de gemeente, maar is neergelegd bij een vertegenwoordiging van het betroffen gebied.

Daarnaast zullen wij beheerplannen opstellen om het beheer in een gebied op maat te regelen.

Voorbeelden hiervan zijn Badhoevedorp en de wijk floriande in Hoofddorp.

Het vervangen van bomen en beplanting aan het einde van de levensduur zal vanaf 2013 worden toegevoegd aan fase 2 van de Vernieuwing Openbare Ruimte (VOR 2013-2017). Hiervoor zijn vervangingsplannen opgesteld. De bomen op de Geniedijk zullen eveneens in dit kader worden vervangen.

Op basis van de evaluatie van het beleidsplan beheer bomen zullen voor de verschillende beleidsonderdelen uitvoeringsplannen worden opgesteld.”

Effectindicatoren	Bron	Meting 2013	Streefwaarden		
			2013	2015	2017
Tevredenheid van inwoners over de kwaliteit van het groen in hun woonomgeving	Bevolkingsenquête	69% (zeer tevreden)	>66%	>69%	>69%

Wat zouden we daarvoor doen?

Activiteiten

1. Uitvoering geven aan het vraaggestuurd beheer:
  - toezien op de juiste uitvoering van de beeldbestekken groen
  - in samenwerking met gebiedsmanagement en dorps- en wijkraden worden verschillende wijken en kernen geschouwd
  - in overleg met dorps- en wijkraden en inwoners worden ‘pareltjes’, kleine bijzondere plekken, aangewezen waar extra aandacht en onderhoud aan zal worden gegeven
2. Ecologisch onderzoek wordt uitgevoerd. Tevens wordt advies en voorlichting gegeven op het gebied van openbaar groen
3. Inrichting en beheer van het openbaar groen wordt in het kader van de nieuwe Leidraad duurzame inrichting openbare ruimte (DIOR) meer op elkaar afgestemd
4. Het vervangen van bomen en beplanting aan het einde van de levensduur volgens de vervangingsplannen
5. Het opstellen van uitvoeringsplannen voor de diverse beleidsonderdelen
6. Parkmanagement

Wat hebben we bereikt en wat hebben we daarvoor gedaan?

Uitvoering geven aan het vraaggestuurd beheer

Wij hebben gebiedsgericht toegezien op de juiste uitvoering van de beeldbestekken groen. Hiervoor hebben wij maandelijks de kwaliteit getoetst en tevens hebben wij bewonersschoouwen uitgevoerd. Bijzonder voor het groenbeheer dit jaar was de zware storm in oktober. Door deze storm zijn meer dan 400 bomen geroid en is ongeveer 10% van het bomenbestand beschadigd. De beschadigde bomen moesten door snoei in korte tijd veilig worden gesteld.

In samenwerking met de dorps- en wijkraden hebben wij het groen in verschillende wijken en kernen geschouwd. Hierbij is vooral aandacht gegeven aan bijzondere 'groen'-plekken in de wijk.

Voor Badhoevedorp is voor het beheer en onderhoud op maat is het beheerplan 'Badhoevedorp' vastgesteld en voor de wijk Floriande in Hoofddorp is een beheerplan voorbereid.

Ecologisch onderzoek wordt uitgevoerd. Tevens wordt advies en voorlichting gegeven op het gebied van openbaar groen

In 2013 is ecologisch onderzoek uitgevoerd. Tevens is in wijken advies en voorlichting gegeven op het gebied van openbaar groen. Wij hebben een website in voorbereiding om beschermde flora publiekelijk in beeld te brengen. Inwoners zullen hieraan een bijdrage kunnen leveren.

Inrichting en beheer van het openbaar groen wordt in het kader van de nieuwe leidraad 'duurzame inrichting openbare ruimte' (DIOR) meer op elkaar afgestemd

De nieuwe leidraad DIOR is dit jaar voorbereid. De inrichting en het beheer van het openbaar groen zijn in het kader van deze voorbereiding van de nieuwe DIOR al op elkaar afgestemd.

Het vervangen van bomen en beplanting aan het einde van de levensduur volgens de vervangingsplannen;

Wij hebben dit jaar conform de vervangingsplannen opgenomen in fase 2 van de 'VOR 2013-2017' bomen en beplanting, die aan het einde van de levensduur zijn, vervangen. De volgende projecten zijn uitgevoerd:

- Het vervangen van zieke kastanjabomen langs de centrale as in de wijk Toolenburg en in de wijk Overbos in Hoofddorp.
- Gestart is met het vervangen van bomen op de Geniedijk. Populieren zijn vervangen voor iepen.
- Het vervangen van bomen en beplanting langs de Groene Zoom in de wijk Linqenda (fase 1) in Nieuw-Vennep.
- Het vervangen van beplanting en bomen in een aantal straten in de wijken Bornholm, Pax, Overbos en Toolenburg in Hoofddorp, Linqenda en Getsewoud in Nieuw-Vennep en enkele straten in Badhoevedorp en Rijsenhout.

Daarnaast hebben wij bomen verwijderd in het Lentepark in Nieuw-Vennep in verband met vochtproblematiek. In 2014 wordt de drainage verbeterd en volgt nieuwe aanplant.

Het opstellen van uitvoeringsplannen voor de diverse beleidsonderdelen

Voor het onderdeel 'het beheer en onderhoud van monumentale bomen en waardevolle toekomstbomen' hebben wij dit jaar de kadernota opgesteld. De overige onderdelen, waaronder 'veiligheid en zorgplicht' en de 'herplant overlast door bomen', volgen in latere jaren.

Parkmanagement

Op een aantal bedrijventerreinen vindt groenonderhoud op maat inmiddels plaats op basis van parkmanagement. De coördinatie van het onderhoud gebeurt niet door de gemeente, maar is neergelegd bij een vertegenwoordiger van het betrokken gebied. Dit jaar zijn overeenkomsten afgesloten voor Nieuw-Vennep-zuid en Lijnden. Met de vertegenwoordigers van bedrijventerreinen 'De President' en 'Oude Meer' zijn besprekingen gevoerd en voorbereidingen getroffen om het aantal parkmanagementgebieden verder uit te breiden.

Relevant beleid

- Flora- en Faunawet, Gedragscode bestendig beheer gemeentelijk groenvoorzieningen, Gedragscode Ruimtelijke ontwikkeling en inrichting, gedragscode waterschappen en gedragscode
- bosbeheer Bosschap
- Beheerkwaliteitplan 2009 (2009.0019558)
- Beleidsplan beheer openbaar groen
- Kadernota Monumentale bomen en Waardevolle toekomstbomen (2013.0000130)
- APV 2013 (onderdeel bomen) (2013.0031225)
- Nota terugdringen chemische onkruidbestrijding (2006/4466)
- Visie natuur ontsnippert (Rijk)
- Lior/ Dior
- Groenstructuurplannen
- Structuurvisies
- Groenbeheerplannen
- Keur Hoogheemraadschap Rijnland
- Wegenverkeerswet (opkroonhoogte)
- Beeldbestekken onderhoud groen, bomen en bermen/watgangen
- Besluit bodemkwaliteit

Beleidsdoel B: De hoeveelheid afval en niet-recyclebaar afval van inwoners is zo klein mogelijk. Inwoners zijn tevreden over het verzamelen en verwerken van afval, zwerfvuil en hondenpoep. Er is zo weinig mogelijk gezondheidsschade door ongedierte en kadavers.

Wat wilden we bereiken?

In de programmabegroting 2013-2016 stond het als volgt :

“In Haarlemmermeer is het afvalbeleid voor de jaren 2010-2015 vastgelegd in het afvalstoffenbeleidsplan. Het afvalstoffenbeleidsplan is erop gericht te voldoen aan de landelijk doelstellingen voor afvalbeheer, zoals vastgelegd in het landelijk AfvalbeheerPlan 2.

Het beleidsterrein afvalbeleid omvat het beleid met betrekking tot alle huishoudelijke afvalstoffen waarop de Wet milieubeheer van toepassing is. In algemene zin richt het afvalstoffenbeleid zich op het beperken van het ontstaan van afvalstoffen, het verhogen van het aandeel nuttige toepassing van afvalstoffen (hergebruik) en het tot nul reduceren van het storten van brandbaar afval.

Op dit moment wordt ruim 48 % van al het afval gescheiden aangeboden. Dit afval wordt hergebruikt c.q. gerecycled. Conform het landelijk AfvalbeheerPlan 2 moet worden gestreefd naar 60-65% hergebruik in 2015. Het percentage hergebruik in Haarlemmermeer dient in de loop van de jaren te stijgen van 48 % naar 60 %. Dat kan door meer afval gescheiden aan te leveren en de totale hoeveelheid afval te verminderen. Het afvalbeleidsplan is gericht op het verhogen van het scheidingspercentage en het verminderen van de totale hoeveelheid afval. Met name op het gebied van grof huishoudelijk afval en de kunststofinzameling kan vermoedelijk veel winst worden behaald. Dit wordt onderzocht.

De kunststofinzameling is voor verbetering vatbaar. In 2011 is 3 kilogram kunststof per inwoner ingezameld. Er zitten nog veel kunststoffen in het restafval. Het is wenselijk om de hoeveelheid ingezamelde kunststoffen van 3 naar 8 kilogram per inwoner te laten stijgen. Of dit ook realiseerbaar is zal afhankelijk zijn van nadere besluitvorming over het akkoord kunststof verpakkingen tussen overheid en verpakkingindustrie.

In 2013 zal afhankelijk van bestuurlijke besluitvorming een verbetering van de containerregistratie worden doorgevoerd. Doelstelling hierbij is het verbeteren van de rechtmatigheid, efficiency en daarmee kostenbesparing.

De gemeentelijke administratie van de hoeveelheden oud-papier, die door vrijwilligersorganisaties wordt ingezameld, wordt verbeterd. De (financiële) effecten hiervan worden naar verwachting in 2013 duidelijk.

De openbare buitenruimte wordt voor wat betreft zwerfvuil gereinigd op beeldkwaliteit. Daarnaast kan ook door schouwen op straat worden gemonitord of de vereiste beeldkwaliteit wordt behaald.

In 2013 wordt verder gegaan met het uitrollen van het gemeentelijk hondenbeleid in de gemeente. Op grond van dit beleid worden borden en afvalbakken voor hondenpoep geplaatst. Tevens worden verdere losloopgebieden voor honden aangewezen. Per wijk wordt een zoneringskaart verstrekt waarop de voorkeuruitleatroutes zijn aangegeven. Communicatie over de regels van het hondenbeleid blijft uiteraard plaatsvinden.”

Effectindicatoren	Bron	Metingen			Streefwaarden		
		2011	2012	2013	2013	2014	2015
Hoeveelheid ingezameld huishoudelijk restafval per inwoner	Rapportage De Meerlanden	204	203	201	210 kg	210 kg	210kg
Percentage gescheiden GFT-afval	Rapportage De Meerlanden	57%	62%	(*)	63%	63%	63%
Percentage geproduceerd afval dat wordt hergebruikt	Rapportage De Meerlanden/ Afvalsorteeranalyse	48%	48%	(*)	53 %	53 %	55%
Hoeveelheid ingezamelde en gescheiden kunststoffen	Rapportage De Meerlanden/ Afvalsorteeranalyse	2,8 kg	3,0 kg	3,7 kg	3,5 kg	3,5 kg	7,0 kg
Aantal meldingen zwerfafval en illegale stort	Filemaker/MOB**	1.600	1311	1907	1500	1500	1500

(*) Dit jaar is geen sorteeranalyse gedaan

Wat zouden we daarvoor doen?

Activiteiten

1. Regievoering en controle op containermanagement
2. Analyse en advies verbetering gescheiden inzameling grof huishoudelijk afval
3. Optimaliseren GFT-inzameling bij hoogbouw en bij ondergrondse inzameling van GFT-afval bij laagbouw
4. Verder optimaliseren inzamelstructuur kunststoffen
5. Toezicht op naleving inzake illegale stort, zwerfvuil en hondenpoep

Wat hebben we bereikt en wat hebben we daarvoor gedaan?

Regievoering en controle op containermanagement

In 2013 zou afhankelijk van bestuurlijke besluitvorming een verbetering van de containerregistratie worden doorgevoerd. Dit was naar aanleiding van de in 2012 gehouden proef in Nieuw-Vennep met containerregistratie op basis van stickers. Uit de proef bleek tevens dat er sprake is van ‘opgetopte’ containers (te vol aangeboden containers). Het aanpakken van het optoppen levert meer financiële winst op dan containerbeheer. Een middel om te vol aangeboden containers tegen te gaan is het stimuleren van een beter scheidingsgedrag door inwoners. Aangezien 40% van het volume van restafval uit kunststof bestaat, hebben wij in 2013 de prioriteit gegeven aan de voorbereiding van het verbeteren van de faciliteiten voor de kunststofinzameling. De resultaten van deze verbetering van de faciliteiten zullen input vormen voor de containerregistratie over de gehele gemeente.

Analyse en advies verbetering gescheiden inzameling grof huishoudelijk afval

De Meerlanden is gestart met een onderzoek om te komen tot een integraal afvalscheidingsadvies voor de verschillende afvalsoorten. Onderdeel daarvan is hoe de grofvuilregeling voor de inwoners kan worden verbeterd. Hierbij worden vooral de mogelijkheden onderzocht voor het realiseren van een extra milieustraat. Argumenten hiervoor zijn onder andere de afstand tot de bestaande milieustraten, betere serviceverlening voor de inwoners en verbeterde scheiding en meer hergebruik. Dit laatste aspect kan er aan bijdragen dat het totale afvalscheidingspercentage omhoog gaat.

Optimaliseren GFT-inzameling bij hoogbouw en bij ondergrondse inzameling van GFT-afval bij laagbouw;

Wij zijn dit jaar een onderzoek gestart om te bezien of de inzameling van groente, fruit en tuinafval (GFT) bij hoogbouw geoptimaliseerd kan worden. Daarnaast hebben wij voorbereidingen getroffen om de ondergrondse containers voor de inzameling van GFT bij laagbouw te vervangen door rolemmers. In overleg met de wijkraad Floriande is in deze wijk een proef gestart om de inzamelresultaten van GFT met name door extra communicatie te verbeteren en de ondergrondse containers te behouden. Wij hebben samen met de Meerlanden deze communicatie over GFT opgepakt.

Verder optimaliseren inzamelstructuur kunststoffen

Dit jaar is er meer duidelijkheid gekomen over het landelijk beleid, inclusief de vergoedingen, voor de inzameling van kunststof. De afspraken zijn vastgelegd in de nieuwe 'raamovereenkomst verpakkingen 2013-2022' tussen het ministerie, de gemeenten en het bedrijfsleven. Hiermee hebben wij voldoende zekerheid om te investeren en kunnen wij komende jaren de scheidingsresultaten van kunststofverpakkingsmateriaal gaan verbeteren. Op basis van een onderzoek uitgevoerd door de Meerlanden hebben wij besloten tot uitbreiding van de inzamelingsstructuur voor kunststofafval met 170 ondergrondse containers bij brengparkjes voor glas en papier en bij winkelcentra. In 2013 hebben wij gewerkt aan de voorbereiding hiervan.

Toezicht op naleving inzake illegale stort, zwerfvuil en hondenpoep Zwerfvuil

De openbare buitenruimte werd dit jaar voor wat betreft zwerfvuil gereinigd op beeldkwaliteit (zie verder bij beleidsdoel D). In het kader van de 'raamovereenkomst verpakkingen 2013- 2022' heeft het Afvalfonds Verpakkingen voor de komende tien jaar landelijk twintig miljoen euro extra uitgetrokken voor de bestrijding van zwerfafval. Gemeenten krijgen jaarlijks een bedrag afhankelijk van het aantal inwoners. Het bedrag per inwoner kan jaarlijks variëren. In september 2013 werd duidelijk dat voor ons in 2013 € 171.000 beschikbaar was. Over deze middelen (en die van de volgende jaren) kunnen we de komende tien jaar beschikken. Wij zullen dit geld inzetten voor diverse projecten op het gebied van bewustwording en preventie.

Hondenpoep

Dit jaar zijn Nieuw-Vennep (met uitzondering van de wijk Getsewoud), Zwanenburg en Badhoevedorp voorzien van hondenpoepbakken en -borden. In Hoofddorp hebben enkele correcties op de uitlaatmogelijkheden plaatsgevonden. Hiervoor is bebording verplaatst. Tevens zijn er losloopgebieden aangelegd. Wij hebben de overzichtskaarten (hondenkaarten) met de uitlaatmogelijkheden duidelijker gemaakt en per kern aan de hondenbezitters verspreid. Alle informatie over het hondenbeleid is via onze website te raadplegen.

Toezicht op het hondenbeleid heeft dit jaar gebiedsgericht plaatsgevonden. In 2013 is adviserend opgetreden om voor de inwoners duidelijker te maken waar zich de uitlaat- en losloopgebieden bevinden. Ook is er advies gegeven ten aanzien van de handavingscommunicatie over het hondenbeleid. Kaartmateriaal en bebording is in de grote kernen geoptimaliseerd om toezicht en handhaving beter te kunnen uitvoeren.

Verbetering administratie oud-papier inzameling

Wij hebben de subsidieadministratie voor vrijwilligersorganisaties die oud-papier inzamelen vereenvoudigd en verbeterd.

Relevant beleid

- Wet milieubeheer
- Landelijk AfvalbeheerPlan 2
- Afvalstoffenbeleidsplan gemeente Haarlemmermeer 2010-2015 (2010.0001216)
- Verpakkingenakkoord en addendum (2013-2022)
- APV 2013 (2013.0031225)

Beleidsdoel C: Inwoners en bedrijven hebben zo weinig mogelijk overlast door overtollig (regen)water en afvalwater.

Wat wilden we bereiken?

In de programmabegroting 2013-2016 stond het als volgt :

“Haarlemmermeer heeft een waterplan. De gemeente en het Hoogheemraadschap van Rijnland hebben dit samen opgesteld. Dit plan is bedoeld om ervoor te zorgen dat water in Haarlemmermeer veilig is, geen overlast veroorzaakt en schoner wordt. Het plan geeft een visie voor de toekomst en beschrijft de mogelijkheden om het beheer en de kwaliteit van het water te verbeteren.

Met het waterbeheer in Haarlemmermeer streven we 3 doelen na, namelijk, a. voorkomen van wateroverlast, b. verbeteren van de waterkwaliteit en c. voorkomen dat er een tekort aan zoet water ontstaat in droge seizoenen. Dit doen gemeente en Rijnland samen.

Met het waterplan willen gemeente en hoogheemraadschap een duurzaam watersysteem ontwikkelen en houden. We willen ervoor zorgen dat het water van goede kwaliteit is, dat het geen overlast geeft, maar ook dat er plekken zijn waar water bij hevige regenval kan worden opgeslagen. Het waterplan is een plan voor 15 jaar, dat rekening houdt met de natuurlijke omgeving en aansluit bij toekomstige ontwikkelingen op het gebied van verkeer, groen, recreatie en wonen. Het is een dynamisch plan. Dat wil zeggen dat het wordt aangepast als er veranderingen zijn. Met dit plan willen we water de ruimte geven en toch onze voeten droog houden.

Vanuit de Waterwet is de gemeente verantwoordelijk voor grondwater/hemelwater en afvalwaterbeheer in de openbare ruimte en heeft de zorgplicht om de particulier de mogelijkheid te bieden om water af te voeren van particulier terrein. Om het grondwaterbeheer te verbeteren wordt drainage aangelegd en onderhouden. Maatregelen worden opgesteld en uitgevoerd om de hemelwaterafvoer te verbeteren.

Vanaf 2010 is de gemeente bezig met het aanleggen van hoofddrainage in wijken waar tijdens de bouw geen drainage is aangebracht. Particulieren kunnen op dit drainagestelsel aansluiten met hun eigen drainage. Op dit moment is de aanleg van drainage in de wijk Graan voor Visch in Hoofddorp en in de straten Langemoor, Oostmoor, Addingmoor in Nieuw-Vennep in uitvoering.

Er is drainage aangelegd in de straat Vronen in Nieuw-Vennep. Voorbereidingen worden getroffen voor andere delen van de wijken linguenda en welgelegen in Nieuw-Vennep en voor delen van Rijsenhout. Inwoners krijgen tijdig bericht als de gemeente in hun buurt aan de slag gaat. Voordat de werkzaamheden starten, krijgen bewoners op een informatieavond uitleg over grondwater, drainage en verantwoordelijkheden. Eigenaren zijn namelijk verantwoordelijk voor het grondwater op hun eigen terrein. De bewoners krijgen ook tips om grondwateroverlast tegen te gaan.

In 2013 gaan we ook door met onderzoek naar de grondwaterproblematiek in Zwanenburg. Aan de hand van monitoring en een bewonersenquête over grondwateroverlast wordt een maatregelenpakket opgesteld.

In overleg met het Hoogheemraadschap van Rijnland wordt een 'waterbank' opgezet. Deze 'waterbank' heeft tot doel de waterboekhouding goed op orde te hebben, waardoor efficiënter omgegaan kan worden met de waterberging in nieuwe ontwikkelingen. In 2013 wordt dit voortgezet.

Rioolstelsels in de hele polder worden herberekend zowel om de hydraulische capaciteit te controleren als ook om de vuiluitworp uit de stelsels te toetsen. Aan de hieruit voorkomende maatregelen, die zowel de berekende wateroverlast moeten tegen gaan als de vuiluitworp vanuit de stelsels naar oppervlaktewater moeten verminderen zullen worden opgenomen in een uitvoeringsprogramma.

Op 26 juni 2012 heeft de gemeente een intentieovereenkomst gesloten om de samenwerking in de afvalwaterketen cluster Kennemerland verder te verbeteren. In 2013 zal deze samenwerking verder vorm worden gegeven."

Effectindicatoren	Bron	Metingen			Streefwaarden		
		2011	2012	2013	2013	2014	2015
Aantal meldingen van rioloverlast	Meldingen Openbare Buitenruimte	1478	1.664	1262 (*)	< 1.600	< 1.600	< 1.500

(*) oorzaak daling : 2° helft 2012 veel neerslag en dit jaar geïnvesteerd in drainage en bewustwording eigen verantwoordelijkheid

Wat zouden we daarvoor doen?

1. Aanleggen van drainage conform Meerjaren Onderhoudsplanning en onderzoek en monitoring van grondwateroverlast
2. Het verbeteren van de samenwerking met de gemeenten uit de regio Kennemerland in het kader van het verwerken van afvalwater
3. Het starten van de voorbereiding van een nieuw gemeentelijke rioleringsplan voor na 2013
4. Het laten voorbereiden van onderhoudswerkzaamheden van kolken, riolering en gemalen
5. Het laten voorbereiden van verbeteringsmaatregelen aan de afvalwaterstelsels op basis van conclusies en aanbevelingen van de herberekening van de capaciteit en de vuiluitworp van het rioolstelsel
6. Opzetten waterbank

Wat hebben we bereikt en wat hebben we daarvoor gedaan?

Aanleggen van drainage conform meerjarenonderhoudsplanning en onderzoek en monitoring van grondwateroverlast

Vanaf 2010 wordt hoofddrainage aangelegd in wijken waar tijdens de bouw geen drainage is aangebracht. Particulieren kunnen op dit drainagesysteem aansluiten met hun eigen drainage. Dit jaar is drainage aangelegd in een deel van Rijsenhout en in een deel van de wijk Linqenda in Nieuw-Vennep. De aanleg van drainage in delen van de wijken Graan voor Visch en Pax in Hoofddorp. en in een deel van de wijk Welgelegen in Nieuw-Vennep is in uitvoering. Voorbereidingen zijn getroffen voor andere delen van Linqenda en welgelegen en voor andere delen van Rijsenhout. De monitoring van de grondwaterproblematiek in Zwanenburg is gestart om gegevens te verkrijgen voor een maatregelenpakket.

Daarnaast heeft het watersecretariaat via de website, de waterkrant, het verspreiden van folders en het informeren van bewoners tijdens informatieavonden actief gecommuniceerd over waterbeheer en grondwater.

Het verbeteren van de samenwerking met de gemeenten uit de regio Kennemerland in het kader van het verwerken van afvalwater

Het verbeteren van de samenwerking binnen het cluster Kennemerland is een uitwerking van het Bestuursakkoord water. Het cluster bestaat naast het Hoogheemraadschap van Rijnland uit de gemeenten Haarlem, Haarlemmerliede en Spaarnwoude, Velsen, Zandvoort, Heemstede, Bloemendaal en Haarlemmermeer.

Binnen het cluster is onder onze leiding onder andere ingezet op het gezamenlijk meten in de afvalwaterketen. Gezien de eerder opgedane ervaringen met meten was Haarlemmermeer trekker voor dit onderdeel. Dit leidt tot een vermindering van kosten, een verbetering van de kwaliteit en het meer delen van kennis.

Het starten van de voorbereiding van een nieuw gemeentelijk rioleringsplan voor na 2013

Gestart is met de voorbereiding van een nieuw gemeentelijk rioleringsplan voor de jaren na 2013. In de eerste helft van 2014 zal dit u ter besluitvorming worden aangeboden.

Het laten voorbereiden van onderhoudswerkzaamheden van kolken, riolering en gemalen

De voorbereiding van vervangingswerkzaamheden van kolken, riolering en gemalen is een continu proces. Voorafgaand aan de herinrichting van de Kruisweg in Hoofddorp is dit jaar het riool aangepast. Het riool in onder meer de Nolenslaan en Midswaard in Zwanenburg is hersteld.

In combinatie met drainageprojecten vanuit het waterplan is op diverse plaatsen onderhoud uitgevoerd aan het stelsel. Veelal betrof het plaatselijke reparaties en het weer gangbaar maken van kolkaansluitingen. Tevens is een bestek aanbesteed om jaarlijks circa 45 kilometer riolering te inspecteren en te reinigen. Na de zomer is begonnen met de uitvoering van dit bestek.

Alle kolken zijn minimaal éénmaal gereinigd en er heeft een tweede reinigingsronde plaatsgevonden langs wegen met veel bomen.

Het laten voorbereiden van verbeteringsmaatregelen aan de afvalwaterstelsels op basis van conclusies en aanbevelingen van de herberekening van de capaciteit en de vuiluitworp van het rioolstelsel

Dit jaar zijn nagenoeg alle rioolstelsels herberekend op capaciteit en vuiluitworp. Uit deze herberekeningen vloeien maatregelen voort. Deze maatregelen moeten zowel de berekende wateroverlast tegengaan als de vuiluitworp vanuit de stelsels naar het oppervlaktewater verminderen. In de Rijstvogelstraat en de Fokkerstraat in Badhoevedorp is daarom bij de vervanging van het riool onder meer een grotere diameter toegepast.

Opzetten waterbank

In overleg met het Hoogheemraadschap van Rijnland zijn in 2013 voorbereidingen getroffen om een waterbank op te zetten. Deze waterbank heeft tot doel de projecten op elkaar af te stemmen waarbij compensatie van verhardingen door water nodig is. Dit wordt de waterboekhouding genoemd. Hierdoor kan efficiënter worden omgegaan met de waterberging in nieuwe ontwikkelingen.

Relevant beleid

- Waterwet
- Waterplan 2010-2015 Provincie Noord-Holland
- Waterstructuurvisie Haarlemmermeerpolder Hoogheemraadschap van Rijnland
- Waterplan Haarlemmermeer (deel van het integraal project water) (2008/14988)
- Gemeentelijk Rioleringsplan 2009 – 2013 (2009/2499)

Beleidsdoel D: Gemeentelijke wegen, straten en pleinen zijn goed begaanbaar, schoon en veilig.

Wat wilden we bereiken?

In de programmabegroting 2013-2016 stond het als volgt :

“Het streven is dat de staat van onderhoud, de reiniging en de veiligheid van de verhardingen op niveau blijft. Begaanbaarheid en veiligheid van de verharding, welke door de gemeente wordt beheerd, wordt jaarlijks gemeten door middel van een inspectie conform de CROW-systematiek. (CROW is het nationale kennisplatform voor infrastructuur, verkeer, vervoer en openbare ruimte) Deze inspectiegegevens en de input vanuit het meldingsstelsel openbare ruimte (waardering door gebruikers) vormen de input voor het jaarlijks werkplan en de meerjarenplanning. De straatreiniging vindt plaats op basis van een beeldbestek. Vierwekelijks wordt de openbare ruimte geschouwd door de toezichthouders.”

Effectindicatoren	Bron	Metingen			Streefwaarden		
		2009	2011	2013	2013	2015	2017
Kwaliteit van de wegen, CROW normering	dgDIALOG	82% goed tot zeer goed	88% goed tot zeer goed	86,3% goed tot zeer goed	>89% goed tot zeer goed	>86% goed tot zeer goed	>86% goed tot zeer goed

Wat zouden we daarvoor doen?

Activiteiten

1. Uitvoeren van de CROW-inspectie en het analyseren van meldingen ten bate van het werkplan 2014 en het meerjarenplan
2. Uitvoeren van onderhoudsmaatregelen in 2013
3. Het verwijderen van straatvuil op basis van het beeldbestek

Wat hebben we bereikt en wat hebben we daarvoor gedaan?

Uitvoeren van de CROW-inspectie en het analyseren van meldingen ten bate van het werkplan 2014 en het meerjarenplan

Dit jaar hebben wij de inspectie van de wegen conform de CROW-systematiek uitgevoerd. De inspectieresultaten zijn verwerkt in het werkplan 2014 en in het meerjarenplan. Uit de inspectieresultaten is tevens naar voren gekomen dat er sprake is van meer achterstallig onderhoud. In 2014 hebben we vanuit de eerste fase van het programma ‘vernieuwing openbare ruimte’ de Meerbrug vervangen. De bestaande lage draaibrug hebben we vervangen door een basculebrug met een hogere doorvaart, zodat minder openingen noodzakelijk zijn. Ondanks het faillissement van de hoofdaannemer is het project met minimale vertraging afgerond.

Uitvoeren van onderhoudsmaatregelen in 2013

Het onderhoud van de wegen vindt plaats op basis van het beheer kwaliteitsplan. Om de staat van onderhoud, de reiniging en de veiligheid van de verhardingen op niveau te houden zijn in 2013 de reguliere onderhoudswerkzaamheden uitgevoerd zoals klein asfaltonderhoud. Het uitvoeren van onderhoudsmaatregelen heeft dit jaar conform de planning plaatsgevonden. De vervanging van verhardingen heeft plaatsgevonden vanuit het programma ‘VOR 2013-2017’, waaronder de gedeeltes van de Rijnlanderweg, de Vijfhuizerweg, de Hoofdweg Westzijde en de Kruisweg. Ook zijn de Vrijheidstraat, de Vliegende Hollanderstraat, het Zeilhof in Rijsenhout, de Wilgenlaan in Zwanenburg, de Eugenie Previnaireweg, de Bosstraat in Nieuw-Vennep en de Egelantierstraat in Badhoevedorp aangepakt.

Het verwijderen van straatvuil op basis van het beeldbestek

De straatreiniging heeft plaatsgevonden op basis van een beeldbestek. Om de kwaliteit van de uitvoering te toetsen hebben wij maandelijks op verschillende punten geschouwd.

In 2013 is de openbare buitenruimte voor wat betreft zwerfvuil gereinigd op beeldkwaliteit. Door schouwen op straat is gemonitord. Als de kwaliteit niet werd gehaald volgde een korting bij de aannemer. Algemeen beeld is dat sinds de invoering van de beeldbestekken in 2011 de gevraagde kwaliteit steeds meer gehaald wordt en de opgelegde korting terugloopt.

Naar aanleiding van een onderzoek naar de vullingsgraad van prullenbakken bleek dat circa 25% van de afvalbakken niet of nauwelijks wordt gebruikt. Dit jaar is een proef gedaan, waarbij rondom het centrum van Hoofddorp afvalbakken zijn verwijderd. Daarna is gedurende negen weken in verschillende perioden gecontroleerd of er significant meer zwerfvuil was ontstaan. In vrijwel alle gevallen voldeed het beeld aan de kwaliteitseis die wij in het beeldbestek zwerfvuil hebben voorgeschreven. Uit de proef is gebleken dat het verwijderen van de afvalbakken niet of nauwelijks geleid heeft tot het ontstaan van extra zwerfvuil in de omgeving.

Relevant beleid

- Wegenverkeerswet
- Wegenwet
- Beheerkwaliteitplan: (2009.0019558)
  - systematiek CROW: globale inspecties
  - klein en regulier onderhoudscontract Waterwolf
  - rapport Vernieuwing Openbare Ruimte (VOR)

Beleidsdoel E: Regels voor een gezond leefklimaat worden door de gemeente vastgesteld en gehandhaafd.

Wat wilden we bereiken?

In de programmabegroting 2013-2016 stond het als volgt :

“Handhaving en toezicht draagt bij aan de kwaliteit van de fysieke omgeving, door het vergroten van het naleefgedrag door bedrijven en instellingen ten aanzien van milieuvoorschriften en gemeentelijke verordeningen. Handhavingscommunicatie wordt ingezet en het naleefgedrag wordt gemeten. De controle op milieuvoorschriften bij bedrijven en instellingen vindt plaats op basis van een risicogebaseerde prioritering. Waar mogelijk worden controles integraal uitgevoerd. Dit leidt tot een afname van de toezichtlast voor bedrijven en instellingen.

De vijf begraafplaatsen zijn Meerterpen, Wilgenhof, Iepenhof, Taxushof en Lindenhof. Het beheer van de begraafplaatsen vindt plaats op basis van de landelijke regelgeving (waar onder de Wet op de lijkbezorging) en de gemeentelijke beheersverordening gemeentelijke begraafplaatsen en het bijbehorende uitvoeringsbesluit. Daarnaast is er een beeldbestek waarin het gewenste kwaliteitsniveau voor het onderhoud van de voorzieningen op de begraafplaatsen (waaronder het groen, de paden en de graven) is aangegeven. De opstallen (aula's en dergelijke) worden beheerd op basis van een meerjarenonderhoudprogramma.

In 2013 zal worden gezorgd voor voldoende nieuwe grafcapaciteit. Hiervoor worden zo nodig afstandsgraven geruimd.”

Wat zouden we daarvoor doen?

Activiteiten

1. Informeren van burgers en bedrijven over regelgeving inzake milieubeheer
2. Verstrekken van vergunningen gerelateerd aan milieubeheer
3. Toetsen van plannen met regelgeving milieubeheer
4. Toezicht op naleving van de milieuvoorschriften
5. Het beheren van de vijf gemeentelijke begraafplaatsen
6. Het voeren van de begraafplaatsenadministratie

Wat hebben we bereikt en wat hebben we daarvoor gedaan?

Informeren van burgers en bedrijven over regelgeving inzake milieubeheer

In 2013 hebben wij bedrijven en inwoners op verschillende manieren geïnformeerd over de regelgeving inzake milieubeheer. Omdat dit jaar voor het eerst een groot deel van het werk vanuit de Omgevingsdienst Noordzeekanaalgebied (OD) plaatsvond, werd dit toegelicht tijdens de controles en werd bij elke (eerste) brief naar bedrijven een informatieflyer meegestuurd. Ook bij bewonersbrieven naar aanleiding van calamiteiten werd hiervan melding gemaakt. Tenslotte werden inwoners en met name bedrijven binnen de verschillende duurzaamheidsprojecten uitvoerig geïnformeerd over de relevante (milieu)wet- en regelgeving.

Verstrekken van vergunningen gerelateerd aan milieubeheer;

In 2013 zijn de 42 omgevingsvergunningen milieu verstrekt. 26 hebben de lange procedure gelopen (inclusief beroep) en 16 de korte procedure. Daarnaast hebben wij 26 maatwerkprocedures doorlopen en ontvingen wij 209 meldingen 'activiteitenbesluit'.

Toetsen van plannen met regelgeving milieubeheer

Wij hebben in 2013 243 bouwaanvragen getoetst op regelgeving milieubeheer. Daarnaast zijn 28 overige adviezen (geluidsontheffingen bouwwerkzaamheden in de nachtperiode, evenementen etc.) gegeven.

Ten behoeve van bouwvergunningaanvragen en het bewaken van de bodemkwaliteit bij inrichtingen zijn circa 70 bodemrapporten beoordeeld. Bodemonderzoeken, advisering en begeleiden asbestsanering heeft bij meerdere projecten plaatsgevonden, waaronder de Keplerstraat in Badhoevedorp en Nieuwe Kom in Nieuw Vennep.

Toezicht op naleving van de milieuvoorschriften

Het toezicht op de naleving van de milieuvoorschriften wordt voor het grootste deel uitgevoerd door de OD. Doelstelling voor 2013 was om in totaal 800 controles bij bedrijven te doen (600 eerste controles en 200 hercontroles) en verschillende specifieke projecten uit te voeren. Deze doelstelling voor wat betreft de controles en de belangrijkste projecten, zoals bijvoorbeeld BIGS en duurzaamheid bij bedrijven, is gehaald.

Bij de controles is uitgegaan van een risicogerichte benadering waardoor efficiënter en doelgerichter werd omgegaan met de beschikbare middelen. Bovendien werd door middel van een doelgerichte communicatie het toezicht voor een deel preventief uitgevoerd.

Het beheren van de vijf gemeentelijke begraafplaatsen

In 2013 is een beheer- en beleidsplan voor het onderhoud van begraafplaatsen voorbereid. De Meerterpen en de Linden-, Taxus-, Iepen- en Wilgenhof zijn dit jaar onderhouden conform een beeldbestek. Aan de toegangspoorten en op de begraafplaatsen is onderhoud uitgevoerd. Het vernieuwen van het groen en de verhardingen op de begraafplaatsen heeft in 2013 plaatsgevonden als onderdeel van het vervangingsprogramma 'VOR 2013-2017'.

De opstallen (aula's en dergelijke) zijn beheerd op basis van een meerjarenonderhoudsprogramma.

Het aantal begravingen komt dit jaar circa 15% lager uit dan in 2012. Een onbekend oorlogsslachtoffer, die na de Tweede Wereldoorlog begraven is in een oorlogsgraf op de Wilgenhof, is dit jaar door de Oorlogsgravenstichting geïdentificeerd. Samen met de twee andere onbekende oorlogsslachtoffers, die in dit oorlogsgraf waren begraven, zijn deze overledenen herbegraven op de erebegraafplaats in Loenen. Het oorlogsgraf op de Wilgenhof is opgeheven.

De Meerterpen is in het voorjaar van extra bomen voorzien om de begraafplaats als herdenkingsplek aantrekkelijker te maken. Ook zijn er meer bloeiende heesters en waterlelies geplant om de aanblik van de begraafplaats te verbeteren.

Op de Iepenhof zijn – na overleg met de Erfgoedcommissie - afstandsgraven geruimd om te kunnen blijven voldoen aan de vraag naar nieuwe graven op deze monumentale begraafplaats. Op de Lindenhof en Taxushof zijn eveneens afstandsgraven geruimd om ruimte vrij te maken voor nieuwe begravingen. De mogelijkheden voor asbestemmingen zijn verruimd door urnengraven aan te leggen op de Iepen- en Taxushof en urnenwanden te plaatsen op de Lindenhof. Tevens is hier ruimte gecreëerd voor het uitstrooien van as.

Relevant beleid

- Algemene Plaatselijke Verordening 2013 (2013.0031225)
- Verordening lijkbezorgingsrechten (september 2011)
- Beheersverordening gemeentelijke begraafplaatsen (2011.00350034)
- Uitvoeringsregeling beheersverordening gemeentelijke begraafplaatsen (september 2011)

Jaarrekening

Wat heeft het gekost?

Bedragen x € 1.000. Er kunnen afrondingsverschillen optreden.		Originele begroting	Gewijzigde begroting	Rekening	Vershil rekening gewijzigde begroting
Kwaliteit fysieke omgeving		2013	2013	2013	
Een schone, duurzame, hele en veilige openbare ruimte.	Baten	26.055	26.950	26.984	34
	Lasten	60.776	100.180	100.287	-107
Resultaat voor bestemming (B-L)	Saldo	-34.721	-73.230	-73.303	-73
Uitsplitsing per beleidsdoel					
Beleidsdoel A: Goed onderhouden openbaar groen en bomen, die bijdragen aan een positieve beleving van de openbare ruimte, waarbij de omvang en de variëteit van flora en fauna tenminste gelijk blijft.	Baten	25	25	46	21
	Lasten	7.737	7.826	8.005	-179
	Saldo	-7.712	-7.801	-7.959	-158
Beleidsdoel B: De hoeveelheid afval en niet-recyclebaar afval van inwoners is zo klein mogelijk. Inwoners zijn tevreden over het verzamelen en verwerken van afval, zwerfvuil en hondenpoep. Er is zo weinig mogelijk gezondheidsschade door ongedierte en kadavers.	Baten	15.772	15.712	16.028	316
	Lasten	16.186	16.097	15.850	247
	Saldo	-414	-385	178	563
Beleidsdoel C: Inwoners en bedrijven hebben zo weinig mogelijk overlast door overtollig (regen)water en afvalwater.	Baten	8.876	9.602	9.097	-505
	Lasten	9.919	12.417	11.483	934
	Saldo	-1.043	-2.815	-2.386	429
Beleidsdoel D: Gemeentelijke wegen, straten en pleinen zijn goed begaanbaar, schoon en veilig.	Baten	490	748	897	149
	Lasten	19.539	55.978	57.080	-1.102
	Saldo	-19.049	-55.230	-56.183	-953
Beleidsdoel E: Regels voor een gezond leefklimaat worden door de gemeente vastgesteld en gehandhaafd.	Baten	892	863	915	52
	Lasten	7.394	7.862	7.869	-7
	Saldo	-6.502	-6.999	-6.954	45

Toelichting gewijzigde begroting 2013 - rekening 2013

Beleidsdoel A:

Lasten:

Stormschade aan bomen heeft € 195.000 gekost. Door stormschade is terughoudend omgegaan met het onderhoud drassige bermten. Daarnaast is in regenperiodes een aantal gevoelige bermten niet gemaaid. Dit heeft € 160.000 bespaard.

Op het onderdeel fonteinën is sprake van meer lasten van € 90.000 veroorzaakt door een foutieve boeking in de najaarsrapportage 2013. Het structurele effect zal betrokken worden bij de voorjaarsrapportage 2014.

Door het hoogheemraadschap is waterschapsbelasting in rekening gebracht van € 54.000.

Beleidsdoel B:

Baten:

Voor de afvalstoffenheffing is € 369.000 meer gerealiseerd, dit wordt veroorzaakt door een onterechte mutatie in de najaarsrapportage. De afvalstoffenheffing kent over 2013 een begroting die vrijwel exact gelijk is aan de realisatie. Er wordt bij de afvalstoffenheffing als uitgangspunt gehanteerd dat deze kostendekkend moet zijn. De volgende kosten moeten uit de afvalstoffenheffing kunnen worden gedekt:

1. de externe kosten voor afvalinzameling en -verwerking
2. de interne uurkosten voor afvalinzameling
3. de kosten van straatreiniging (worden deels toegerekend aan afval)
4. de kapitaallasten

Het resultaat op het product afval, positief of negatief, wordt verrekend met de tarief-egalisatie-afvalstoffenvoorziening. Zie het onderdeel 'mutaties voorzieningen' in de toelichting op de balans.

Daarnaast zijn de inkomsten van Nedvang voor de inzameling van kunststof, glas en papier over 2013 nog niet volledig ontvangen. Deze € 50.000 zal in 2014 worden geïnd.

Lasten:

De begroting afvalinzameling is gebaseerd op hoeveelheden die rond 2010 gebruikelijk waren. In de loop der jaren is de hoeveelheid aangeleverd restafval afgenomen mede door betere afvalscheiding. Hierdoor nemen de kosten voor afvalverwerking, transport en overslag af, hetgeen tot lagere lasten geleid heeft van € 445.000. Wij komen hier bij de voorjaarsrapportage op terug.

De dotatie aan de voorziening afvalstoffenheffing wordt aan het einde van het jaar bepaald door de relatie te leggen tussen inkomsten en uitgaven. Voor 2013 is de storting in de voorziening afvalstoffenheffing € 215.000 hoger door deze lagere lasten.

Beleidsdoel C:

Baten:

De dotatie aan de voorziening riolering wordt aan het einde van het jaar bepaald door de relatie te leggen tussen inkomsten en uitgaven. De begrote onttrekking uit de voorziening riolering was gebaseerd op achterblijvende inkomsten door lagere areaalontwikkeling. De daadwerkelijke onttrekking aan de voorziening is lager wat resulteert in een nadeel van € 592.000 .

De opbrengsten bij de heffing rioolrecht voor het verbruik van water(gebruikersheffing) vallen hoger uit. Tevens vallen de verminderingen mee. Op basis van de gerealiseerde opbrengsten en verminderingen is de prognose bij de najaarsrapportage naar boven bijgesteld met € 358.000. Nu blijkt dat deze bijstelling niet voldoende was . Per saldo is er een voordeel van € 105.000.

Lasten:

Enkele werken uit het Waterplan hebben vertraging opgelopen wat geleid heeft tot een verlaging van uitgaven van € 935.000. De aanleg van drainage in de wijken Linqenda, Welgelegen, Getsewoud en Pax kent uitloop naar 2014. Dit is veroorzaakt door problemen in de ondergrond (Linqenda en Welgelegen), problemen met het wegfundament (Pax) en onderhandelingen in het aanbestedingstraject (Getsewoud). Ook zijn er minder calamiteiten geweest met betrekking tot riolering en drukriolering.

Beleidsdoel D:

Baten:

Er is € 60.000 extra aan inkomsten ontvangen uit straatwerk voor/door derden. Dit betreffen vergoedingen die de nutsbedrijven betalen voor het herstellen van de schade die ontstaat bij uitvoering van hun werkzaamheden in de openbare ruimte.

Tevens is € 80.000 extra ontvangen aan schadevergoedingen aan onder andere openbare verlichting, kunstwerken en straatmeubilair. Inkomsten en uitgaven met betrekking tot schades lopen van jaar tot jaar uiteen, afhankelijk van het aantal veroorzaakte en verhaalbare schades.

Lasten:

De onderhoudskosten aan kunstwerken variëren van jaar tot jaar, afhankelijk van de jaarlijks benodigde werkzaamheden. De jaarlijkse budgetten zijn echter gelijk. Dit jaar waren de kosten hoger waardoor er een tekort is ontstaan van € 370.000. Bij de voorjaarsrapportage 2014 zal voorgesteld worden om de jaarlijkse budgetten mee te laten lopen met de verwachte jaarlijkse kosten, voortvloeiend uit het benodigd onderhoudsregime.

Vorstschade heeft gezorgd voor een overschrijding van € 270.000.

De variabele kosten (de strooikosten) van gladheidbestrijding zijn niet in de begroting opgenomen maar worden jaarlijks op basis van de daadwerkelijke inzet voor strooi- en veegacties gerapporteerd bij de voorjaarsrapportage en jaarrekening. In deze rapportage betreft het de kosten voor de maanden maart, november en december 2013 van € 217.000.

Bovengenoemde schade aan onder andere openbare verlichting, kunstwerken en straatmeubilair heeft geleid tot een overschrijding van € 200.000. Deze waren gedeeltelijk verhaalbaar (zie baten) De elektrakosten zijn € 46.000 hoger. Deze zijn afhankelijk van het feit of de kWh-meters worden opgenomen of dat er sprake is van een schatting. In de toekomst zullen slimme meters worden geplaatst, waarbij maandelijks wordt afgerekend op werkelijk verbruik. Een juiste inschatting van het benodigde budget wordt daardoor beter mogelijk.

Economische zaken Lasten in € **7.079**

Portefeuillehouders: Elzakalai, Nederstigt, Nobel, Loggen

% totale realisatie **1,6%****Maatschappelijk doel:**

De gemeente Haarlemmermeer streeft naar een duurzame economische groei op zowel lokaal als regionaal niveau met in acht name van de kwaliteit van de leefomgeving.

Wat wilden wij bereiken?**Beleidsdoel A:**

Haarlemmermeer is een aantrekkelijke, duurzame en veilige vestigingsplaats voor kleine en (middel)grote ondernemingen.

Beleidsdoel B:

Het versterken van onze strategische positie door samenwerking in de regio, met een focus op de logistiek, kennisintensieve en (inter)nationale dienstensectoren en op de maatschappelijke inpassing van de luchtvaart.

Wat zouden wij daarvoor doen?**Activiteiten**

1. Mogelijkheden onderzoeken en verder uitbouwen om het MKB te ondersteunen (inclusief startende ondernemingen)
2. Invulling geven aan korte en lange termijn arbeidsmarktbeleid
3. Opstellen van en uitvoering geven aan, het uitvoeringsprogramma herstructurering werklocaties Haarlemmermeer 2013
4. Aanpakken van kantorenleegstand
5. Het actualiseren en uitwerken van horeca-, hotel-, detailhandel- en agrarisch beleid
6. Economische research en gegevensbeheer
7. Ontwikkeling en uitgifte van terreinen
8. Procesmanagement ten behoeve van accounts Schiphol, Economische Zaken en Horeca
9. Beheren en onderhouden van gebouwen niet voor openbare dienst
10. Aandacht geven aan het vestigingsklimaat binnen de Haarlemmermeer en het ondersteunen daarvan door flankerend beleid als het reclame- en welstandsbeleid

Activiteiten

1. Internationale marketing en acquisitie van werklocaties
2. Participatie in Amsterdam In Business en triple A
3. Plabeka
4. Strategisch (regionale) economische participatie
5. Cluster logistiek
6. Luchthavenzaken

Wat heeft het gekost?**Rekening 2013**

batens	3.154
lasten	5.782
percentage verschil lasten t.o.v. begroting	5%

Rekening 2013

batens	75
lasten	1.297
percentage verschil lasten t.o.v. begroting	-1%

Economische zaken

Het economisch beleid van de gemeente Haarlemmermeer is gericht op het duurzaam versterken van de lokale en regionale economie (in een internationale context) met in acht name van de kwaliteit van de leefomgeving. De luchthaven Schiphol levert een grote bijdrage aan de werkgelegenheid en aan het (inter)nationaal vestigingsklimaat in de regio. Tegelijkertijd is het noodzakelijk zoveel mogelijk hinder te beperken en aandacht te hebben voor de kwaliteit van de woon-, leef- en werkomgeving van onze inwoners.

De focus ligt op de innovatieve logistieke sector (aerospace, fashion, medische technologie, etc.) en de (inter)nationale kennis- en dienstverleningssector (zakelijke diensten, ICT, etc.). Voor de leefomgeving ligt de focus op de inpassing van de luchtvaart in de leefomgeving. Beperking van hinder en voldoende aandacht voor maatschappelijke context staan hierbij centraal.

Ons beleid biedt ruimte voor ondernemerschap door onder andere voorwaarden te scheppen voor private investeringen in de agrarische sector, ambachten en (internationale) bedrijven, handel, logistiek en de dienstensector. Inmiddels zijn er circa 9.000 bedrijven in Haarlemmermeer. Daarmee worden bestaansmogelijkheden en arbeidsplaatsen gecreëerd voor circa 120.000 inwoners van Haarlemmermeer en de regio.

Kengetallen		Bron	2010	2011	2012	2013
Aantal bedrijven	Totaal	BIR (*)	8.416	8.919	9.015	9.008
	Logistiek (inclusief Luchtvaart)	BIR	588	599	607	605
	Zakelijke dienstverlening	BIR	2.432	2.643	2.707	2.708
	Luchtvaart	BIR	112	117	115	114
Aantal arbeidsplaatsen (voltijds)	Totaal	BIR	112.383	114.114	115.406	117.788
	Logistiek (inclusief Luchtvaart)	BIR	43.646	43.858	43.422	44.862
	Zakelijke dienstverlening	BIR	19.247	20.919	21.086	22.111
	Luchtvaart	BIR	33.280	33.499	32.455	32.722
Index: Arbeidsplaatsen/beroepsbevolking		BIR	1,56	1,52	1,56	1,61

* BIR = Bedrijven en instellingenregister Haarlemmermeer

Maatschappelijk doel: De gemeente Haarlemmermeer streeft naar een duurzame economische groei op zowel lokaal als regionaal niveau met in acht name van de kwaliteit van de leefomgeving.

Beleidsdoel A: Haarlemmermeer is een aantrekkelijke, duurzame en veilige vestigingsplaats voor kleine en (middel)grote ondernemingen.

Wat wilden we bereiken?

In de programmabegroting 2013-2016 stond het als volgt :

“We zetten er op in om in Haarlemmermeer een gezonde verhouding tussen vraag en aanbod te creëren en daarmee onze kwaliteiten als vestigingsplek te versterken. Het gaat daarbij niet alleen om de kwantiteit, maar vooral ook om de kwaliteit van werklocaties en winkelgebieden. Dit betekent een aanbod van voldoende, gedifferentieerde en toekomstbestendige werklocaties om aan de uiteenlopende vestigingswensen van (potentiële) bedrijven tegemoet te komen. Het gaat daarbij niet alleen om het aantrekken van nieuwe bedrijven. De leegstand pakken we aan samen met marktpartijen en overheden. Daarnaast gaan we de herstructurering van bedrijventerreinen intensiveren evenals sloop of transformatie naar andere functies van kantoren. Bij de totstandkoming van het beleid ten aanzien van herstructurering en detailhandel spelen lokale ondernemers- en

winkeliersverenigingen een zeer belangrijke rol. Bij herstructurering is er eveneens interactie en informatieoverdracht tussen gemeente en marktpartijen zoals makelaars en ontwikkelaars. De activiteiten voor het vastgoed dat niet direct is gekoppeld aan een beleidsveld worden aangemerkt als economische activiteit van de gemeente en maken onderdeel uit van dit programma.”

Kengetallen	Bron	2010	2011	2012	2013
Aantal bedrijven dat zich vestigt	BIR	685	851	488	400
Aantal vertrekkende instellingen (inclusief opheffingen)	BIR	364	348	392	407
Aantal starters	BIR	497	656	456	341

Wat zouden we daarvoor doen?

Activiteiten

1. Mogelijkheden onderzoeken en verder uitbouwen om het MKB te ondersteunen (inclusief startende ondernemingen)
2. Invulling geven aan korte en lange termijn arbeidsmarktbeleid
3. Opstellen van en uitvoering geven aan, het uitvoeringsprogramma herstructurering werklocaties Haarlemmermeer 2013
4. Aanpakken van kantorenleegstand
5. Het actualiseren en uitwerken van horeca-, hotel-, detailhandel- en agrarisch beleid
6. Economische research en gegevensbeheer
7. Ontwikkeling en uitgifte van terreinen
8. Procesmanagement ten behoeve van accounts Schiphol, Economische Zaken en Horeca
9. Beheren en onderhouden van gebouwen niet voor openbare dienst
10. Aandacht geven aan het vestigingsklimaat binnen de Haarlemmermeer en het ondersteunen daarvan door flankerend beleid als het reclame- en welstandsbeleid

Wat hebben we bereikt en wat hebben we daarvoor gedaan?

Mogelijkheden onderzoeken en verder uitbouwen om het MKB te ondersteunen

Wij hebben in maart de nieuwe portal Haarlemmermeer gelanceerd waar ook het digitale ondernemersplein een plek heeft gekregen. In 2013 hebben we samen met onze partners tweemaal het startersplatform georganiseerd. Het nieuwe platform voor ZZP'ers hebben we financieel en met kennis en kunde ondersteund om een vliegende start te kunnen maken. Mede daardoor hebben ze dit jaar kunnen groeien van 30 naar 120 leden.

In februari hebben wij samen met founding fathers uit het bedrijfsleven de incubator Enginn gelanceerd. Doel is het ondersteunen en begeleiden van startende innovatieve ondernemers bij het oprichten en verder uitbouwen van hun duurzame start-up. In 2013 zijn zes verschillende initiatieven bij Enginn gestart.

In het kader van het verduurzamen van het MKB hebben ruim 100 studenten van de Hogeschool van Amsterdam tweemaal 60 MKB-bedrijven in Haarlemmermeer bezocht. Daarbij is advies gegeven over de implementatie van duurzame businessmodellen.

Invulling geven aan korte en lange termijn arbeidsmarktbeleid

Na vaststelling van de agenda arbeidsmarktbeleid (2011-2014) in 2011 is een doorlopende lijn georganiseerd met beleid op korte en lange termijn. Hierbij is een omslag gemaakt van een aanbodgerichte benadering naar een vraaggerichte aanpak. Met de oprichting van het Werkgevers-servicepunt groot-Amsterdam (WSP GA) en de satelliet Haarlemmermeer is regionaal en lokaal invulling gegeven aan de directe bemiddeling naar werk. Hierin is verder geïnvesteerd in 2013. De lange termijn doelstelling om arbeidsmarktbeleid en onderwijs meer aan te laten sluiten wordt vooral gerealiseerd binnen de lokale en regionale setting van het (lokaal) platform arbeidsmarkt en onderwijs

(LPAO), de sectorale werkgroepen 'techniek' en 'zorg en welzijn' en binnen het ambtelijk overleg PRES.

Opstellen van en uitvoering geven aan, het uitvoeringsprogramma herstructurering werklocaties Haarlemmermeer 2013

In maart is het uitvoeringsprogramma 'herstructurering werklocaties Haarlemmermeer 2013' vastgesteld. Een deel van de projecten, die in 2012 of eerder zijn gestart, wordt voortgezet. Voorbeelden hiervan zijn de revitalisering van bedrijventerrein 'De Hoek' en het opstellen van een herstructureringsplan voor Cruquius. Bij de provincie Noord-Holland zijn HIRB -subsidies (herstructurering en innovatief ruimtegebruik bedrijventerreinen) aangevraagd en verkregen voor fysieke maatregelen op de bedrijventerreinen 'De Liede' en 'Boesingheliede'. Verder is een start gemaakt met herstructureringsmaatregelen op bedrijventerrein 'Oude Meer', met de opzet van het behoefte- en bedrijvenonderzoek voor Hanepoel te Zwaanshoek. Er zijn voorbereidende werkzaamheden getroffen voor het plaatsen van camera's op palen op Spoorzicht.

Aanpakken van kantorenleegstand

Vanuit de gedachte van de Kantoren- en Bedrijvenstrategie hebben wij een kader voor kwalitatief economisch beleid ten aanzien van bestaande werklocaties ontwikkeld, dat ingaat op de gewenste clustering van bedrijven, de menging van functies en het type bedrijven waarvoor een terrein zich goed leent. Het komende jaar wordt dit omgezet naar beleid en moet het een essentiële rol vervullen bij de gewenste flexibilisering van functies binnen bestemmingsplannen.

We zijn met diverse stakeholders uit het gebied de Beukenhorsten te Hoofddorp gestart met het opstellen van een gebiedsvisie. Gaandeweg zijn wij tot de conclusie gekomen dat een éézijdige gemeentelijke visie niet het meest adequate instrument is om de herontwikkeling van de Beukenhorsten op gang te brengen. Meer op zijn plaats is een ontwikkelstrategie die zich vertaalt in een proces van openheid en participatie. Daarbij hebben wij als gemeente eerder een meer verbindende rol dan een trekkende rol. De gezamenlijke visie voor de Beukenhorsten zullen wij in 2014 uitwerken. Tegelijkertijd ondersteunen en faciliteren wij actief concrete initiatieven in het gebied, zoals een ontwikkelaar die een specifiek pand in Beukenhorst-west wil herontwikkelen en hierbij tevens eigenaren betreft van een aantal omringende panden. Een ander concreet initiatief is de herbestemming van Beukenhorst-noord van kantoor naar wonen en de aankoop van een tweetal panden in dit gebied.

Het actualiseren en uitwerken van horeca-, hotel-, detailhandel- en agrarisch beleid

Op 1 juli 2013 heeft u de 'Verordening Winkeltijden gemeente Haarlemmermeer 2013' aangepast. Daardoor heeft iedere ondernemer de keuze om te bepalen wanneer open te zijn voor de inwoners en bezoekers van Haarlemmermeer.

Binnen de metropool regio Amsterdam (MRA) is gezamenlijk een regionale hotelstrategie ontwikkeld. Belangrijkste uitgangspunt daarin is dat we uitgaan van specifieke stimulering met als doel het 'juiste hotel op de juiste plek' te krijgen. Instrumenten die hiervoor ingezet gaan worden zijn de hotelladder en de kanskaart. Daarnaast wordt een regionaal adviesteam geïnstalleerd dat voor monitoring en advies zal zorgen voor de regio.

Middels een proces dat gekenmerkt werd door uitgebreide participatie met de agrariërs is het nieuwe agrarisch beleid opgesteld. Er is bewust gekozen om geen gedetailleerd ruimtelijk beleidskader op te stellen met begrenzing wat waar mag of juist niet mag. Er wordt, waar mogelijk, met het nieuwe beleid ruimte geboden aan ondernemerschap. Zo wordt ruimte gegeven aan verbreding, schaalvergroting, innovatie of verduurzaming in het agrarisch bedrijf. Er is een start gemaakt met de ontwikkelfunctie die boeren helpt hun initiatieven met betrekking tot deze onderwerpen verder te brengen.

Wij hebben het beleid ten aanzien van speelautomatenhallen aangepast naar een flexibeler beleid, zodat er in Haarlemmermeer ruimte is voor vijf speelautomatenhallen. Daarbij is rekening gehouden met de veiligheid en welzijn van onze inwoners en bezoekers.

Aandacht geven aan het vestigingsklimaat binnen de Haarlemmermeer

We zijn in samenwerking met lokale stakeholders en het Global Sustainability Solution Center van de Arizona State University (GSSC ASU) gestart met de ontwikkeling van een uniek concept voor gebiedsontwikkeling: Haarlemmermeer Beyond Sustainability. Dit gaat uit van duurzaamheid en circulaire economie op gebiedsniveau.

Relevant beleid

- Actualisatie Economische Kadernota Ontmoetingsplaats voor mensen, goederen en informatie (2009.0013567)
- Kadernota Herstructurering Werklocaties Haarlemmermeer (2009.0023450)
- Hotelbeleid (2006/13981)
- Integraal detailhandelbeleid (2009/04433)
- Integrale beleidnota horeca (2009/53323)
- Raadsvoorstel Evaluatie en implementatie Het Vierde Gewas (2007/149971)
- Ruimte voor Duurzaamheid (2010.0055103)
- Uitvoeringsprogramma Herstructurering Werklocaties (2013.0016639)
- De agrarische sector in perspectief (agrarisch beleidskader) (2013.0015671)
- Aanpassing Verordening winkeltijden (zondag openstelling) (2013.0042619)

Beleidsdoel B: Het versterken van onze strategische positie door samenwerking in de regio, met een focus op de logistiek, kennisintensieve en (inter)nationale dienstensectoren en op de maatschappelijke inpassing van de luchtvaart.

Wat wilden we bereiken?

In de programmabegroting 2013-2016 stond het als volgt :

“Er is een gedeeld belang binnen de Schipholregio en de Metropoolregio Amsterdam om de economische toppositie van de regio in Europa te versterken. Met als fundament: een gemeenschappelijk gevoel van urgentie en een focus op de uitwerking van gezamenlijke ambities gericht op het creëren van een hoogwaardig, veilig en duurzaam leef-, woon- en werkmilieu voor bedrijven en inwoners. Het vinden van de juiste balans in deze ambities is essentieel.

Er wordt samengewerkt met zoveel mogelijk relevante partijen op lokaal, regionaal en nationaal niveau (zoals aangrenzende gemeente, provincies en Rijksoverheid) in samenwerkingsverbanden als de stadsregio Amsterdam, de BRS, het BFS, de Metropoolregio Amsterdam, de Amsterdam Economic Board, etc. De beleidsvorming die van toepassing is op Schiphol vindt met name extern plaats en wordt de Rijksoverheid, maar ook door ‘Brussel’ op het Europese niveau. Haarlemmermeer is niettemin een vaste actor in de verschillende besluitvormingstrajecten voor de ontwikkeling van Schiphol. Daarmee zijn wij in staat mede richting te bepalen. Ook tegen deze achtergrond is het belang van regionale samenwerking evident. Een luchthaven, passend in de omgeving is een essentieel onderdeel in de positie van Haarlemmermeer en de regio. Haarlemmermeer wil de komende jaren dan ook blijven inzetten, samen met andere partijen in de regio, op het versterken van de synergie tussen de economische katalysator ‘Schiphol’ en kwaliteit van de leefomgeving.”

Wat zouden we daarvoor doen?

Activiteiten

1. Internationale marketing en acquisitie van werklocaties
2. Participatie in Amsterdam In Business (AIB) en Amsterdam Airport Area (AAA)
3. Plabeka
4. Strategisch (regionale) economische participatie
5. Cluster logistiek
6. Luchthavenzaken

Wat hebben we bereikt en wat hebben we daarvoor gedaan?

Economisch beleid

Ons economisch beleid was dit jaar gericht op het duurzaam versterken van de lokale en regionale economie (in een internationale context) met in acht name van de kwaliteit van de leefomgeving. De luchthaven Schiphol levert een grote bijdrage aan de werkgelegenheid en aan het (inter)nationaal vestigingsklimaat in de regio. Tegelijkertijd is het noodzakelijk zoveel mogelijk hinder te beperken en aandacht te hebben voor de kwaliteit van de woon-, leef- en werkomgeving van onze inwoners. De focus lag op de innovatieve logistieke sector (aerospace, fashion, medische technologie etc.) en de (inter)nationale kennis- en dienstverleningssector (zakelijke diensten, ICT etc.). Voor de leefomgeving lag de focus op de inpassing van de luchtvaart in de leefomgeving. Beperking van hinder en voldoende aandacht voor maatschappelijke context staan hierbij centraal.

Ons beleid bood ruimte voor ondernemerschap door onder andere voorwaarden te scheppen voor private investeringen in de agrarische sector, ambachten en (internationale) bedrijven, handel, logistiek en de dienstensector. Inmiddels zijn er circa 9.000 bedrijven in Haarlemmermeer. Daarmee worden bestaansmogelijkheden en arbeidsplaatsen gecreëerd voor circa 120.000 inwoners van Haarlemmermeer en de regio.

Internationale marketing en acquisitie van werklocaties

Onze internationale marketing & acquisitie heeft dit jaar met Amsterdam Airport Area (AAA) en Amsterdam In Business (AIB) samengewerkt om een aantal toonaangevende bedrijven naar de regio te halen. Ongeveer 115 van deze bedrijven zijn naar de regio gehaald waarvan bijna 20 (goed voor 299 arbeidsplaatsen) naar Haarlemmermeer, zoals Miller Weldmaster, Volga Dnepr Group, AS-AV, DRT, Hanchin, Hampton, Calvin Klein Logistics, Air China Cargo, American Flyers, Ethiad, Portwell en LSG Skychefs.

Ook zijn bedrijven uitgebreid die reeds in Haarlemmermeer zijn gevestigd: Disney, Expeditors, Keuhne Nagel en Murata.

Platform bedrijven en kantoren (Plabeka)

In het Plabeka zijn in 2011 bestuurlijke afspraken gemaakt over de programmering van werklocaties en de aanpak van de leegstand en herstructurering van bedrijventerreinen. Wij gaven ook dit jaar samen met de andere gemeenten in de metropoolregio Amsterdam uitvoering aan deze afspraken. Plabeka heeft een juiste balans tussen de vraag aan kantoor- en bedrijfslocaties bewaakt en afgestemd. Daarbij richtte ze zich niet alleen op de kwantitatieve verhouding maar juist ook op kennis over de kwaliteitseisen die door de gebruikers (bedrijven en hun werknemers) werden gesteld. Verder ondersteunde Plabeka actief het vernieuwen en transformeren van bedrijventerreinen en kantoren. De praktijk leert dat dit vaak ingewikkelde processen zijn. Daarom stond ook het uitwisselen van kennis en ervaring tussen alle partijen, zowel overheid als private partijen die bij dit soort processen betrokken waren, hoog op de agenda. In 2013 is besloten een regionale kantorenloods in te zetten ter ondersteuning van deze processen.

Cluster logistiek

Wij ondersteunden ook dit jaar het cluster logistiek van de Amsterdam Economic Board. De wethouder Economische Zaken is deelnemer in de kerngroep logistiek en de Amsterdam Logistics Board. Om tot een economische impuls te komen voor het cluster logistiek is in 2012 het programma 'smart logistics Amsterdam' opgesteld. Dit programma wordt uitgevoerd langs vijf lijnen: efficiënte overslag, human capital, duurzaamheid, de regiefunctie en een goede marketing. Ook participeerden wij in Amsterdam Connecting Trade (ACT) waarbij de wethouder Economische Zaken Haarlemmermeer de voorzitter van de Cockpit is. De pijlers van ACT zijn multimodaliteit, duurzaamheid en Beyond Logistics. Om de diverse gremia in de logistiek beter te laten samenwerken en daardoor de logistiek te versterken, is dit jaar gekeken of er een nieuw governance-model kan worden gemaakt. De bedoeling is dat alle partijen dezelfde koers gaan varen met respect voor ieders deelbelang. De resultaten hiervan verwachten we in de eerste helft van 2014.

Luchthavenzaken

De luchthaven Schiphol, passend in de omgeving, is een essentieel onderdeel in de positie van Haarlemmermeer en de regio. Onze inzet richtte zich - samen met andere partijen in de regio - op het versterken van de synergie tussen de luchthaven Schiphol en de kwaliteit van de leefomgeving. Wij hebben ons in 2013 gefocust op:

- Het positioneren en agenderen van de Haarlemmermeerse standpunten ten aanzien van Schiphol en de strategische belangenbehartiging
- Implementatie van de Alderstafel-afspraken (middellange termijnontwikkeling Schiphol tot 2020). Dit heeft geleid tot het uitbrengen van het Alders-eindadvies over de invoering van het nieuwe normen- en handhavingstelsel en de eerste vierjaarlijkse evaluatie van de convenanten hinderbeperking en Omgevingskwaliteit Schiphol middellange termijn
- Actualisatie van het Luchthavenindelingsbesluit Schiphol met name toegespitst op vliegveiligheid.
- Deelname aan door het Rijk en regio geïnitieerde overleggen voor de visieontwikkeling Schipholregio in casu de Structuurvisie Mainport Amsterdam Schiphol, ASK (het jaarlijks overleg tussen Amsterdam, Schiphol en KLM), Bestuurlijke Regie Schiphol en Commissie Regionaal Overleg Schiphol (CROS)
- Voorbereiding van de oprichting van de Omgevingsraad. Naar verwachting wordt deze in het eerste kwartaal van 2014 opgericht
- Na de zomer hebben wij Buitenschot geopend; het park met de 'ribbels' die het grondgeluid met name in Hoofddorp-noord moet reduceren
- Wij hebben een onderzoek uitgevoerd naar de impact van de selectiviteitsafspraken uit het Alders-akkoord op de lokale en regionale economie (met name gericht op de werkgelegenheid)
- Verder uitwerken van de informatieplicht die wij als gemeente hebben richting (nieuwe) inwoners (onder andere het uitrollen van onze interactieve website)
- Onderzoek GGD ten aanzien van de luchtkwaliteit en hinder in de wijk floriande in Hoofddorp: de resultaten worden verwacht in het eerste kwartaal van 2014
- Buitenlandse profilering 'Better Airport Regions'. Dit is een samenwerking met Schiphol, TU München, TU Zurich en TU Delft voor de verbetering van de leefomgeving rondom luchthavens
- Voortgangsrapportage 2012 met daarin een overzicht van alle activiteiten uit 2012
- Nazorg pilot 3b (CROS)

Relevant beleid

- LIB en LVB (2003)
- Alderstafel convenanten (2008)
- Structuurvisie Haarlemmermeer 2030 (2012.0033712)
- Bestemmingsplan Schiphol (2011.0038439)
- Luchtvaartnota
- Actualisatie Economische Kadernota Ontmoetingsplaats voor mensen, goederen en informatie (2009.0013567)
- Uitvoeringsstrategie Plabeka 2010-2040
- Nota Bijdrage van Haarlemmermeer in Plabeka II (2011/13109)
- Ontwikkelingstrategie Ruimtelijk Economische Visie Schipholregio (REVS) (2012.0034204)
- Clusterprogramma logistiek van de cluster logistiek in het kader van de Economic Development Board
- Ruimte voor Duurzaamheid (2010.0055103)
- Kantoren en Bedrijvenstrategie Haarlemmermeer (2012.0020744)

Jaarrekening

Wat heeft het gekost?

Bedragen x € 1.000. Er kunnen afrondingsverschillen optreden.		Originele begroting	Gewijzigde begroting	Rekening	Vershil rekening gewijzigde begroting
Economische zaken		2013	2013	2013	
De gemeente Haarlemmermeer streeft naar een duurzame economische groei op zowel lokaal als regionaal niveau met in acht name van de kwaliteit van de leefomgeving.	Baten	1.484	2.847	3.229	382
	Lasten	6.600	7.340	7.079	261
Resultaat voor bestemming (B-L)	Saldo	-5.116	-4.493	-3.850	643
Uitsplitsing per beleidsdoel					
Beleidsdoel A: Haarlemmermeer is een aantrekkelijke, duurzame en veilige vestigingsplaats voor kleine en (middel)grote ondernemingen.	Baten	1.484	2.847	3.154	307
	Lasten	5.319	6.059	5.782	277
	Saldo	-3.835	-3.212	-2.628	584
Beleidsdoel B: Het versterken van onze strategische positie door samenwerking in de regio, met een focus op de logistiek, kennisintensieve en (inter)nationale dienstensectoren en op de maatschappelijke inpassing van de luchtvaart.	Baten			75	75
	Lasten	1.281	1.281	1.297	-16
	Saldo	-1.281	-1.281	-1.222	59

Toelichting gewijzigde begroting 2013 - rekening 2013

Beleidsdoel A:

Baten:

Wij hebben een subsidie van € 70.000 ontvangen van de provincie Noord Holland voor de facelift en het duurzame zwavelhoudende asfaltproject 'Thiopave' bij de wijk Graan voor Visch. Dit project is inmiddels succesvol afgerond. Daarnaast is vanuit BIZ-projecten een bijdrage ontvangen van € 37.000 voor de uitvoering van het projectplan 'spoorzicht' voor de aanleg van een voetpad langs Spoorlaan.

Met de provincie Noord-Holland heeft een afrekening van € 115.000 plaatsgevonden voor het gebruik van een aantal percelen langs de A4. Daarnaast heeft de pacht en verhuur van gronden € 64.000 meer opgebracht. De structurele effecten worden betrokken bij de voorjaarsrapportage 2014.

Wij hebben € 38.000 extra bijdragen ontvangen voor regionaal hotelbeleid van de gemeente Amsterdam en de Provincie. (Zie lasten)

Lasten:

In het uitvoeringsprogramma 'Herstructurering Werklocaties Haarlemmermeer 2013' staan projecten gepland die gespreid over meerdere jaren plaatsvinden. Voor Boesingheliede is een bijdrage ontvangen van € 385.000 vanuit het rioleringsplan, terwijl de uitvoering voornamelijk na 2013 gaat plaatsvinden. Per saldo wordt voor € 54.000 ook de uitvoering van diverse andere projecten doorgeschoven naar 2014. In het nieuwe uitvoeringsprogramma voor 2014 zal voorafgaande aan de voorjaarsrapportage een herziene projectbegroting van het geheel aan werken worden gepresenteerd.

De waterschapsheffingen en aanslagen gemeentelijke belastingen van 2011 en 2012 die na een bezwaarschriftenronde in 2013 zijn opgelegd hebben geleid tot kostenpost van € 23.000. Daarnaast hebben wij te maken met hogere nutslasten van gemeentelijke eigendommen van € 40.000. Dit is deels een gevolg van afrekeningen uit 2012 en deels het gevolg van de stijging van kosten van gas en

elektra. De aanschaf en implementatie van een nieuw automatiseringssysteem heeft geleid tot dubbele kosten van € 13.000 omdat het bestaande systeem operationeel moest blijven. We zijn geconfronteerd met onvoorziene kosten in verband met de aankoop van gronden van € 30.000.

Er zijn lasten gemaakt met betrekking tot het regionaal hotelbeleid.

Beleidsdoel B:

Baten:

Voor marketing & acquisitie zijn diverse bedragen binnengekomen. Hier tegenover staan de lidmaatschappen, contributies, sponsorbijdragen enzovoorts voor marketing & acquisitie die verantwoord zijn aan de lastenkant.

Bestemmingen en financieel resultaat

Lasten in €

50.178

Portefeuillehouder: Nobel

% totale realisatie

11,0%

Maatschappelijk doel:**Haarlemmermeer is een financieel gezonde gemeente tegen een aanvaardbaar lastenniveau.****Bestemmingen****Baten**

Reserve onderw ijshuisvesting, kapitaallasten: De geraamde onttrekking van € 774.000 is met € 350.000 verlaagd omdat de lasten van het verplaatsen van de noodlokalen van de Groene Zoom in Badhoevedorp naar Nieuw-Vennep lager w aren vanwege een voordeel op de aanbesteding. Verder zal de sloop van een tw eetal units met noodlokalen pas in 2014 plaats vinden.

Calatravabruggen: De reserve (€ 3,4 miljoen) is bedoeld om de onderhoudskosten voor 15 jaar te bekostigen. Dit betekent een jaarlijkse onttrekking van € 225.000. De kosten variëren van jaar tot jaar, afhankelijk van de jaarlijks benodigde w erkzaamheden. Voor 2013 heeft dit geresulteerd in een onttrekking van € 445.000. Per saldo is er dus € 220.000 meer onttrokken. Bij de Voorjaarsrapportage 2014 zal voorgesteld w orden om de onttrekkingen mee te laten lopen met de verw achte jaarlijkse kosten, voortvloeiend uit het benodigd onderhoudsregime.

Reserve Toolenburgerplas: De geplande uitvoering in 2013 van w erken aan ondermeer de oevers en parkeervoorzieningen € 274.000 is als gevolg van prioritering in de planvoorbereiding, vertraagd en verschoven naar 2014.

Reserve BLS: De geplande onttrekking voor het project Zw eilandstraat van € 189.000 zou plaatsvinden bij de start van de bouw . Die start stond gepland voor het najaar van 2013, maar doordat de betreffende corporatie op het allerlaatste moment de financiering niet rond heeft gekregen, kon nog niet gestart w orden met de bouw .

Reserve SMO: Uit de reserve is ten behoeve van de inrichtingskosten van de Structurele Maatschappelijke Opvang € 96.000 minder onttrokken. De inrichtingskosten w aren lager door goedkoper in te kopen. In afw aching van de afwikkeling van de bouw van de Structurele Maatschappelijke Opvang blijft het restant in deze reserve staan. Dit zal in 2014 afgew ikkeld worden zodat de Reserve eind 2014 opgeheven kan w orden.

Behoedzaamheidsreserve: De geraamde onttrekking van € 200.000 in verband met inflatiecorrectie bleek niet nodig.

Reserve stichting Mainport en Groen: De geplande onttrekking van € 390.000 bestaat uit een verplichting die w e hebben overgenomen van Stichting Mainport en Groen (SMG) en w ordt doorgeschoven naar 2014 .

RIH: Er is aan het project Deltaplan Bereikbaarheid alsnog € 1,2 miljoen aan w erkzaamheden verricht . Voor het groenproject Park21 heeft een lagere mutatie van € 762.000 plaatsgevonden

Reserve revitalisering bedrijventerreinen: De w erkzaamheden in het verband met de revitalisering gebiedenterreinen zijn uitgesteld naar 2014. Hierdoor heeft de geplande onttrekking van € 90.000 niet plaatsgevonden.

Reserve Grondzaken: Er is € 0,6 miljoen meer gestort in de voorziening negatieve resultaten plannen, met name voor de projecten Hoofddorp Centrum en Nieuw -V ennep Nieuw e Kom. Het afsluiten van het project Spoorlaan Zuid Zuid heeft een hoger negatief resultaat tot gevolg gehad van € 0,2 miljoen. De grondpositie Badhoevedorp is met een nadeel van € 3,8 miljoen administratief gecorrigeerd. Het project ACT is conform meerdere besluitvorming ten laste van de reserve grondzaken gekomen voor € 1,7 miljoen.

Lasten:

Reserve Monumenten: Voor de opbouw van een monumentenfonds w ordt het niet bestede subsidiebudget monumenten gestort in deze reserve. Het w erkelijke niet uitgekeerde bedrag bleek € 36.000 hoger.

RIH: Wij hebben een tw eetal anterieure overeenkomsten af gesloten met projectontw ikkelaars. Hiervoor hebben zij een bijdrage van € 286.000 betaald. Een positief resultaat van € 238.000 (de Fuikweg) is eveneens in de reserve gestort.

Reserve stichting Mainport en Groen: Er w aren stortingen gepland met betrekking tot inkomsten van diverse projecten die van Stichting Mainport en Groen (SMG) overgedragen w orden aan de gemeente. De liquidatie van SMG w as voorzien voor het einde van 2013, maar is uitgesteld tot voorjaar 2014. De resterende storting van € 886.000 zal dan plaatsvinden.

Reserve integraal project w ater: Enkele w erken uit het Waterplan hebben vertraging opgelopen w at geleid heeft tot een verlaging van uitgaven van € 935.000. De onttrekking uit de reserve zal pas in 2014 plaatsvinden.

Reserve grondzaken: Er is over 2013 € 8,5 miljoen meer w inst gerealiseerd . Dit heeft met name betrekking op het project Beukenhorst Zuid. Eenvrijval uit de verliesvoorziening is € 0,1 miljoen hoger voor het project Boseilanden. Bij de (deel)afsluiting van de projecten Fuikweg, Getsew oud en Hoofddorp Centrum is € 0,6 miljoen meer resultaat geboekt en het initiatief Nijverheidstraat is afgesloten met een klein voordeel.

Financieel resultaat

Het financiële resultaat is toegelicht bij de toelichting op de programmarekening.

Hoeveel geld ging hierin om?**Rekening 2013**

baten	78.689
lasten	46.192
percentage verschil lasten	-24%
t.o.v. begroting	

Rekening 2013

baten	0
lasten	3.986
percentage verschil lasten	-2%
t.o.v. begroting	

Bestemmingen en financieel resultaat

Jaarrekening

Hoeveel geld ging hierin om?

Bedragen x € 1.000. Er kunnen afrondingsverschillen optreden.		Originele begroting	Gewijzigde begroting	Rekening	Verschil rekening gewijzigde begroting
Bestemmingen en financieel resultaat		2013	2013	2013	
Haarlemmermeer is een financieel gezonde gemeente tegen een aanvaardbaar lastenniveau.	Baten	28.760	74.322	78.689	4.367
	Lasten	28.975	41.163	50.178	-9.015
Resultaat voor bestemming (B-L)	Saldo	-215	33.159	28.511	-4.648
Uitsplitsing per beleidsdoel					
Onderdeel F: Bestemmingen.	Baten	28.760	74.322	78.689	4.367
	Lasten	28.854	37.269	46.192	-8.923
	Saldo	-94	37.053	32.497	-4.556
Onderdeel G: Resultaat.	Baten				
	Lasten	121	3.894	3.986	-92
	Saldo	-121	-3.894	-3.986	-92

Paragrafen

Dienstverlening

Inleiding

De ambitie die wij hebben ten aanzien van dienstverlening is in de eerste plaats 'een betrouwbare, dienstbare en daadkrachtige overheid te zijn'. Aanvullend hierop is het onze ambitie om met burgers en ondernemers samen het realiseren van maatschappelijke doelen mogelijk te maken.

Onder dienstverlening verstaan wij daarbij ook de uitwerking van hoe we burgers en bedrijven benaderen en hoe we de gemeentelijke organisatie inrichten om diensten te kunnen verlenen aan burgers en bedrijven.

Dienstverlening gaat over relaties van de gemeente Haarlemmermeer met inwoners, instellingen en bedrijven. Dit bestaat onder andere uit:

- Het contact gericht op het leveren van individuele diensten aan inwoners, bedrijven en instellingen gestuurd via verschillende kanalen (multichanneling), zoals de digitale dienstverlening (website en loket); de telefonische dienstverlening; de baliefunctie en de postafhandeling (op papier en via e-mail). Verder is het contact gericht op persoonlijke service, vraagafhandeling en het relatiebeheer
- Het leveren van producten aan klanten, zoals de producten van burgerzaken, vergunningen ontheffingen; informatieverstrekkingen uit administratie en archief; subsidies op basis van de subsidieverordening; gestelde hulpvraag van de burger waarbij of op het raadhuis of bij de burger thuis aan de keukentafel een brede intake wordt verzorgd die kan leiden tot het aanvragen en vervolgens verstrekken van een voorzieningen en/of uitkering
- De dienstbaarheid aan wijken en doelgroepen, zoals gebiedsgericht werken en overleg met diverse belangengroeperingen. Verder gaat het om acteren en presteren in de directe leefomgeving, met duidelijke informatie en participatie
- Adequaat inspelen op klachten, knelpunten en wensen, die betrekking hebben op onze bejegening, besluiten en regels

Actuele ontwikkelingen:

Sociaal Domein

Vanuit het project 'de kanteling' zijn wij bezig onze professionals verder op te leiden om brede intakes op alle leefdomen te verrichten (zogenaamde 'keukentafelgesprekken'). Zie ook programma Werk en Inkomen.

Omgevingsdienst Noordzeekanaalgebied (OD)

De OD is per 1 januari 2013 van start gegaan. Met ingang van 1 januari 2014 zijn de vergunningverlening en handhavingstaken voor ondernemers ondergebracht in de OD. Dit betekent dat de deskundigheid voor complexe bouw- en milieuaanvragen en handhavingstaken met daaraan verbonden bodemtaken gebundeld wordt. De hoofdvestiging in Zaanstad en de nevenvestiging in Haarlemmermeer zijn gereed en de medewerkers zijn werkzaam op deze locaties. De plaatsing van de medewerkers is afgerond.

In 2013 is veel tijd en energie besteed aan de opbouw van de OD. Dienstverleningsafspraken zijn gemaakt, werk- en samenwerkingsafspraken zijn gemaakt en de basis is gelegd voor een betrouwbare en dienstverlenende OD.

Speerpunten:

In 2013 hebben wij met name aandacht besteed aan de volgende aspecten.

Briefafhandeling

Tijdige en correcte afhandeling van binnenkomende brieven (en e-mails) is een belangrijke factor in de waardering van onze dienstverlening. Het percentage tijdig afgehandelde brieven is sinds 2010 sterk verbeterd van 65% naar circa 90% in 2012. Op 31 december 2013 is het percentage 93%. In 2014 blijven we sturen op de tijdige en correcte afhandeling.

Samenwerking

Samen met het Haarlemmermeers ondernemersplatform (HOP), de Kamer van Koophandel en het MKB streven wij er naar de dienstverlening verder te verbeteren. In 2013 is in samenwerking met deze partners de gemeentelijke website voor deze doelgroep verbeterd. Het virtuele ondernemersplein is samen ontwikkeld. Door de Kamer van Koophandel is, in nauwe samenwerking met VNO/NCW, MKB Nederland, Koninklijke Horeca Nederland en Bouwend Nederland een mysteryquest-onderzoek uitgevoerd. Doelstelling van het onderzoek was een foto van onze dienstverlening te maken. De norm voor een voldoende is een score van een 7 of hoger. De scores lager dan een 5,5 worden als onvoldoende gewaardeerd en scores tussen 5,5 en 7 zijn gemiddeld.

Met betrekking tot mysterycalling (telefonische benadering) en mysterycliënt zijn wij de enige gemeente in de regio die het streefcijfer van een 7 realiseert. Voor de beantwoording van mysterymailing realiseren wij zelfs een 8,7.

Wel zijn er verbeteringsuggesties gedaan die wij in 2014 verder zullen oppakken. Hierbij moet onder andere gedacht worden aan een uniform telefoonscript en het warm doorverbinden van de klant.

In 2013 hebben we gemeentebreed de organisatiekoers 'de bedoeling' geadopteerd. Dat betekent dat we ons afvragen op welke manier vraagstukken kunnen worden opgelost, uitgaande van de leefwereld van inwoners en bedrijven. Binnen deze koers past ook het, in 2012 gestarte, proces 'gastheer, -vrouwschap'. Dit najaar zijn we gestart met de vertaling naar de praktijk. Dit heeft voorlopig geresulteerd in een aantal verbeterprojecten, waarbij de LEAN-methodologie wordt gebruikt. Allen hebben tot doel het verbeteren van onze dienstverlening. Een aantal projecten zit al in de operationele fase zoals verbouwing van de centrale hal, de voorbereidingen voor vernieuwing van de website en verdere automatisering van burgerzakenprocessen volgens LEAN-principes. Verwacht wordt dat gedurende 2014 de meeste projecten worden afgerond.

Ondernemersplein

Starters en (jonge) ondernemers zijn welkom in Haarlemmeer. Hiertoe ontwikkelen we het ondernemersplein (zowel fysiek als digitaal) verder en doen dit samen met voornoemde partners Kamer van Koophandel, MKB en HOP. Vanuit de houding 'Ja, het kan' helpen wij onze klanten nog professioneler. De competentie dienstverlening wordt verder aangescherpt. In 2013 zijn we verder gegaan met het optimaliseren van de processen middels de LEAN-methode. Het ondernemersplein is digitaal ingericht en in 2014 zullen we het fysieke ondernemersplein inrichten. De ontwikkeling van het werkplein laten we samenlopen met de decentralisaties sociaal domein.

Openingstijden

Om onze dienstverlening te verbeteren hebben wij onze openingstijden aangepast op de vraag van de burger. Vanaf 1 maart 2013 is burgerzaken structureel open op de donderdag van 17.00 tot 20.00 uur. Daarnaast kan de burger (ingezetenen en niet-ingezetenen) zeven dagen per week tot 22.00 uur terecht bij de gemeentebalie op Schiphol. Bovendien hebben we ingezet op het thuisbezorgen van reisdocumenten: deze service wordt buitengewoon goed gewaardeerd. De inzet is om deze service verder uit te breiden. In 2014 gaan we het werken op afspraak breder inzetten om naast de klanten van burgerzaken ook andere klantvragen te beantwoorden.

Ontwikkeling digitale dienstverlening

In 2013 hebben we de inzet van social media uitgebreid door middel van (pro)-actieve webcare activiteiten en een actieve gemeentelijke facebook pagina.

Het is mogelijk om digitaal een evenementenmelding in te dienen. Vanwege landelijke problemen met de invoering van het ondernemersdossiers is dit voor drank- en horecavergunningen nog niet gelukt. In 2013 is gestart met het herinrichten van de gemeentelijke website. Het digitale ondernemersplein is zoals eerder beschreven een feit! De informatie is toegespitst op de doelgroep ondernemers en samen met hen ontwikkeld.

Daadkracht gebiedsgericht en vraaggericht werken

De al eerder genoemde organisatiekoers sluit uitstekend aan bij vraaggericht werken. Het gebiedsgericht werken is over de hele linie versterkt door het organiseren van een gebiedsconferentie. Tijdens deze conferentie is uitgebreid gesproken met de ketenpartners in de gebieden en er is gewerkt aan gebiedsgerichte agendering. De resultaten van de gebiedsconferentie zijn ook met de dorps- en wijkraden besproken en door hen aangevuld. Wij gaan de gebiedsgerichte samenwerking versterken, onder meer bij de handhaving, bij de projecten en bij het beheer en onderhoud. Overigens wordt daaraan in 2014 een belangrijk vervolg gegeven, doordat de communicatie meer gebiedsgericht wordt georganiseerd.

Ook in het sociaal domein wordt meer gebiedsgericht gewerkt. Bij het programma van eisen van Meerwaarde zijn bijvoorbeeld de resultaten van de gebiedsconferentie meegenomen. Verder zijn voor het koersdocument 'sociaal domein' bijeenkomsten georganiseerd waarin bewoners zich konden uitspreken over de wenselijke en noodzakelijke ontwikkelingen.

Duurzaamheid, kennis en innovatie

Op 7 april 2011 heeft de gemeenteraad het programma Ruimte voor Duurzaamheid vastgesteld (kenmerk 2010.0055103). In het programma Ruimte voor Duurzaamheid zijn de ambities voor 2020/2030 geformuleerd:

1. Haarlemmermeer is een pionier in verduurzaming van de woon-, werk-, leer en leefomgeving in 2030;
2. Duurzaamheid is één van de economische pijlers in 2030;
3. Haarlemmermeer is een internationaal kenniscentrum van logistiek en duurzaamheid in 2030;
4. 20% van de energie wordt op een duurzame manier opgewekt in 2020;
5. De uitstoot van CO2 wordt met 30% gereduceerd in 2020 ten op zichte van 1990.

Deze ambities zijn vertaald naar doelstellingen voor 2014: wij beogen vanaf 2014 per jaar 142 kton CO₂ reductie en 11% duurzame energieopwekking te realiseren. In 2014 beogen wij op het gebied van innovatie:

- Een operationele innovatieraad als expertgroep met gebruikmaking van landelijke
- Hoger onderwijs in Haarlemmermeer gecombineerd met onze sterke economische clusters
- Inrichting van incubator(s) (broedplaats) voor duurzame initiatieven
- Duurzaamheid is nadrukkelijk geïntegreerd in het Haarlemmermeers onderwijsaanbod op basis van vrijwillige deelname door de scholen in Haarlemmermeer
- Jaarlijkse (icoon)projecten van bedrijven/organisaties die zich onderscheiden in duurzame ontwikkeling.

Hoe 'scoort' Haarlemmermeer ten opzichte van het landelijk gemiddelde en ten opzichte van 2010, 2011 en 2012?

In het Uitvoeringsprogramma 2012-2014 zijn de ruim 60 projecten en initiatieven opgenomen waarmee wij onze doelstellingen willen realiseren, alsook de specifieke resultaten per project en initiatief. Voor het programma Ruimte voor Duurzaamheid is een monitoringsysteem ontwikkeld dat een uitgebreide set indicatoren bevat, waarbij ook wordt gemeten in termen van financieel, maatschappelijk en economisch rendement. De rapportage wordt jaarlijks aan de gemeenteraad gepresenteerd. Om een beeld te geven van de ontwikkelingen ten opzichte van 2010 zijn hieronder de indicatoren samengevat met indexgetallen. Indien het indexgetal minder dan 100 bedraagt is sprake van een positieve ontwikkeling. Deze zijn zo nodig omgerekend.

Indicator Beeld van Haarlemmermeer	2010	Index 2010	2011	Index 2011	2012	Index 2012	2013	Index 2013
1.CO2 uitstoot totaal Haarlemmermeer	1.285	100	1.276	99	1.287	100	1.199	93
Uitstoot van CO2 in kiloton per jaar								
2. CO2 uitstoot, exclusief Schipholregio	934	100	926	99	906	97	844	90
Uitstoot van CO2 in kiloton per jaar exclusief Schiphol en Schiphol gerelateerde bedrijvigheid								
3. Duurzame energieopwekking	238	100	295	124	430	181	462	194
Duurzame opgewekte energie in Terajoules								
4. Laadpalen	13	100	36	277	58	446	193	1.485

Indicator Beeld van Haarlemmermeer	2010	Index 2010	2011	Index 2011	2012	Index 2012	2013	Index 2013
Aantal laadpalen in de Haarlemmermeer								
5. Afval	255	100	253	99	234	92	231	91
Huishoudelijk restafval in kg per inwoner								
6. Energielasten bewoners	€ 1.684	100	€ 1.805	107	€ 1.927	114	€ 1.886	112
Gemiddelde prijs levering energie bewoners per vastgoedobject								
7. Energielasten bedrijven	€ 15.281	100	€ 16.253	106	€ 17.036	112	€ 17.223	1,05
Gemiddelde prijs energie bedrijven per vastgoedobject								
8. Bedrijfsvestigingen	8.416	100	8.919	106	9.015	107	9.008	107
Aantal bedrijfsvestigingen in Haarlemmermeer								
9. Werkzame personen	112.383	100	114.114	102	115.406	103	117.788	105
Aantal werkzame personen in Haarlemmermeer								

In 2010 was de CO2 uitstoot van Haarlemmermeer 1.285 kton. De monitor Ruimte voor Duurzaamheid 2013 laat voor de tweede keer op rij een daling zien, namelijk 88 kton (= 6,8% ten opzichte van 2012), terwijl er meer werkzame personen en meer woningen in Haarlemmermeer gevestigd zijn. Het aandeel duurzame energie in Haarlemmermeer is in de periode tussen 2010 en 2013 gestegen met 94% (224 TerraJoule). Ter illustratie; deze stijging in opgewekte energie is voldoende om ruim 3.500 huishoudens van energie (elektriciteit én warmte) te voorzien. Haarlemmermeer heeft relatief gezien (per inwoner) ongeveer zesmaal zoveel semi-openbare elektrische laadpalen dan landelijk gemiddeld. Het aantal laadpalen in Haarlemmermeer is gestegen van 13 in 2010 naar 36 in 2011 naar 62 in 2012 naar 193 in 2013. Daarnaast zijn er ruim 223 auto's die op aardgas, biogas of groengas rijden, twee maal zoveel per inwoner als het landelijk gemiddelde. Ook zijn er 1.436 hybride en 538 elektrisch aangedreven auto's (348 meer dan in 2012) in Haarlemmermeer. Dit is ruim zeven maal zoveel als landelijk gemiddeld per inwoner. De gegevens over het kalenderjaar 2013 zijn op 11 maart naar de raad gecommuniceerd.

Beleidsdoel: Verduurzaming van de woon-, werk-, leer- en leefomgeving, werken aan duurzame innovatie en de verbinding met economie, kennis en onderwijs, gebruik maken van duurzame energie en het fossiele energieverbruik beperken.

Wat zouden we daarvoor doen?

Activiteiten

1. Uitvoering geven aan het uitvoeringsprogramma Ruimte voor Duurzaamheid
2. Integrale aanpak en inbedding van duurzaamheid in de betreffende programma's.

Uitvoeringsprogramma 2012-2014

In het Uitvoeringsprogramma 2012-2014 zijn de projecten en initiatieven opgenomen waarmee wij onze doelstellingen willen realiseren, alsook de specifieke resultaten per project en initiatief. Gezien de reikwijdte van duurzaamheid raken projecten en initiatieven van het programma andere programma's van de programmabegroting. Zoveel mogelijk zijn programmaonderdelen ook integraal

verwerkt in de betreffende programma's van de begroting. Het gaat dan om de programma's 6,8,10,12 en 'Onderhoud Kapitaalgoederen'.

1. Innovatie

Regie en Samenwerking

** Better Airport Regions*

Onder de noemer van Better Airport Regions (BAR) zijn de TU Delft, UvAmsterdam, ETH Zurich en TU München in samenwerking met de Schiphol Group en de gemeente Haarlemmermeer een onderzoek gestart naar een conceptueel model – inclusief richtlijnen voor de Nederlandse overheden, industrie en academische instituten – voor de integratie van luchthavens en hun stedelijke omgeving op het gebied van duurzaamheid.

** Versnellingskamer*

Op 11 april 2013 zijn met een vertegenwoordiging van onze partners in duurzaamheid de wensen voor een innovatieraad vertaald naar een concrete uitwerking:

- **Verbindingen faciliteren:** inzicht krijgen in de initiatieven die er allemaal spelen en het stimuleren van synergie tussen deze initiatieven. Dan gaat het allereerst om een (digitale) community voor duurzaamheid waar alle spelers die betrokken zijn bij duurzame ontwikkelingen in Haarlemmermeer een plek krijgen.
- **Richten en bevorderen van initiatieven:** het, voor zover mogelijk en nodig, richten en helder positioneren en afstemmen van de individuele initiatieven die er spelen.
- **Duurzaamheidsmarketing:** het helder communiceren van duurzaamheidsdoelstellingen van de gemeente en deze matchen met de initiatieven om de regio te positioneren en uit te dragen met als doel de economische attractiviteit en activiteit van de regio te vergroten. De digitale community is ingericht op de zogenaamde 'Portal Haarlemmermeer'.

Reststromen en Uitwisseling

In regio Amstelland Meerlanden en Greenport Aalsmeer verband worden projecten uitgewerkt voor onder meer biomassa. In het project Biobased Connections van de Amsterdam Economic Board werken Havenbedrijf Amsterdam, Schiphol Group, Schiphol Area Development Company (SADC), Afval Energie Bedrijf, Jagran, Hogeschool van Amsterdam, Universiteit van Amsterdam en de gemeente Haarlemmermeer, Pilot Sloterdijk III Duurzaam van de gemeente Amsterdam, Amstelveen en Aalsmeer samen aan een duurzame biobased economie. Daarnaast zijn er private initiatieven voor een biomassacentrale en vergassingsinstallatie.

Verkenning Hoger Onderwijs

Op 22 januari 2013 is de eerste van drie wereldwijde kenniscentra voor toegepast onderzoek van de Arizona State University (ASU) geopend in Haarlemmermeer: het Global Sustainability Solutions Center (GSSC). Het GSSC zal universiteiten, ondernemingen, maatschappelijke organisaties, gemeenschappen en overheidsorganisaties samenbrengen om vraagstukken op het gebied van duurzaamheid aan te pakken en, uiteindelijk, op te lossen. De eerste vier projecten van het GSSC zijn inmiddels gestart in samenwerking met onder andere Park 20|20 CV, SADC en de gemeente Haarlemmermeer. Projecten met onder andere het Hoogheemraadschap van Rijnland, Biobased Connections, Arcadis, KLM en Green IT worden begin 2014 naar verwachting officieel afgesloten in begin 2014. Zie ook programma 6: Jeugd en onderwijs.

Incubator(s) duurzame initiatieven

In samenwerking met belangrijke partijen in Haarlemmermeer en omgeving werken wij actief aan het binnenhalen en ondersteunen van kansrijke duurzame startende ondernemers in een incubator; hiervoor is op 22 januari 2013 Enginn geopend. Inmiddels zijn de eerste contracten gesloten. Wij werken hierin ook samen met theGROUNDS en Green Metropole. Zie ook programma 12: Economische Zaken.

Duurzaam Bedrijf / Meermaker

Vanaf 2013 is het Duurzaam Bedrijf Haarlemmermeer operationeel. De gemeente zet hiervoor een bedrag van € 3,3 miljoen in, te gebruiken voor co-financiering van rendabele duurzame innovatieve projecten, die zonder de publieke bijdrage niet van de grond zouden zijn gekomen. Dit bedrag is door het bedrijfsleven met factor tien uitgebouwd tot bijna € 33 miljoen. Het gaat voornamelijk om projecten waarmee op grote schaal lokale duurzame energie wordt opgewekt. Bewoners (huurders en eigenaren), bedrijven en instellingen in Haarlemmermeer kunnen hiervan profiteren. Zo wordt geïnvesteerd in lokale groene opwekcapaciteit met een lokaal Haarlemmermeers energie bedrijf. Samen met Ymere worden zonnepanelen geplaatst op minimaal 3.000 huurwoningen. Bewoners en bedrijven kunnen ook terecht bij Solar Green Point die zonne-energie wil aanbieden met een zonnepanelen weide van vierhectare. Met 'Zonnig Haarlemmermeer' kunnen huiseigenaren zonnepanelen 'leasen' op eigen dak. Eenzelfde constructie is er voor MKB-ers met het project ZonderMeer. Maar ook sportverenigingen en (eigenaren van) gebouwen worden ontzorgd als zij willen verduurzamen. Ook zal Meerwind nog twee windturbines plaatsen. Bovendien worden meer innovatieve projecten ondersteund; het project Gelijkspanning, waarbij een kas op basis van gelijkstroom wordt voorzien in plaats van wisselstroom (25% energiewinst door afwezigheid van conversiestappen) en een project waarbij algen worden gekweekt voor de cosmetische industrie. Algen zijn de snelst groeiende vegetatie in de wereld en nemen CO₂-uitstoot op uit de lucht.

2. Gebouwde omgeving

Community Building

Dit is een verzamelbegrip voor interventies op het lokale niveau waarbij wijken en buurten worden gemobiliseerd om een bijdrage te leveren aan duurzaamheid. Onderscheid wordt gemaakt tussen acties voor bewoners (zoals Winst uit je woning) en energiebesparing voor bedrijven, kantoren en voorzieningen. Dit doen wij in samenwerking met onder andere het Natuur en Milieu Centrum Haarlemmermeer (NMCH), MKB Haarlemmermeer-Schiphol en Rabobank Regio Schiphol. Daarnaast spelen wij met onder andere de initiatieven van het Duurzaam bedrijf en het groenste idee van Haarlemmermeer in op de verduurzaming van de gebouwde omgeving.

Onze aanpak voor duurzaam ondernemen voor MKB'ers geeft ook invulling aan de motie van Groen Links 'Duurzaam Ondernemen: Actieve verbinding MKB-beleid met onderwijs' (kenmerk 2012.0024871).

Energiebesparing eigen gebouwen

Daar waar het gaat om onze eigen gebouwen en openbare ruimte is een monitoring- en energiemanagement systeem geïmplementeerd; waardoor zo'n 30% besparingspotentieel is te behalen. Daarnaast wordt geïnvesteerd in energiebesparing in de eigen gebouwen. Zie verder de paragraaf 'onderhoud kapitaalgoederen'. Naast de vermindering van het energieverbruik kan ook CO₂ gereduceerd worden door volledig over te gaan op groene stroom.

LED-verlichting Openbare Ruimte

Op 26 april 2012 is het raadsvoorstel Duurzame Openbare verlichting (kenmerk 2012/0011763) vastgesteld door de gemeenteraad. Het raadsvoorstel behelst een plan van aanpak om de openbare verlichting van Haarlemmermeer vanaf 2012 met LED te realiseren. Conform de meerjarenplanning zal de openbare verlichting binnen een periode van 20 jaar worden vervangen door LED verlichting. Wat betreft de openbare ruimte wordt duurzaamheid (waaronder LED) integraal opgenomen in de opvolger van de LIOR, de Duurzame Leidraad Openbare Ruimte (DIOR). Op basis hiervan is vanaf 2013 investeringsruimte voor duurzaamheidsmaatregelen opgenomen in de uitvoeringsprogramma's. Zie verder de paragraaf 'onderhoud kapitaalgoederen'.

Verduurzaming gemeentelijke processen

Wij willen duurzaamheid op integrale wijze binnen de organisatie borgen; hiervoor zijn diverse projecten gestart: optimalisatie energie efficiëntie 'warmte- en koudeopslag'-installatie (WKO) en datacenters, duurzaam inkopen, pilot 'Bouwtransparant' en het in kaart brengen en coördineren van

subsidiemogelijkheden. Ook de prestatieafspraken die wij met Ymere maken vallen hieronder. Zie ook programma 10: Wonen (prestatieafspraken).

3. Autonome en gebiedsontwikkeling

Innovatieve financieringsconstructies (icoonprojecten)

Inmiddels zijn investeringen mogelijk gemaakt voor de energievisie Badhoevedorp, Pilot Zwavelbeton, duurzame ontwikkeling Sportcomplex Koning Willem Alexander, Dorpshuis Badhoevedorp en het Haarlemmermeer Lyceum.

Maatlat duurzaam bouwen

Vanaf 2013 werken wij bovendien met de Gemeentelijke Prestatie Richtlijn (GPR) 'Gebouw' voor de communicatie, ontwerp, beoordeling en toetsing van bovenwettelijke beleid inzake duurzaam bouwen. Daarbij horen een gemiddelde score van 7,5 met een minimum van 8 voor het onderdeel energie bij woningbouw en een gemiddelde van 8 met een minimum van 8,5 voor het onderdeel energie bij overig vastgoed als streefwaarden.

4) Ruimtelijke infrastructuur

Windparken

Ook in 2014 willen wij de verdere stappen ten behoeve van realisatie van een windpark te Burgerveen Oost en Haarlemmermeer Zuid faciliteren. Realisatie van Haarlemmermeer Zuid is evenwel afhankelijk van het beleid van de provincie Noord-Holland. We doorlopen evenwel een lobbytraject richting provincie, IPO en Rijk gericht op een beleidswijziging van de provincie om windmolens in Haarlemmermeer Zuid toch mogelijk te maken.

Duurzame mobiliteit

Gezien het grote aantal verzoeken om laadinfrastructuur, zal Haarlemmermeer de eerder gestarte pilot openbare elektrische laadpalen voortzetten in samenwerking met partners binnen de metropoolregio Amsterdam en 50 extra laadpalen voor elektriciteit laden faciliteren in de openbare ruimte. Op dit moment zijn er 62 semi-openbare laadpalen in Haarlemmermeer, naar verwachting zijn dit er 100 aan het einde van 2013. In samenwerking met de Stadsregio Amsterdam worden in 2014 van ruim 100 displays met actuele reisinformatie voor gebruikers van het openbaar vervoer geplaatst. Deze worden voorzien van zonnepanelen zodat ze energieneutraal zullen zijn in de exploitatie. Op het gebied van duurzame mobiliteit zet de gemeente verder in op de uitbreiding van het hoogwaardig openbaar vervoernetwerk, ruimte voor deelauto's, mobiliteitsmanagement, ontwikkeling van multimodale knooppunten en de ontwikkeling van schoolzones. Ook stimuleert de gemeente met het fietsbeleid en door goede stalling- en Park & Ride-voorzieningen de overstap van openbaar vervoer naar auto of fiets (en vice versa). Zie ook programma 8: Mobiliteit.

Relevant beleid

- Nota van B&W 'Overeenkomst met stichting windpark Haarlemmermeer-zuid voor gebruik van gemeentegrond in zoekgebied windmolenpark' (kenmerk 2010.0029875)
- Raadsvoorstel 'Ruimte voor Duurzaamheid' (kenmerk 2010.55103)
- Nota van B&W 'Vaststellen subsidiebudget Duurzame Energie en bedragen per maatregel via Duurzame Energielijst' (kenmerk 2011.0019970)
- Specificering en precisering Ruimte voor Duurzaamheid (kenmerk 2011.35422)
- Nota van B&W 'Voortgangsrapportage Ruimte voor Duurzaamheid' (kenmerk 2011.35235)
- Nota van B&W 'Startnotitie verkenning hoger onderwijs' (kenmerk 2011.36023)
- Nota van B&W 'Energiebesparingscampagne Hoofddorp-Oost' (kenmerk 2011.23019)
- Nota van B&W 'Pilot openbare laadpalen voor elektrisch vervoer' (kenmerk 2011.33950)
- Raadsvoorstel 'Contouren Duurzaam Bedrijf' (kenmerk 2011.41171)
- Nota van B&W 'Groenste idee van Haarlemmermeer' (kenmerk 2011.33247)
- Raadsvoorstel 'Herstructurering werklocaties 2011' (kenmerk 2011.16948)
- Nota van B&W 'Realisatie Dynamisch Reis Informatie Systeem (DRIS) op zonne-energie' (kenmerk 2011.48064)
- Raadsvoorstel 'Duurzame openbare verlichting' (kenmerk 2012.11763)
- Monitor Ruimte voor Duurzaamheid 2011 (kenmerk 2012.37581)
- Nota van B&W 'Profiel en gunning opdracht kwartiermaker Duurzaam Bedrijf' (kenmerk 2012.0032612)
- Nota van B&W 'Verkenning Hoger Onderwijs' (kenmerk 2012.0036177)
- Nota van B&W 'Uitgangspunten van het concept 'Incubator Haarlemmermeer' (kenmerk 2012.0036288)
- Uitvoeringsprogramma Ruimte voor Duurzaamheid 2012-2014 (kenmerk 2012.0054014)
- Nota van B&W 'Innovatieraad' (kenmerk 2012.0072274)
- Raadsvoorstel 'Oprichting Duurzaam Bedrijf' (kenmerk 2011.0041171)
- Nota van B&W 'Evaluatieonderzoek Natuur en Milieu Centrum Haarlemmermeer' (kenmerk 2012.0064732)
- Nota van B&W 'Windpark Haarlemmermeer-Zuid' (kenmerk 2012.0068452)
- Dienstreis Arizona State University (Verenigde Staten) (kenmerk 2013.002002)
- Nota van B&W 'Dienstreis Zürich (Zwitserland) (kenmerk 2012.0073883)
- Nota van B&W; Greendeal Grassen & Gewassen Amsterdam Economic Board
- Uitvoeringsprogramma Greenport Aalsmeer
- Middellange Termijn visie greenport Aalsmeer (kenmerk 2013.0004905)
- Nota van B&W; 'Uitvoeringsprogramma Herstructurering Werklocaties Haarlemmermeer 2013' (kenmerk 2013.0016639)
- Nota van B&W 'Invoering Maatlat Duurzaam Bouwen' (kenmerk 2013.0016956)
- Nota van B&W 'Groenste idee van Haarlemmermeer editie 2013' (kenmerk 2013.0023596)
- Natuur en Milieucentrum Haarlemmermeer' (kenmerk 2013/29308)
- Monitor Ruimte voor Duurzaamheid 2012 (kenmerk 2013/26673)
- Beleidsfunctie Hoger Onderwijs (kenmerk 2013/60359)
- Nadere uitwerking besluitvorming Duurzaam Bedrijf (kenmerk 2013.0061932)
- Nota van B&W; 'Overeenkomsten en aanvullende randvoorwaarden voor laadpalen voor elektrisch rijden' (kenmerk 2013.0080843)
- Nota van B&W; 'Subsidies Duurzame energie 2014' (kenmerk 2013.0083670)
- Nota van B&W; 'Leidraad Duurzame Inrichting Openbare Ruimte (DIOR)' (kenmerk 2014.0004100)

Lokale heffingen

In het jaar 2013 waren er de volgende gemeentelijke belastingen en heffingen:

- Onroerendezaakbelasting
- Toeristenbelasting
- Precariobelasting
- Liggeld voor woonschepen
- Hondenbelasting
- Parkeerbelasting
- Afvalstoffenheffing
- Rioolrechten
- Leges
- Graf- en begraafrechten

De eerste zes zijn ongebonden heffingen. Dit houdt in dat de besteding hiervan vrij is; ze zijn opgenomen in de algemene middelen. De overige belastingen en heffingen betreffen een gebonden heffing, waarvan de opbrengsten moeten worden besteed aan de kosten die aan de betreffende heffing zijn gerelateerd.

Ontwikkelingen in lokale heffingen 2013

Het beleid is erop gericht om burgers zoveel mogelijk te ontzien. Bij de behandeling van de meerjarenbegroting 2013-2016 is daarom besloten de lastendruk in 2013 slechts te verhogen met het prijsindexcijfer van 2,25 %. De WOZ-waarden worden jaarlijks vastgesteld. Voor het belastingjaar 2013 is het prijspeil 1 januari 2012 gehanteerd.

Geraamde en werkelijke inkomsten van de diverse heffingen

Onderstaand overzicht toont de opbrengsten van de belastingaanslagen die over het belastingjaar 2013 gerealiseerd zijn of nog worden gerealiseerd.

(bedragen x € 1.000) Soort belasting/retributie	2012 Realisatie	2013 Begroting	2013 Realisatie	Vershil Rekening Begroting
Onroerendezaakbelastingen	55.281	56.866	57.534	668
Afvalstoffenheffing	14.768	15.362	15.731	369
Rioolrechten	8.205	8.177	8.282	105
Toeristenbelasting	7.098	7.620	6.483	-1.137
Liggelden voor woonschepen	28	31	30	-1
Parkeerbelasting	2.242	3.005	2.261	-744
Precariobelasting	6.001	10.008	9.916	-92
Graf- en begraafrechten	1.119	753	733	-20
Hondenbelasting	602	616	632	16
Totaal opbrengsten	95.345	102.438	101.603	-835
Kwijtschelding	-367	-500	-495	5
Totaal resultaat	94.978	101.938	101.109	-829

De opbrengst uit de OZB is € 668.000 hoger. Er is € 380.000 aan de voorziening voor dubieuze debiteuren toegevoegd. Voor de vergelijking met de begroting wordt dit bedrag van het verschil afgetrokken. Per saldo resteert een hogere opbrengst van € 288.000. Bij de niet woningen zijn meer objecten opgeleverd dan verwacht waardoor de WOZ waarden € 70 miljoen hoger zijn. Dit genereert

een hogere opbrengst van € 402.000. Alsnog toegekende verminderingen over het belastingjaar 2012 hebben een nadeel van € 114.000 tot gevolg.

Voor de afvalstoffenheffing is € 369.000 meer gerealiseerd, dit wordt veroorzaakt door een onterechte mutatie in de najaarsrapportage. De afvalstoffenheffing kent over 2013 een realisatie die vrijwel exact gelijk is aan de begroting. Er wordt bij de afvalstoffenheffing als uitgangspunt gehanteerd dat deze kostendekkend moet zijn. De volgende kosten moeten uit de afvalstoffenheffing kunnen worden gedekt:

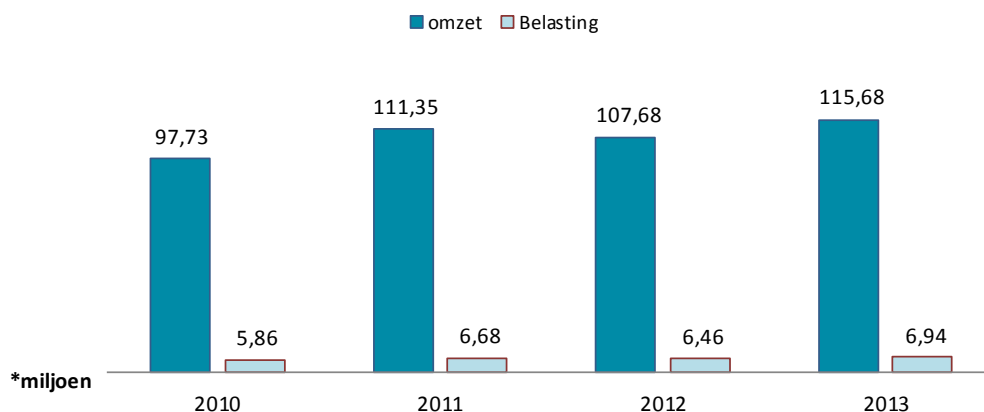
1. de externe kosten voor afvalinzameling en -verwerking
2. de interne uurkosten voor afvalinzameling
3. de kosten van straatreiniging (worden deels toegerekend aan afval)
4. de kapitaallasten

Het resultaat op het product afval, positief of negatief, wordt verrekend met de tarief-egalisatie-afvalstoffenvoorziening. Zie het onderdeel 'mutaties voorzieningen' in de toelichting op de balans.

De opbrengsten bij de heffing rioolrecht voor het verbruik van water(gebruikersheffing) vallen hoger uit. Tevens vallen de verminderingen mee. Op basis van de gerealiseerde opbrengsten en verminderingen is de prognose bij de najaarsrapportage naar boven bijgesteld met € 358.000. Nu blijkt dat deze bijstelling niet voldoende was . Per saldo is er een voordeel van € 105.000.

De omzet van de hotels waarop de toeristenbelasting wordt gebaseerd fluctueert sterk. Voor 2012 waren nog niet alle aanslagen toeristenbelasting definitief gemaakt. Een derde van de aangiftes moest nog door gecontroleerd worden. De ervaring uit voorgaande jaren leerde dat er hieruit vaak nog aanzienlijke meeropbrengsten kwamen, doordat bij de controle werd geconstateerd dat foutief was omgegaan met aftrekposten. Een dergelijk voordeel heeft dit jaar niet heeft plaatsgevonden. Gezien de economische crisis blijft de omzet van belastingplichtigen achter bij de eerdere prognoses en naar nu is gebleken heeft een aantal hotels een ster ingeleverd waardoor de kamerprijzen omlaag zijn gegaan. Nu alle aanslagen voor 2012 definitief zijn gemaakt is een tekort geconstateerd van € 448.000. Voor 2013 zijn alleen nog maar voorlopige aanslagen opgelegd. De uitkomsten van de controle 2012 werken direct door in de opbrengst van 2013. Ook was in de prognose van 2013 rekening gehouden met de opening van een nieuw hotel medio 2013. Dit hotel is pas in januari 2014 geopend. Dit resulteert in € 688.000 lagere opbrengst in het belastingjaar 2013. De op de volgende pagina opgenomen tabel illustreert de grilligheid van de omzetten van de hotels.

Omzet hotels en toeristenbelasting 2010 t/m 2013

De verhoogde opbrengst parkeren van € 900.000 die in de begroting van 2013 was opgenomen is niet gerealiseerd. De inkomsten zouden voor €300.000 moeten worden geëffectueerd uit de (tijdelijke) parkeergarage bij het raadhuis en voor € 600.000 uit verhoging van het tarief op het voormalig Van der Zeeterrein, het invoeren van betaald parkeren in de Verzetsheldenbuurt en de aanleg van het betaald parkeren terrein aan de Binnenweg. De uitbreidingen in de Verzetsheldenwijk en de Binnenweg alsmede de wijziging op het voormalig Van der Zeeterrein zijn pas in het najaar van 2013

ingegaan, waar eerder rekening was gehouden met februari/maart. Daarnaast zijn de Kruisweg en het Dik Tromplein enkele maanden afgesloten geweest. Het totale nadelig resultaat bedraagt € 744.000.

Precario wordt geïnd voor het gebruik van openbare ruimte (standplaatsen, bouwketen, bouwcontainers enzovoorts) en voor kabels en leidingen van bedrijven die in gemeentegrond liggen. Het nadelig resultaat op de precariobelasting in 2013 heeft betrekking op het gebruik van openbare ruimte. Voor het heffen van sommige vormen van precario zijn de kosten van het opleggen en handhaven onvoldoende in verhouding tot de opbrengsten, waarop is besloten om niet over te gaan tot uitvoering. Dit is een structurele situatie, naar verwachting kan bij de behandeling van de voorjaarsrapportage 2014 een definitief besluit hierover worden genomen.

Tarieven 2013

Onderstaande tabel geeft een overzicht van de tarieven voor 2013 in vergelijking met voorgaand jaar

Bedragen x € 1	2013	2012
Onroerende zaakbelasting	%	%
Eigenaar woning	0,09986	0,09537
Eigenaar niet-woning	0,29045	0,26976
Gebruiker niet-woning	0,24513	0,22767
Afvalstoffenheffing		
80 liter	232,20	217,80
120 liter	255,00	239,40
240 liter	322,80	302,40
Ondergronds	271,80	255,00
Extra 120 liter GFT	60,00	56,40
Extra 80 liter rest	232,20	217,80
Extra 120 liter rest	255,00	239,40
Extra 240 liter rest	322,80	302,40
Rioolrechten		
Per aansluiting	119,76	119,76
Per 10 m ³ (bij verbruik > 250 m ³)	4,68	4,68
Liggeld voor woonschepen		
Eerste 15 meter	373,87	365,65
Elke volgende meter	52,45	51,30

Voor leges, graf en begraafrechten en precariobelasting zijn de tarieven zeer divers.

Bezwaarschriften

Burgers kunnen bezwaar maken tegen de WOZ-beschikking en opgelegde aanslagen gemeentelijke belastingen. Het merendeel van de bezwaarschriften heeft betrekking op de vastgestelde WOZ-waarde of de daaraan verbonden OZB-aanslag. Bezwaren kunnen in latere jaren worden ingediend hierdoor kunnen de cijfers van het voorgaande jaar afwijken van eerder genoemde cijfers.

Voor 2013 zagen de cijfers er als volgt uit	2013	2012
Ingekomen waardebezwaren	2080	2.483
Ingekomen parkeerbelastingbezwaren	444	459
Ingekomen (overige) heffingsbezwaren	826	1.095

Voortgang beroepschriften

Na binnenkomst van een beroepschrift volgt direct een onderzoek of een compromis tot de mogelijkheden behoort. In 2013 zijn 36 beroepsprocedures bij de rechtbank gestart, waarvan er ultimo 2013 nog 17 niet waren afgehandeld omdat of de rechtbank nog geen zitting had gehad of omdat met de belanghebbende nog werd onderhandeld over een compromisvoorstel.

Kwijtschelding

In 2013 zijn er 2.286 verzoeken om kwijtschelding binnengekomen die allemaal zijn afgedaan.

Onderstaand een weergave van de resultaten van de verzoeken om kwijtschelding.

In aantalen	2013	2012
Geautomatiseerde kwijtschelding	907	751
Aantal ingekomen verzoeken	1379	1.361
Resultaat afhandeling:		
• afgewezen	465	395
• gedeeltelijk toegekend	24	29
• geheel toegekend	872	787
• buiten behandeling	2	3
• overig / ingetrokken	16	28
Totaal afgedaan	2.286	1.993

Weerstandsvermogen

Inleiding

Het weerstandsvermogen is het vermogen om financiële tegenvallers op te vangen. Het geeft een beeld van de robuustheid van onze financiële situatie. Een gezond weerstandsvermogen stelt ons in staat om financiële tegenvallers op te vangen zonder dat dit ons tot bezuinigen dwingt ten koste van het uitvoeren van bestaande taken.

Op 12 juli 2012 is door de raad de nota 'risicomanagement en weerstandsvermogen 2012' vastgesteld. Hierin is onder meer gedefinieerd hoe de weerstandscapaciteit en het weerstandsvermogen wordt bepaald. In deze paragraaf rapporteren we over het weerstandsvermogen volgens de in de nota vastgelegde richtlijnen.

Weerstandscapaciteit

De weerstandscapaciteit, een indicatie voor de mogelijkheden om toekomstige niet begrote financiële tegenvallers op te vangen, kan worden gezien als een noodzakelijke buffer om de continuïteit van de bedrijfsvoering te waarborgen. Een dergelijke buffer ligt deels in de sfeer van de exploitatie (de begroting van baten en lasten) en deels in de vermogenssfeer (reserves). Hieronder geven we een inschatting van deze capaciteit.

Weerstandscapaciteit in de exploitatiesfeer

Posten in de exploitatiesfeer dragen bij aan de structurele weerstandscapaciteit, omdat zij na aanwending meerdere jaren een positief effect hebben. In de sfeer van de exploitatie zijn de volgende aspecten van belang voor de weerstandscapaciteit:

- a) raming voor onvoorzien en een eventueel positief begrotingssaldo;
- b) onbenutte belastingcapaciteit;
- c) eventuele stelposten waarvoor nog geen verplichting is aangegaan;
- d) te inventariseren mogelijke ombuigingen/heroverwegingen.

Achtereenvolgens lichten wij deze aspecten toe.

a. Raming onvoorzien en eventueel positief begrotingssaldo

Jaarlijks nemen we in de begroting een budget voor onvoorzien lasten op. Dit budget bedraagt voor 2014 en verder € 237.000. In 2013 is dit budget bij de Najaarsrapportage voor € 192.000 aangewend om de uitkomst van een rechtszaak mee te betalen en is het restant vrijgevallen in de algemene middelen.

b. Onbenutte belastingcapaciteit

De onbenutte belastingcapaciteit bestaat uit de extra ruimte die de gemeente heeft om, met inachtneming van de wetgeving, maximale inkomsten te genereren uit de gemeentelijke heffingen. Bij de gemeente Haarlemmermeer zit deze ruimte met name in de onroerende zaakbelasting (OZB), de tarieven voor graf- en begraafrechten en de afvalstoffenheffing.

OZB

Als gevolg van het door de gemeente gehanteerde beleid is de OZB in Haarlemmermeer de afgelopen periode slechts in beperkte mate verhoogd, in de meeste gevallen betrof dit (naast de gebruikelijke correctie voor de gemiddelde waardedaling) alleen de inflatiecorrectie. Zo lag bijvoorbeeld de verhoging voor 2013 van 2,25% onder de macronorm van 3%. Dit alsnog 'inhalen' door een verhoging van 0,75% in 2014 (in plaats van de tarieven constant houden zoals gepland) zou de OZB-opbrengst met circa € 0,4 miljoen. per jaar verhoogd hebben. Hierbij dient de kanttekening gemaakt te worden dat de OZB-tarieven in het lopende jaar niet meer kunnen worden aangepast en in het huidige jaar daarom geen extra opbrengst kan worden gegenereerd.

Graf- en begraafrechten

De begraafstarieven in de gemeente liggen momenteel onder een kostendekkend niveau. In de Voorjaarsrapportage 2011 is besloten om deze in stappen te verhogen naar (nagenoeg) kostendekkendheid in 2016. Bij het eventueel zodanig verhogen van de tarieven in 2014 dat deze direct kostendekkend zijn, is het voordeel met slechts 2 jaar te kortstondig om mee te tellen in de structurele weerstandscapaciteit.

Afvalstoffenheffing

De afvalstoffenheffing wordt in stappen kostendekkend gemaakt in 2015. Deze kostendekkendheid door een tariefverhoging al in 2014 bereiken zou slechts een eenmalig voordeel opleveren en levert dus geen structurele weerstandscapaciteit op.

c. Stelposten waarvoor nog geen verplichting is aangegaan

Bij de Voorjaarsrapportage 2013 is een stelpost (rijksbezuinigingen: regeerakkoord) opgenomen om de effecten van de rijksbezuinigingen mee op te vangen. Deze is inmiddels grotendeels ingezet voor de kortingen op het gemeentefonds bij de meicirculaire en de septembercirculaire. Er resteert alleen in 2014 nog een significant bedrag (circa € 1,6 miljoen.), zodat deze stelpost niet kan meetellen in de structurele weerstandscapaciteit.

d. Te inventariseren mogelijke bezuinigingen/heroverwegingen

De kans is groot dat de gemeenten in de komende jaren met additionele rijksbezuinigingen geconfronteerd worden die het meerjarenbeeld negatief zullen beïnvloeden. Uit voorzichtigheidsoogpunt tellen wij op dit moment dan ook geen additionele mogelijke bezuinigingsopbrengsten mee in de weerstandscapaciteit.

Structurele weerstandscapaciteit:

(bedragen x € 1.000)	
Raming voor onvoorzien	237
Onbenutte belastingcapaciteit	400
Stelposten waarvoor geen verplichting is aangegaan	-
Mogelijke bezuinigingen	-
Totaal	637

Weerstandscapaciteit in de vermogenssfeer

Bij de posten in de vermogenssfeer is sprake van incidentele weerstandscapaciteit. Dit houdt in dat ze eenmalig kunnen worden aangewend en alleen in het jaar van aanwending een positief resultaat opleveren. De weerstandscapaciteit in de vermogenssfeer bestaat uit de algemene reserves en de stille reserves. Beide onderdelen worden hierna toegelicht.

Algemene reserves

Algemene reserves zijn reserves waarvoor geen specifieke bestemming is bepaald en die daarom vrij kunnen worden ingezet voor het afdekken van risico's en dergelijke; dit in tegenstelling tot bestemmingsreserves waaraan wel een specifieke bestemming is gegeven en waar dus niet vrij over kan worden beschikt. De algemene reserves bestaan uit 4 onderdelen, namelijk de Algemene dekkingsreserve, de Algemene reserve Ruimtelijke Investeringen Haarlemmermeer (RIH), de Behoedzaamheidsreserve en de Algemene reserve Grondzaken. De aard van deze reserves lichten we hierna nader toe.

Het verloop van de algemene reserves in 2013 is als volgt:

(bedragen x € 1.000)	Stand per 01-01-2013	Saldo rekening 2012	Vermeer- deringen	Vermin- deringen	Stand per 31-12-2013
Algemene dekkingsreserve	149.756	13.782	1.703	12.553	152.687
Algemene reserve grondzaken	0	0	19.343	14.942	4.401
Algemene reserve RIH	35.210	0	524	4.545	31.189
Algemene behoedzaamheidsreserve	6.071	0	2.974	982	8.063
Totaal	191.036	13.782	24.544	33.022	196.340

Algemene dekkingsreserve

De algemene dekkingsreserve is gevormd door het doteren van diverse uitkeringen en overschotten. De reserve is een buffer voor het opvangen van tegenvallers en het afdekken van risico's. Daarnaast heeft de reserve een inkomensfunctie door het inzetten als eigen financieringsmiddel. De rente die hierdoor wordt bespaard wordt structureel ingezet als dekkingsmiddel voor de begroting. Dit betekent dat inzet van de reserve structurele negatieve consequenties heeft.

Algemene reserve Ruimtelijke Investeringen Haarlemmermeer (RIH)

Met de middelen in deze reserve kan de raad besluiten om bij te dragen aan ruimtelijke projecten voor zover die projecten aanvullende dekking nodig hebben voor de daarvoor te maken kosten. Met de ruimtelijke projecten worden infrastructurele voorzieningen en groenvoorzieningen gerealiseerd. Enkele projecten die gebruik maken van deze reserve zijn Deltaplan Bereikbaarheid en Park21. Een toekomstig project waaraan gedacht wordt is de ontwikkeling Haarlemmermeer West (doorstart van de westflank).

Behoedzaamheidsreserve

In 2013 is er € 3 miljoen in de behoedzaamheidsreserve gestort. In 2014 zal er zowel verdere storting plaatsvinden als onttrekking om de te maken kosten ter voorbereiding op de decentralisaties op te vangen. Wij hebben de volgende redenen om een behoedzaamheidsreserve aan te houden:

- Risico's inzake uitvoering decentralisaties;
- Risico's in het realiseren van de bezuinigingen;
- Aanvullende bezuinigingen van rijkswege;

Algemene reserve Grondzaken

De Algemene reserve Grondzaken is een risicobuffer voor positieve en negatieve resultaten van grondexploitaties. Afhankelijk van de resultaten vindt respectievelijk een dotatie aan (bij positief resultaat) dan wel een onttrekking uit (bij negatief resultaat) de Algemene reserve Grondzaken plaats. Op grond van regels met betrekking tot de minimale en maximale stand van de Algemene reserve Grondzaken kan er aanvulling dan wel afroaming van de reserve plaatsvinden. Een aanvulling wordt onttrokken uit de algemene dekkingsreserve, een afroaming wordt gedoteerd aan de algemene dekkingsreserve. Omdat de Algemene reserve Grondzaken specifiek is bedoeld voor het opvangen van risico's met betrekking tot grondexploitaties en omdat deze risico's worden meegenomen in de totale risicoanalyse wordt de stand van deze reserve ook meegenomen in de bepaling van de weerstandscapaciteit.

Stille reserves

Stille reserves zijn bezittingen van de gemeente die momenteel op de balans lager zijn gewaardeerd dan hun huidige marktwaarde. Dit betekent dat verkoop van deze bezittingen een (eenmalig) financieel voordeel voor de gemeente kan opleveren. Voorwaarde hiervoor is wel dat de verkoop op korte termijn tegen die marktwaarde kan geschieden, en dat de verkoop de bedrijfsvoering van de gemeente niet beperkt. Aangezien wij onze gronden frequent taxeren, en ook voor onze overige activa er geen reden is om aan te nemen dat deze onder hun directe verkoopwaarde zijn gewaardeerd, worden de stille reserves op nul gesteld.

Weerstandscapaciteit geconsolideerd

Een overzicht van de weerstandcapaciteit bij het opmaken van de jaarrekening 2013 levert het volgende beeld op:

(bedragen x € 1.000)	Structureel	Incidenteel
<i>Exploitatie</i>		
Raming voor onvoorzien	237	
Onbenutte belastingcapaciteit	400	
Stelposten waarvoor geen verplichting is aangegaan	-	
Mogelijke bezuinigingen	-	
<i>Vermogen</i>		
Algemene (vrij besteedbare) reserves		196.340
Stille reserves		-
Totaal	637	196.340

Ratio weerstandsvermogen

Om inzicht te krijgen in hoeverre de beschikbare weerstandscapaciteit in staat zal zijn om zich voor doende risico's te kunnen opvangen, wordt de ratio weerstandsvermogen bepaald. Hiervoor hanteren wij een risicosimulatie waarin aan de risico's een bedrag en een kanspercentage wordt gekoppeld. Bij de simulatie wordt een zekerheidsniveau van 90% gehanteerd. Dit betekent dat het totaalbedrag dat uit de simulatie volgt in 90% van de gevallen voldoende zal zijn om alle daadwerkelijk uitgekomen risico's te dekken. Hiermee is vervolgens de ratio van het weerstandsvermogen te berekenen.

$$\text{Ratio weerstandsvermogen} = \frac{\text{Totale weerstandscapaciteit}}{\text{Financiële impact risico's bij 90\% zekerheid}}$$

Voor deze ratio hanteren wij een streefwaarde van minimaal 1 ("Voldoende"). De risico's die zijn meegenomen in de analyse worden verderop in deze paragraaf beschreven.

Structurele risico's en weerstandscapaciteit

Omdat bij het berekenen van de ratio weerstandsvermogen zowel de weerstandscapaciteit als het risicobedrag bij wijze van momentopname als één bedrag wordt uitgedrukt moeten de structurele componenten geconverteerd worden naar een eenmalig bedrag. Hiervoor hanteren wij, conform de werkwijze van het Nederlands Adviesbureau voor Risicomanagement (NAR) een factor van 2,5. Dit wil zeggen dat de structurele posten voor 2,5 maal hun waarde meetellen.

Uitkomst risicoanalyse

Uit de analyse volgt dat de totale financiële impact van alle risico's tezamen bij een zekerheidsniveau van 90% uitkomt op € 75,3 miljoen. Vergeleken met een totale weerstandscapaciteit van € 198,0 miljoen. komen we op een ratio weerstandvermogen van **2,6**. Dit valt onder de classificatie "Uitstekend" en betekent dat er op dit moment geen verdere corrigerende actie vereist is.

Risico's

De actuele inventarisatie van risico's heeft 37 financiële risico's opgeleverd die zijn meegenomen in de analyse van het weerstandsvermogen die wij hiervoor hebben weergegeven. Deze risico's zijn ingedeeld in verschillende kans- en gevolklassen. De indeling van de financiële gevolklassen is gerelateerd aan onze begrotingsomvang. Omdat risico's te maken hebben met onzekerheid zijn de kansklassen lastig in te schatten. Om een klasse te bepalen kan men zich bijvoorbeeld afvragen of het risico zich al eerder heeft voorgedaan of onder welke condities het risico optreedt.

De financiële risicokaart die hieronder is opgenomen geeft inzicht in de spreiding van de risico's naar kans en gevolg. De getallen in de cellen geven aan hoeveel risico's er zijn met een aan de cellen gerelateerd(e) kans en gevolg.

Risicokaart financiële risico's

Gevolg(klasse)

$x > € 2.000.000$ (5)	4	2	5	1	
$€ 1.000.000 < x < € 2.000.000$ (4)		1	3	1	
$€ 400.000 < x < € 1.000.000$ (3)		1	1	2	
$€ 100.000 < x < € 400.000$ (2)		1	4		
$x < € 100.000$ (1)		1			
Financiële gevolgen p.m. (0)	1	2	5		2
	10% (1)	30% (2)	50% (3)	70% (4)	90%(5)
	Kans(klasse)				

Elke cel op de risicokaart heeft een risicoscore. Die score bestaat uit de som van de kans- en gevolklasse (de cel rechtsboven heeft bijvoorbeeld een risicoscore van $5+5=10$). Volgens het beleidskader dat is uiteengezet in de nota 'risicomanagement en weerstandsvermogen 2012' rapporteren wij alleen risico's aan de raad die een financiële omvang hebben van minstens € 0,4 miljoen (vanaf gevolklasse 3) of een totale risicoscore hebben van minimaal zeven. Alleen deze risico's worden hieronder toegelicht. Van een aantal risico's dat als gevolg van het hanteren van de ondergrens niet in deze jaarstukken wordt toegelicht, hebben wij melding gemaakt in eerdere bestuurlijke besluitvorming over afzonderlijke onderwerpen. Waar mogelijk hebben wij voor die risico's beheersmaatregelen getroffen. Voorbeelden zijn de risico's betreffende de dossiers Meerwaarde en het dorps huis Badhoevedorp. Wij zullen deze dossiers voor wat betreft het risicoprofiel blijven volgen en u daarover indien nodig separaat informeren.

Met ingang van deze jaarstukken informeren wij u ook per risico over de kans dat de risicogebeurtenis zich voordoet en het mogelijke financiële gevolg daarvan. Wij doen dat door per risico aan te geven in welke kans- en gevolklasse het risico valt. Hierdoor heeft u per risico inzicht in de plek van het risico op de risicokaart. Daarnaast geven wij ook aan of een risico structurele (S) of incidentele (I) gevolgen heeft. Indien een risico structureel is, laten wij het meerjarige financiële gevolg zien. De informatie hierover vindt u in de koptekst van de risico's (K(ans); G(evolg); S of I).

Over zaken die onder de rechter zijn doen wij in deze paragraaf geen uitspraak over een mogelijke uitkomst tot de rechter heeft gesproken.

Naast financiële gevolgen heeft een aantal risico's ook andersoortige gevolgen zoals imagoschade of kwaliteitsverlies van de dienstverlening. Waar dit het geval is, blijkt dat uit de toelichtende teksten bij de risico's die hierna zijn opgenomen.

Risico's boven de rapportagegrens

Onroerendezaakbelasting niet-woningen (K3; G5; S)

Op dit moment worden wij geconfronteerd met vertragingen in grondexploitaties. Daarnaast is er nog steeds sprake van leegstand op met name de kantorenmarkt, waardoor het gebruikersdeel van de OZB niet-woningen niet opgelegd kan worden. Met dit effect is weliswaar rekening gehouden in de begroting, maar mogelijk is de leegstand meer dan verwacht.

Precariobelasting K(is onder de rechter); G5; I)

Bij de opgelegde aanslagen precariobelasting over 2012 is voor € 4 miljoen bezwaar aangetekend. Inmiddels is het bezwaarschrift afgedaan en zijn de bezwaren afgewezen. Er is echter nog wel beroep mogelijk. Ook dit jaar is een aanslag voor het belastingjaar 2011 opgelegd voor een bedrag van € 3,9 miljoen waartegen bezwaar en beroep mogelijk is. Tegen het kohier 2013 (€ 3,9 miljoen) kan ook bezwaar en beroep worden aangetekend.

Bouwleges (K3; G3; S)

Voor 2014 is het een reëel risico dat het aantal bouwaanvragen (en de betrokken bouwsommen) achterblijft bij de begroting. Ook is het risico reëel dat er geen, of minder, grote aanvragen worden ingediend. De totale omvang van de legesinkomsten is voor een zeer belangrijk deel afhankelijk van een relatief klein aantal aanvragen met een grote bouwsom. Dit maakt de kans dat de geraamde inkomsten niet worden gerealiseerd groot. Sturing op het aantal aanvragen en/of de betrokken bouwsom is niet mogelijk. De legesinkomsten worden wel scherp bewaakt zodat adequaat kan worden gerapporteerd.

Toeristenbelasting (K3; G4; S)

Wij heffen toeristenbelasting op basis van een percentage van 6% van de omzet van de hotels. De hotels hebben aangegeven dat zij de effecten van de economische crisis zien in de omzet en vooralsnog niet uitgaan van een stijging. Hiernaast is het de vraag of de verwachte areaalontwikkeling en de daaraan gekoppelde geraamde opbrengst toeristenbelasting volgens planning wordt gerealiseerd. Voor het jaar 2014 verwachten we dat de inkomsten achterblijven omdat de areaaluitbreiding niet gerealiseerd wordt. Bij de voorjaarsrapportage 2014 zullen wij dit corrigeren.

Openeinderegelingen inkomensvoorzieningen (K1; G5; S)

Wij zijn vanuit diverse soorten wet- en regelgeving verplicht om hulp of assistentie te verlenen. De middelen die de gemeente Haarlemmermeer daarvoor beschikbaar heeft, kunnen slechts beperkt worden vergroot als de werkelijke vraag de verwachting overstijgt (zogenaamde openeinderegelingen). Dit is bijvoorbeeld het geval bij het minimabeleid, de gemeentelijke schuldhelpverlening en de bijstandsuitkeringen. Wij trachten zo zorgvuldig mogelijk de budgetten hiervoor in te schatten, maar overschrijdingen zijn door fluctuaties in hulpvragen en gevraagde voorzieningen niet uit te sluiten.

(Complexe) Wmo-voorzieningen (K2; G4; S)

De Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo) kent een 'compensatieplicht' waardoor wij verplicht zijn om beperkingen in de zelfredzaamheid van de burger weg te nemen en deelname aan het normale maatschappelijk verkeer mogelijk te maken. Dit betekent dat wij alle noodzakelijke hulp en/of ondersteuning moeten vergoeden, waardoor deze kan worden aangemerkt als een openeinde

regeling. De toenemende vergrijzing en het toenemende beroep op meer complexe voorzieningen brengen het risico met zich mee dat de beschikbare middelen niet toereikend zijn. Vanaf 1 juli 2013 zijn de Wmo-beleidsregels wel aangescherpt, waardoor het beroep op deze hulp en ondersteuning wordt beperkt. Daarnaast is de ontwikkeling van de verdere decentralisatie van de AWBZ van invloed op de omvang en impact van dit risico.

Sociaal Domein - wetgeving en vereiste kwaliteit (K4; G4; I)

Er is nog steeds onduidelijkheid over fasering, beleidsvrijheid, inhoud en middelen voor de uitvoering van de wetgeving in het Sociaal Domein. Dit levert een risico op voor het tijdig voldoen aan de wetgeving en het leveren van de vereiste kwaliteit.

Sociaal Domein – beleidsvrijheid (K3; G5; S)

Uitgangspunt bij de transities is maximale beleidsvrijheid voor de gemeenten. Dat biedt ons de ruimte om te ontschotten en een betere inrichting van de maatschappelijke ondersteuning te realiseren. Er is een risico dat de uiteindelijke wetsvoorstellen gepaard gaan met voorwaarden die onze beleidsvrijheid inperken. Het gevolg kan zijn dat wordt opgelegd met wie we moeten samenwerken (gedwongen winkelnering), dat budget alsnog worden geormerkt (schotten tussen budgetten) en dat in de wetten eisen worden gesteld aan kwaliteit of rechtmatigheid per regeling. Deze inperkingen kunnen leiden tot sub-optimalisatie van de uit te voeren processen en een negatief effect op de opgelegde financiële taakstelling door het Rijk. Bijvoorbeeld, het schrappen eind 2013 van de persoonlijke verzorging uit de overheveling van de AWBZ naar de Wmo maakt het zoeken naar slimme combinaties lastiger.

Sociaal Domein – stapelingseffecten (K2; G3; S)

De grootste effecten van de bezuinigingen in het sociaal domein worden verwacht bij huishoudens met één of meerdere bijstandsuitkeringen of die te maken hebben met meervoudige problematiek. Naast directe effecten op het inkomen door een lagere uitkering en toeslagen, zijn er ook effecten aan de uitgavenkant voor deze gezinnen. Voor ons betekenen de stapelingseffecten een risico omdat die kunnen leiden tot een toename van de zorgvraag.

Sociaal Domein - beschikbare middelen (K3; G5; S)

De financiële omvang van de nieuwe taken is groot en de bezuinigingen zijn fors. Ons uitgangspunt is, dat de beschikbare middelen de basis vormen voor de bestedingen. Bestaand budget moet in dat kader worden heroverwogen. Er bestaat een kans dat een goed, lokaal en samenhangend stelsel van maatschappelijke ondersteuning op het door ons gewenste niveau niet mogelijk is met de hiervoor beschikbare rijksmiddelen. Daarbij komt dat het reeds bestaande risico op overschrijding bij openeinderegelingen reëel is. Het financieel risico ligt bij de gemeenten. Ook kan het zijn dat financiële aspecten geleidelijk of pas na enige tijd zichtbaar worden. Daarnaast is de inschatting dat bij (uitvoerende) partijen in het sociaal domein een cultuuromslag of een kwalitatieve inhaalslag nodig is met frictiekosten tot gevolg. Het Rijk compenseert zeer beperkt éénmalig transitiekosten en de structurele uitvoeringskosten (bijvoorbeeld indicatiestelling zoals die op dit moment door het centraal indicatieorgaan zorg (CIZ) wordt uitgevoerd).

Sociaal domein – veiligheid en regel drift (K2; G: € n.v.t., Imagoschade 5, Kwaliteitsverlies 3; S)^[1]

Volgens de Onderzoekraad voor veiligheid staat de professionaliteit in de jeugdhulp nog in de kinderschoenen. Dat is niet op 1 januari 2015 volledig anders. Dat betekent dat wij dit risico 'mee erven' met de transitie. Dat geldt ook voor bestaande wachtlijsten. Door een aantal incidenten zijn de afgelopen jaren steeds meer protocollen ontwikkeld, die soms de functie hebben gekregen om professionals bewijskracht te verschaffen voor zorgvuldig professioneel handelen. Het is de uitdaging om zorgvuldig handelen met scherp oog voor veiligheidsaspecten niet te laten verworden tot een 'papieren veiligheid' en niet in een reflex van verdere regel drift te schieten als het onverhoopt een keer

---

^[1] Dit is geen financieel risico en is daarom niet op de risicokaart opgenomen

misgaat. Het besef, dat we incidenten niet kunnen uitsluiten, is juist in het sociaal domein van groot belang.

Sociaal domein – juridische procedures (K4; G3; S)

Zoals het er nu naar uitziet maakt in de nieuwe wetgeving het verzekerde recht plaats voor maatwerk. Dit kan tot gevolg hebben dat wij de komende jaren geconfronteerd worden met juridische procedures over de wel of niet verkregen ondersteuning.

Complex omlegging A9 Badhoevedorp (K3; G5; I)

Op 31 oktober 2005 hebben Rijkswaterstaat (RWS), provincie Noord-Holland, stadsregio Amsterdam, de gemeente Amsterdam en Schiphol de bestuursovereenkomst van de omlegging A9 getekend. Met de uitvoering van deze overeenkomst wordt de A9 door RWS omgelegd ten zuiden van Badhoevedorp en wordt het vrijkomende tracé door de gemeente heringericht. De kosten van de omlegging bedragen € 300 miljoen. Wij dragen € 107,4 miljoen bij en hebben reeds een bedrag van € 16,5 miljoen betaald. De overige bijdragen worden onder meer gefinancierd met bijdragen uit de gebiedsontwikkelingen Badhoevedorp-centrum en Badhoevedorp-zuid. Aangezien de dekking gevormd wordt door gebiedsontwikkelingen bestaat het risico dat deze niet volledig verzekerd is. De ontwikkelingen voorzien in samenwerkingsafspraken over de opbrengstpotentie in het gebied. Het moment waarop de ontwikkelingen afgerond worden, is afhankelijk van de markt. Dit is een risico in de dekking van de afdracht.

Vorbereidende grondexploitaties (K1; G5; I)

Het risico bij een aantal projecten onder andere Leidsemeerstraat, Wilgenlaan/Essenlaan en Hart van Zwanenburg bestaat uit de mogelijkheid dat het bedrag waarvoor wel krediet is verleend, uiteindelijk niet geheel gedekt wordt door bijdragen van anderen of grondopbrengsten.

Actieve grondexploitatieprojecten (K2; G5; I)

Door middel van grondexploitatieprojecten ontwikkelen wij grond die in ons bezit is. Daaraan zijn financiële risico's verbonden: het risico dat de prijzen niet of minder stijgen dan waarmee gerekend is, het risico dat het beoogde programma niet of niet geheel kan worden uitgevoerd en het risico dat de grondverkoop niet volgens het geplande tempo verlopen. Om deze risico's te verlagen voeren wij de nodige beheersmaatregelen uit. Op dit moment zijn alle grondexploitaties herzien en is zowel de strategie als het uitgiftetempo aangepast aan de huidige economische omstandigheden. Ook zijn op de standlijn van 1 januari 2014 alle grondexploitaties en bijbehorende risicobeoordelingen geactualiseerd en is gerekend met lagere opbrengstenstijgingen voor de komende periode. Het risicobedrag is het ongewogen risicobedrag van de negatieve grondexploitaties per 1 januari 2014.

Projecten met ontwikkelaar (K3; G4; I)

Dit zijn projecten waarvoor een overeenkomst met een ontwikkelaar is gesloten (onder andere project Zweilandstraat Buitenkaag etc.). De risico's betreffen met name VTA- en investeringskosten die de gemeente maakt en die vervolgens niet kunnen worden verhaald op de ontwikkelaar.

Risico's strategische gronden (K2; G5; I)

Wij hebben gekozen voor een actief ontwikkelbeleid. Onderdeel van dit beleid is de verwerving van zogenaamde strategische gronden. Deze zijn ingedeeld naar vijf klassen (warm, lauw, koud, ruil en opstal) die verbonden zijn met een perspectief tot exploitatie binnen 10 jaar, tussen 10 tot 20 jaar en na 20 jaar. Risico's doen zich voor als gronden geheel niet tot exploitatie komen, later tot exploitatie komen dan het oorspronkelijke perspectief of tegen lagere waarden verkocht worden dan de boekwaarde.

Grootschalige investeringsprojecten (K3; G4; I)

Dit zijn de projecten die zijn opgenomen in het Investeringsplan. Het risico bestaat uit mogelijke kredietoverschrijdingen bij de realisatie als gevolg van nieuwe (bouw)eisen, vertraging, faillissement van de bouwer of wegvallen van subsidies.

Ingebracht kapitaal SADC (K1; G5; I)

Schiphol area development company (SADC) is het gemeenschappelijke ontwikkelingsbedrijf voor integrale gebiedsontwikkeling in de schipholregio. Om deze gebiedsontwikkeling mogelijk te maken heeft iedere aandeelhouder € 20 miljoen aanvullend kapitaal beschikbaar gesteld. Ultimo 2012 is het groepsvermogen van SADC € 110,7 miljoen. SADC heeft deze aanvullende kapitaalstortingen aangewend voor de financiering van gemeenschappelijke exploitatie maatschappijen (GEM's), waaronder voor ons de GEM A4 Zone West en de GEM President. De diverse GEM's lopen risico's door kostenstijgingen, opbrengstonzekerheden, feitelijke fasering, marktonzekerheid maar ook bij de aanleg van infrastructuur, openbare voorzieningen en openbaar groen. Deze risico's kunnen de geprognosticeerde grondexploitatie resultaten voor de GEM's doen verminderen. In de paragraaf verbonden partijen rapporteren wij over de geactualiseerde resultaatprognoses.

Strategische gronden GEM A4 Zone West (K1; G5; I)

Er moeten nog gronden in de gemeenschappelijke exploitatie maatschappijen (GEM's) worden ingebracht. Een risico is dat deze gronden niet ingebracht kunnen worden, indien de GEM's niet succesvol zijn. De gemeente heeft gezamenlijk met andere partijen grond verworven voor de GEM A4 Zone West en voor eigen rekening grond verworven voor de GEM President. Ons deel in de gezamenlijke grondverwerving GEM A4 Zone West bedraagt circa € 4 miljoen. Over het resterende deel van de verworven gronden in de GEM A4 Zone West, circa € 47 miljoen, loopt de gemeente tezamen met de twee andere partijen een gelijk risico.

Functioneel leeftijdsontslag (FLO) Veiligheidsregio Kennemerland (K4; G3; I)

Ten tijde van de regionalisering van de brandweer is vastgelegd dat de kosten voor het FLO ten laste komen van de gemeente van herkomst. De totale toekomstige kosten zijn door afspraken rond individuele keuzes door brandweerpersoneel, de hoogte van de frictiekosten, het ontstaan van een WAO-gat en het opstellen van beleid over de 2e loopbaan, lastig in te schatten.

Asbest in schoolgebouwen (K4; G5; I)

Op verzoek van het Rijk is in 2012 bij 61 schoolgebouwen met een bouwjaar voor 1994 onderzoek naar asbest gedaan. In zeventien gevallen is sanering van (een deel van) het gebouw nodig. Daarnaast is in 31 gebouwen asbest aangetroffen dat geen direct gevaar oplevert voor de gezondheid. Voor deze gebouwen maken de eigenaren een asbestbeheerplan. Eventuele sanering wordt betrokken bij toekomstige plannen voor aanpassing, onderhoud en/of sloop. De kosten van de sanering komen ook in die gevallen voor onze rekening.

Vervallen risico's

Vorbereidende grondexploitatie - Park 21

Dit risico wordt afgedekt door ontvangst van PASO-middelen.

Vorbereidende grondexploitatie - Badhoevedorp-zuid

Dit risico is samengevoegd met het risico 'Complex omlegging A9 Badhoevedorp' (zie hiervoor).

Podium Duycker

Bij Duycker en De Meerse heeft een fusie plaatsgevonden van de podiummerken. De ontwikkeling van het synergiemodel is daarmee geborgd.

AWBZ-pakketmaatregel

Voor de inwoners die hinder ondervinden van de AWBZ-pakketmaatregel hebben we langlopende maatregelen getroffen. De beschikbare middelen daarvoor waren tot 2014 aanwezig. Om de continuïteit van deze maatregelen te waarborgen is bij de evaluatie en aanbevelingen van de AWBZ-pakketmaatregel (2013.0073462) besloten de benodigde middelen voor de jaren vanaf 2014 te betrekken bij de Voorjaarsrapportage 2014. Daardoor vervalt het financiële risico en zijn de ondersteunende maatregelen voor inwoners met een lichte ondersteuningsvraag geborgd.

Friciekosten Omgevingsdienst Noordzeekanaalgebied (OD)

De verwachte frictiekosten als gevolg van het niet synchroon lopen van de overdracht van taken naar de OD en het omlaag brengen van de bezetting in onze organisatie doet zich feitelijk voor. Met deze frictiekosten is rekening gehouden in het financieel meerjarenbeeld.

Claim kosten Westflank

Wij hebben de vordering op het Rijk voor de door ons gemaakte plankosten aan het Westflank-project als verlies genomen.

Vorstschade

De overschrijding van budget als gevolg van vorstschade wordt niet als risico gezien maar is onderdeel van het jaarrekeningresultaat.

Onroerendezaakbelasting tehuizen

De Hoge Raad heeft op 15 november 2013 een uitspraak gedaan, dat verzorgingstehuizen volledig in het woningtarief OZB gaan vallen. Dit geldt voor verpleegtehuizen, gezinsvervangende tehuizen en gehandicaptenverblijven. De totale waarde van deze categorieën binnen onze gemeente bedraagt € 86 miljoen. Het wegvallen van het gebruikerstarief en een lager woningtarief heeft geresulteerd in een verlaging van OZB-opbrengsten van € 380.000 per jaar. Het effect van deze uitspraak wordt verwerkt in de voorjaarsrapportage 2014.

Waardevermindering van een niet-woning leidt tot lagere OZB-opbrengsten

Bij de waardevaststelling voor een niet-woning-dossier liep een discussie over het al dan niet toepassen van een milieukorting. De betreffende partij stelt dat ze een fout hebben ontdekt in hun eerdere opgave aan ons die ze willen herstellen. De toekenning heeft geleid tot een waardevermindering van € 50 miljoen. Het hiermee gemoeide bedrag aan OZB is € 273.000 per jaar. Het financiële effect wordt verwerkt in de voorjaarsrapportage 2014.

Onderhoud kapitaalgoederen

Een substantieel deel van de begroting heeft betrekking op onderhoud van kapitaalgoederen zoals gebouwen, wegen, openbaar groen, riolering en openbare verlichting. De onderhoudslasten zijn verspreid over diverse programma's en gebaseerd op de door u gemaakte keuze(s) van het onderhouds- en kwaliteitsniveau. Deze paragraaf gaat in op de staat van onderhoud en de onderhoudslasten van de kapitaalgoederen. De volgende kapitaalgoederen komen aan de orde:

- Vastgoed
- Sportterreinen
- Openbare speel-, sport- en ontmoetingsvoorzieningen
- Wegen
- Riolering
- Openbaar groen
- Openbare verlichting
- Watergangen
- Begraafplaatsen

Vastgoed

Wij onderhouden onderwijsgebouwen, culturele accommodaties, sportaccommodaties, jeugd- en kinderopvangaccommodaties, bibliotheken en wijk- en dorpsgebouwen. Het gaat om permanente- en tijdelijke gebouwen, voorzieningen in gronden; alle in eigendom. Het onderhoudsbeleid is conditiegestuurd en voor alle gebouwen vastgesteld op eenzelfde niveau, met uitzondering van de gebouwen waaraan esthetisch hogere eisen worden gesteld. Voorbeelden hiervan zijn de gemeentelijke monumenten en het Cultuurgebouw. Voor de meeste objecten is er een meerjarenonderhoudsplan. Ons vastgoed bestaat uit:

Raadhuis

Aan de onderhoudscontracten van gebouwgebonden installaties is € 0,4 miljoen besteed. In 2013 is voor de technische installaties overgestapt van planmatig onderhoud naar prestatiegericht onderhoud. De nieuwe contractpartij had begin dit jaar veel moeite om het aantal klachten en storingen beperkt te houden. Wij huren nu een "handyman" in van deze contractpartij om de problemen snel op te lossen. Het planmatig onderhoud was ook in 2013 afgestemd op mogelijke amovering van het raadhuis rond 2020. Bij vervanging van installatieonderdelen wordt hiernaar gekeken waarbij het comfort voor de gebruikers niet aangetast mag worden. Zo is een luchtbehandelingskast gerenoveerd in plaats van vervangen. Enkele geveldelen kregen nieuwe voegen en houtwerk is geschilderd. Er is voor de duurzaamheid weer een groot aantal LED-armaturen geïnstalleerd. Tevens zijn er zestig zonnepanelen bijgeplaatst. De onrendabele windmolen is verwijderd.

Objecten voor welzijn, onderwijs en cultuur

Vanaf 2013 zijn alle sociaal-culturele accommodaties ons eigendom. Wij geven de accommodaties in beheer uit aan stichting Maatvast. Aan het onderhoud is € 0,35 miljoen uitgegeven. Voor het nieuwe dorpshuis in Badhoevedorp is medio 2013 een architect voor de uitwerking van het ontwerp geselecteerd. De bouw start in 2015. In Zwanenburg is de architectenselectie voor het ontwerp van het multifunctionele gebouw met daarin onder andere een sporthal, dorpshuis en bibliotheek gestart. Wij hebben ook onderwijsgebouwen in eigendom. Dit zijn vooral gebouwen van tijdelijke aard. Aan dit onderhoud is € 0,61 miljoen besteed. Daarnaast dienen schoolbesturen via de verordening Voorzieningen huisvesting onderwijs 2012 aanvragen in voor het (groot) onderhoud aan hun scholen. Die bedragen staan in het Huisvestingsprogramma.

De gebouwen met een culturele toepassing zijn het Cultuurgebouw, het Oude Raadhuis, Pier-K (Nieuw-Vennep) en de bibliotheken. Wij verhuren vijf gebouwen aan de bibliotheken Haarlemmermeer, waarbij vier vanuit eigendom. Aan het preventief, correctief en planmatig onderhoud is € 1,26 miljoen besteed. Na Europese aanbesteding zijn wij per 1 januari 2013 overgegaan naar prestatiegericht onderhoud voor de technische gebouwgebonden installaties. In

2013 zijn de gebouwen ingemeten via NEN2580 (meetmethode om bruto vloeroppervlak in te meten), zijn de bouwkundige onderlegger en meerjarenbegroting geactualiseerd en was er een conditiemeting.

Naast onderhoud is er ook een sneeuwvalvoorziening aangebracht op het Cultuurgebouw.

Brandweerkazernes

Wij bezitten zes brandweerkazernes. Aan het onderhoud is € 0,11 miljoen uitgegeven. De kazerne van de vrijwilligerspost Nieuw-Vennep is nog niet verkocht in verband met mogelijke gebiedsontwikkeling. De beroepspost Nieuw-Vennep is in december verhuisd naar de Luzernestraat. De huur van de voormalige kazerne aan de Noorderdreef is per februari 2014 opgezegd. Op 31 december 2013 zijn de kazerne van Nieuw-Vennep en de nieuwbouw kazerne Halfweg/Zwanenburg overgedragen aan de veiligheidsregio in verband met wijziging van de BTW-regelgeving. De andere kazernes blijven in bezit van de gemeente. De kazerne in Zwanenburg komt begin 2014 leeg te staan als de nieuwbouw kazerne Halfweg/Zwanenburg in gebruik wordt genomen.

Aula's, brugwachtershuisjes en beeldende kunst en monumenten

In de openbare buitenruimte bevinden zich circa 130 beeldende kunstobjecten, 8 brugwachtershuisjes en op de begraafplaatsen Meerterpen en De Wilgenhof staan 2 aula's. Aan het onderhoud van de aula's was € 0,01 miljoen, voor de brugwachtershuisjes € 0,01 miljoen en voor beeldende kunst € 1,0 miljoen besteed. De huidige staat voldoet aan de kwaliteitsnorm en het meeste onderhoud is uitgevoerd conform de planning. In 2013 is onderzocht wat er nodig is om de aula van de Meerterpen te optimaliseren.

Wij hebben ook een aantal gemeentelijke- of rijksmonumenten. Het gaat om (voormalige) boerderijen, woonhuizen, de molen te Hoofddorp met de molenaarswoning, het Oude Raadhuis en (onderdelen van) begraafplaatsen. De Geniedijk met de forten Aalsmeer en Hoofddorp, als deel van de Stelling van Amsterdam, is een provinciaal én Unescomonument. Het onderhoud is uitgevoerd conform de planning en heeft € 0,08 miljoen gekost.

Woningbezit en overige gebouwen niet bestemd voor de openbare dienst

Bij de verzelfstandiging van het gemeentelijk woningbedrijf, circa 1989, is een aantal woningen om strategische of andere bijzondere redenen ons eigendom gebleven. Wij verhuren ze aan Ymere. Als een woning leegkomt besluiten wij per geval tot sloop, verkoop of opnieuw verhuren. Aan het onderhoud is € 0,2 miljoen besteed.

Vastgoed dat nog niet in exploitatie is genomen, boerderijen, opstallen en onderhoud op (erf)pachtgronden etc.

Aan het onderhoud van vastgoed, dat nog niet in exploitatie is genomen, is € 0,01 miljoen uitgegeven.

Gebouwen in gemeentelijke recreatiegebieden

In het Haarlemmermeerse bos en aan de Toolenburgerplas staan zeven permanente openbare toiletgebouwen, de grote schuur van de boerderij Mentzhoeve (verhuurd aan museumstichting), het Haarlemmermeer paviljoen (verhuurd aan een horecaexploitant) en de boswachterswoning (verhuurd). Aan het onderhoud is € 0,1 miljoen besteed.

De Mentzhoeveschuur liep in oktober stormschade op. Het dak heeft uit asbesthoudende leien. Dit werkte kostenverhogend. Geconstateerd is dat de luchtbehandelingskast in het Haarlemmermeer paviljoen aan het einde van de levensduur is en gerenoveerd/vervangen moet worden.

Sportcomplexen en gymzalen

Wij hebben drie sporthal-zwembadcombinaties, één sporthal en 21 sport- en gymzalen in eigendom. Die zijn in exploitatie gegeven bij Sportfondsen Haarlemmermeer BV. Sportfondsen voert onder onze regie het dagelijkse (huurder-)onderhoud uit. Het vervangingsonderhoud doen wij. Aan het totale onderhoud is € 1,58 miljoen besteed. Aan het Spectrum is ook dit jaar alleen het noodzakelijk onderhoud uitgevoerd in verband met de ontwikkelingen voor de toekomst.

Bij gepland groot onderhoud aan de Sporthoeve in Badhoevedorp bleek uit een asbestrapportage, dat op een aantal plaatsen asbest aanwezig was. Besloten is het asbest op de meeste plaatsen te saneren. Deze kosten waren niet voorzien.

Sportterreinen

Onder de noemer 'sportterreinen' valt een diversiteit aan buitensportvoorzieningen, die verdeeld over 18 gemeentelijke sportcomplexen gedurende het jaar regulier onderhoud verlangen. Aan het onderhoud is € 0,91 miljoen uitgegeven. Het budget is besteed aan maaien of vegen, dichten van slidings, rollen/prikken, bezanden, doorspuiten drainage, onkruidbestrijding, reparatie van hekwerken en ballenvangers. Verder zijn verhardingen en beplantingen beheerd en is toezicht uitgeoefend op het gebruik. Wij hebben goede ervaringen met de toepassing van kunstgras op sportvelden. Dit jaar zijn wij gestart met een onderzoek bij sportverenigingen naar de behoefte aan kunstgras.

Openbare speel-, sport- en ontmoetingsvoorzieningen

Wij hebben in de buitenruimte voor de Haarlemmermeerse jeugd circa 630 openbare speel- sport- en ontmoetingsplekken. De nota 'Spelen, sporten en ontmoeten in de buitenruimte 2009-2013' vormt het uitgangspunt voor beheer, onderhoud en vervanging. De onderhoudskosten bedroegen € 0,65 miljoen.

Aan het beheer en onderhoud van het Haarlemmermeerse bos en de Toolenburgerplas is € 0,6 miljoen besteed. Het beheer en onderhoud is gericht op de duurzame functievervulling van de gebieden voor dagrecreatie inclusief sport, spel en evenementen. Naast het toezicht door de bos- en parkwachters op recreanten en op (organisatoren van) evenementen en activiteiten was er regulier onderhoud en beheer aan verhardingen, beplantingen, oeverinrichting en terreinmeubilair. Bijzondere aandacht was er voor de zwemgelegenheden in de gebieden, de hoogwaardige inrichting van de voormalige Floriadetuinen in het Haarlemmermeerse bos en de parkinrichting in de noordrand van de Toolenburgerplas.

De rekenkamercommissie heeft in het onderzoek 'groot groen' (2013) geconcludeerd dat beheer en onderhoud van de recreatiegebieden op orde is; een hoge kwaliteit voor een goede prijs/kwaliteitverhouding. Aan beide stadsparkachtige recreatiegebieden worden jaarlijks 1,2 miljoen respectievelijk 1,4 miljoen bezoeken gebracht.

Wegen

Het begrip 'wegen' omvat de verhardingen en de civieltechnische kunstwerken. 'wegen' is daarmee ook een verzamelnaam voor alle verhardingen die wordt aangetroffen binnen het wegprofiel: rijbaan, parkeervak, bushalte, fietspad, trottoir, voetpad enzovoorts. Kunstwerken zijn onder andere vaste en beweegbare bruggen, viaducten, tunnels, lichte fiets- en voetgangersbruggen en kademuren. Ook duikers (de verbindingen tussen watergangen) zijn kunstwerken.

Wij plegen onderhoud aan verhardingen op basis van de kwaliteitskeuzen uit het beheerkwaliteitplan. In 2013 zijn de Vrijheidstraat, de Vliegende Hollanderstraat, het Zeilhof (Rijsenhout) en de Wilgenlaan (Zwanenburg), de Eugenie Previnaireweg en de Bosstraat (Nieuw-Vennep) en de Egelantierstraat (Badhoevedorp) aangepakt. Daarnaast was er klein asfaltonderhoud en vond de jaarlijkse inspectie op basis van de CROW-systematiek plaats. De onderhoudskosten bedroegen € 7,5 miljoen.

Vanuit programma 'vernieuwing openbare ruimte' (VOR) vernieuwen wij wegen.

In 2013 zijn de volgende wegvakken vernieuwd:

- Fase 1 van de Rijnlanderweg tussen de Lisserweg en de Vennepeweg in Nieuw-Vennep.
- Hoofdweg Westzijde tussen de Vennepeweg en de Noorderdreef in Nieuw-Vennep.
- Jan van Gentstraat in Badhoevedorp.
- Molenweg / Ten Pol in Schiphol-rijck.
- Friedalaan in Zwanenbrug.
- Vijfhuizerweg tussen de N205 en Zijdewinde.
- Kruisweg tussen het Beursplein en de Paxlaan.

Van de volgende projecten is in 2013 de voorbereiding gestart dan wel voortgezet.

- Kromme Spieringweg tussen Schipholweg en Bottelierspad te Zwanenburg.
- De dreven (Zuiderdreef geheel, zuidelijke deel Ooster- en Westerdreef) in Nieuw-Vennep.
- Hoofdweg Westzijde tussen N207 en de Lissersweg in Nieuw-Vennep.
- Venneperweg tussen de Nieuwekom en de Westerdreef te Nieuw-vennep.
- Boslaan tussen Leegwaterstraat en 'Koning Willem I'-laan te Hoofddorp.
- Oudheusdenstraat te Badhoevedorp.
- Domineeslaan (Parallel) tussen Kruiswaal en Kuiperlaan te Zwanenburg.
- Spieringweg extra linksaf-strook vanaf de Cruquius (in overleg met de provincie Noord-Holland).

Voor een groot aantal kunstwerken (bruggen, grondkeringen en steigers) vond regulier klein en groot onderhoud plaats. Een meerjarenplanning voor het beheer van kunstwerken is in voorbereiding. De onderhoudskosten voor kunstwerken bedroegen € 3,16 miljoen. Dit is inclusief € 1,16 miljoen voor brugbediening. Vervanging van kunstwerken vindt ook plaats uit de VOR: In 2013 zijn in uitvoering gegaan of uitgevoerd:

- Voorbereiding vernieuwing voetgangers- en fietsbrug BR0367 Graan voor Visch Hoofddorp.
- Voorbereiding vernieuwing brug BR0452 Getsewoud Zuid Nieuw-Vennep.
- Voorbereiding vernieuwing voetgangers- en fietsbrug Grote Belt Hoofddorp

Naar verwachting worden deze drie projecten in het eerste kwartaal van 2014 opgeleverd.

- Voorbereiding vervangen wachtplaatsen beweegbare bruggen Hillegom, Lisse en Bennebroek. Dit project wordt in de eerste helft van 2014 uitgevoerd.
- Ondanks de vertraging door het faillissement van de hoofdaannemer is de vervanging van de Meerbrug in 2013 afgerond. Op 27 november is de brug officieel geopend.

Riolering

Het rioleringsbeleid staat in het gemeentelijk rioleringsplan. In 2013 is de voorbereiding gestart voor een nieuw rioleringsplan. Daarin komen alle zorgplichten voor afval-, hemel- en grondwater inclusief de afstemming met het waterplan. Ook verbeteringsmaatregelen en de vervangingen komen aan bod. De onderhoudskosten bedroegen € 1,96 miljoen. De volgende werkzaamheden zijn verricht:

- Voorafgaand aan de herinrichting van de Kruisweg in Hoofddorp is het riool aangepast
- In Zwanenburg is in Midswaard een diepgelegen riool nabij het gemaal aangepakt en in de Nolenslaan is een lekkend riool vervangen
- Aan het stelsel is in combinatie met drainageprojecten vanuit het waterplan onderhoud uitgevoerd. Vaak ging het om lokale reparaties en gangbaar maken van kolkaansluitingen
- In het rioolgemaal aan het Muiderbos zijn de vijzels en de aandrijfmotoren gerenoveerd
- Nagenoeg alle rioolstelsels zijn inmiddels herberekend op capaciteit en vuiluitworp. Het doel hiervan is door een integraal uitvoeringsprogramma van maatregelen de berekende wateroverlast tegen te gaan en de vuiluitworp vanuit de stelsels naar het oppervlaktewater verminderen
- In 2013 is binnen het cluster Kennemerland als een uitwerking van het Bestuursakkoord Water gewerkt aan een verbetering van de samenwerking

Openbaar groen

Op basis van de kwaliteitskeuzen van het Beheerkwaliteitplan onderhouden wij het openbaar groen en de bomen. Die kwaliteit is vertaald in beeldbestekken. De contracten voor de gebieden 2, 3, 5 en 6 zijn met een jaar verlengd. Voorbereidingen zijn getroffen voor de vernieuwing van de groencontracten in de gebieden 1 en 4 en voor het contract bermen en watergangen (samen met Hoogheemraadschap van Rijnland). De onderhoudskosten bedroegen € 6,2 miljoen.

Wij hebben op basis van de VOR bomen en openbaar groen, die aan het einde van de levensduur waren, vervangen. Voor het beheer en onderhoud van monumentale - en waardevolle toekomstbomen is een kadernota opgesteld. Het beheerplan Badhoevedorp is in 2013 vastgesteld en voor de wijk Floriande in Hoofddorp is een beheerplan in voorbereiding.

In oktober heeft er een zware storm gewoed. Er zijn meer dan 400 bomen gerooid en ongeveer 10% van het bomenbestand is beschadigd.

Openbare verlichting

Wij hebben vanuit het Beheerkwaliteitplan aan openbare verlichting het volgende onderhoud verricht:

- Het opheffen van lamp-, kabel- en installatiestoringen
- Het herstellen van schades aan en schilderen van straatmeubilair
- Het schouwen en het uitvoeren van metingen en zo nodig aanpassen van installaties
- Het herstellen van onveilige situaties naar aanleiding van meldingen van inwoners of politie
- Op diverse locaties zijn lichtmasten wegens ouderdom vervangen

De onderhoudskosten bedroegen € 1,36 miljoen.

Op basis van de kadernota 'duurzame openbare verlichting' en de VOR hebben wij in 2013 via een meerjarenplanning voorbereidingen getroffen om delen van de openbare verlichting aan het einde van de levensduur te vervangen door (dimbare) LED-verlichting. De projecten gepland in 2013 zijn gecombineerd uitgevoerd met die gepland in 2012. Dit is gedaan om de meest recente ontwikkelingen rond LED-verlichting te kunnen implementeren. Daarnaast was het voor enkele typen masten zoeken naar een geschikt type armatuur. Sinds september 2013 zijn die leverbaar. Wij gaan deze installeren in straten in meerdere woonkernen afhankelijk van de ouderdom van de armaturen (20 jaar).

Uitvoering van kabelnetprojecten vanuit de VOR heeft integraal plaatsgevonden met andere werkzaamheden in de openbare buitenruimte. In Zwanenburg en Lisserbroek zijn omvangrijke kabelnetprojecten uitgevoerd. Het project Lisserbroek is naar voren gehaald in de planning vanwege kabelstoringen. Ook zijn op diverse locaties meetverdeekasten vervangen.

Watergangen

Hoofdwatergangen in de gemeente, zoals tochten en vaarten, worden door het Hoogheemraadschap van Rijnland beheerd. Wij hebben de verantwoordelijkheid voor het beheer en onderhoud van watergangen buiten de bebouwde kom en langs de polderwegen, enkele fortgrachten en een enkele vijver binnen stedelijk gebied. De staat van onderhoud van de watergangen is goed. De kosten kwamen uit op € 0,32 miljoen. Wij hebben het volgende onderhoud gepleegd:

- De watergangen bij begraafplaats Meerterpen (Zwaanshoek), langs de Nieuwe Bennebroekerweg en bij de Fruittuinen (Hoofddorp) zijn gebaggerd
- Via de VOR is in Lijnden langs de Londenstraat en de Amsterdamse Baan 350 meter beschoeiing vernieuwd
- Voor de verwijdering van drijfvuil is in mei 2013 een efficiënter en kostenbesparend contract afgesloten. Voorheen werd drijfvuil door Rijnland verwijderd en bij ons in rekening gebracht
- Alle waterpartijen in beheer bij Rijnland of bij ons zijn ingevoerd in ons beheersysteem. Hiervoor zijn de gegevens samen met Rijnland geoptimaliseerd

Begraafplaatsen

Wij bezitten vijf gemeentelijke begraafplaatsen. Twee in Nieuw-Vennep (de Taxis- en de Lindenhof), twee in Hoofddorp (de Iepen- en de Wilgenhof) en één in Zwaanshoek (de Meerterpen). De totale oppervlakte is circa 10,5 hectare. Leidend voor het beheer is landelijke wetgeving en de 'Beheersverordening gemeentelijke begraafplaatsen 2011'. Het beheer vindt plaats op beeldbestek. De onderhoudskosten bedroegen € 0,63 miljoen. Op de monumentale Iepenhof zijn – na overleg met de Erfgoedcommissie - afstandsgraven geruimd om te kunnen blijven voldoen aan de vraag naar nieuwe graven. Op de Linden- en Taxushof is dit eveneens gebeurd. Op de Iepen- en Taxushof zijn urnengraven aangelegd. Bij de Lindenhof zijn urnenwanden geplaatst. Tevens is hier ruimte gecreëerd voor het uitstrooien van as.

Financiering

In de financiële verordening Gemeente Haarlemmermeer is in artikel 19 opgenomen dat jaarlijks bij de begroting en de jaarstukken in de paragraaf financiering in ieder geval verslag wordt gedaan van:

1. de kasgeldlimiet;
2. de renterisiconorm;
3. de liquiditeitsplanning en de financieringsbehoefte;
4. de rentevisie en
5. de rentekosten en renteopbrengsten van de financieringsfunctie.

Hiermee is deze paragraaf het instrument voor het transparant maken en daarmee het sturen, beheersen en controleren van de treasuryfunctie. De uitgangspunten en richtlijnen voor het treasurybeleid zijn vastgelegd artikel 14 van de financiële verordening Gemeente Haarlemmermeer. De regels voor de uitvoering van de treasuryfunctie zijn opgenomen in het in juni 2006 door het College vastgestelde treasurybesluit.

Renteontwikkelingen op de geld- en kapitaalmarkt

De kortlopende rente is in 2013 het hele jaar onder de 0,5 % gebleven. De rente voor een langlopende lening is in 2013 ook licht gedaald. De gemiddelde rente over onze langlopende leningenportefeuille bedroeg begin 2013 3,4 %. Dit is eind 2013 gedaald naar 3,1 %.

Renterisico kort- en langlopende financiering

De door het Rijk opgelegde kasgeldlimiet beperkt het risico van stijgende rentelasten voor de kortlopende financiering. De limiet beperkt de maximale omvang van de gemiddelde korte schuld (< 1 jaar) per kwartaal tot 8,5 % van de totale lasten van de primaire programmabegroting. Omdat wij onze kortlopende verplichtingen, waarvan de rente jaarlijks wordt bijgesteld, ook kortlopend willen financieren is ook in 2013 de kasgeldlimiet van € 31,2 miljoen met toestemming van de provincie Noord-Holland met gemiddeld € 54,1 miljoen overschreden.

Gerealiseerd saldo kortlopende schulden:

Bedragen x € 1.000	Realisatie 2013
1 ^e kwartaal	96.707
2 ^e kwartaal	79.243
3 ^e kwartaal	72.707
4 ^e kwartaal	92.423

De renterisiconorm beperkt het renterisico op de langlopende financiering. De norm bevordert de spreiding van de looptijden van de kapitaalmarktleningen (looptijd lening > 1 jaar) door de omvang te beperken van de leningen waarvoor de rente in een bepaald jaar moet worden aangepast.

Het Rijk heeft de maximale omvang van leningen met een renteaanpassing vastgesteld op 20% van het begrotingstotaal. Het maximale bedrag aan aflossing en herfinanciering bedroeg daardoor in 2013 € 73,3 miljoen. In 2013 is € 28,6 miljoen afgelost. Dit bedrag is in zijn geheel opnieuw gefinancierd. Hiermee zijn we ruim onder de norm gebleven.

Debiteurenrisico

Artikel 14 van de Financiële verordening schrijft voor dat kortlopende gelden uitsluitend mogen worden uitgezet bij instellingen met een goede kredietwaardigheid, dat wil zeggen minimaal een double A-rating. Daarbij bedraagt het maximale bedrag dat in dit geval mag worden uitgezet bij één debiteur € 25 miljoen. Hierdoor wordt het debiteurenrisico zoveel mogelijk beperkt. In 2013 zijn geen kortlopende gelden uitgezet.

Kredietrisico's derden

In het verleden hebben wij leningen aan de Woonmaatschappij (nu Ymere) verstrekt. Onderstaande tabel geeft een overzicht van de restantschuld.

Bedragen x € 1 miljoen	
Stand per 1 januari 2013	38,9
Reguliere aflossingen	-2,2
Extra aflossingen	0,0
Stand per 31 december 2012	36,7

De schuld per 31 december 2013 bestaat voor het grootste deel, € 34,7 miljoen, uit een lening met jaarlijks gelijke aflossingen met een resterende looptijd van 24 jaar.

In 2013 zijn aan diverse scholen, aan MHC De Reigers en aan het Huis van de Sport leningen verstrekt voor investeringen in het kader van duurzaamheid. Het totaal uitstaande bedrag is ultimo 2013 € 727.270. De looptijd van deze leningen is maximaal 10 jaar.

Verder zijn er leningen verstrekt vanwege investeringen in het Cultuurgebouw aan de bibliotheek (€ 47.500) en De Meerse (€ 238.500) en een lening aan stichting De Olm in Zwanenburg ((€ 40.400). Het saldo ultimo 2013 bedraagt € 311.900. De looptijd van deze leningen is 20 jaar.

Financiering

Om inzicht te krijgen in de financieringsbehoefte op korte en lange termijn wordt een liquiditeitsplanning gemaakt. Op basis van deze planning was de verwachting dat er in 2013 voor € 145 miljoen aan langlopende leningen zou moeten worden aangetrokken. Doordat er in 2013 meer kortlopend is gefinancierd en de werkelijke financieringsbehoefte in 2013 lager was dan geraamd is voor € 85 miljoen aan nieuwe langlopende leningen aangetrokken. In mei € 10 miljoen tegen 0,49 %, in juni € 35 miljoen tegen 0,8 %, in juli € 30 miljoen tegen 2,8 % en in december € 10 miljoen tegen 2,78 %. Onderstaand overzicht geeft een specificatie van de mutaties in de leningenportefeuille in het jaar 2013.

Bedragen x € 1 miljoen	Begroting	Realisatie
Stand leningenportefeuille per 1 januari 2013	312,0	315,0
Nieuwe leningen/ (her)financiering	145,0	85,0
Reguliere aflossingen	-30,0	-28,6
Extra aflossingen	0,0	0,0
Stand per 31 december 2013	427,0	371,4

De aangetrokken kortlopende financieringsmiddelen bedroegen eind 2013 € 76,9 miljoen.

Renteomslag

De rentelasten worden toegerekend aan de producten met het rente-omslagpercentage. Dit percentage is voor 2013 vastgesteld op 5%. Bij de voorjaarsnota 2013 is besloten het percentage voor 2014 vast te stellen op 4 %.

EMU saldo

Het EMU-saldo van de overheid is een in Europees verband gehanteerd en gedefinieerd macro-economisch begrip. Het EMU-saldo is het vorderingensaldo van de overheid. Het EMU-saldo van de lokale overheid telt mee voor het EMU-saldo van de totale Nederlandse overheid. Om te komen tot een beheerste ontwikkeling van het EMU-saldo van de lokale overheid is eind 2004 besloten dat de lokale overheden meerjarige EMU-begrotingsgegevens in de begroting op moeten nemen. Daarnaast wordt de ontwikkeling van het EMU-saldo gevolgd door middel van verplichte rapportages aan het Centraal Bureau van de Statistiek (CBS). Uitgaande van een maximaal EMU-tekort dat gemeenten, provincies en waterschappen gezamenlijk mogen hebben is in 2005 afgesproken dat er een referentiewaarde per gemeente wordt opgesteld. De referentiewaarde voor de gemeente Haarlemmermeer is voor het jaar 2013 € 19,4 miljoen. Het gerealiseerde EMU-saldo over boekjaar 2013 is € 35 miljoen.

Financieringsresultaat

Het financieringsresultaat bestaat uit het verschil tussen het totaal van de werkelijk betaalde en berekende rente over onze financieringsmiddelen en het totaal van de rente ontvangsten en de doorberekende rente over de vaste activa. Het financieringsresultaat over 2013 bedraagt € 2.865.100. Dit is een voordeel van € 312.800 op het geraamde resultaat. Dit voordeel is ontstaan door een rentevoordeel op de kortlopende leningen en doordat er minder langlopende leningen zijn aangetrokken dan geraamd.

Bedrijfsvoering

Visie op Bedrijfsvoering:

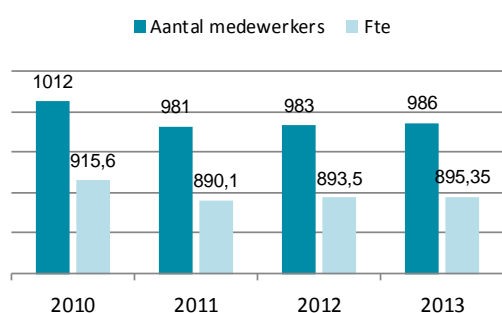
Alle activiteiten die de gemeentelijke organisatie in staat stelt te presteren en maatschappelijke waarde te creëren.

Onze bedrijfsvoering is ondersteunend aan de realisatie van beleidsdoelstellingen op een wijze die:

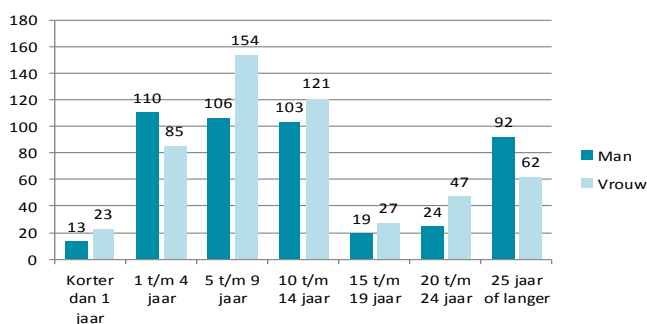
- betrouwbaar is
- een ondernemende en pro actieve benadering heeft
- innovatieve ideeën aandraagt

Kerngegevens

Aantal medewerkers

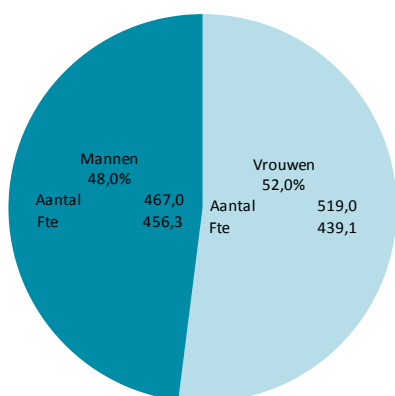
Diensttijd

Ziekteverzuim

2011	5,6 %
2012	4,4 %
2013	4,7 %

Man /vrouw verdeling

Leeftijd

	Man	Vrouw	Totaal	%
Jonger dan 25 jaar	6	3	9	0,71%
25 t/m 34 jaar	60	78	138	14,87%
35 t/m 44 jaar	105	154	259	25,97%
45 t/m 54 jaar	148	162	310	31,16%
55 t/m 59 jaar	83	69	152	16,09%
60 t/m 64 jaar	63	53	116	10,90%
65 jaar of ouder	2	0	2	0,31%
Totaal	467	519	986	100%
	48,00%	52,00%		

HRM-beleid

Organisatiekoers

'Werken vanuit de bedoeling' is de hoofdboodschap van de nieuwe organisatiekoers. Een organisatiekoers is nodig voor focus en verbinding (intern en extern) en draagt bij aan de herkenbaarheid naar onze klanten, inwoners en partners. Sinds Focus Klant! is er veel geschreven en gedaan (zoals 'samen zijn we meer', 'aandacht en Vertrouwen', nota dienstverlening) en hebben we goede stappen gemaakt in ons functioneren. De samenhang, aan de hand van een visie en koers, heeft echter minder aandacht gekregen en ook is de behoefte gegroeid aan meer gezamenlijke sturing voor de aanpak van een aantal 'taai' vraagstukken in onze huidige praktijk.

Bovendien zijn we toe aan een nieuwe stap in onze organisatieontwikkeling. Een eerste stap naar het wensbeeld van een zelfbewuste organisatie die zelf richting aangeeft. Het afgelopen jaar is veel geïnvesteerd in het ontwikkelen en vormgeven van deze koers.

Met de organisatiekoers zetten we in:

- op een wijze van sturen, organiseren en uitvoeren, die toekomstbestendig en goedkoper is ("dat de kostprijs per eenheid product goedkoper wordt") en
- die leidt tot een grotere effectiviteit, een hogere kwaliteit en een grotere tevredenheid van onze inwoners en politieke opdrachtgevers.

Het gaat verder dan de gevraagde kwaliteit zo goedkoop mogelijk leveren. Het adagium is 'beter voor minder'. De kostprijs omlaag en de kwaliteit omhoog is namelijk al lang geen onmogelijke combinatie meer door nieuwe en slimmere manieren van (samen)werken.

In het gewenste beeld zijn wij een organisatie waar 'slimmer' werken en 'slimmer' organiseren ingebed is in de cultuur. Waar we continue worden uitgedaagd om de kwaliteit van dienstverlening, uitvoering, ontwikkeling te verhogen. Met een formatie die niet groter is dan nodig. Op deze manier zijn we steeds weer in staat tot 'beter voor minder'. We hebben hiervoor onder andere gebruik gemaakt van de LEAN- methodiek, innovatie, digitalisering, creativiteit en een groot kostenbewustzijn.

Het afgelopen jaar heeft het programma SLIMMR een aantal LEAN-trajecten uitgevoerd. Hiermee richten we ons op een efficiënte en effectieve inrichting van processen met als doel een betere dienstverlening en goedkopere bedrijfsvoering. Door processen te digitaliseren vergroten we daarnaast het self-management bij de medewerkers en managers (zoveel mogelijk zelf kunnen regelen op zo eenvoudig mogelijke wijze).

De organisatiekoers omvat een deelopdracht Bedrijfsvoering. Deze heeft geleid tot een nieuwe visie op bedrijfsvoering, waarbij de ondersteunende diensten het primaire proces mogelijk maken. Daarnaast wordt een aantal actuele vraagstukken geagendeerd, zoals de (lopende) taakstellingen, nieuwe besparingsmogelijkheden en het digitaliseren van processen. Kernactiviteiten zijn het gebruik maken van moderne technologieën en het LEAN maken van alle werkprocessen. Maar ook het beter inzetten van mensen op hun talenten. Informatie is vindbaar en altijd beschikbaar, producten zijn gestandaardiseerd en via selfservice te verkrijgen. In nauw overleg en via een integrale benadering (dus niet elk cluster voor zich) is een start gemaakt met de uitwerking van de organisatiekoers in de bedrijfsvoering.

Omgevingsdienst (OD)

De overgang van medewerkers van de clusters Handhaving & Toezicht en Dienstverlening heeft het afgelopen jaar zijn beslag gekregen. Daarnaast hebben ook enkele medewerkers vanuit de bedrijfsvoering de overstap gemaakt. Onze organisatie voert ook enkele ondersteunende taken uit voor de OD, zoals het ICT-beheer en de beschikbaarheid van werkplekken binnen ons raadhuis.

SLIMMR

In 2013 is een start gemaakt met SLIMMR. Dit is ons LEAN-programma dat zich richt op anders denken, anders werken; waarde toevoegen met elke activiteit die we verrichten. Naast het opzetten, inrichten en bemensen van het programma zijn in 2013 zijn de volgende projecten uitgevoerd:

- verbeteren HRM-dienstverlening. Reductie van 40 naar 2 generieke processen voor mutaties en declaraties
- versnellen factuurafhandeling. Een hernieuwde, aangescherpte werkwijze moet leiden tot het betalen van alle (onbetwiste) facturen binnen de wettelijke termijn van 30 dagen
- in-, door- en uitstroom van (inhuur)medewerkers. Van een onzekere twee weken, naar een zekere afhandeling van een aanvraag tot in-, door- of uitstroom binnen 2 dagen
- verbeteren ICT-dienstverlening. We zijn gekomen tot een nieuwe werkwijze voor het afhandelen van meldingen, waarmee we deze sneller kunnen afhandelen of zelfs kunnen voorkomen.

Verder zijn in 2013 de volgende projecten gestart:

- professionaliseren van de inkoopfunctie
- verbeteren (project)managementondersteuning
- verbeteren dienstverlening producten klant contactcentrum (KCC), zoals uitgifte identiteitsbewijzen, uittreksels en doorgeven adreswijziging.

Naast deze projecten is een opleidings- en trainingsprogramma opgesteld en hebben nu al meer dan 100 medewerkers kennis gemaakt met LEAN als methodiek om te verbeteren.

ICT- beleid

Visie op informatisering en automatisering

Kwalitatief hoogwaardige ICT dienstverlening is een strategische randvoorwaarde voor de kwaliteit en innovatie van onze dienstverlening, communicatie en bedrijfsvoering. De vraag naar en de eisen aan de digitale dienstverlening blijven toenemen. Mede als gevolg hiervan neemt de complexiteit en benodigde kennis en expertise op ICT-gebied toe. We zijn ons aan het oriënteren op een nieuwe visie op informatisering en automatisering. De nieuwe visie gaat uit van beschikbaarheid en bruikbaarheid van informatie voor iedereen.

Ondersteuning Omgevingsdienst Noordzeekanaalgebied (OD)

Uit efficiencyoverwegingen heeft de OD in overleg met de bedrijfsvoeringdirecteuren van haar deelnemers gekozen om de ondersteuning door verschillende bedrijfsvoeringsdomeinen (zoals ICT, Financiën, Facility Management, HRM) onder te brengen bij de deelnemende organisaties: provincie Noord-Holland en de gemeenten Amsterdam, Zaanstad en Haarlemmermeer. Wij verzorgen de ICT-dienstverlening van de OD. Daarom heeft onze gemeente de ICT-voorzieningen geleverd bij de inrichting van het gebouw en is na de inhuizing van medewerkers de ICT-dienstverlening van start gegaan.

(intergemeentelijke) samenwerking

In opdracht van Haarlem en Haarlemmermeer is onderzocht wat de mogelijkheden zijn van ICT-samenwerking. De hoofdconclusie uit het onderzoek is dat de kans groot wordt geacht dat intensivering van samenwerking - in de vorm van een gezamenlijk ICT-centrum - onvoldoende toegevoegde waarde zal opleveren. In goed overleg is afgezien van een verregaande vorm van samenwerking in een gezamenlijk ICT-centrum.

Juridische Zaken

Afhandeling bezwaarschriften

Er zijn in 2013 maar liefst 200 bezwaarschriften meer dan verwacht/geprognostiseerd binnengekomen. De forse toename lijkt inmiddels een trend. Door samenwerking met de gemeente Amstelveen, inhuur en de gewijzigde aanpak in de afhandeling met de semi externe commissie bezwaar en beroep lijkt de verwachting gerechtvaardigd dat we een afdoeningspercentage hebben van minimaal 85 % (dit

percentage is nu nog niet bekend). Dat is lager dan het streefpercentage van 90, maar gelet op de omstandigheden een prima resultaat.

Inkoop & Aanbesteding

Naast het reguliere werk zijn we verder gegaan met de professionalisering van inkoop en aanbesteding. De nieuwe Aanbestedingswet en de gids proportionaliteit zijn geïmplementeerd, er is gewerkt aan nieuw aanbestedingsbeleid, de spend-analyse is verbeterd, het project contractenbank is afgerond en we zijn gestart met de voorbereiding van een LEAN-traject voor inkoop, dat in 2014 verder beslag zal krijgen.

Facility Management

Duurzaam digitaal archief

In 2013 is het 'enterprise content managementsysteem verseon' aangeschaft als upgrade van het systeem Docman. Verseon is inmiddels ingericht, getest en zal in januari 2014 gemeentebreed worden ingevoerd. Met Verseon gaat de organisatie met een ander digitaal systeem werken. Daarnaast schept het systeem de randvoorwaarden voor een duurzaam digitaal archief.

Energieopwekking op eigen Raadhuis

Duurzame energieopwekking is één van de speerpunten binnen het gemeentelijk beleid. Jaren geleden is er op het dak van het Raadhuis een kleine windmolen geplaatst. In 2013 is de beslissing genomen om niet te investeren in een nieuwe molen maar in extra zonnepanelen. Op het dak van het raadhuis lagen al 30 zonnepanelen. In 2013 zijn daar 60 panelen aan toegevoegd. De 90 panelen leveren jaarlijks een flink rendement op. Het dekt een groot deel van energiebehoefte van ons elektrisch wagenpark

Corporate Control

Implementatie Nota Risicomanagement en Weerstandsvermogen

2013 stond in het teken van de implementatie en uitvoering van de nota 'risicomanagement en weerstandsvermogen'. De activiteiten van het risicomanagement zijn verder geïntegreerd in alle planning- en controlprocessen en verankerd in de organisatie. Verder hebben wij samen met enkele 100-duizend plus gemeenten deelgenomen aan het programma 'strategisch risicomanagement' van het Zijlstra Center van de Vrije Universiteit.

Programmadoorlichtingen

In het kader van het verbeteren van de stuurbaarheid en leesbaarheid van de programmabegroting zijn in 2013 vier begrotingsprogramma's doorgelicht en aan de raad aangeboden. De doorlichtingen leiden tot een beter inzicht in samenhang van doelen en middelen en tot beter stuurbare indicatoren voor raad, college en organisatie.

Nieuwe accountant

In samenwerking met de griffie is de Europese aanbesteding van de interim- en jaarrekeningcontrole voorbereid. Na een intensieve procedure heeft de gemeenteraad per 1 juni een nieuwe accountant benoemd voor de duur van twee jaar met optie voor tweemaal een jaar verlenging.

Interne controles

Om de kwaliteit, doelmatigheid en rechtmatigheid van onze bedrijfsvoering te waarborgen, voeren we voor de belangrijkste processen interne controles uit. Deze interne controles vormen de basis voor de interim- en jaarrekeningcontrole van de accountant. Samen met de nieuwe accountant hebben we de controleprocessen effectiever en efficiënter ingericht. Uitgangspunt daarbij was met zo min mogelijk controlelast zo maximaal mogelijke zekerheid te verkrijgen. Een risicoanalyse is hiervoor de basis.

Verbonden partijen

We hebben de keuze onze taken in eigen beheer uit te voeren, derden deze taken gesubsidieerd te laten doen of onze belangen via een verbonden partij te verwezenlijken. Een belangrijk criterium voor de wijze waarop onze taken worden uitgevoerd is doelmatigheid. Verder zijn de mate waarin we invloed hebben op het volbrengen van de taken en het risico dat ermee is gemoeid bepalend.

Met een verbonden partij hebben wij een bestuurlijke relatie en een financieel belang (zoals een derde rechtspersoon in de vorm van een NV/BV, gemeenschappelijke regeling of stichting).

- Van een bestuurlijk belang is sprake als wij op één of andere manier zeggenschap hebben. Het gaat hierbij bijvoorbeeld om een zetel in het bestuur of stemrecht bij bestuurlijke beslissingen.
- Het financieel belang houdt in, dat wij middelen die wij in een derde partij investeren niet terugontvangen bij een faillissement dan wel dat financiële problemen op ons verhaald kunnen worden.

In deze paragraaf noemen we de verbonden partijen en de wijze waarop zij bijdragen aan de realisatie van onze taken en beleidsdoelen. In 2010 heeft u het vierjarig 'afwegingskader verbonden partijen' (raadsbesluit 2009.00204) vastgesteld met daarin:

- Het toetsingskader verbonden partijen
- Het proces op hoofdlijnen rond de besluitvorming over deelneming in verbonden partijen
- De wijze van sturing van verbonden partijen, waaronder het vastleggen van afspraken over vertegenwoordiging en informatieverstrekking aan college en raad

De paragraaf eindigt met een koppelingen naar de programma's, het belang en de zeggenschap.

De verbonden partijen in 2013 (*)	Eigenaarsrol portefeuillehouder	Opdrachtgeversrol	Type
Bestuurlijke overleggen			
Stadsregio Amsterdam	Verkeer en vervoer	-	WGR+
A-M overleg	Regionale samenwerking	-	GR (*)
Samenwerkingsverband Gemeenten			
AM-Groep	Sociale Zaken	Sociale Zaken	GR
Veiligheidsregio Kennemerland (VRK)	Veiligheid	Veiligheid	GR
Cocensus	Financiën	Financiën	GR
Omgevingsdienst Noordzeekanaalgebied	Financiën	Handhaving	GR
Recreatieschap Spaarnwoude	Financiën	Recreatie	GR
Onderwijsstichtingen			
SOPOH	-	Onderwijs	ST
Dunamare	-	Onderwijs	ST
Overheidsvennootschappen			
De Meerlanden Holding NV	Financiën	Beheer en onderhoud	NV
De Waterwolf Dienstverlening Buitenruimte BV	Financiën	Beheer en onderhoud	BV
Duurzaam Bedrijf BV (Meermaker)	Financiën	Duurzaamheid	BV
Schiphol Area Development Company (SADC)	Financiën	Grondzaken	NV
Hoofdvaart BV	Financiën	Grondzaken	BV
GEM A4 Zone West CV	Financiën	Grondzaken	CV
GEM President CV	Financiën	Grondzaken	CV
Recreatieplas Haarlemmermeer BV	Financiën	Recreatie	BV
NV Bank Nederlandse Gemeenten (BNG)	Financiën	-	NV

WGR+ = stadsregio, GR = gemeenschappelijke regeling, ST = stichting, NV, BV en CV = naamloze, besloten en commanditaire vennootschap

(*) Stichting Halt Kennemerland is 1 januari 2013 opgegaan in de landelijke stichting Halt. Daarin hebben wij geen bestuurlijk en financieel belang. Nieuw dit jaar zijn de Omgevingsdienst Noordzeekanaalgebied en het Duurzaam Bedrijf BV (Meermaker).

Stadsregio Amsterdam (SRA)

Vestigingsplaats: Amsterdam

Algemene informatie

De SRA is een belangrijk samenwerkingsorgaan waarin zestien gemeenten in de Amsterdamse regio (inclusief Amsterdam) participeren.

Recente activiteiten en ontwikkelingen

Kabinetsplannen en voorstellen op het gebied van bestuurlijke inrichting en decentralisatie van taken naar gemeenten hebben gevolgen voor de organisatiestructuur en het takenpakket van de SRA. De samenwerking richt zich tot nu toe vooral op het aanpakken en oplossen van bovenlokale vraagstukken op het gebied van ruimtelijke ordening, verkeer, openbaar vervoer, wonen, economie en jeugdzorg. Het wetsvoorstel voorziet in overdracht van Jeugdzorg aan gemeenten per 1 januari 2015. De WGR+ zal naar verwachting per 1 januari 2015 worden opgeheven. Besluitvorming in de Staten-Generaal moet nog plaatsvinden.

In de kabinetsvoorstellen van 17 juni 2013 om te komen tot opschaling van de provincies Noord-Holland, Utrecht en Flevoland wordt de regio Amsterdam-Almere de mogelijkheid gegeven met voorstellen te komen om een vervoerregio vorm te geven, inclusief behoud van Brede Doel Uitkering (BDU) middelen. De SRA heeft de vormgeving van een vervoerregio actief opgepakt.

De beleidsprioriteiten voor de SRA blijven vooralsnog:

- Het verbeteren van de interne en externe bereikbaarheid van de metropool, met daarbij nadruk op de intensivering van het openbaar vervoer
- Verdere verstedelijking vooral via het intensiveren en transformeren van bestaand verstedelijkt gebied
- Het versterken van de samenhang tussen de metropolitaanse bereikbaarheid en de stedelijke transformatie
- Een regionaal economisch beleid

In 2013 zijn de SRA-gemeenten gestart met het ontwikkelen van voorstellen hoe de vervoerregio vorm te geven, waarbij ook eventuele toetreding van nieuwe deelnemers aan de orde kan zijn. De exacte schaal, de wijze van financiering en het takenpakket van dit nieuwe orgaan zijn nog nader te bepalen, maar de te vormen vervoerregio kan worden gezien als de opvolger van de SRA wat betreft de verkeer- en vervoerstaken. Hoe de overige taken zullen worden belegd wordt nog bezien. Voorstellen hierover zullen aan de raad worden voorgelegd.

Financiële aspecten

De totale begroting van de SRA in 2013 bedroeg € 650 miljoen, waarbij de BDU veruit de belangrijkste inkomstenbron is (€ 465 miljoen). De gemeentelijke bijdrage voor 2013 was € 2,23 per inwoner, hetzelfde als in voorgaande jaren. Voor ons is dat daarmee in totaal € 321.000. Dit bedrag is opgenomen in het programma Bestuur, samenleving en publiekscontact. De SRA ontvangt rijks gelden en keert deze in de vorm van subsidies voor ruimtelijke ordening infrastructuur, openbaar vervoer en jeugdzorg uit.

Amstelland-Meerlanden Overleg (AM-overleg)

Vestigingsplaats: Hoofddorp

Algemene informatie

Het AM-overleg is een samenwerking tussen gemeenten Aalsmeer, Amstelveen, Diemen, Haarlemmermeer, Ouder-Amstel en Uithoorn op basis van een gemeenschappelijke regeling. Doel is door afstemming te komen tot een effectiever regionaal beleid en gezamenlijke belangenbehartiging bij onder andere de SRA en de provincie Noord-Holland. In het dagelijks bestuur van de SRA zitten twee bestuurders uit het AM-overleg. Dit geldt ook voor de Omgevingsdienst Noordzeekanaalgebied (OD).

Kernprestaties

Bijeenkomsten 2013:

- 12 secretarissenoverleggen (gemeentesecretarissen)
- 6 regiegroepbijeenkomsten (burgemeesters)
- 2 plenaire overleggen (de voltallige colleges van de zes gemeenten)
- 2 maal per jaar een strategisch domeinoverleg per domein: ruimte en economie, sociaal en OD

De bestuurlijke omgeving is sterk in beweging en dit is ook van invloed op de AM-regio. De decentralisaties in het sociale domein vragen om een duidelijke positiebepaling van de individuele gemeenten in de regio, maar ook van de regio als geheel. Daarnaast noemen wij de OD en de doorgroei naar NZKG+ regio, de mogelijke samenvoeging van de provincies Noord-Holland, Flevoland en Utrecht, de verwachte afschaffing van de WGR+ (met daarbij een nieuw op te richten vervoers- of mobiliteitsautoriteit) en wellicht een nieuw samenwerkingsverband ter vervanging van de SRA. Het AM-overleg zal anticiperen op deze ontwikkelingen.

Recente activiteiten en ontwikkelingen

De strategische agenda van het AM-overleg is verder uitgewerkt in 2013. In een werkconferentie met burgemeesters, bestuurlijke trekkers van de domeinen en gemeentesecretarissen is de toekomst van het AM-overleg verkend. Eind 2013 zijn een visie en een actieplan goedgekeurd door de colleges en bekrachtigd in het plenair overleg. In het domeinoverleg sociaal vinden gezamenlijke verkenningen plaats. Hieruit zijn onder andere een position paper regionale samenwerking sociaal domein en een gezamenlijke reactiebrief congruente regio's sociaal domein voortgekomen. In het domeinoverleg ruimte en economie is onder andere een brainstorm over de ontwikkelingen op de kantorenmarkt georganiseerd. Het domein OD gaat over hoe de AM-gemeenten betrokken zijn bij OD-ontwikkeling en hoe om te gaan met de achterblijvende taken bij de gemeenten.

Financiële aspecten

In 2013 is een accres op de begroting van -5% gehanteerd. De jaarlijkse begroting kwam daarmee op € 35.670. Eventuele tekorten worden betaald uit de egalisatiereserve. Per 1 januari 2013 bedroeg deze € 28.000. De gemaakte kosten zijn onder andere voor secretariaats- en bestuurskosten, organisatie van bijeenkomsten ten behoeve van regionale agendasetting en gezamenlijk onderzoek. Ook heeft het AM-overleg een website (www.AM-overleg.nl). De gemeenten dragen bij naar rato van het inwoner aantal. Voor ons bedroeg de bijdrage in 2013 € 15.900.

Werkvoorzieningschap Amstelland/Meerlanden (AM Groep)

Vestigingsplaats: Hoofddorp

Algemene informatie

De AM Groep voert via de Gemeenschappelijke Regeling Werkvoorzieningschap Amstelland en de Meerlanden de Wet Sociale Werkvoorziening (Wsw) uit voor de gemeenten Aalsmeer, Amstelveen, Haarlemmermeer, Ouder-Amstel en Uithoorn. De missie van AM Groep luidt: "De AM Groep is een

maatschappelijke onderneming die – binnen de daartoe gestelde wettelijke kaders – werkgelegenheid biedt aan mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt die kunnen en willen werken.”

Per 1 januari 2008 is de nieuwe Wet Sociale Werkvoorziening van kracht geworden. Medio 2008 zijn de hierbij benodigde verordeningen vastgesteld. De beleidsmatige invulling van de Wet is opgenomen in de nota 'Modernisering WSW, 2^e fase', die in september 2009 is vastgesteld.

Het bestuur van de AM Groep bestaat uit de wethouders van de gemeenten. Onze wethouder is voorzitter. Elke wethouder heeft zowel zitting in het dagelijks als algemeen bestuur. In de vergadering van AM Werk BV en AM Werk Re-integratie BV treden de wethouders op als aandeelhouder.

Kernprestaties

In de nota 'Modernisering WSW' zijn ook een aantal doelstellingen benoemd ten aanzien van de prestaties van AM Groep. Daarbij is bepaald dat maximaal 1/3 van de WSW-medewerkers werkt op een beschutte werkplek binnen het SW-bedrijf en dat minimaal 2/3 werkt op locatie, via detacheren of Begeleid Werken. Eind 2013 werkte 18,8 % binnen het bedrijf en 81,2% daarbuiten. Hiermee is de beoogde doelstelling ruim gerealiseerd.

Een ander doel is de verkorting van de wachtlijst. Hierbij moet aangetekend worden dat de mogelijkheden sterk afhankelijk zijn van de jaarlijks door het Rijk vast te stellen taakstellingen. Eind 2013 stonden uit onze gemeente 73 personen op de wachtlijst. In het jaar 2012 waren dat er 49.

Recente activiteiten en ontwikkelingen

De Wet Werken naar Vermogen zal worden vervangen door de Participatiewet, maar deze nieuwe wet lijkt, op een paar wijzigingen na, overeen te komen met de Wet Werken naar Vermogen. Ook de andere eerder door het vorige kabinet beoogde decentralisaties (onder meer begeleiding van AWBZ naar WMO en Jeugdzorg van provincie naar gemeente) worden opnieuw actueel. Tenslotte zullen de eerdere plannen voor het doorvoeren van verdere bezuinigingen op de rijkssubsidie Wsw worden geëffectueerd.

Concreet weten we op dit moment, op basis van de globale weergaves in het Regeerakkoord:

- De bezuinigingen op de rijkssubsidie Wsw zullen alsnog worden doorgevoerd. Het tempo van bezuinigen is iets gematigder dan in de Wet Werken naar Vermogen, maar zal dezelfde einduitkomst hebben (van € 26.102 naar € 22.700 per arbeidsjaar Wsw in 2019)
- Geïndiceerden op de wachtlijst Wsw kunnen vanaf de invoeringsdatum van de nieuwe wet (naar verwachting 1 januari 2015) niet meer onder de huidige condities instromen. Dit zou impliceren dat de Wsw in een gestage krimp komt omdat er geen nieuwe instroom meer zal zijn vanaf de wachtlijst

Op 11 april 2013 is een sociaal akkoord gesloten. Dit akkoord heeft consequenties voor de Participatiewet. De invoering is uitgesteld tot 2015 en werkgevers en werknemers hebben nadere afspraken gemaakt over de toekomst van de Wsw. Zodra meer duidelijk is over de gevolgen voor de sociale werkvoorziening zullen wij u informeren en een begrotingswijziging voorleggen.

Financiële aspecten

AM Groep ontving tot en met 2008 jaarlijks van de gemeenten een bijdrage. In 2008 heeft de egalisereserve van AM Groep zijn maximum bereikt zijnde 20% van de totale exploitatiekosten. Hierdoor is een bijdrage vanaf 2009 niet langer noodzakelijk en derhalve beëindigd. De egalisereserve van AM Groep bedraagt eind 2013 naar verwachting € 3,5 miljoen.

In de nota 'Modernisering Wsw, 2^e fase' is besloten tot een Sociaal Herinvesteringsfonds om fluctuaties in de taakstelling (gedeeltelijk) op te vangen. Dit fonds vult zich (tot een maximum) met de

bonussen van het Rijk voor de gerealiseerde plaatsen Begeleid Werken en met de positieve resultaten van de exploitatie van AM Groep (na aftrek van de aanvulling van de egaliseringsreserve).

Het jaar 2012 is afgesloten met een positief exploitatieresultaat (na mutatie bestemmingsreserve) van € 0,6 miljoen. Dat bedrag is toegevoegd aan het sociaal herinvesteringsfonds. De verdeling per gemeente vindt plaats op basis van het aantal Wsw-plaatsen per 31 december 2013. Na vaststelling van de jaarrekening 2013 van de AM Groep bedraagt de hoogte van het Sociaal Herinvesteringsfonds voor onze gemeente naar verwachting € 1,2 miljoen.

In 2013 is tot en met het derde kwartaal een gering negatief resultaat geboekt van € 36.000. Bij AM Werk BV staat eind 2013 een algemene reserve van naar verwachting € 0,8 miljoen en dit resulteert samen met bovenstaande in een eigen vermogen van in totaal € 6,5 miljoen.

Zonder rekening te houden met inkomsten uit andere activiteiten (zoals beschut werken in het kader van de participatiewet of re-integratieactiviteiten) komt de begroting 2014 uit op een begroot resultaat van € 0,7 miljoen negatief. Ondanks dit verlies is besloten in 2013 geen gemeentelijke bijdrage te vragen. De egaliseringsreserve AM Groep is met € 3,5 miljoen tot het maximale niveau gevuld. Het meerjarenbeeld geeft ook voor 2015 en 2016 een exploitatietekort. Ook dit kan worden opgevangen binnen deze reserve.

Veiligheidsregio Kennemerland (VRK)

Vestigingsplaats: Haarlem

Algemene informatie

Sinds 1 januari 2008 nemen wij deel aan de gemeenschappelijke regeling Veiligheidsregio Kennemerland. De VRK bestaat uit de GGD Kennemerland (inclusief bureau GHOR) en de Regionale Brandweer Kennemerland. De GGD voert in opdracht van de gemeenten de lokale gezondheidstaken uit. Het gaat daarbij om publieke gezondheidszorg, infectieziektenbestrijding en jeugdgezondheidszorg.

Het bureau GHOR staat voor Geneeskundige HulpverleningsOrganisatie in de Regio. Het bureau neemt de voorbereidende (geneeskundige) activiteiten voor rampenbestrijding en crisisbeheersing voor zijn rekening en speelt een rol in de uitvoering. Daarnaast is een operationele organisatie GHOR die de feitelijke geneeskundige hulpverlening bij een (dreigende) ramp of calamiteit coördineert.

De doelstellingen van de Regionale Brandweer Kennemerland zijn vastgelegd in wettelijke taken en bestaan onder meer uit zorg dragen voor het:

- inventariseren van risico's van branden, rampen en crises
- adviseren van het bevoegd gezag over risico's van branden, rampen en crises
- voorbereiden op de bestrijding van branden en het organiseren van de rampenbestrijding en de crisisbeheersing
- instellen en in stand houden van een brandweer
- instellen en in stand houden van een GHOR
- voorzien in de meldkamerfunctie
- aanschaffen en beheren van gemeenschappelijk materieel

Op grond van bestuursafspraken voert de Regionale Brandweer Kennemerland sinds 1 juli 2008 tevens de lokale brandweertaken uit (1^e fase regionalisering brandweer). Per 1 juli 2009 is het brandweermaterieel en –materiaal overgedragen (2^e fase regionalisering brandweer). Op 31 december 2013 zijn de brandweerkazernes van Nieuw-Vennep en Halfweg/Zwanenburg aan de veiligheidsregio overgedragen in verband met wijziging van de BTW-regelgeving.

Het Algemeen Bestuur van de VRK bestaat uit de burgemeesters van de deelnemende gemeenten. De burgemeester van Haarlem is de voorzitter. Er is een bestuurscommissie Openbare Veiligheid en

een bestuurscommissie Publieke Gezondheid en Maatschappelijke Zorg. De commissie Openbare Veiligheid - bestaande uit de burgemeesters – behartigt alle belangen op het gebied van de brandweer en de geneeskundige hulpverlening bij ongevallen en rampen. De portefeuillehouders publieke gezondheid/maatschappelijke zorg zijn lid van de commissie Publieke Gezondheid en Maatschappelijke Zorg. Deze behartigt alle belangen op het gebied van de GGD.

Kernprestaties

Met de inwerkingtreding van de Wet veiligheidsregio's heeft de landelijke wetgever kwaliteitseisen gesteld aan het optreden van de brandweer (AMvB veiligheidsregio's). In het besluit wordt het basisniveau vastgesteld waaraan de organisatie en taken van de regio's en de brandweezorg moeten voldoen. Daarnaast zijn basisvereisten voor crisismanagement en de opkomsttijden van de brandweer opgenomen.

De inspectie Veiligheid en Justitie heeft in 2013 een nieuwe Staat van de Rampenbestrijding uitgebracht. Deze geeft inzicht in de mate waarin veiligheidsregio's en gemeenten voorbereid zijn op rampen en crises. De inspectie concludeert dat de veiligheidsregio's in Nederland steeds beter aan de eisen van de wet voldoen, maar nog verbeterpunten kennen. Dit geldt ook voor de VRK. Het bestuur van de VRK heeft als reactie geconstateerd dat de regio op bepaalde onderdelen gefundeerd afwijkt van de wettelijke eisen en dat dit ten goede komt aan de effectiviteit van de operationele hoofdstructuur en zeker niet ten koste gaat van de veiligheid.

Over de opkomsttijden van de brandweer rapporteert het bestuur van de VRK in het regionaal dekkingsplan. Het dekkingsplan geeft inzicht in de prognose van de opkomsttijd waarbinnen elk object bereikt kan worden. In Kennemerland is de geprognoseerde dekking tussen de 69% (nachtsituatie) en 77% (dagsituatie). Kennemerland staat hiermee op de tweede plek in Nederland.

Hierbij merken wij wel op dat de kwaliteit van de brandweer door de wetgever aan één set operationele normeringen wordt afgemeten, namelijk de genoemde opkomsttijden. In opdracht van het landelijke Veiligheidsberaad wordt momenteel onderzocht of een andere wijze van kwaliteitsmeting ontwikkeld kan worden, waarbij meer de maatschappelijke effectiviteit van het functioneren van de brandweer centraal staat.

GGD

Naast de wettelijke taken infectieziektebestrijding, medische milieukunde, epidemiologie, jeugdgezondheidszorg en het rijksvaccinatieprogramma voert de GGD projecten, markt- en subsidietaken uit bijvoorbeeld in de zorg voor dak- en thuislozen en forensische geneeskunde (taken gemeentelijke lijkschouwers). Voor ons voert de GGD ook de Jeugdgezondheidszorg 0-4 jarigen uit. De GGD voert de wettelijke taken uit conform de eisen in de Wet Publieke Gezondheid (Wpg). De Inspectie voor de Gezondheidszorg (IGZ) houdt toezicht op naleving van deze wet. De GGD legt verantwoording af aan de IGZ en is onderdeel van de landelijke benchmark voor GGD'en. Daarnaast is de GGD op onderdelen gecertificeerd door de stichting Harmonisatie Kwaliteitsbeoordeling in de Zorgsector, die kwaliteits- en veiligheidsnormen stelt. Voor sommige taken zijn er nog andere toezichthouders, zoals het Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu (RIVM). Het RIVM ziet bijvoorbeeld toe op de uitvoering van het Rijksvaccinatieprogramma; de GGD scoorde daarop goed. De Jeugdgezondheidszorg 0-4 jarigen kent een wettelijk basispakket dat wordt uitgevoerd conform de wettelijke eisen. Voor maatwerk en onderdelen van het basispakket zijn protocollen opgesteld. De GGD brengt jaarlijks een kwaliteitsjaerverslag uit. Een klanttevredenheidsonderzoek onder ouders van 0-4 jarigen in Haarlemmermeer in 2012 liet zien dat de ouders het consultatiebureau waarderen met een 7,5 en haar medewerkers met een 7,7.

Recente activiteiten en ontwikkelingen

Brandweer

Op 1 januari 2013 is de Wet verplichte regionalisering brandweer in werking getreden. De mogelijkheid van gemeenten om een aantal brandweertaken in gemeentelijk verband uit te voeren, is beëindigd. Dit betekent dat wij niet meer de basisbrandbestrijding aan Schiphol konden opdragen, dit dient door de VRK te gebeuren. Per 1 januari 2014 is het convenant dat wij afgesloten hebben met Schiphol beëindigd en heeft de VRK een eigen overeenkomst met Schiphol afgesloten.

GGD

De commissie Publieke Gezondheid van de GGD heeft in 2013 haar visie op samenwerking op het terrein van Publieke Gezondheid vastgesteld; de uitvoering en concretisering krijgen in 2014 hun beslag. In opdracht van de commissie onderzoekt de GGD nu de regionalisering van beleidsadvisering en preventie-activiteiten. Dit jaar is een Programma van Eisen opgesteld voor het maatwerk dat de GGD levert voor jeugdgezondheidszorg, maatschappelijke zorg en gezondheidsbevordering.

Veiligheidshuis

Het Veiligheidshuis is per 1 januari 2014 deel van de VRK. De financiering bestaat uit een structurele bijdrage van het ministerie van Veiligheid en Justitie en een jaarlijkse bijdrage van de gemeenten. Doordat de gemeenten samen verantwoordelijk zijn kan het Veiligheidshuis als taak bij de VRK worden ondergebracht. Het bestuur van het Veiligheidshuis is opgedragen aan de twee bestuurscommissies, waarbij een begeleidingsgroep adviseert. In deze begeleidingsgroep zijn ook de partners in de justitiële en politieke keten vertegenwoordigd. Zo is hun medezeggenschap geborgd.

Financiële aspecten

Wij hebben geen leningen of kapitaal verstrekt aan de VRK. Ons aandeel in de gemeenschappelijke regeling bedraagt ruim 27%. Ultimo 2012 was het eigen vermogen van de VRK € 3,3 miljoen. Het vreemd vermogen bedroeg ultimo 2012 € 30,1 miljoen. De VRK heeft in 2012 een positief resultaat van € 1,7 miljoen gerealiseerd en de begroting 2014 kent een positief saldo van € 0,4 miljoen. In 2013 bedroeg de inwonerbijdrage van Haarlemmermeer € 12,6 miljoen, voor 2014 is hetzelfde bedrag aan inwonerbijdrage begroot.

Cocensus

Vestigingsplaats: Hoofddorp

Algemene informatie

Cocensus is een Gemeenschappelijke Regeling (GR). Deze is opgericht op 1 januari 2007 door de gemeenten Haarlemmermeer en Haarlem. In de loop van de jaren hebben de gemeenten Hillegom, Beverwijk, Oostzaan en Wormerland zich aangesloten. Eind 2013 is een dependance in Alkmaar geopend en hebben zes gemeenten zich aangesloten bij Cocensus, te weten Alkmaar, Heerhugowaard, Langedijk, Schermer, Bergen en Graft de Rijk. Onze zeggenschap in Cocensus is na de toetreding van de nieuwe gemeenten 31,25% geworden.

Het doel van de samenwerking is het leveren van een voor de burger kwalitatief goed en transparant belastingproduct. Met de samenwerking wordt een belangrijke bijdrage geleverd aan de borging van de continuïteit van de bedrijfsvoering en het verminderen van de kwetsbaarheid van het belastingproces. Door schaalvergroting kan een belangrijke kostenbesparing worden behaald. In het algemeen bestuur zit vanuit iedere gemeente een collegelid. Het dagelijks bestuur wordt gevormd door een voorzitter en vier leden aangewezen vanuit de leden van het algemeen bestuur.

Kernprestaties

De doelstelling van Cocensus is op een zo efficiënt en accuraat mogelijke wijze heffen en innen van de gemeentelijke belastingen. Voor het belastingjaar 2013 zijn 2019 WOZ-bezwaren ingediend; een reductie ten opzichte van 2012 met 22%. Dit was mogelijk door het verder optimaliseren van de bestandskenmerken en de waardebepalingen (taxaties). Ook krijgen inwoners die vragen hebben van de taxateur nadere uitleg over de waardebepaling, waarmee mogelijke bezwaren kunnen worden voorkomen. In 2014 worden deze acties doorgezet. Het doel is een verdere reductie met 5%.

Recente activiteiten en ontwikkelingen

De Basisregistratie Adressen en Gebouwen (BAG) wordt verder geïmplementeerd. De werkzaamheden bestaan uit het uitzoeken van de verschillen tussen de bestanden uit de gemeentelijke basis administratie (GBA), de belastingadministratie en de BAG. Samen met de AM-groep wordt een leegstandscontrole voorbereid. Ongeveer 1300 adressen staan "leeg" volgens de GBA. Deze adressen zullen in januari 2014 worden nagelopen.

Financiële aspecten

Onze bijdrage aan Cocensus in 2013 bedroeg € 3.587.300. Het begroot resultaat van Cocensus is nihil. Ook de meest recente prognose voor 2013 geeft een resultaat van ongeveer nul. De jaarrekening 2012 is afgesloten met een positief resultaat van € 25.148. Het resultaat is toegevoegd aan de negatieve bedrijfsreserve die daarna nog € 4.019 negatief bedraagt.

Omgevingsdienst Noordzeekanaalgebied (OD)

Vestigingsplaats: Zaandam

Nevenvestiging: Haarlemmermeer

Algemene informatie

Per januari 2013 nemen wij deel aan de gemeenschappelijke regeling Omgevingsdienst Noordzeekanaalgebied (OD NZKG). De oprichters van de OD zijn de gemeenten Amsterdam, Zaanstad, Haarlemmermeer en de provincie Noord-Holland.

De OD helpt het Noordzeekanaalgebied waarin de dienst opereert, veiliger en gezonder te maken en te houden. De primaire doelstelling voor deelname aan de OD is verbetering van de dienstverlening voor bedrijven en uniformering van vergunningverlening en handhaving. Hiervoor is schaalvergroting onontbeerlijk. Wij geven opdracht aan de OD voor de uitvoering van taken die zijn vastgelegd in een Dienstverleningsovereenkomst. Het bestuur van de OD bestaat uit een algemeen bestuur, het dagelijks bestuur en de voorzitter.

Kernprestaties

De OD neemt een deel van de uitvoering van gemeentelijke taken op het gebied van vergunningverlening, toezicht en handhaving op zich. Dat gebeurt op het terrein van milieu, bouw, aanleg, sloop, uitrit en reclame voor bedrijven. Wij geven via dienstverleningsovereenkomst een opdracht aan de OD voor de uitvoering van deze taken. De inbreng van taken, formatie en budget is in de dienstverleningsovereenkomst geregeld. Leidraad hierbij is het Uitvoeringsprogramma Handhaving en Toezicht 2013 en de door ons opgestelde Producten Diensten catalogus. Daarnaast neemt de OD taken op zich voor BRZO (Besluit Risico's Zware Ongevallen) en IPPC (Integrated Pollution and Prevention Control) bedrijven in de provincies Noord-Holland, Flevoland en Utrecht. Verder wordt bij een crisis of wanneer nodig de expertise van de OD gebruikt op het gebied van milieu en bouw. Tot slot zet de OD zich in voor een goede samenwerking met ketenpartners.

Recente activiteiten en ontwikkelingen

Momenteel zijn bestuurlijke verkenningen gaande rondom de samenwerking met IJmond waarmee een OD NZKG+ kan worden vormgegeven.

Financiële aspecten

Het aandeel van Haarlemmermeer in de gemeenschappelijke regeling ligt tussen de 12 tot 14%, afhankelijk van de definitieve inbreng van alle partners. De OD NZKG is begin 2013 opgericht zonder inbreng van startkapitaal. De OD heeft pas vanaf 2014 een volledig zelfstandige exploitatie, waardoor tot op heden nog geen eigen vermogen is opgebouwd. De OD heeft een sluitende meerjarenbegroting. Onze bijdrage is vastgesteld op € 3,8 miljoen. Dit bedrag is in 2013 niet daadwerkelijk overgemaakt aan de OD, aangezien de plaatsing van personeel nog niet heeft plaatsgevonden. Vanaf 2014 is dit wel het geval en zal het budget worden overgedragen.

Recreatieschap Spaarnwoude

Vestigingsplaats: Haarlem

Algemene informatie

Wij nemen sinds 1971 met de gemeenten Haarlem, Velsen, Haarlemmerliede & Spaarnwoude en Amsterdam en de provincie Noord-Holland deel aan de Gemeenschappelijke Regeling Spaarnwoude (GRS). Voor ons is de portefeuillehouder Recreatie lid van het dagelijks en algemeen bestuur. De provincie Noord-Holland is voorzitter. Doel van de GRS is het bevorderen van een evenwichtige ontwikkeling van de openluchtrecreatie, het tot stand brengen en bewaren van een evenwichtig natuurlijk milieu en het tot stand brengen en onderhouden van een landschap dat hierop is afgestemd. Het oude werkingsgebied van het Recreatieschap is het Recreatiegebied Spaarnwoude (ca. 2700 ha). In 2008 zijn nieuwe groen- en recreatiegebieden (Spaarnwoude nieuw) in Haarlemmermeer noord en in westelijk Amsterdam (deelgebieden Boseilanden, Groene Weelde, Groene Carré zuid en west, Park Zwanenburg, Tuinen van West in totaal ca. 350 ha) toegevoegd.

Recente activiteiten en ontwikkelingen

Aan het totale recreatieschapsgebied zijn in 2013 ca. 5,5 miljoen bezoeken gebracht. In 2013 is de inrichting van het deelgebied Buitenschot voltooid waarin ook geluidwerende grondribbels zijn aangebracht ter vermindering van het grondgeluid van vliegtuigen op de Polderbaan. Daarnaast is gestart met de aanleg van Park Vijfhuizen dat medio 2014 zal worden opengesteld voor publiek. De in aanleg zijnde deelgebieden Park Zwaanshoek-noord, Park Vijfhuizen, de laatste delen van Boseilanden en Park Zwanenburg en de volgende fasen in Tuinen van West, zullen de komende jaren hier nog aan worden toegevoegd.

Op initiatief van de provincie Noord-Holland is samen met de gemeenten een Ruimtelijke Ontwikkelingsvisie voor de Bufferzone Spaarnwoude ontwikkeld. In 2013 is deze visie (na een consultatieronde met belanghebbende recreanten- en bewonersorganisaties alsmede met ondernemers en instellingen in het gebied) vastgesteld door de raden en staten van de betrokken overheden. In 2014 wordt een uitvoeringsstrategie opgesteld.

Dit jaar heeft het Recreatieschap de verkenningfase afgerond van het programma "Duurzaam Spaarnwoude". Dit programma staat voor het creëren van een gezonde financiële basis voor de toekomst en een nog aantrekkelijker groen- en recreatiegebied. In 2014 volgt een besluit hierover.

Financiële aspecten

Het recreatieschap heeft jaarlijks uitgaven en inkomsten door beheer, investeringen en exploitatie van het recreatiegebied. Begin 2012 heeft het bestuur besloten om gedurende drie jaar (2012, 2013 en 2014) per jaar 4% te bezuinigen op de participantenbijdrage en de lasten in de zelfde periode terug te brengen met € 450.000 per jaar. De totale uitgaven bedragen in 2013 € 7,9 miljoen; de participanten financieren hiervan € 2,5 miljoen. Wij dragen per jaar 3,5% (in 2013 was dit € 52.248) bij in het exploitatiesaldo van het oude recreatieschap en 25% voor de nieuwe gebieden (in 2013 was deze bijdrage € 260.597).

Stichting Openbaar Primair Onderwijs Haarlemmermeer (SOPOH)

Vestigingsplaats: Hoofddorp

Algemene informatie

Per 1 januari 1999 hebben wij het bestuur van het openbaar primair onderwijs in Haarlemmermeer overgedragen aan een daartoe opgerichte stichting 'SOPOH'.

Deze stichting is belast met de uitoefening van het bevoegd gezag van de openbare scholen voor (speciaal) basisonderwijs, een en ander conform artikel 48 van de Wet op het primair onderwijs 'Instandhouding openbare school door een stichting'. In het artikel is onder meer beschreven waaraan de statuten van de stichting dienen te voldoen.

Door de Wet 'Goed onderwijs, goed bestuur' is een scheiding tussen bestuur en intern toezicht in het onderwijs verplicht. Daarom heeft SOPOH vanaf juni 2013 een 'Raad van Toezicht'-model. De gemeenteraad heeft hierbij de externe toezichthoudende taak.

De kenmerken hiervan zijn:

- Met uitzondering van de opheffing of afsplitsing van (een deel van) de scholen worden alle taken en bevoegdheden van het bevoegd gezag door SOPOH uitgeoefend
- Vaststelling van de begroting en jaarrekening vindt plaats na overleg met de gemeenteraad
- Het benoemen van leden van de Raad van Toezicht gebeurt door de gemeenteraad. De leden van het college van Bestuur worden benoemd door de Raad van Toezicht
- Het vaststellen en wijzigen van statuten vindt plaats na instemming van de gemeenteraad
- De gemeenteraad is in geval van ernstige taakverwaarlozing door bestuur of functioneren in strijd met de wet bevoegd zelf te voorzien in het bestuur van de scholen

Kernprestaties

SOPOH heeft 22 basisscholen in Haarlemmermeer onder zijn beheer met een totaal aantal leerlingen van 4.814 (per 1 oktober 2013).

Recente activiteiten en ontwikkelingen

In het koersplan 2012-2014 zijn de ambities van SOPOH geconcretiseerd in doelstelling en resultaten die zij binnen deze tijdsperiode willen behalen. In dit koersplan staan de volgende onderdelen centraal:

- Organisatie: omvorming van het huidige bestuursmodel naar een Raad van Toezicht model, borgen van afspraken, monitoren en rapporteren van beleid
- Onderwijs: centraal staan opbrengstgericht werken, kwaliteitszorg, passend onderwijs en het pedagogisch klimaat
- Personeel: centraal staan competentiegerichte beoordeling, het bekwaamheidsdossier, talentontwikkeling en professionalisering
- Huisvesting: gewerkt wordt aan een lange termijn visie op de instandhouding van scholen.
- PR en marketing: doel is het vasthouden c.q. vergroten van het marktaandeel
- Financiën: centraal staat een gezonde en verantwoorde financiële huishouding met een sluitende begroting

Op alle onderdelen worden concrete afspraken gemaakt waarbij de missie ' Voor ieder kind het beste bereiken met passie, plezier en professionaliteit ' de leidraad vormt.

Financiële aspecten

SOPOH heeft het jaar 2012 met een positief resultaat afgesloten van € 78.000 (over 2011 werd nog een groot nadelig resultaat geleden van € 1,9 miljoen). Het resultaat over 2011 werd nadelig beïnvloed door hoge incidentele lasten. De solvabiliteit van SOPOH ligt met 51% ruimschoots boven de door het ministerie van OCW voorgeschreven minimale 30%.

Stichting Samenwerkingsbestuur Dunamare (voortgezet onderwijs)

Vestigingsplaats: Haarlem

Algemene informatie

Op 31 mei 2007 heeft u ingestemd met de oprichting van de Stichting Samenwerkingsbestuur Dunamare. Deze stichting is gebaseerd op artikel 53c van de Wet op het voortgezet onderwijs: 'Bestuurlijke fusie openbare en bijzondere scholen'. De stichting is het bevoegd gezag van zowel openbare als algemeen bijzonder scholen voor voortgezet onderwijs in de regio IJmond, Haarlem en Haarlemmermeer. In het betreffende artikel is onder meer beschreven waaraan de statuten van de stichting dienen te voldoen.

Het toezicht is vastgelegd in het Reglement Uitwerking Toezicht Scholen Openbaar Onderwijs in Haarlemmermeer.

Kenmerken daarbij zijn:

- Alle taken en bevoegdheden van het bevoegd gezag worden door Dunamare uitgeoefend
- Jaarlijks overleg inzake begroting/jaarrekening met de gemeente waarin de openbare school is gelegen
- Vaststelling en wijziging van de statuten na instemming van de gemeenteraad van de gemeente waarin de openbare school is gelegen
- In geval van ernstige taakverwaarlozing door het bestuur of functioneren in strijd met de wet, voor zover het openbaar onderwijs betreft, neemt de gemeenteraad van de gemeente waarin de openbare school is gelegen, de maatregelen die hij nodig acht om de continuïteit van het onderwijsproces te waarborgen voor zover het openbaar onderwijs betreft (artikel 53c lid 9 WVO)

Kernprestaties

In Haarlemmermeer heeft Dunamare drie scholen voor voorgezet onderwijs (oktober 2013):

- Haarlemmermeer Lyceum (1875 leerlingen)
- Hoofdvaart College (644 leerlingen)
- Praktijkschool De Linie (164 leerlingen)

Recente activiteiten en ontwikkelingen

Bij het Sportcomplex Koning Willem Alexander is ook de nieuwbouw van het Haarlemmermeer Lyceum in ontwikkeling. De planning is dat de leerlingen uiterlijk augustus 2014 overgaan naar de nieuwbouw.

Vanaf februari 2013 heeft het Haarlemmermeer Lyceum de LOOT status (Leerling Ontwikkelgericht Onderwijs Topsport). De status betekent een officiële erkenning vanuit het Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap voor het geven van Topsport Talent Onderwijs aan leerlingen met een daartoe speciaal door NOC-NSF afgegeven Talentsportstatus. De status wordt toegekend als minimaal veertig topsportleerlingen per locatie begeleid worden. In de regio Zuid Kennemerland wonen circa 250 talentsporters.

Financiële aspecten

De financiële positie van Dunamare is goed. Over 2012 is een voordelig resultaat van € 1,8 miljoen behaald. Ook de meerjarenbegroting is voor de komende jaren sluitend. Het eigen vermogen bedraagt € 20,9 miljoen op een balanstotaal van € 50,8 miljoen (solvabiliteit 41 %).

De Meerlanden Holding NV (DMH)

Vestigingsplaats: Rijsenhout

Algemene informatie

DMH is onder andere werkzaam op het gebied van de inzameling, verwerking en recycling van afvalstoffen, straatreiniging, ongediertebestrijding en gladheidbestrijding. Het is een overheidsgedomineerde afval- en reinigingsorganisatie van en voor de deelnemende gemeenten: Haarlemmermeer, Aalsmeer, Heemstede, Noordwijkerhout, Haarlemmerliede en Spaarnwoude, Bloemendaal, Diemen, Lisse en Hillegom. In 1996 is besloten tot het oprichten van deze NV, hetgeen in 1997 is geëffectueerd.

De rol van bestuurder/eigenaar wordt op bestuurlijk niveau ingevuld door de portefeuillehouder Financiën, die zitting heeft in de aandeelhoudersvergadering. De rol van opdrachtgever/klant wordt op bestuurlijk niveau vervuld door de portefeuillehouder Beheer en Onderhoud.

De door DMH uit te voeren taken zijn in overeenkomsten vastgelegd. Deze afspraken hebben betrekking op afvalinzameling, straatreiniging, zwerfafval, volksgezondheid en gladheidbestrijding. Een deel van de taken zijn werkzaamheden die frequent en volgens een vast patroon uitgevoerd worden, zoals de afvalinzameling. Het uitvoeren van deze taken wordt steekproefsgewijs en op basis van meldingen en klachten gecontroleerd. Andere taken, zoals straatreiniging en zwerfafval, worden uitgevoerd aan de hand van beeldbestekken. Via periodiek overleg en een jaarrapportage wordt verantwoording afgelegd (en jaarlijks wordt door DMH in het jaarverslag). Hierin wordt gerapporteerd over de prestaties, de ontwikkelingen en het effect op de aanneemsom.

Kernprestaties

De kernprestaties van DMH bestaan uit: afvalinzameling, straatreiniging (op beeldkwaliteit), ongediertebestrijding en gladheidbestrijding. De werkzaamheden worden conform de hiertoe gesloten contracten uitgevoerd.

Recente activiteiten en ontwikkelingen

In 2013 zijn voorbereidingen getroffen om de inzameling van kunststofafval te verbeteren en de faciliteiten daarvoor uit te breiden. De uitvoering zal in 2014 plaatsvinden. Deze activiteit vormt een uitwerking van het afvalbeleid voor de jaren 2010-2015, vastgelegd in het Afvalstoffenbeleidsplan.

De gefaseerde uitrol van de proef met containerregistratie op basis van stickers heeft in 2013 niet plaatsgevonden. Uit de proef bleek namelijk dat sprake is van 'opgetopte' containers (te vol aangeboden containers). Het aanpakken van het optoppen levert meer financiële winst op dan containerbeheer. Een middel om te vol aangeboden containers tegen te gaan is het stimuleren van een beter scheidingsgedrag door inwoners. Eerst willen wij daarom het scheidingsresultaat van kunststof verbeteren door een uitbreiding van de inzamelcapaciteit.

Vanwege de tegenvallende inzamelresultaten voor GFT bij hoogbouw en verzamelcontainers (dit is een landelijk fenomeen) is in 2013 een onderzoek gedaan hoe de inzameling van GFT verbeterd kan worden. Eind 2013 is in florierende pleinen een proef gestart met als doel de inzameling met ondergrondse verzamelcontainers te verbeteren.

Financiële aspecten

Onze deelneming bedraagt sinds eind 2012 50,4%, bestaande uit 92.549 gewone aandelen en één prioriteitsaandeel. De winst bedroeg in 2012 € 2,2 miljoen (2011: € 2,1 miljoen), waarvan € 0,8 miljoen als dividend is uitgekeerd. Ons aandeel daarin bedraagt € 0,4 miljoen en dit was conform onze raming. Volgens de begroting wordt over 2013 en 2014 een winst van € 2,2 miljoen respectievelijk € 2,4 miljoen verwacht. Het dividend zal niet significant wijzigen.

De Waterwolf Dienstverlening Buitenruimte BV

Vestigingsplaats: Hoofddorp

Algemene informatie

Sinds 1 januari 2009 bezitten wij 100% van de aandelen van de Waterwolf Dienstverlening Buitenruimte BV. Met de Waterwolf 'nieuwe stijl' is een vennootschap neergezet die zich ook als leerwerkbedrijf richt op re-integratietaken. De Waterwolf BV verricht in onze opdracht (klein)onderhoud aan groen- en civieltechnische voorzieningen in de openbare ruimte, waaronder de begraafplaatsen. Dit doen zij op basis van uitvoeringsovereenkomsten (bestekken) alsmede door middel van de inzet van zogenaamde servicebussen.

Kernprestaties

De kernprestaties van De Waterwolf bestaan uit:

- Groenonderhoud
- Regulier onderhoud en preventief onderhoud pompen en gemalen
- Aanleg uitwegen en huisaansluitingen
- Regulier onderhoud speelvoorzieningen
- Onderhoud openbare verlichting
- Onderhoud straatmeubilair
- Reinigen kunstwerken
- Storingsdienst
- Klein onderhoud riolering, verhardingen, straatmeubilair, groenvoorzieningen, borden en bebakening, installaties, sierwaterpartijen, onderhoud door de servicewagens
- Bediening bruggen
- Onderhoud en beheer begraafplaatsen en uitvoeren begrafenissen
- Plaatsing/verwijdering verkiezingsborden

Recente activiteiten en ontwikkelingen

Begin 2013 is een samenwerkingsovereenkomst getekend tussen de Waterwolf en de gemeente. In september 2013 is De Waterwolf verhuisd naar een nieuwe locatie op bedrijventerrein 'Graan voor Visch-zuid'. Hiermee zijn twee vestigingslocaties verenigd en is een efficiëncyslag gemaakt. In 2013 zijn twee van de servicebussen voor een periode van twee maanden per gebied bij werkbaar weer ingezet als stratenmakersbussen. Dit heeft geresulteerd in een efficiëntere opdrachtverstrekking richting de Waterwolf.

Tevens zijn met de Waterwolf langlopende contracten (beeldbestekken) afgesloten voor het groenonderhoud in Hoofddorp (gebieden 2, 3 en 4 – in samenwerking met de AM Groep) en voor het beheer en onderhoud van de gemeentelijke begraafplaatsen. De contracten klein en regulier onderhoud, het onderhoud van begraafplaatsen en brugbediening zijn opnieuw afgesloten voor een periode van drie jaar met een verlenging van 1+1 jaar. De contracten voor groenonderhoud in gebied 2 en 3 zijn met een jaar verlengd. Het onderhoud van groen in gebied 4 wordt in 2014 opnieuw aanbesteed. In 2013 zijn voorbereidingen getroffen voor de vernieuwing van dit contract.

Financiële aspecten

Over 2012 heeft de Waterwolf een winst van € 299.000 geboekt (vergelijk 2011: € 627.000 voordelig). Na toevoeging van de winst bedraagt het eigen vermogen € 2.341.000. Er zijn geen langlopende schulden. Wij hebben de aandelen voor € 1,1 miljoen op de balans gewaardeerd. Daarnaast keert de Waterwolf over 2012 een dividend van € 70.000 uit, gelijk aan het dividend van 2011.

Duurzaam Bedrijf Haarlemmermeer BV (Meermaker)

Vestigingsplaats: Hoofddorp

Algemene informatie

Het Duurzaam Bedrijf, actief onder de naam Meermaker, is opgericht op 24 februari 2013 en is een 100% gemeentelijk bedrijf. Dit betekent dat in de Algemene vergadering van Aandeelhouders uitsluitend de gemeente bestuurlijk vertegenwoordigd is. De wethouder van Financiën oefent namens de gemeente de functie van aandeelhouder uit. In 2013 is het aandelenkapitaal volgestort met € 18.000. Meermaker heeft tot taak om de verduurzaming in de Haarlemmermeer te versnellen en doet dit door duurzaamheidsprojecten te ondersteunen die zonder cofinanciering van Meermaker niet gerealiseerd kunnen worden.

Recente activiteiten en ontwikkelingen

In september 2013 is de uitrol van de eerste projecten van Meermaker gestart. Ten behoeve van het Ymereproject, waarbij 3.000 coöperatiewoningen worden voorzien van zonnepanelen, is door de gemeente en Meermaker gezamenlijk een aparte BV opgericht: Zonnepanelen Haarlemmermeer BV. De oprichting van deze BV en van het Energiebedrijf Haarlemmermeer BV vond plaats op 10 januari 2014. In beide BV's heeft de gemeente een meerderheidsbelang van 99% en Meermaker een minderheidsbelang van 1%. Ondanks het feit dat voor de initiatiefnemers de bancaire financiering van de gehonoreerde projecten lastig bleek, is de eerste cofinanciering verstrekt. De verwachting is dat in het eerste halfjaar van 2014 de financiële drempels zullen zijn geslecht.

Financiële aspecten

De raad heeft een bedrag van € 3,3 miljoen beschikbaar gesteld voor Meermaker, waarmee het de cofinanciering van de geselecteerde projecten kan voorzien. Met de opbrengsten van de uitgezette middelen worden de bedrijfsvoeringskosten van Meermaker gedekt. De verwachting ten aanzien van de cofinanciering is dat in 2014 alle beschikbare middelen aan cofinanciering belegd zullen zijn in de gehonoreerde projecten.

Bestuursforum Schiphol en Schiphol Area Development Company (SADC)

Vestigingsplaats: Haarlem (BFS), Schiphol (SADC)

Algemene informatie

- Bestuursforum Schiphol (BFS)

In 1987 zijn wij met de gemeente Amsterdam en de provincie Noord-Holland een samenwerkingsverband aangegaan, het Bestuursforum Schiphol (BFS). De Schiphol Group neemt deel als gekwalificeerd adviseur. Door met elkaar samen te werken is de basis gelegd voor een gezamenlijk ruimtelijk-economisch beleid bij nieuwe uitbreidingsplannen op en rond de luchthaven. Het BFS adviseert over beleid en beleidsinstrumenten voor een effectieve en efficiënte ruimtelijk economische ontwikkeling van de Schipholregio.

- Schiphol Area Development Company (SADC)

SADC is het belangrijkste uitvoeringsinstrument van het BFS en is in 1987 opgericht door de vier vorenstaande partijen. De kerntaken van dit regionale ontwikkelingsbedrijf zijn gebiedsontwikkeling, (inter)nationale marketing en promotie en het verbinden van publieke en private partijen. In 2009 is door partijen besloten tot versterking van de regionale samenwerking waardoor SADC zich kan vergroten, verbreden en verdiepen. De partijen nemen gelijkelijk deel (25%) in SADC.

Recente activiteiten en ontwikkelingen

- Bestuursforum Schiphol (BFS)

Het BFS heeft de Ruimtelijk Economische Visie Schipholregio 2009 – 2030 geformuleerd in samenwerking met de Schiphol Group en SADC. Jaarlijks stelt het BFS de Monitor

Ontwikkelingsstrategie REVS vast. De Monitor rapporteert over zaken als kantorenleegstand, marktopname, werkgelegenheid en bedrijfsverplaatsingen.

In 2013 heeft een heroriëntatie op de toekomst van het BFS plaatsgevonden en is besloten tot het verkennen van nieuwe mogelijkheden en het benutten van andere netwerken. De overtuiging van partijen is dat het vorenstaande zal uitmonden in de revitalisatie van de ruimtelijk economische agenda en de onderlinge samenwerking. Voorgesteld is om de activiteiten en doelstellingen van het BFS voor zover mogelijk via de uitvoeringsagenda SMASH te realiseren. Het Rijk heeft de Structuurvisie Mainport Amsterdam Schiphol Haarlemmermeer (SMASH) opgesteld. Via de uitvoeringsagenda willen Amsterdam, Haarlemmermeer, Stadsregio Amsterdam, Noord-Holland en het Rijk de ruimtelijk-economische ontwikkeling van de schipholregio oppakken.

- Schiphol Area Development Company (SADC)

In het Strategisch Meerjarenplan (SMP) beschrijft SADC voor een periode van vijf jaren de voorgenomen plannen en activiteiten, de verwerving, de uitgifte en vervreemding van gronden en de financiële prognoses. Jaarlijks wordt het SMP geactualiseerd. Op 17 mei 2013 is het geactualiseerde SMP 2014 – 2018 vastgesteld. Het SMP wordt nader uitgewerkt in het bedrijfsplan, welke eveneens jaarlijks wordt geactualiseerd (Bedrijfsplan 2014 in december 2013). Dit bedrijfsplan geeft aan op welke wijze de investeringen en financieringsrisico's beheersbaar blijven.

Hoewel in 2013 besloten is tot de beëindiging van het BFS, blijven de uitvoeringskaders voor SADC vooralsnog gelijk namelijk de Ruimtelijke Economische Visie Schiphol (REVS) en de ontwikkelingsstrategie REVS. Door partijen kan aan SADC via de aandeelhoudersvergadering nieuwe uitvoeringskaders, waaronder de uitvoeringsagenda SMASH, worden opgelegd.

Financiële aspecten

- Bestuursforum Schiphol (BFS)

Het BFS is geen juridische en/of fiscale entiteit en beschikt daardoor ook niet over eigen werkkapitaal dan wel een eigen exploitatie. Naast een jaarlijkse contributie van € 25.000 neemt iedere aan deze samenwerking verbonden partij de daaraan verbonden eigen kosten voor eigen rekening.

- Schiphol Area Development Company (SADC)

Per ultimo 2012 beschikt SADC over een eigen vermogen van € 110,7 miljoen en behaalde over 2012 een positief resultaat van € 1,1 miljoen. SADC kent geen (jaarlijkse) gemeentelijke bijdrage en betaalt conform de dividendregeling ook nog geen dividend uit. Wij zijn 25%-aandeelhouder.

SADC is een uitvoeringsorganisatie, waarbij de BFS-afspraken leidend zijn. Doordat dezelfde partijen in BFS als in SADC participeren is de kans op een bestuurlijk risico nagenoeg nihil.

Doordat deze uitvoeringsorganisatie geen beleid formuleert of initieert zijn er geen beleidsmatige risico's. Het financiële risico verbonden aan SADC is voor de gemeente maximaal het teniet gaan van de waarde van de deelneming SADC. Omgerekend per aandeelhouder bedraagt het aandeel in het groepsvermogen van SADC € 27,7 mln. De waardering van deze deelneming in onze jaarrekening 2012 bedraagt € 26,7 mln.

Hoofdvaart BV

Vestigingsplaats: Hoofddorp

Algemene informatie

De Hoofdvaart BV is opgericht in 2010 en is een 100% gemeentelijke deelneming. Doel is het participeren en optreden als commanditair vennoot in de commanditaire vennootschappen zoals GEM A4 Zone West en GEM President. In de vergadering van aandeelhouders fungeert de wethouder van Financiën als enig aandeelhouder. In 2010 is € 18.000 gestort aan aandelenkapitaal. De Hoofdvaart BV participeert nu in de GEM A4 Zone West CV en de GEM President CV.

Recente activiteiten en ontwikkelingen

De Hoofdvaart BV heeft ultimo 2012 € 26.782.399 geleend van de gemeente Haarlemmermeer. De Hoofdvaart leent de opgenomen gelden direct weer uit aan meerdere CV's. De CV's gebruiken de van de Hoofdvaart BV geleende middelen voor de ontwikkeling van de projecten A4 Zone West | Schiphol Trade Park en de President.

Financiële aspecten

De geldlening aan de Hoofdvaart BV is geformaliseerd door middel van een rekening-courantovereenkomst. De maximale omvang van de geldlening aan de Hoofdvaart mag € 60 miljoen bedragen, € 50 miljoen voor de GEM A4 Zone West en € 10 miljoen voor de GEM President. De inschatting is dat de maximale omvang van de geldlening voldoende is voor beide ontwikkelingen. De te vorderen rente over de verstrekte gelden bedraagt ultimo 2012 € 906.678.

GEM A4 Zone West Beheer CV

Vestigingsplaats: Schiphol

Algemene informatie

Deze CV (commanditaire vennootschap) is aangegaan door de Hoofdvaart BV (33%), Schiphol Real Estate Participaties BV (33%), SADC Participaties BV (33%) en GEM A4 Zone West BV (1%). In deze CV worden alle kosten en opbrengsten van de gezamenlijke grondexploitatie A4 Zone West verantwoord en vindt de volledige financiering van betreffende exploitatie plaats. In de vergadering van commandieten zijn wij vertegenwoordigd door de directeur van de Hoofdvaart BV, zijnde de gemeentesecretaris.

Recente activiteiten en ontwikkelingen

Eenmaal per jaar vindt er een Vergadering van Commandieten plaats. In deze vergadering komt aan de orde hoe het door de commandieten verstrekte kapitaal is ingezet voor de activiteiten van de GEM. Over het door de commandieten verstrekte kapitaal zijn sluitende afspraken gemaakt.

Financiële aspecten

Het Financieel Perspectief 1 juli 2013 is de geactualiseerde grondexploitatie van het ontwikkelingsgebied A4 Zone West en kent een positieve netto contante waarde (NCW) van € 1,8 miljoen (NCW 1-7-2012: positief € 5,3 miljoen). De verslechtering is met name veroorzaakt door de verlenging van de doorlooptijd van het project met 2 jaren (voltooiing verwacht in 2043) en het jaar van bouwgronduitgifte wordt 2015 (was 2014), waarbij de indexering van de grondopbrengsten niet is doorgevoerd.

GEM President Beheer CV

Vestigingsplaats: Schiphol

Algemene informatie

Deze CV is aangegaan door de Hoofdvaart BV (49%), SADC Participaties BV (49%) alsmede GEM President Beheer BV (2%). In deze CV worden alle kosten en opbrengsten van de gezamenlijke grondexploitatie President 1.2 verantwoord evenals de volledige financiering van betreffende exploitatie. In de vergadering van commandieten zijn wij vertegenwoordigd door de directeur van de Hoofdvaart BV, zijnde de gemeentesecretaris.

Recente activiteiten en ontwikkelingen

Eenmaal per jaar vindt er een Vergadering van Commandieten plaats. In deze vergadering komt aan de orde hoe het door de commandieten verstrekte kapitaal is ingezet voor de activiteiten van de GEM. Over het door de commandieten verstrekte kapitaal zijn sluitende afspraken gemaakt.

Financiële aspecten

De grondexploitatie van de GEM de President is per 1 juli 2013 geactualiseerd en kent een positieve netto contante waarde (NCW) van € 0,2 miljoen (NCW 1-7-2012: positief € 0,6 miljoen). De verslechtering is met name veroorzaakt doordat de doorlooptijd van het project met 2 jaren is toegenomen (voltooiing verwacht in 2023).

Beheer BV GEM A4 Zone West en President

Vestigingsplaats: Schiphol

Algemene informatie

De Beheer BV's zijn opgericht om de noodzakelijke beheeractiviteiten van betreffende projecten te initiëren dan wel uit te voeren. In de GEM A4 Zone West Beheer B.V. nemen SADC, Schiphol Real Estate en de gemeente Haarlemmermeer ieder voor $33\frac{1}{3}\%$ deel. In de GEM President Beheer B.V. nemen SADC en de gemeente Haarlemmermeer ieder voor 50% deel. Onze wethouder van Financiën neemt deel aan de vergadering van aandeelhouders.

Recente activiteiten en ontwikkelingen

In 2013 hebben diverse AvA's plaatsgevonden, waarbij uitvoerig is stilgestaan bij de wijze van ontwikkelen van beide gebieden (Strategisch Meerjaren Plan, Bedrijfsplan), de geactualiseerde grondexploitaties en de financiering van beide ontwikkelingen. In de beheer BV's vinden alle beheerhandelingen plaats.

Financiële aspecten

Alle kosten en opbrengsten van de Beheer BV's worden vergoed door of afgedragen aan de onderscheidene CV's.

Recreatieplas Haarlemmermeer BV

Vestigingsplaats: Hoofddorp

Algemene informatie

De Recreatieplas Haarlemmermeer BV is een Publiek Privaat Samenwerkingsverband (PPS) van de gemeente en Dura Vermeer BV en is opgericht in 1994 met als doelstellingen het winnen en verkopen van zand en het inrichten van de zandwinput bij Hoofddorp-Toolenburg tot recreatiegebied-stadspark. De zandwinning heeft voor projecten in Haarlemmermeer van korte transportafstand zandleveranties mogelijk gemaakt en heeft financiële middelen gegenereerd voor de gebiedsaanleg en om de onderhoudslasten van het gebied voor tien jaar te dekken.

Kernprestaties

De vennootschap heeft het project Toolenburger plas eind 2010 voltooid en afgewikkeld. De twee aandeelhouders hebben in 2011 besloten om de vennootschap in een 'slapende fase' in stand te houden in afwachting van latere besluitvorming over de mogelijke inzet van de PPS voor een nieuw zandwin- en/of recreatieplasproject in Park21. In 2014 wordt over een mogelijke inzet besloten.

Recente activiteiten en ontwikkelingen

Geen

Financiële aspecten

Het geplaatst aandelenkapitaal bedraagt € 45.400 waarin wij voor 49% (€ 22.200) deelnemen. De BV onderneemt in de 'slapende' fase geen activiteiten.

NV Bank Nederlandse Gemeenten (BNG Bank)

Vestigingsplaats: Den Haag

Algemene informatie

De BNG is de bank van en voor overheden en instellingen voor maatschappelijk belang. De BNG Bank draagt met gespecialiseerde financiële dienstverlening bij aan zo laag mogelijke kosten van maatschappelijke voorzieningen voor de burger. Deelname in het maatschappelijk kapitaal van de NV voorziet in het (gemeenschappelijk) behartigen van de belangen in de kapitaalbehoefte van gemeenten.

Recente activiteiten en ontwikkelingen

De BNG Bank heeft de hoogst mogelijke kredietrating van de kredietbeoordelaars (triple A). Dit is op 21 december 2012 opnieuw bevestigd door Standard & Poor's (S&P). Naar verwachting blijft deze rating ook in 2014 in stand.

Financiële aspecten

Onze deelname omvat een totaalbedrag van € 151.000 en bestaat uit 60.372 aandelen. Onze invloed (0,1 % van de 55.690.720 aandelen) is beperkt. De aandelen zijn zeer beperkt verhandelbaar (alleen onder de aandeelhouders). Over 2012 hebben wij € 89.954 aan dividend ontvangen, dit betrof € 1,49 (2011: € 1,15) per aandeel. De opbrengst wordt altijd verantwoord in het jaar dat de aandeelhoudersvergadering plaatsvindt.

BNG Bank heeft het eerste halfjaar van 2013 een nettowinst behaald van € 123 miljoen. Dit is een daling van € 36 miljoen ten opzichte van dezelfde periode in 2012. Het renteresultaat, het kernresultaat van de bank, is met € 13 miljoen licht gestegen. Het resultaat financiële transacties stond onder druk door een aanpassing van de wijze van waardering van derivaten in aansluiting op wat in de markt gebruikelijk is geworden; dit leidde tot een incidenteel ongerealiseerd resultaat van € 27 miljoen negatief. Daarnaast heeft de bank een additionele bijzondere waardevermindering van ruim € 20 miljoen op een deelneming genomen. Over 2013 en 2014 verwachten we desondanks dat minimaal het geraamde dividend wordt gerealiseerd. De solvabiliteit is momenteel ca. 2 % en de BNG heeft een plan ingediend bij de Nederlandse Bank om in 2017 een percentage van 3 % te bereiken.

Programma	Naam verbonden partij	Financieel belang*	Zeggenschap
Bestuur, samenleving en publiekscontact	Stadsregio Amsterdam	Bijdragen alle gemeenten € 3,2 mln., waarvan bijdrage Haarlemmermeer € 321.000 Algemene reserve eind 2014 € 2,4 mln. Algemene reserve/ Bestemmingsreserves eind 2012 € 23,8 miljoen	Op basis van inwoneraantal
Bestuur, samenleving en publiekscontact	Amstelland en Meerlanden Overleg	Begroting 2014 is € 33.890; bijdrage Haarlemmermeer € 15.050; egaliseriereserve € 21.000 per 31/12/2012 en € 25.000 per 31/12/2013	Op basis van inwoneraantal
Veiligheid Zorg en welzijn	Veiligheidsregio Kennemerland (VRK)	Bijdrage Haarlemmermeer voor 2014 € 12,6 miljoen (€ 15,7 miljoen inclusief subsidies, inspecties kinderopvang en bijdrage FLO). Eigen vermogen per 31/12/2012 € 3,3 miljoen. Langlopende schulden 31/12/2012 € 22,4 miljoen	Op basis van inwoneraantal
Werk en inkomen	Werkvoorzieningschap Amstelland/Meerlanden (AM-groep)	Gemeentelijke bijdrage nul; algemene reserve eind 2012 € 3.547.000. Langlopende schulden € 419.000.	Op basis van inwoneraantal
Jeugd en onderwijs	Stichting Openbaar Primair Onderwijs Haarlemmermeer (SOPOH)	Gemeentelijke bijdrage nul; eigen vermogen (peildatum 31/12/2012) € 3,8 miljoen (waarvan algemene reserve € 1,1 miljoen). De solvabiliteit bedraagt 51 %.	Vanaf medio 2013 geen bestuurszetel meer
Jeugd en onderwijs	Stichting Samenwerkingsbestuur Dunamare (voortgezet onderwijs)	Gemeentelijke bijdrage nul; eigen vermogen (peildatum 31/12/2012) € 20,9 miljoen (waarvan algemene reserve € 13,9 miljoen). De solvabiliteit bedraagt 41 %.	Bestuurszetel
Cultuur, sport en recreatie	Recreatieplas Haarlemmermeer BV	In 2011 hebben de aandeelhouders besloten om deze vennootschap in 'slapende fase' te houden in afwachting van besluitvorming over de mogelijke inzet bij een nieuw zandwin-recreatieproject in Park21 in 2013 e.v.	PPS; helft van de zeggenschap
Cultuur, sport en recreatie	Recreatieschap Spaarnwoude	Totale overheidsbijdragen 2014 € 2,5 miljoen; bijdrage gemeente Haarlemmermeer € 304.836.	Op basis van inwoneraantal
Ruimtelijke ontwikkelingen Kwaliteit fysieke omgeving	Omgevingsdienst Noordzeekanaalgebied	De door Haarlemmermeer te verstrekken lening bedraagt €0,25 mln. Jaarlijkse bijdrage naar verwachting € 3,8 mln.	12-14%, afhankelijk van definitieve inbreng
Kwaliteit fysieke omgeving	De Meerlanden Holding NV	Dividend jaarlijks circa € 0,4 miljoen. Het eigen vermogen per 31 december 2012 bedraagt € 20,7 miljoen. Hiermee is een solvabiliteit van 34,4 % bereikt. Dit ligt binnen de norm die we gesteld hebben (tussen 30 % en 50 %). We besteden jaarlijks voor circa € 15 miljoen aan werkzaamheden uit aan De Meerlanden.	Meerderheid (50,4%) van de aandelen en zeggenschap

Programma	Naam verbonden partij	Financieel belang*	Zeggenschap
Kwaliteit fysieke omgeving	De Waterwolf Dienstverlening Buitenruimte BV (WDB)	100 % deelneming gemeente (€ 1,1 miljoen). Het eigen vermogen bedraagt € 2,3 miljoen, langlopende schulden nul en resultaat over 2012 € 299.000 voordelig. We besteden jaarlijks voor circa € 8,5 miljoen aan werkzaamheden uit aan De Waterwolf. Voor 2014 worden de contracten opnieuw aanbesteed (klein onderhoud, regulier onderhoud, brugbediening en het groenonderhoud voor de gebieden 2/3 en 4).	100 % zeggenschap
Economische zaken	Bestuursforum Schiphol en Schiphol Area Development Company (SADC)	Eigen vermogen (31/12/2012) SADC bedraagt € 110,7 miljoen; Haarlemmermeer 25 % van de aandelen; het resultaat over 2012 bedroeg € 1,1 miljoen.	25 % zeggenschap
Algemene dekkingsmiddelen	NV Bank Nederlandse Gemeenten (BNG)	Geraamd dividend € 72.000. Deelname op onze balans € 151.000. Over 2012 heeft de BNG een winst behaald van € 332 miljoen (vergelijk 2011: € 256 miljoen). Het eigen vermogen bedraagt € 2,7 miljard ten opzichte van een balanstotaal van € 142 miljard.	Nauwelijks
Algemene dekkingsmiddelen	Cocensus	Algemene reserve nul; het saldo van de langlopende schulden bedraagt per 31 december 2014 naar verwachting € 1,7 miljoen. Jaarlijkse bijdrage Haarlemmermeer € 3,5 miljoen. Eigen vermogen minus € 4.018 (31/12/2012) Langlopende schulden € 2.900.000 (31/12/2012)	Op basis van de gemeentelijke bijdrage aan Cocensus
Algemene dekkingsmiddelen	Hoofdvaart BV	Eigen vermogen (31/12/2012) bedraagt € 18.000. Haarlemmermeer is enig aandeelhouder. Kapitaalverstrekking per 31-12-2012 € 26,8 miljoen	100 % zeggenschap
Algemene dekkingsmiddelen	GEM A4 Zone West CV en GEM A4 Zone West Beheer BV	Haarlemmermeer heeft via Hoofdvaart BV belang. De Beheer BV heeft een eigen vermogen (31/12/2012) van € 18.000 waarvan 1/3 deelneming Haarlemmermeer. Kapitaalverstrekking aan CV via Hoofdvaart BV € 24,2 miljoen	33 % zeggenschap
Algemene dekkingsmiddelen	GEM President CV en GEM President Beheer BV	Haarlemmermeer heeft via Hoofdvaart BV belang. De Beheer BV heeft een eigen vermogen (31/12/2012) van € 18.000 waarvan 1/2 deelneming Haarlemmermeer. Kapitaalverstrekking aan CV via Hoofdvaart BV € 3,5 miljoen	49 % zeggenschap
Duurzaamheid, kennis en innovatie (paragraaf)	Duurzaam Bedrijf Haarlemmermeer (Meermaker)	Aandelenkapitaal bedraagt € 18.000, daarnaast eenmalige gemeentelijke bijdrage gedaan van €3,3 mln.	100 % zeggenschap

* Cijfers met betrekking tot 2014 zijn gebaseerd op de begroting van de betreffende partijen

Grondbeleid

Vastgelegd grondbeleid

Het huidige grondbeleid in de gemeente Haarlemmermeer wordt vorm gegeven middels de volgende nota's:

- Verordening grondzaken 2006 (2006/3929)
- Nota strategisch grondbeleid 2011-2015 (2011.0042291)
- Grondprijzennota 2013
- (tussentijds) Meerjarenperspectief grondzaken (t)MPG 01-01-2013 en 01-07-2013
- Nota reserve grondzaken 2008
- Reserve ruimtelijke investeringen Haarlemmermeer (reserve RIH) 2010 (2009.0020965)
- Nota vaststellen waardering strategische gronden 2011

Nota strategisch grondbeleid 2011-2015

De raad heeft de nota strategisch grondbeleid vastgesteld op 8 december 2011. In de verordening grondzaken van 2006 is onder andere opgenomen dat om de vier jaar een nota moet worden opgesteld. De eerste nota is in 2007 door de raad geaccordeerd.

De gemeente Haarlemmermeer staat nog steeds voor een grote ruimtelijke opgave. In de structuurvisie Haarlemmermeer wordt uitgegaan van de bouw van circa tienduizend woningen buiten stedelijk gebied en circa vijfduizend woningen binnen stedelijk gebied in Haarlemmermeer. Ook zijn er andere grote projecten zoals de omlegging A9 Badhoevedorp, de ontwikkeling van de A4 zone West, de ontwikkeling in de Zuidrand Hoofddorp en Park 21. Hoewel de ruimtelijke uitdaging groot is, noopt de economische realiteit de gemeente wel tot het besef dat de afzet en productie mogelijk in een ander tempo verloopt dan de gemeente de afgelopen periode waarin onder meer de VINEX-locaties zijn gerealiseerd, gewend was. Dit vereist op een aantal onderdelen een andere inzet van de instrumenten voor grondbeleid. De afspraken met de regiopartijen in het kader van Plabeka vergen een insteek die verder reikt dan alleen het eigen gemeentelijk grondgebied. Ook hiermee moet de komende jaren rekening worden gehouden.

In de nota worden de instrumenten van grondbeleid beschreven en beleidskaders aangegeven. Net als in de vorige nota wordt gekozen voor actief ontwikkelbeleid, waarbij selectieve verwerving van strategische gronden één van de pijlers is.

Daar waar het niet mogelijk is grond te verwerven, zal de gemeente haar publiekrechtelijke instrumentarium benutten om de gewenste ruimtelijke ontwikkeling zo goed mogelijk te sturen. Kostenverhaal vindt bij voorkeur plaats via een anterieure overeenkomst.

Hierbij gelden de volgende uitgangspunten:

- bij de onderhandelingen over een anterieure overeenkomst wordt uitgegaan van een bijdrage aan ruimtelijke ontwikkelingen;
- grondexploitatieprojecten worden elke vier jaar herzien of eerder als de 10%-grens wordt overschreden;
- aan de bestaande categorieën, waarvoor uitgifte in erfpacht tot de mogelijkheden behoort, worden toegevoegd goedkope woningen (sociale woningbouw), kantoren- en bedrijventerreinen en maatschappelijke voorzieningen met winstoogmerk.

Bijdrage ruimtelijke ontwikkelingen

In de nota is het onderhandelingskader met betrekking tot de anterieure overeenkomst nader ingevuld met een bijdrage aan ruimtelijke ontwikkelingen (groen en infrastructuur). De bijdragen zijn per categorie (woningen, kantoren, bedrijven en voorzieningen) in een tabel uitgewerkt. Binnen deze kaders worden bij ruimtelijke ontwikkelingen in de onderhandelingen deze bijdragen van ontwikkelaars die op eigen grond een bouwplan realiseren, contractueel afgesproken. Deze bijdragen worden gestort in de reserve Ruimtelijke Investerings Haarlemmermeer (reserve RIH).

Wel of niet zelf exploiteren

Als er gronden verworven zijn, zal de gemeente deze alleen kunnen exploiteren of in samenwerking met andere partijen (via een overeenkomst). De gemeente gaat in principe zelf tot exploitatie over als er sprake is van een renderende exploitatie met beperkte risico's.

Overigens blijkt uit de afgelopen jaren dat het aantal gemeentelijke grondexploitaties is teruggelopen (van 21 in 2007 tot 18 eind 2013). Bovendien is er een aantal grondexploitaties in voorbereiding die tot nu toe nog niet tot een gemeentelijke grondexploitatie worden omgezet. De grondexploitatie De Hoek is in januari 2014 de laatste door de raad vastgestelde grondexploitatie.

Erfpacht

Erfpacht wordt verplicht toegepast bij maatschappelijke voorzieningen zonder winstoogmerk, laagwaardige bedrijventerreinen en motorbrandstofverkooppunten. Erfpacht is optioneel voor goedkope woningen (sociale woningbouw), maatschappelijke voorzieningen met winstoogmerk en kantoren- en bedrijventerreinen.

Hiermee kan de gemeente tegemoet komen aan de vraag vanuit de markt en kan ze tevens langdurig behoud van kwaliteit zoals duurzaamheid, trachten te waarborgen

Grondzaken, vier projectcategorieën

In het Meerjarenperspectief Grondzaken (MPG) wordt halfjaarlijks, per 01-07 en per 01-01 gerapporteerd over de financiële stand van vier projectcategorieën:

1. actieve grondexploitaties
2. projecten in voorbereiding
3. projecten met overeenkomst
4. mutaties strategische gronden

De rapportage per 01-07 wordt het tussentijds Meerjarenperspectief Grondzaken genoemd (tMPG). In het MPG per 01-01 wordt primair gerapporteerd over financiën en op hoofdlijnen over de inhoudelijke voortgang van projecten. De wethouder Grondzaken geeft middels het MPG, vanuit zijn rol als beheerder van de reserve grondzaken, het college en de raad halfjaarlijks inzicht in de saldi en ontwikkeling van al die financiële mutaties in projecten, die kunnen leiden tot mutaties in de reserve grondzaken.

Algemene reserve Grondzaken

De algemene reserve grondzaken is een risicobuffer voor positieve en negatieve resultaten van grondexploitaties. Afhankelijk van de resultaten vindt respectievelijk een dotatie aan (bij positief resultaat) dan wel een onttrekking uit (bij negatief resultaat) de algemene reserve grondzaken plaats. Op grond van regels met betrekking tot de minimale en maximale stand van de Algemene reserve Grondzaken kan er aanvulling dan wel afroaming van de reserve plaatsvinden. Een aanvulling wordt onttrokken uit de algemene dekkingsreserve, een afroaming wordt gedoteerd aan de algemene dekkingsreserve. Er wordt over 2013 geen bijdrage ten laste van de algemene dekkingsreserve gebracht om het minimum niveau van de algemene reserve grondzaken weer op € 0 te brengen. Zie de toelichting op de algemene reserve grondzaken in de jaarrekening voor een nadere uiteenzetting.

Rapportage op standlijn 01-07-2013

De raad heeft het laatste tMPG met standlijn 01-07-2013 in november 2013 vastgesteld. Er zijn 4 herziene grondexploitaties aan de raad aangeboden. Dit betekent dat voor alle projecten zowel de strategie als het uitgiftetempo is aangepast aan de huidige economische omstandigheden. De cijfers staan in onderstaande tabel.

Rapportage op standlijn 01-01-2014

Het totale netto contante resultaat van de grondexploitatieprojecten verbetert van € 36,9 miljoen per 01-01-2013 naar € 47,7 miljoen per 01-01-2014. De oorzaken zijn te vinden in een groot aantal individuele projectwijzigingen en de zogenaamde autonome wijzigingen.

(Bedragen x € 1 miljoen)	Netto Contante Waarde (NCW)				
	MPG	Wijzigingen	tMPG	Wijzigingen	MPG
	01-01-2013		01-07-2013		01-01-2014
Winstgevende projecten	76,0	5,1	81,1	5,5	86,6
Verliesgevende projecten	-39,1	0,0	-39,1	0,3	-38,9
Totaal NCW resultaat actieve grex projecten	36,9	5,1	42,6	5,8	47,7

De cijfers zijn exclusief Badhoevedorp Centrum omdat de opbrengst daarvan aangewend wordt ter financiering van de bijdrage aan de omlegging van de A9.

De invloed van de economische crisis is nu in alle grondexploitaties doorgevoerd door middel van heroverwegingen van het programma en aangepaste faseringen. De stijging van de NCW wordt vooral veroorzaakt door de verkopen die hebben plaats gevonden in Beukenhorst Zuid en de wijziging van de rekenrente van 5% naar 4%.

In 2013 zijn er in de projecten Beukenhorst Zuid, Jansoniusterrein en Nieuw-Vennep Noordrand winsten gerealiseerd van in totaal € 15,3 miljoen. In 2013 is voor € 33,3 miljoen aan grondverkopen gerealiseerd, voornamelijk op Beukenhorst en De President 1.1.

Strategische gronden

De gemeente verwerft strategische gronden in het kader van een actief ontwikkelbeleid. Daarmee zet zij haar privaatrechtelijke positie in om gebiedsontwikkeling te sturen. De huidige economische situatie leidt er toe dat met nog meer aandacht vooraf beoordeeld wordt of de gewenste, toekomstige ontwikkeling een reëel financieel perspectief biedt. Bij de beoordeling hiervan worden de disciplines vastgoed, planeconomie, ruimtelijke ontwikkeling en financiën betrokken.

In januari 2011 heeft het college nieuwe waarderingsuitgangspunten strategische gronden vastgesteld, deze zijn vervolgens expliciet getoetst aan de nieuwe richtlijnen BBV van februari 2012. Daarbij is een nieuwe categorie 'Agrarisch' toegevoegd.

Het bestand is per 31-12-2013 als volgt opgebouwd:

	Boekwaarde 31-12-2013	Verlies- voorziening 31-12-2013	m2	Gemiddelde boekwaarde/m2 excl. voorz.	Gemiddelde boekwaarde/m2 incl. voorz.
Koud (*)	54.761.497	15.756.683	2.652.501	20,65	14,70
Lauw (**)	11.928.289	216.553	1.103.519	10,81	10,61
Warm (***)	30.664.751	0	601.338	50,99	50,99
Opstal	3.852.204	0	14.888		
Agrarisch	6.145.299	1.294.523	775.336	7,93	6,26
Totaal	107.352.040	17.267.759	4.664.922		

(*) "warm" (exploitatieperspectief binnen 10 jaar, maximale waardering van € 60 per m2)

(**) "lauw" (exploitatie perspectief tussen 10 en 20 jaar, maximale waardering van € 30 per m2)

(***) "koud" (exploitatieperspectief na 20 jaar, maximale waardering van € 20 per m2)

Rechtmatigheid

Lasten, baten en balansmutaties in de jaarrekening dienen rechtmatig tot stand te zijn gekomen, dat wil zeggen: volgens de geldende wet- en regelgeving (waaronder onze eigen gemeentelijke verordeningen). Hiertoe hebben wij in de door de organisatie uit te voeren financiële processen interne beheersingsmaatregelen opgenomen die bij naleving leiden tot de vereiste rechtmatigheid. Gedurende het jaar hebben wij door controles op de uitgevoerde financiële beheersmaatregelen vastgesteld of de processen in 2013 correct zijn uitgevoerd en de financiële mutaties rechtmatig tot stand zijn gekomen. De accountant heeft bij zijn externe controle mede op de uitkomst van deze controles gesteund.

Uit onze controles over 2013 is gebleken dat de financiële processen rechtmatig zijn uitgevoerd. Wij stellen daarmee vast dat de organisatie op het aspect rechtmatigheid in control is. Wel hebben wij in 2013 samen met de nieuwe accountant bekeken welke verbeteringen in de interne beheersing van de financiële processen mogelijk zijn. De belangrijkste verbeteringen betreffen het zichtbaar maken van de interne controle in processen, waardoor het achteraf makkelijker is om vast te stellen dat die processen correct zijn uitgevoerd. Deze verbeteringen zijn grotendeels in de tweede helft van 2013 ingevoerd.

Jaarrekening

Balans

Activa (bedragen x € 1.000)	31 december 2013	31 december 2012
Vaste activa		
Materiële vaste activa		
- Investerings met een economisch nut		
• gronden uitgegeven in erfpacht	6.846	6.346
• overige investeringen met een economisch nut	409.357	379.346
- Investerings in openbare ruimte met maatschappelijk nut	58.945	45.565
Totaal materiële vaste activa	475.149	431.258
Financiële vaste activa		
- Kapitaalverstrekkingen aan:		
• deelnemingen	32.398	32.380
- Leningen aan:		
• woningbouwcorporaties	36.677	38.893
• deelnemingen	29.283	27.689
- Overige langlopende leningen u/g	395	394
- Overige uitzettingen met rentetypische looptijd ≥ 1 jaar	38.467	31.736
- Bijdragen aan activa in eigendom van derden	458	482
Totaal financiële vaste activa	137.677	131.574
Totaal vaste activa	612.826	562.831
Vlottende activa		
Voorraden		
- Grond- en hulpstoffen:		
• niet in exploitatie genomen bouwgronden	90.084	88.528
• overige grond- en hulpstoffen	15	18
- Onderhanden werk, waaronder gronden in exploitatie	74.603	76.296
Totaal voorraden	164.703	164.841
Uitzettingen met een rentetypische looptijd < 1 jaar		
- Vorderingen op openbare lichamen	26.223	23.681
- Overige vorderingen	26.357	24.489
Totaal uitzettingen met een rentetypische looptijd < 1 jaar	52.580	48.170
Liquide middelen		
- Kassaldi	33	37
- Banksaldi	3.039	54
Totaal liquide middelen	3.072	91
Overlopende activa		
- Overige nog te ontvangen en vooruitbetaalde bedragen	17.065	16.340
Totaal overlopende activa	17.065	16.340
Totaal vlottende activa	237.420	229.443
Totaal activa	850.246	792.274

Passiva (bedragen x € 1.000)	31 december 2013	31 december 2012
---------------------------------	---------------------	---------------------

Vaste passiva

Eigen vermogen

- Algemene reserve	196.340	191.036
- Bestemmingsreserves	75.697	99.716
- Saldo Programmarekening	3.986	13.782
Totaal eigen vermogen	276.023	304.534

Voorzieningen

- Voorzieningen voor verplichtingen, verliezen en risico's	4.581	4.581
- Onderhoudsegalisatievoorzieningen	4.045	4.358
- Door derden bekleemde middelen	9.751	9.744
Totaal voorzieningen	18.376	18.683

Vaste schulden met rentetypische looptijd $\geq$ 1 jaar

- Onderhandse leningen van:		
• binnenlandse banken en overige financiële instellingen	371.400	314.950
- Waarborgsommen	21	136
Totaal vaste schulden met rentetypische looptijd $\geq$ 1 jaar	371.421	315.086
Totaal vaste passiva	665.820	638.303

Vlottende passiva

Vlottende schulden met rentetypische looptijd $<$ 1 jaar

- Kasgeldleningen	80.000	90.000
- Banksaldi	3	7.804
- Overige schulden	28.868	22.671
Totaal vlottende schulden met rentetypische looptijd $<$ 1 jaar	108.871	120.475

Overlopende passiva

- Nog te betalen bedragen	25.183	25.055
- Van overheden ontvangen, nog te besteden uitkeringen	41.262	8.425
- Overige vooruitontvangen bedragen	9.109	17
Totaal overlopende passiva	75.555	33.496
Totaal vlottende passiva	184.426	153.971

Totaal passiva	850.246	792.274
-----------------------	----------------	----------------

Buiten de balans opgenomen borg- en garantstellingen

- Garantstellingen	14.708	15.190
- Indirecte garantstellingen gemeenschappelijke regelingen	7.524	7.890
- Borgstellingen	161.354	183.258
- Nationale Hypotheek Garantie (per 31/12/2012 en 31/12/2011)	112.000	129.000

Programmarekening

Samenvattend

(bedragen x € 1.000)	Originele begroting	Gewijzigde begroting	Rekening	Vershil rekening gewijzigde begroting
	2013	2013	2013	
Saldo baten programma's	337.795	374.004	377.300	3.296
Saldo lasten programma's	337.575	407.162	405.812	-1.350
Resultaat voor bestemming	220	-33.158	-28.512	4.646
Saldo mutaties reserves	-94	37.053	32.497	-4.556
Resultaat na bestemming	126	3.895	3.985	90

Baten per programma

(bedragen x € 1.000)	Originele begroting	Gewijzigde begroting	Rekening	Vershil rekening gewijzigde begroting
Programmanaam	2013	2013	2013	
Algemene dekkingsmiddelen (incl. grondzaken)	255.369	276.270	279.264	2.994
Bestuur, samenleving en publiekscontact	2.854	2.783	2.754	-29
Veiligheid	215	515	697	182
Zorg en welzijn	2.881	4.151	4.424	273
Werk en inkomen	34.377	37.561	37.459	-102
Jeugd en onderwijs	1.963	2.546	2.720	174
Cultuur, sport en recreatie	6.868	14.717	14.137	-580
Mobiliteit	284	114	111	-3
Ruimtelijke ontwikkelingen	5.245	5.245	5.215	-30
Wonen	198	303	304	1
Kwaliteit fysieke omgeving	26.055	26.950	26.984	34
Economische zaken	1.484	2.847	3.229	382
Mutaties reserve product 980	28.760	74.322	78.689	4.367
Resultaat na bestemming	366.555	448.326	455.989	7.663

Lasten per programma

(bedragen x € 1.000)	Originele begroting	Gewijzigde begroting	Rekening	Vershil rekening gewijzigde begroting
Programmanaam	2013	2013	2013	
Algemene dekkingsmiddelen (incl. grondzaken)	42.151	68.553	69.975	1.422
Bestuur, samenleving en publiekscontact	25.561	25.963	25.858	-105
Veiligheid	15.661	17.200	17.457	257
Zorg en welzijn	27.263	29.163	27.981	-1.182
Werk en inkomen	43.465	44.841	43.789	-1.052
Jeugd en onderwijs	38.943	40.865	40.534	-331
Cultuur, sport en recreatie	44.172	44.709	43.829	-880
Mobiliteit	15.076	8.034	9.097	1.063
Ruimtelijke ontwikkelingen	13.609	17.200	17.114	-86
Wonen	4.299	3.112	2.810	-302
Kwaliteit fysieke omgeving	60.776	100.180	100.287	107
Economische zaken	6.600	7.340	7.079	-261
Mutaties reserve product 980	28.854	37.269	46.192	8.923
Resultaat na bestemming	366.429	444.431	452.004	7.573

Vergelijkende cijfers 2012 - 2013

Baten per programma

(bedragen x € 1.000)	Rekening	Rekening	Vershil
Programmanaam	2012	2013	
Algemene dekkingsmiddelen (incl. grondzaken)	284.444	279.264	-5.180
Bestuur, samenleving en publiekscontact	2.754	2.754	
Veiligheid	175	697	522
Zorg en welzijn	4.112	4.424	312
Werk en inkomen	36.801	37.459	658
Jeugd en onderwijs	2.437	2.720	283
Cultuur, sport en recreatie	7.373	14.137	6.764
Mobiliteit	184	111	-73
Ruimtelijke ontwikkelingen	5.094	5.215	121
Wonen	1.454	304	-1.150
Kwaliteit fysieke omgeving	28.628	26.984	-1.644
Economische zaken	1.969	3.229	1.260
Mutaties reserve product 980	79.802	78.689	-1.113
Resultaat na bestemming	455.228	455.989	761

Algemeen

Op grond van de uitgevoerde programmadoorlichtingen hebben verschuivingen plaatsgevonden in de budgetten en is er een nieuwe programma gevormd bestuur, samenleving en publiekscontact (voorheen twee programma's namelijk bestuur en publiekscontact). Hierdoor is bij de doorgelichte programma's niet altijd een aansluiting mogelijk met cijfers 2012 uit de jaarrekening 2012. In totaliteit sluiten de cijfers wel aan.

Baten

De sterke stijging van de baten in programma Cultuur, sport en recreatie wordt veroorzaakt door het ontvangen bedrag voor de overname van projecten van Stichting Mainport en Groen. In programma Wonen waren de baten in 2012 hoger door de financiële afwikkeling van de bestuurscommissie Meerlanden. De baten in programma Kwaliteit fysieke omgeving variëren jaarlijks door de onttrekkingen aan de voorzieningen voor riolering en afvalverwerking. In programma Economische zaken is dit jaar de verkoopopbrengst van € 1 miljoen voor percelen voor de omlegging van de A9 verwerkt.

Lasten per programma

(bedragen x € 1.000)	Rekening	Rekening	Verschil
Programmanaam	2012	2013	
Algemene dekkingsmiddelen (incl. grondzaken)	105.348	69.975	-35.373
Bestuur, samenleving en publiekscontact	24.979	25.858	879
Veiligheid	16.238	17.457	1.219
Zorg en welzijn	28.372	27.981	-391
Werk en inkomen	43.507	43.789	282
Jeugd en onderwijs	40.618	40.534	-84
Cultuur, sport en recreatie	44.078	43.829	-249
Mobiliteit	6.940	9.097	2.157
Ruimtelijke ontwikkelingen	13.026	17.114	4.088
Wonen	2.625	2.810	185
Kwaliteit fysieke omgeving	78.079	100.287	22.208
Economische zaken	6.284	7.079	795
Mutaties reserve product 980	31.351	46.192	14.841
Resultaat na bestemming	441.444	452.004	10.560

Lasten

De stijging van de lasten in programma Veiligheid is vanwege de gemaakte kosten voor opsporing en ruiming van Niet Gesprongen Explosieven. De hogere lasten in programma Mobiliteit betreffen het Deltaplan Bereikbaarheid en in Ruimtelijke ontwikkelingen met name de bijdrage aan het Duurzaam Bedrijf van € 3,3 miljoen. De sterke stijging in programma Kwaliteit fysieke omgeving is te verklaren door de uit 2012 doorgeschoven bijdrage aan de N201.

Toelichting op de Balans

In onderstaande verhandeling wordt de balans puntsgewijs toegelicht. Er kunnen kleine afrondingsverschillen optreden in de optellingen.

Vaste activa

Materiële vaste activa

Materiële vaste activa zijn investeringen die een meerjarig nut hebben en in meerdere jaren worden afgeschreven, zodat de lasten in de exploitatie over meerdere jaren worden verdeeld. We maken onderscheid tussen investeringen met economisch nut in gronden uitgegeven in erfpacht, overige investeringen met een economische nut en investeringen in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut.

Ontvangen bedragen van derden, zoals bijvoorbeeld van het Rijk of Provincie, worden direct in mindering gebracht op de activa en staan apart in de kolom 'Subsidies' vermeld.

Onderstaande investeringen worden (deels) gedekt door een bestemmingsreserve. In geval van economisch nut (EN) wordt een deel van de kapitaallasten na ingebruikname per jaar aan de reserve onttrokken. In geval van maatschappelijk nut (MN) worden de kapitaallasten in één keer door de reserve gedekt.

(bedragen x € 1.000)	Bedrag
Omschrijving investering	
Economisch Nut	
Maatschappelijke voorzieningen	703
Haarlemmermeer Lyceum	35
Sportcomplex Koning Willem Alexander	Nog n.v.t.
Dorpshuis/MFA Badhoevedorp	Nog n.v.t.
Dorpshuis Zwanenburg	Nog n.v.t.
Maatschappelijk Nut	
Algemene reserve RIH	3.223
Integraal Project Water	3.330
Verbeteren Burg. Van Stamplein	49
VOR II	Nog n.v.t.

Investeringen met een economisch nut

(bedragen x € 1.000)	Stand per 31-12-2012	Herrubricering	Vermeerderingen	Verminderingen	Subsidies	Afschrijvingen	Stand per 31-12-2013
Gronden uitgegeven in erfpacht							
Gronden uitgegeven in erfpacht	6.346	0	500	0	0	0	6.846
Totaal gronden uitgegeven in erfpacht	6.346	0	500	0	0	0	6.846
Overige investeringen met een economisch nut							
Bedrijfsgebouwen	273.165	0	40.841	1.699	646	11.723	299.938
Rioleringswerken	38.757	0	6.437	0	0	4.403	40.791
Machines, apparaten en installaties	5.995	0	2.448	0	0	2.153	6.290
Vervoermiddelen	12	0	0	0	0	4	8
Overige gronden en terreinen	44.556	0	1.217	0	0	573	45.200
Overige materiële vaste activa	16.862	0	1.543	0	0	1.274	17.131
Totaal overige investeringen met een economisch nut	379.346	0	52.486	1.699	646	20.129	409.357
Totaal investeringen met een economisch nut	385.693	0	52.986	1.699	646	20.129	416.203

Investerings met economisch nut zijn investeringen die kunnen bijdragen aan het genereren van middelen en/of verhandelbaar zijn. Hieronder lichten we ze per categorie toe, waarbij investeringen boven de € 250.000 apart gespecificeerd worden.

Gronden uitgegeven in erfpacht

In 2013 heeft er één mutatie plaatsgevonden. Kavel 55 van Eiland 5 te Floriande is voor € 0,500 miljoen geactiveerd. Het saldo van dit onderdeel bedraagt nu € 6,846 miljoen.

Bedrijfsgebouwen

De vermeerderingen van € 38,496 miljoen (€ 40,841 -/- € 1,699 miljoen desinvesteringen -/- € 0,646 miljoen subsidies) zijn weergegeven in onderstaande tabel. Voor het Sportcomplex Koning Willem Alexander en het Dorpshuis/MFA Badhoevedorp zijn reserves ingesteld voor de dekking van de afschrijvingslasten in het jaar nadat deze gebouwen in gebruik genomen worden.

Eind 2013 zijn de brandweerkazernes Nieuw Vennep en Zwanenburg verkocht aan de VRK. Dit leverde een desinvestering van € 1,699 miljoen op.

(bedragen x € 1.000)	Bedrag
Omschrijving investering	
Sportcomplex Koning Willem Alexander	22.267
Haarlemmermeer Lyceum uitbreiding zuidrand	6.161
De Ark uitbreiding permanente lokalen	1.728
Pier K Hoofddorp	1.104
Aankoop pand KDV Borus Bennebroekerweg 800	1.091
P+R Garage Beukenhorst-Zuid	1.062
Klimopschool uitbreiding permanente lokalen	516
Mytyschool De Regenboog	394
Herbert Vissers College uitbreiding	372
Het Kompas uitbreiding met twee lokalen	353
Verbouwing Centrale hal Raadhuis	307
Dorpshuis/MFA Badhoevedorp	294
Aanpassingen Zilvermeeuw	281
Plesmanschool uitbreiding	258
Overige bedrijfsgebouwen	2.308
Totaal	38.496

Rioleringswerken

De vermeerderingen van € 6,437 miljoen zijn nieuw aangelegde rioleringswerken. Het integraal project water wordt in één keer afgeschreven ten laste van de reserve.

(bedragen x € 1.000)	Bedrag
Omschrijving investering	
Integraal Project Water	3.330
Riolering Rijstvogelstraat	611
Diverse maatregelen GRP 2013	572
Riolering Papaverstraat	566
Aansluiting riool gemaal Boesingeliede	346
Riolering Dennenlaan	208
Overige rioleringswerken	804
Totaal	6.437

Machines, apparaten en installaties

De vermeerderingen van € 2,447 miljoen zijn de volgende :

(bedragen x € 1.000)	Bedrag
Omschrijving investering	
ICT-voorzieningen OmgevingsDienst	854
Laptops OmgevingsDienst	386
Digitale Postkamer Verseon	166
Zonnepanelen Sportcomplex Koning Willem Alexander	644
Overige machines, apparaten en installaties	397
Totaal	2.447

Vervoermiddelen

In 2013 hebben we geen nieuwe vervoermiddelen aangeschaft. Het wagenpark dat we gebruiken wordt volledig geleased.

Overige gronden en terreinen

De vermeerderingen van € 1,217 miljoen zijn :

(bedragen x € 1.000)	Bedrag
Omschrijving investering	
Grond Bennebroekerweg	520
Grond sportcomplex De Pioniers	1.251
Correctie Grond Brandweerkazerne Nieuw Vennep	-554
Totaal	1.217

Overige materiële vaste activa

De vermeerderingen van € 1,543 miljoen zijn :

(bedragen x € 1.000)	Bedrag
Omschrijving investering	
Speelplekken	672
Kunstgrasveld sv Dios	400
Overige materiële vaste activa	471
Totaal	1.543

(bedragen x € 1.000)	Stand per 31-12-	Herrub-ricering	Vermeer-deringen	Vermin-deringen	Subsi-dies	Afschrij-vingen	Stand per 31-12-
Grond-, weg- en waterbouwkundige werken	37.203	0	15.446	0	1.140	5.563	45.945
Overige materiële vaste activa	8.363	0	6.059	0	1.163	258	13.000
Totaal investeringen met maatschappelijk nut	45.565	0	21.504	0	2.303	5.821	58.945

Investeringen in de openbare ruimte met maatschappelijk nut

Investeringen in de openbare ruimte met maatschappelijk nut zijn investeringen die niet verhandelbaar zijn, maar zijn wel van groot belang voor gemeenten. Het gaat hier om wegen, bruggen, openbaar groen etc. Hieronder lichten we ze per categorie toe, waarbij investeringen groter dan € 250.000 apart gespecificeerd worden.

Grond-, weg- en waterbouwkundige werken

De vermeerderingen van € 14,306 miljoen (€ 15,446 -/- € 1,140 miljoen subsidies) zijn :

(bedragen x € 1.000)	Bedrag
Omschrijving investering	
Deltaplan Bereikbaarheid	3.423
Meerbrug	1.614
Verharding Rijnlanderweg	1.133
Brug IJweg/Achterkanaal	527
Fietsbrug Sugar City	486
Fietspad rotonde Hoofdweg/Kruisweg	481
Parkeerterrein Verzetswijk	342
Verharding Kruisweg tussen Beursplein/Paxlaan	342
Vernieuwen Jan van Genststraat	333
Herstel verharding Leenderbos	325
Kabelnet Badhoevedorp	303
Verharding Hoofdweg-Westzijde tussen Noorderdreef en Venneperweg	278
Kabelnet Linqenda	265
Kabelnet Lisserbroek	250
Overige grond-, weg- en waterbouwkundige werken	4.204
Totaal	14.306

Overige materiële vaste activa

De vermeerderingen van € 4,896 miljoen (€ 6,059 -/- 1,163 miljoen subsidie) zijn :

(bedragen x € 1.000)	Bedrag
Omschrijving investering	
Verplaatsen Hoofddorp Pioniers	5.622
Herstructurering Bedrijventerrein De Pionier NVP	343
Ontvangen subsidie Bedrijventerrein De Pionier NVP	-1.163
Overige materiële vaste activa	94
Totaal	4.896

Financiële vaste activa

(bedragen x € 1.000)	Stand per 31-12-2012	Vermeerderingen	Verminderingen	Aflossingen	Stand per 31-12-2013
Kapitaalverstrekkingen aan:					
• deelnemingen	32.380	18	0	0	32.398
Leningen aan:					
• woningbouwcorporaties	38.893	0	0	2.215	36.677
• deelnemingen	27.689	1.593	0	0	29.283
Overige langlopende leningen u/g	394	23	0	23	395
Overige uitzettingen met rentetypische looptijd ≥ 1 jaar	31.736	6.731	0	0	38.467
Bijdragen aan activa in eigendom van derden	482	0	24	0	458
Totaal financiële vaste activa	131.574	8.366	24	2.238	137.677

Tot de financiële vaste activa behoren de kapitaalverstrekking aan deelnemingen, verstrekte leningen, overige kapitaalverstrekingen en bijdragen aan activa in eigendom van derden. Deze uitzettingen zijn uitsluitend voor het uitoefenen van de publieke taak.

Kapitaalverstrekingen aan deelnemingen

(bedragen x € 1.000)	Stand per 31-12-2012	Vermeerderingen	Verminderingen	Stand per 31-12-2013
N.W.S. 2 1/2 % grootboek	1	0	0	1
B.N.G.	151	0	0	151
Meerlanden	4.257	0	0	4.257
Waterwolf	1.188	0	0	1.188
Recreatieplas	22	0	0	22
S.A.D.C.	26.717	0	0	26.717
Suikerunie	9	0	0	9
Hoofdvaart B.V.	18	0	0	18
Beheer B.V. GEM A4 Zone West	6	0	0	6
Beheer B.V. GEM President	9	0	0	9
Duurzaam bedrijf Haarlemmermeer	0	18	0	18
Totaal deelnemingen	32.379	18	0	32.397

In 2013 heeft alleen een kapitaalstorting plaatsgevonden van € 18.000 voor de oprichting van het Duurzaam Bedrijf Haarlemmermeer B.V.

Leningen aan woningbouwcorporaties

Dit betreft drie leningen aan Stichting Ymere. In 2013 is hiervoor € 2,215 miljoen aan aflossing ontvangen. Er zijn geen aanpassingen van rentepercentages geweest. We hebben in 2013 € 1,945 miljoen aan rente ontvangen. Het gewogen gemiddelde rentepercentage op deze leningen is 5%.

Leningen aan deelnemingen

We hebben ultimo 2013 € 29,283 miljoen aan de Hoofdvaart B.V. geleend. De Hoofdvaart leent de opgenomen gelden direct weer uit aan een of meerdere C.V.'s. De C.V.'s gebruiken de geleende middelen voor de ontwikkeling van de projecten A4 Zone West en de President. De toename in 2013 van € 1,593 miljoen betreft € 1,396 miljoen toename van het commanditaire kapitaal van de GEM A4 Zone West en € 0,198 miljoen toename van het commanditaire kapitaal van de GEM President voor financiering van bedrijfsvoeringsactiviteiten. De geldlening aan de Hoofdvaart B.V. is geformaliseerd door middel van een rekeningcourantovereenkomst. De maximale omvang van de geldlening aan de Hoofdvaart B.V. mag € 60 miljoen bedragen welke is onderverdeeld naar € 50 miljoen voor de GEM A4 Zone West en € 10 miljoen voor de GEM President. De inschatting is dat de maximale omvang van de geldlening voldoende is voor beide projecten.

Overige langlopende geldleningen u/g

De vermeerdering in 2013 van € 0,023 miljoen betreft verstrekte leningen voor investeringen bij derden die te maken hebben met duurzaamheidsinitiatieven. De aflossing van € 0,023 miljoen heeft betrekking op deze leningen met duurzaamheidsinitiatieven en op de leningen verstrekt aan verschillende partijen binnen het cultuurgebouwencomplex.

Overige uitzettingen met rentetypische looptijd ≥ 1 jaar

In de post overige uitzettingen zitten de gelden die we hebben verstrekt aan het Stimuleringsfonds Volkshuisvesting Nederland (SVN) voor het verstrekken van startersleningen. In 2013 hebben we € 6,731 miljoen extra beschikbaar gesteld. Hiermee is het nieuwe plafond van € 41 miljoen niet overschreden.

Bijdrage aan activa in eigendom van derden

Dit betreft bijdragen aan het Hoogheemraadschap van Rijnland voor afvalwaterzuiveringsinstallaties (AWZI's). Hierop wordt jaarlijks een bedrag van € 24.000 afgeschreven.

Flottende activa

Voorraden

Grond- en hulpstoffen

(bedragen x € 1.000)	Stand per 31-12-2012	Vermeerderingen	Verminderingen	Vrijval	Interne grondtransactie	Stand per 31-12-2013
Niet in exploitatie genomen bouwgronden						
Complexen niet in exploitatie	107.496	8.103	5.539	0	-2.708	107.352
Voorziening complexen niet in exploitatie	-18.969	-1.885	-3.586	0	0	-17.268
Totaal niet in exploitatie genomen bouwgronden	88.528	6.218	1.953	0	-2.708	90.084
Overige grond- en hulpstoffen	18	66	68	0	0	15

Niet in exploitatie genomen bouwgronden

Complexen niet in exploitatie

In 2013 is de waarde van de 'complexen niet in exploitatie' per saldo met € 0,14 miljoen afgenomen. De vermeerderingen bestaan uit de toegerekende rente en inflatie alsmede een negental aankopen. De verminderingen betreffen een verkoop van ruilgrond (€ 5,5 miljoen), het terugzetten van het deelgebied Binnenweg uit de grondexploitatie Hoofddorp-Centrum in de strategische grondvoorraad (€ 0,5 miljoen) en zeven percelen die zijn ingebracht in 'complexen in exploitatie'.

Voorziening complexen niet in exploitatie

Per saldo is de voorziening in 2013 met € 1,7 miljoen afgenomen. Dit betreft een dotatie van € 1,9 miljoen in verband met een m2 herziening waardoor de grenswaarde per m2 voor de betreffende categorie werd overschreden. Daarnaast de inzet van het reeds voorziene bedrag voor een perceel ad € 3,6 miljoen in verband met de verkoop ervan.

Toelichting materiële vastgoedwaarderingen onder de huidige marktomstandigheden

In het licht van de huidige marktomstandigheden zijn de materiële vastgoedwaarderingen belangrijke schattingsposten. Er bestaat een wezenlijk risico dat materiële aanpassingen zich kunnen voordoen in de waardering in het volgende boekjaar (schattingonzekerheid) als gevolg van gewijzigde marktomstandigheden of onvoorziene omstandigheden

Grondprijzen

De jaarlijks vastgestelde Grondprijzennota dient als basis voor de opbrengsten in de grondexploitaties. Over het algemeen genomen wordt de 'mediaan' gehanteerd. Afwijkingen die hierop kunnen plaatsvinden zijn:

- Afgesloten contracten
- Projecten met (extreme) duurzaamheidseisen
- Transformatiegebieden
- Overige bijzondere gevallen

Opbrengstenindexatie toekomstige jaren

Voor het komende jaar is de indexatie verwachting 0%, dus wordt een parameter van 0% gehanteerd. De jaren daarna wordt de indexatie gelijk aan het geschatte inflatieniveau van 2%, waarmee de

parameter van 2% wordt gehanteerd, waardoor er strikt genomen niet gerekend wordt met een reële stijging van de grondprijzen.

Kostenindexatie toekomstige jaren

De kostenparameter is gebaseerd op de inflatie. Waarbij het uitgangspunt is dat de inflatie na 5 jaar past bij het nagestreefde inflatieniveau van de Europese Bank van 2%.

De Nederlandse Bank verwacht voor 2014 een inflatie van 1,6% en voor 2015 een inflatie niveau van 1,5%. Uitgaande de verwachte inflatie na 5 jaar van ongeveer 2% en de druk op de prijzen boven op de inflatie door de verscherpte eisen van duurzaamheid wordt als lange termijn gemiddelde 2% gehanteerd.

Rente waartegen grondexploitaties contant worden gemaakt

In de Voorjaarsnota 2013 is besloten om de renteparameter te wijzigen naar 4%, conform de Programmabegroting 2013 – 2016. Deze wijziging is in de grondexploitaties opgenomen als uitgangspunt.

Bij het tMPG 2013 zijn de effecten hiervan inzichtelijk gemaakt. In de NCW-berekeningen is vanaf 2014 de renteparameter van 4% aangehouden. Over het jaar 2013 was het rentepercentage 5%. Het totale effect op de NCW van deze wijziging op de actieve grondexploitaties was € 4,8 miljoen positief. Bij de winstgevende projecten is een positief effect van € 4,4 miljoen berekend en bij de verliesgevende projecten is dit een positief effect van € 0,4 miljoen.

Risico- en kansanalyse

Voor alle actieve grondexploitatie worden twee keer per jaar de risico's en kansen berekend en financieel vertaald op basis van kans op voordoen vermenigvuldigd met het mogelijke financiële gevolg. Dit om inzicht te verschaffen op de mogelijke impact op de NCW-berekeningen en actief te kunnen sturen op de projecten. Ultimo 2013 bedraagt de som aan risico's € 21,4 miljoen (gewogen) en de som aan kansen € 16,0 miljoen (gewogen). De risico's omtrent de grondexploitaties zijn verder beschreven in de paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing.

Niet in exploitatie genomen gronden

Voor de systematiek van NIEGG wordt verwezen naar de paragraaf grondbeleid.

Onderhanden werk, waaronder gronden in exploitatie

(bedragen x € 1.000)	Stand per 31-12-2012	Herrubricering	Stand per 01-01-2013	Vermeerderingen	Verminderingen	Vrijval	Interne grondtransacties	Stand per 31-12-2013
Gronden in exploitatie, excl. voorziening	117.350	0	117.350	64.571	68.848	0	2.708	115.782
Voorziening negatieve resultaten plannen	-38.945	0	-38.945	-4.841	-1.751	-1.168	0	-40.867
Gronden in exploitatie, incl. voorziening	78.405	0	78.405	59.730	67.097	-1.168	2.708	74.915
Overig onderhanden werk	-2.109	2.311	202	-88	426	0	0	-311
Onderhanden werk, waaronder gronden in exploitatie	76.296	2.311	78.607	59.643	67.523	-1.168	2.708	74.603

Gronden in exploitatie

Gronden in exploitatie exclusief voorziening

Per saldo is de positie gronden in exploitatie afgenomen met € 1,6 miljoen. Deze is samengesteld uit een waardevermeerdering van de gronden in exploitatie van € 64,6 miljoen, een waardevermindering van € 68,8 miljoen en interne grondtransacties van € 2,7 miljoen.

De waardevermeerdering betreft reguliere projectuitgaven in de lopende projecten. De verminderingen hebben betrekking op grondverkoop en ontvangen subsidies.

De volgende interne grondtransacties hebben plaats gehad: voor € 2,9 miljoen is vanuit de strategische gronden grondwaarde overgeboekt naar de grondexploitatie Dorpscentrum Rijsenhout. Vanuit de strategische grondvoorraad is voor € 0,1 miljoen grond overgeboekt naar De Liede. De grond van boerderij Den Burgh in Beukenhorst Oost-Oost is toegevoegd aan de grondexploitatie

Beukenhorst-Zuid voor € 0,2 miljoen. Als laatste is nog uit Hoofddorp-Centrum het deelgebied Binnenweg teruggezet in de strategische grondvoorraad voor € -/ 0,5 miljoen.

In de post 'gronden in exploitatie excl. voorziening' is ultimo 2013 een bedrag van € 8,878 miljoen aan kosten opgenomen die als overig onderhanden werk te classificeren zijn. In de jaarrekening 2014 zal deze post daar inzichtelijk gemaakt worden. Dit betreft kosten die zijn gemaakt voor voorbereidende grondexploitaties.

Voorziening negatieve resultaten plannen

Een aantal prospecties bij het MPG 1-1-2014 gaf aanleiding om aan de voorziening negatieve resultaten plannen te doteren. Dit gaat om Hoofddorp Centrum, Nieuw Vennep Nieuwe Kom, Rijsenhout Dorpscentrum en Diverse woningbouw. In totaal gaat het om € 4,841 miljoen.

De prospecties van bedrijventerrein De Liede, Cruquius, Boseilanden en Spoorlaan Zuid Zuid gaven aanleiding om de voorziening te verlagen met in totaal € 2,919 miljoen. Per saldo is de voorziening toegenomen met € 1,922 miljoen.

(bedragen x € 1.000)	Stand per 31-12-2012	Mutaties 2013	Stand per 31-12-2013
Hoofddorp Centrum	12.475	778	13.253
De Liede	1.932	-708	1.224
Nieuwe Kom	16.361	1.945	18.306
Rijsenhout Dorpscentrum	0	2.040	2.040
Cruquius	1.577	-1.577	0
Boseilanden	6.426	-460	5.966
Diverse woningbouw	0	78	78
Spoorlaan Zuid Zuid	174	-174	0
Totaal	38.945	1.922	40.867

Overig onderhanden werk

Bij het overig onderhanden werk heeft zich een verhoging van de boekwaarde voorgedaan. Deze is te verklaren door een subsidie van de Provincie Noord Holland voor het project IJtochtgade. Dit bedrag is overgeboekt naar 'van overheden ontvangen, nog te besteden uitkeringen' aan de passiva zijde van de balans. Dit project wordt in de komende jaren afgerond.

Uitzettingen met een rentetypische looptijd < 1 jaar

Vorderingen op openbare lichamen

Deze bevatten de vorderingen op de Belastingdienst voor de BTW aangifte en het BTW compensatiefonds. Ook zijn hier alle debiteuren opgenomen die als overheidslichaam worden aangemerkt, te weten het Rijk, provincies, andere gemeenten, waterschappen en gemeenschappelijke regelingen. De totale vordering bedraagt € 26,223 miljoen.

Overige vorderingen

(bedragen x € 1.000)	Belasting- debiteuren	Bijstands- debiteuren	Overige vorderingen	Totaal
Vorderingen per 31-12-2012	4.615	9.907	16.948	31.470
Af: voorziening oninbare vorderingen	-785	-4.315	-1.881	-6.981
Stand per 31-12-2012	3.830	5.592	15.066	24.489
Vorderingen per 31-12-2013	4.490	9.906	18.826	33.222
Af: voorziening oninbare vorderingen	-953	-4.262	-1.650	-6.865
Stand per 31-12-2013	3.537	5.644	17.176	26.357

De overige vorderingen bestaan uit de vorderingen op belastingdebiteuren, bijstandsdebiteuren en overige vorderingen. Voor elke categorie is een voorziening dubieuze debiteuren, waarin reserveringen zijn voorzien voor het gedeelte van de vordering waarvoor de kans klein is dat deze ontvangen gaat worden. Het totaal van de vorderingen bedraagt € 26,357 miljoen.

Liquide middelen

De liquide middelen die de gemeente heeft bedragen € 3,072 miljoen. Dit bedrag bestaat uit het positieve banksaldo bij de BNG en de bedragen die in kas zitten bij het gemeentehuis en de servicecentra.

Overlopende activa

(bedragen x € 1.000)	Stand per 31-12-2012	Stand per 31-12-2013
Vooruitbetaalde bedragen	4.315	6.292
Nog te ontvangen bedragen	12.025	10.773
Totaal overlopende activa	16.340	17.065

Het totaal van de overlopende activa bedraagt € 17,057 miljoen. Dit bedrag is opgebouwd uit vooruitbetaalde bedragen van € 6,292 miljoen en voor € 10,765 miljoen aan nog te ontvangen bedragen.

Vaste passiva

Eigen vermogen

Algemene reserve

(bedragen x € 1.000)	Stand per 31-12-2012	Saldo rekening 2012	Vermeerderingen	Verminderingen	Stand per 31-12-2013
Algemene dekkingsreserve	149.756	13.782	1.703	12.553	152.687
Algemene reserve grondzaken	0	0	19.343	14.942	4.401
Algemene reserve RIH	35.210	0	524	4.545	31.189
Algemene behoedzaamheidsreserve	6.071	0	2.974	982	8.063
Totaal algemene reserve	191.036	13.782	24.544	33.022	196.340

Algemene Dekkingsreserve

In 2013 is het saldo van 2012 toegevoegd van € 13,782 miljoen. De vermeerdering van € 1,703 miljoen is de budgetoverheveling die is besloten bij de Najaarsrapportage 2013.

Onttrokken in 2013 is € 12,553 miljoen voor de bestemming van het resultaat 2012 (toevoegingen aan de reserve Wonen, Herstructurering Bedrijventerreinen, nieuwe Reserve VOR II en reserve LIOR) en de budgetoverheveling van 2012 (niet gesprongen explosieven, duurzaamheid, dakranden cultuurgebouwen, sport bijdrage subsidie), dit alles heeft een saldo toename tot gevolg van € 2,932 miljoen.

Algemene Reserve Grondzaken

Hieronder worden de onttrekkingen en stortingen van de Algemene Reserve Grondzaken weergegeven.

(bedragen x € 1.000)	Bedrag
Onttrekkingen	
Storting voorziening complexen niet in exploitatie	1.885
Kosten Marketing & Acquisitie	170
Kosten tMPG	150
Resultaat Spoorlaan	229
Afsluiten initiatievenbudget Rijsenhout Dorpskern	10
Resultaat ACT	1.809
Resultaat deelafsluiting Cruquius	704
Meerkosten wijziging N201 Beukenhorst Oost	1.316
Resultaat verkoop strategische grond	58
Gronden in exploitatie Badhoevedorp	3.770
Storting voorziening negatieve resultaten plannen	4.841
Totaal Onttrekkingen	14.942

(bedragen x € 1.000)	Bedrag
Stortingen	
5% rente voorziening toekomstige verliezen	1.947
Resultaat afsluiten project Fuikweg	249
Resultaat afsluiten project Getsewoud	290
Resultaat afsluiten deelproject Binnenweg	364
Afsluiten initiatievenbudget Nijverheidsstraat	27
Vrijval voorziening negatieve resultaten plannen	1.168
Gerealiseerde winst MPG 2014	15.297
Totaal Stortingen	19.343
Per Saldo storting in Algemene Reserve Grondzaken	4.401

Algemene Reserve Ruimtelijke Investerings Haarlemmermeer (RIH)

In 2013 is € 0,524 miljoen toegevoegd aan de algemene reserve RIH voor groenprojecten door ontvangsten van bijdragen voor anterieure overeenkomsten van kleinschalige woningbouw en door een afdracht uit het project Fuikweg.

Ontrokken aan de algemene reserve RIH is € 4,545 miljoen, waarvan € 3,135 miljoen aan Deltaplan Bereikbaarheid en € 1,410 miljoen aan groenprojecten als Park21.

Algemene Reserve Behoedzaamheid

Er is € 2,974 miljoen toegevoegd aan de algemene reserve Behoedzaamheid. De stortingen betreffen € 2,324 miljoen voor de Wet Buig en € 0,650 miljoen voor toekomstige bezuinigingen. Voor het Sociaal Domein is € 0,982 miljoen onttrokken.

Bestemmingsreserves

(bedragen x € 1.000)	Stand per 31-12-2012	Vermeerderingen	Verminderingen	Stand per 31-12-2013
BTW compensatiefonds	5.566	0	671	4.895
Dekking kapitaallasten maatschappelijke voorzieningen	10.710	0	703	10.007
Korte termijn bereikbaarheid verkeer	118	0	88	30
Recreatieplas Toolenburg	353	0	0	353
Haarlemmermeerse Bos	346	0	0	346
Aanleg N201	35.499	0	35.499	0
Exploitatie winkelcentrum Nieuw Vennepe	1.044	0	0	1.044
Duurzaamheid	3.300	0	3.300	0
Integraal project water	4.739	0	3.330	1.409
Verbeteren Burg. Van Stamplein	606	0	49	557
Sportcomplex Koning Willem Alexander dekking kapitaallasten	14.700	0	0	14.700
Tijdelijke onderwijshuisvesting	1.213	0	422	791
Haarlemmermeer Lyceum dekking kapitaallasten	1.330	0	35	1.295
Reserve MFA Badhoevedorp dekking kapitaallasten	4.759	0	0	4.759
Begraafplaatsen	1.215	0	287	928
Structurele Maatschappelijke Opvang	250	0	154	96
HST Cargo	4.000	6.000	100	9.900
Herstructurering Bedrijven Terreinen	410	122	0	532
Besluit Locatiegebonden Subsidies (BLS)	5.220	0	504	4.717
Calatravabruggen	3.400	0	394	3.006
Dorpshuis Zwanenburg	800	0	0	800
Wonen	138	1.190	0	1.328

(bedragen x € 1.000)	Stand per 31-12-2012	Vermeerderingen	Verminderingen	Stand per 31-12-2013
Leidraad inrichting openbare ruimte (LIOR)	0	2.101	132	1.970
Vernieuwing Openbare Ruimte fase II (VOR II)	0	5.000	0	5.000
Stichting Mainport en Groen (SMG)	0	7.109	0	7.109
Monumenten	0	126	0	126
Totaal bestemmingsreserves	99.716	21.648	45.668	75.697

Bestemmingsreserves zijn door de raad gewenste bestedingen waarvoor een specifieke reserve is ingesteld. Dit besluit kan door de raad herroepen worden. Hieronder wordt per reserve eventuele belangrijke mutaties weergegeven.

Reserve BTW Compensatiefonds

De weergegeven onttrekkingen zijn nodig om de BTW-component in de kapitaallasten van investeringen die zijn gedaan voor het in werking treden van het BTW-compensatiefonds te dekken. Deze bedragen kunnen niet bij het fonds worden gedeclareerd, terwijl de gemeenten wel voor deze BTW op de algemene uitkering zijn gekort. Hiervoor is in 2013 € 0,671 miljoen onttrokken.

Reserve Dekking kapitaallasten maatschappelijke voorzieningen

Deze reserve is ingesteld met het doel de structurele lasten die voortvloeien uit extra investeringen in maatschappelijke voorzieningen te dekken. Voor de vorming van deze reserve zijn in het verleden eenmalige baten ingezet. Zoals de verkoopopbrengst van het Solyvius-college, het terrein van de voormalige Jansoniuschool, de verfijningsuitkering en een bijdrage uit de Vinex-woningbouw. Vanaf 2003 wordt jaarlijks een bedrag van € 0,703 miljoen aan deze reserve onttrokken ten gunste van de exploitatie. Deze onttrekking kan met de huidige stand nog 14 jaar plaatsvinden.

Reserve Korte termijn bereikbaarheid verkeer

Deze reserve is ingesteld ter bevordering van de bereikbaarheid binnen de gemeente. In 2013 is € 0,088 miljoen onttrokken er blijft dan nog € 0,030 miljoen over welke in 2014 wordt onttrokken voor de bereikbaarheid van het nieuwe Sportcomplex Koning Willem Alexander, waarna deze reserve kan worden opgeheven.

Reserve Recreatieplas Toolenburg

In 1993 is besloten om de aanleg en het onderhoud van deze recreatieplas minimaal 10 jaar ten laste van deze reserve te brengen die gevoed is vanuit de opbrengst van de zandwinning. In 2013 is geen bedrag onttrokken voor het beheer. Het beheerniveau is Basis, conform het raadsbesluit uit 2009 over de Beeldkwaliteit Beheersystematiek.

Reserve Haarlemmermeerse Bos

Deze reserve is ingesteld ter dekking van kosten voor het aanbrengen van voorzieningen in het Haarlemmermeerse Bos. In 2013 is geen bedrag onttrokken.

Reserve Aanleg N201

In 2002 is besloten tot een bijdrage aan de N201. Daarvoor was destijds een bedrag gereserveerd. In de periode 2005 tot en met 2008 is jaarlijks rente toegevoegd. In 2012 heeft een deel van de betaling plaatsgevonden ter grootte van € 19,799 miljoen. De rest van de betaling van € 35,499 miljoen heeft in 2013 plaatsgevonden. De reserve kan hierbij opgeheven worden.

Reserve Exploitatie winkelcentrum Nieuw-Vennep

De reserve is ingesteld voor de eventuele aanleg van een parkeergarage als het project Nieuw-Vennep Nieuwe Kom wordt gerealiseerd. De 2^e fase van dit project is afhankelijk van de realisatie van de Westflank.

Reserve Duurzaamheid

In juni 2009 is besloten om € 3,3 miljoen te reserveren voor een initiële investering in een Duurzaam Bedrijf. Het doel is het wegnemen van drempels bij particulieren en kleine bedrijven om over te gaan op energiebesparing en/of opwekking. In 2013 is het gehele bedrag is onttrokken en omgezet in een Rekening Courant verhouding met het Duurzaam Bedrijf Haarlemmermeer B.V.

Reserve Integraal Project Water

Deze reserve heeft tot doel het realiseren van een duurzaam water systeem binnen de gemeente voor het jaar 2015. In 2013 is hiervoor € 3,330 miljoen uitgegeven.

Reserve Verbeteren Burgemeester Van Stamplein

Het doel van deze reserve is het verbeteren van de belevingswaarde van het Burgemeester Van Stamplein. In 2013 is € 0,049 miljoen onttrokken voor wat kleine werkzaamheden.

Reserve Sportcentrum Koning Willem Alexander dekking kapitaallasten.

Deze reserve was genaamd Reserve Huis van de Sport en is ingesteld voor de dekking van de kapitaallasten. Het Huis van de Sport heeft dit jaar een nieuwe naam gekregen Sportcentrum Koning Willem Alexander en daarmee is ook de naam van de reserve gewijzigd. In 2013 is nog niets onttrokken aan de reserve.

Reserve Tijdelijke Onderwijshuisvesting (TOH)

De reserve is bestemd voor het verplaatsen en slopen van de tijdelijke onderwijshuisvestingen . In 2013 is € 0,422 onttrokken te behoeve van gemaakte kosten noodlokalen Groene Zoom en sloop Samenspel, aanpassingen TOH Getsewoud en Buitenrif Hoofddorp.

Reserve Haarlemmermeer Lyceum dekking kapitaallasten

Deze reserve is bedoeld voor de dekking van de kapitaallasten van het Haarlemmermeer Lyceum. In 40 jaar vanaf 2011 wordt elk jaar € 0,035 miljoen aan de reserve onttrokken, waardoor de exploitatielasten lager zijn.

Reserve MFA Badhoevedorp dekking kapitaallasten

Wanneer het MFA Badhoevedorp daadwerkelijk in gebruik genomen is zullen de kapitaallasten worden onttrokken aan deze reserve. In 2013 zijn nog geen onttrekkingen gedaan.

Reserve Begraafplaatsen

In het Raadsvoorstel kostendekkendheid begraafstarieven is besloten om toe te groeien naar volledige kostendekking, exclusief begraafplaats Wilgenhof. De reserve wordt de komende jaren ingezet om het exploitatietekort op de gemeentelijke begraafplaatsen af te dekken, zodat tekorten in deze periode niet ten laste van de algemene middelen gebracht hoeven te worden. Overeenkomstig deze doelstelling is in 2013 een bedrag van € 0,287 miljoen onttrokken.

Reserve Structurele Maatschappelijke Opvang

In 2011 is besloten om een bedrag te reserveren voor een bijdrage aan een opvanghuis voor structurele maatschappelijke opvang. In 2013 is € 0,154 miljoen onttrokken aan de reserve. We hebben € 0,250 miljoen betaald aan stichting Regionale Instelling voor Beschermd Woonvormen (RIBW), waarvan € 0,096 miljoen weer is teruggevorderd omdat minder is uitgegeven.

Reserve High Speed Terminal (HST) Cargo

Van deze reserve moet een HST Cargo Concept gerealiseerd worden, door de aanleg van een HST Cargo Railterminal nabij Hoofddorp en het ondersteunen van de ontwikkeling van een Europese HST freight service. In 2013 is hiervoor € 5,9 miljoen ontvangen. In 2016 wordt nog € 1,1 miljoen van het rijk ontvangen. Een voorwaarde van deze financiering van het rijk is dat de reserve geïndexeerd moet worden. Jaarlijks wordt aan de reserve een bedrag toegevoegd ter grootte van 50% van de interne

rekenrente op de ontvangsten HST-middelen. De toegevoegde middelen 2013 ad € 0,1 miljoen zijn ingezet voor daarmee verband houdende projectactiviteiten.

Herstructurering Bedrijventerreinen

Bij de jaarrekening 2012 is besloten om € 0,122 miljoen toe te voegen. Aangezien de werkzaamheden aan specifieke projecten (m.n. Boesingheliede) pas in 2014 kunnen plaatsvinden, zijn minder lasten gemaakt in 2013.

Reserve Besluit Locatie gebonden Subsidies (BLS)

Deze reserve is om financiële knelpunten, die de voortgang en/of realisatie van woningbouwprojecten in de weg staan, uit de weg te ruimen en zo de woningbouw in onze gemeente te stimuleren. In 2013 is € 0,504 onttrokken voor de volgende projecten: Lugano voor € 0,254 miljoen, Aan de Vaart € 0,130 miljoen en rentederving startersleningen € 0,120 miljoen.

Reserve Calatravabruggen

De reserve is voor het herstel van de coating van de Calatravabruggen. In 2013 is voor € 0,394 miljoen aan herstelwerkzaamheden uitgevoerd.

Reserve Dorpshuis Zwanenburg dekking kapitaallasten

De dekking van de kapitaallasten van het dorps huis Zwanenburg zullen volgen als het pand in gebruik genomen is. In 2013 is nog geen onttrekking gedaan.

Reserve Vernieuwing Openbare Ruimte II (VORII)

De reserve is bedoeld voor de te maken kosten voor VORII. In 2013 is in de reserve € 5 miljoen gestort zoals besloten bij de jaarrekening 2012. De uitvoering start in 2014. Dan zullen ook de kapitaallasten gedekt worden door onttrekking uit deze reserve.

Reserve Wonen

De reserve Wonen is ingesteld voor woonmogelijkheden voor de huishoudens die daar op grond van hun inkomen niet (geheel) zelf in kunnen voorzien. In 2013 is € 1,19 miljoen gestort in deze reserve. Hiervan is € 0,105 miljoen ontvangen van projectontwikkelaars, de overige € 1,085 miljoen is afkomstig van de afwikkeling van BWS gelden.

Reserve Leidraad inrichting openbare ruimte (LIOR)

Bij de Najaarsrapportage 2009 was voor de afkoop van onderhoud Floriande een onttrekking geraamd uit de Algemene Dekkingsreserve voor 20 jaar. Bij de Voorjaarsrapportage heeft de raad besloten om het resterende bedrag € 2,101 miljoen in een bestemmingsreserve te storten om daar tot 2029 deze onttrekking van € 0,132 miljoen aan afkoop onderhoud te dekken.

Reserve Monumenten

Bij de Najaarsrapportage 2013 heeft de raad besloten tot deze reserve Monumenten voor de gemeentelijke monumentenzorg. Het restant van het subsidiebudget wordt in deze reserve aan het einde van het boekjaar gestort. In 2013 is € 0,126 miljoen overgebleven budget toegevoegd aan de reserve Monumenten.

Reserve Stichting Mainport en Groen (SMG)

Bij de Najaarsrapportage 2013 en RB 2013.0030720 is deze reserve Stichting Mainport en Groen ingesteld. Dit om bepaalde projecten zeker te stellen na liquidatie van de Stichting Mainport en Groen. De Projecten zijn fietspad Nieuwe Meer, Park Vijfhuizen en fietspad, Schaapskooi en groene as Badhoevedorp. In 2013 is € 7,109 miljoen gestort in deze reserve SMG.

Voorzieningen

Voorzieningen voor verplichtingen, verliezen en risico's

(bedragen x € 1.000)	Stand per 31-12-2012	Vermeerderingen	Verminderingen	Vrijval	Stand per 31-12-2013
Pensioenverplichting wethouders	2.456	167	193	0	2.430
Wachtgeldverplichting wethouders	260	21	99	0	182
Wachtgeldverplichting voormalig personeel	1.023	1.027	424	0	1.625
Gemeentelijke FPU	32	12	28	0	15
57+-regeling	811	0	695	8	108
Bodemsanering Keplerstraat	0	220	0	0	220
Totaal voorzieningen voor verplichtingen, verliezen en risico's	4.581	1.447	1.439	8	4.581

De voorzieningen hebben betrekking op verplichtingen, verliezen en risico's. Met uitzondering van de voorziening 57+ regeling en bodemsanering Keplerstraat zijn de voorzieningen gewaardeerd op een contante waarde berekening.

Voorziening Pensioenverplichting wethouders

In 2012 is voor deze voorziening als rentepercentage de Ultimate Forward Rate ingevoerd. De storting in de voorziening is het gevolg van het actualiseren van een aantal pensioenuitkeringen.

Voorziening Wachtgeldverplichting wethouders

Om de voorziening tot het gewenste niveau te brengen om de wachtgeldverplichtingen van de voormalig wethouders te kunnen betalen is € 21.000 in de voorziening gestort.

Voorziening Wachtgeldverplichting voormalig personeel

De voorziening wachtgeldverplichting voormalig personeel heeft sinds 2012 een aangepaste invulling. Naast wachtgeld zijn verplichtingen opgenomen voor personeel waar een vertrekregeling voor is getroffen. De storting in de voorziening omvat het bedrag aan uitkeringen over de rechthebbende periode.

Voorziening Gemeentelijke FPU en 57+ Regeling

Bovenstaande voorzieningen zijn aflopende verplichtingen, ooit gevormd voor personeel dat eerder is gestopt met werken.

Voorziening Bodemsanering Keplerstraat

Deze nieuw ingestelde voorziening is bestemd voor de sanering van de bodemverontreiniging Keplerstraat in Badhoevedorp. Bij de najaarsrapportage 2013 is besloten om € 0,220 miljoen in deze voorziening te storten ten laste van de exploitatie.

Onderhoudsegalisatievoorzieningen

(bedragen x € 1.000)	Stand per 31-12-2012	Vermeerderingen	Verminderingen	Vrijval	Stand per 31-12-2013
Onderhoud gebouwen	4.358	2.146	2.459	0	4.045
Totaal onderhoudsegalisatievoorzieningen	4.358	2.146	2.459	0	4.045

Voorziening Onderhoud gebouwen

Deze voorziening onderhoud gebouwen is gevormd ter egalisering van in de tijd onregelmatig gespreide kosten voor het onderhoud aan gemeentelijke objecten. De stand van de voorziening is

gebaseerd op de meer jaren onderhoudsplannen (MOP) 2014 t/m 2023. Deze plannen zijn voor de duur van 10 jaar.

Door derden beklemde middelen

(bedragen x € 1.000)	Stand per 31-12-2012	Vermeerderingen	Verminderingen	Vrijval	Stand per 31-12-2013
Tariefseglisatie onderhoud rioleringen	7.096	358	803	0	6.651
Tariefseglisatie afvalstoffen	2.002	667	0	0	2.669
Rentederving startersleningen	646	0	215	0	431
Totaal door derden beklemde middelen	9.744	1.025	1.018	0	9.751

Voorzieningen door derden beklemde middelen betreffen bijdragen van derden die specifiek geormerkt dienen te zijn.

Voorziening Tariefseglisatie onderhoud rioleringen

De voorziening is ingesteld om schoksgewijze tariefaanpassingen als gevolg van fluctuerende exploitatieresultaten te voorkomen. Ten laste van de programmarekening is € 0,358 miljoen in de voorziening gestort. Ten gunste van de programmarekening is € 0,803 miljoen vrijgevallen uit de voorziening.

Voorziening Tariefseglisatie afvalstoffen

De voorziening egalisatie afvalstoffen is ingesteld om schoksgewijze tariefaanpassingen als gevolg van fluctuerende exploitatieresultaten van de reiniging te voorkomen. Ten laste van de programmarekening is € 0,667 miljoen in de voorziening gestort.

Voorziening Rentederving startersleningen

De gemeente heeft van projectontwikkelaars bijdragen ontvangen voor de dekking van de rentelasten voor het verstrekken van startersleningen. Tot en met het jaar 2015 wordt elk jaar € 0,215 miljoen aan de voorziening onttrokken.

Vaste schulden met een rentetypische looptijd ≥ 1 jaar

(bedragen x € 1.000)	Stand per 31-12-2012	Vermeerderingen	Aflossingen	Stand per 31-12-2013
Binnenlandse banken en overige financiële instellingen	314.950	85.000	28.550	371.400
Waarborgsommen	136	5	94	21
Totaal vaste schulden met rentetypische looptijd ≥ 1 jaar	315.086	85.005	28.644	371.421

Onderhandse leningen van binnenlandse banken en overige financiële instellingen

In 2013 zijn vier nieuwe leningen opgenomen voor in totaal € 85 miljoen. Het gemiddelde rentepercentage over het leningsaldo aan het einde van 2013 bedraagt 3,42%. De rentelast over alle onderhandse leningen bedraagt € 11,864 miljoen.

Waarborgsommen

Dit betreft de door medewerkers betaald waarborgsom voor toegangspasjes en de rekening courant verhouding met Stichting ETO. Deze laatste is in 2013 in zijn geheel afgelost en is niet meer actief.

Flottende passiva

Netto vlottende schulden met rentetypische looptijd < 1 jaar

Kasgeldleningen

Per ultimo 2013 hebben wij voor € 80 miljoen aan kort geld opgenomen om onze kortlopende verplichtingen te financieren. Hiervoor is instemming bij de Provincie Noord-Holland gevraagd en gekregen, omdat met deze financiering de kasgeldlimiet wordt overschreden.

Bank- en girosaldi

We hebben per 31 december 2013 een negatief saldo bij de Bank Nederlandse Gemeente (BNG) van € 3.000.

Overige schulden

(bedragen x € 1.000)	Stand per 31-12-2012	Stand per 31-12-2013
Crediteuren	18.214	24.806
Betalingen onderweg	2.721	0
Reserveringsbijdragen	514	59
Waarborgsommen	334	213
Optievergoeding	158	5
Rekening courant G32	596	464
Rekening courant Veiligheidshuis Kennemerland	113	133
Rekening courant AM-Overleg	21	-10
Rekening courant Duurzaam bedrijf	0	3.199
	22.671	28.868

Het crediteurensaldo van € 24,806 miljoen betreft bedragen die de gemeente nog moet betalen aan verschillende leveranciers.

De reserveringsbijdragen, waarborgsommen en optievergoedingen zijn instrumenten die de gemeente gebruikt voor het nakomen van een koopovereenkomst. Deze drie bedragen zijn bij elkaar € 0,277 miljoen.

De gemeente voert de administratie van de verschillende instellingen waarmee zij een rekening courant verhouding heeft voor in totaal € 3,786 miljoen. In 2013 is hier de rekening courant verhouding met het Duurzaam Bedrijf bijgekomen.

Deze post in de balans is de enige plek waar deze dienstverlening tot uitdrukking komt, voor de rest wordt het geheel buiten de exploitatie en balans gehouden.

Overlopende passiva

Nog te betalen bedragen

(bedragen x € 1.000)	Stand per 31-12-2012	Stand per 31-12-2013
Aangegane verplichtingen/nog te betalen bedragen	19.996	19.833
Vooruitgefactureerde bedragen	0	300
Bedragen met betrekking tot de uitkeringsadministratie	754	625
Af te dragen premies met betrekking tot salarissen	4.317	4.316
Overige posten	-13	110
Totaal nog te betalen bedragen	25.055	25.183

De post nog te betalen bedragen zijn bedragen die na de sluiting van de crediteurenadministratie nog op het boekjaar 2013 geboekt zijn, omdat ze betrekking hebben op 2013. Voorbeelden hiervan zijn rentebetalingen op langlopende geldleningen, betaling voor de uitkeringenadministratie en voor verplichtingen voortvloeiend uit salarisbetalingen. Het totale bedrag bedraagt € 25,003 miljoen.

Van overheden ontvangen, nog te besteden uitkeringen

(bedragen x € 1.000)	Stand per 31-12-2012	Vermeerderingen	Verminderen	Stand per 31-12-2013
Bijdragen ISV 2010-2014	2.240	2.560	841	3.959
Omgevingslawaaï	70	0	0	70
Luchtkwaliteit veiligheidsrisico's	942	24	0	966
Tijdelijke stimulering woningbouw	47	0	0	47
Participatiebudget	1.018	744	1.018	744
Lokaal openbaar vervoer	808	20	105	723
Regeling Geldelijke Steun Huisvesting Gehandicapten (RGSHG)	-2	24	22	0
Rentederving Startersleningen	711	0	178	533
Uitvoeringsregeling zorg en welzijn Noord-Holland 2011	113	0	88	25
Groenprojecten	593	0	508	85
Onderwijsachterstanden	80	30	0	110
Doeluitkering Schipholbalie BZK	500	42	345	197
Toegankelijk maken bushaltes	753	0	295	458
Knooppunt Fokkerweg/Beechavenue	104	0	104	0
Fietsbrug SugarCity	446	0	446	0
Primaviera	0	4.800	0	4.800
Duurzame energie	0	190	0	190
Jongeren kans bieden	0	27	0	27
DRIS - bushalte	0	653	0	653
Deltaplan bereikbaarheid	0	1.773	0	1.773
Paso gelden	0	25.900	0	25.900
Totaal van overheden ontvangen, nog te besteden uitkeringen	8.425	36.787	3.950	41.262

Van overheden ontvangen, nog te besteden uitkeringen zijn ontvangen voorschotbedragen van overheidsinstellingen (Rijk, provincies of stadsregio) met specifiek bestedingsdoel. In bovenstaande tabel is het verloop van deze voorschotbedragen te zien.

Overige vooruit ontvangen bedragen

Vooruit ontvangen bedragen zijn bedragen die in 2013 ontvangen zijn, maar die verantwoord moeten worden in 2014. In 2013 ging dit om € 9,109 miljoen. Dit bestaat grotendeels uit de ontvangen bijdrage van Schiphol ter grootte van € 11,7 miljoen, waarvan € 3,0 miljoen al is uitgegeven in 2012 en 2013, waardoor voor 2013 een restant overblijft van € 8,726 miljoen.

Niet in de balans tot uitdrukking komende verplichtingen en aanspraken

In de paragraaf weerstandsvermogen van het jaarverslag is informatie opgenomen over per balansdatum bestaande risico's die niet in de balans tot uitdrukking komen. Hierna is een opsomming vermeld van verplichtingen (en aanspraken) die niet in de balans tot uitdrukking komen. Het zijn zogenaamde voorwaardelijke verplichtingen, die pas geëffectueerd worden als aan bepaalde (levering-) voorwaarden is voldaan. Alle verplichtingen zijn opgenomen in de begroting voor 2014.

Contracten m.b.t. bedrijfsvoering

De contractuele verplichtingen voor 2013 die nog lopen voor licenties en het leasen en onderhouden van pc's, printers en servers bedraagt € 6,363 miljoen en voor kopieerapparaten € 0,875 miljoen. Voor lease auto's, catering, beveiliging, consumptieautomaten en schoonmaak zijn in totaal voor € 2,820 miljoen aan jaar overschrijdende contracten afgesloten. Met verschillende derden zijn huurcontracten afgesloten voor kantoorgebouwen voor de huisvesting van ambtenaren. Het gaat hier om de gebouwen de Polderlanden en kantoren voor het gemeentelijk deel van de UWV en de beide SC Badhoevedorp en SC Nieuw Venneep. De contracten hebben een opzegtermijn van 12 maanden. In totaal is hier € 0,702 miljoen mee gemoeid.

Contracten m.b.t. sociaal domein

Hulp bij de huishouding

M.i.v. 1 januari 2011 zijn, na aanbesteding, contracten afgesloten met 3 zorgaanbieders die de hulp bij de huishouding in onze gemeente verzorgen. Deze contracten hebben een looptijd tot 31 december 2014 en omvatten voor 2014 een bedrag van € 6 miljoen.

WMO - Meertaxi

Sinds januari 2012 is t.b.v. het zorgvervoer een nieuwe overeenkomst met een nieuwe vervoerder van kracht die loopt tot 1 januari 2016 en een bedrag van € 1,5 miljoen per jaar omvat.

WMO – hulpmiddelen en woningaanpassingen

Per 1 januari 2013 zijn nieuwe contracten aangegaan t.b.v. de levering van WMO hulpmiddelen, individuele vervoersvoorzieningen en trapliften. Deze hebben een looptijd tot 1 januari 2017 en omvatten een bedrag van € 1,1 miljoen per jaar. Daarnaast is er een contract afgesloten inzake het uitvoeren van woningaanpassingen. Dit contract heeft een looptijd van 2 jaar en omvat een bedrag van € 0,5 miljoen per jaar.

Contracten m.b.t. zwembaden en sportfaciliteiten en bibliotheek

a) Contract Sportfondsen Haarlemmermeer voor Sportcomplex Koning Willem Alexander.

De contractduur is 10 jaar. De exploitatiebijdrage in 2014 bedraagt € 3 miljoen. Deze wordt jaarlijks geïndexeerd met een gewogen index. De exploitatiebijdrage is gelijk aan de huursom die aan SFH-SKWA jaarlijks gefactureerd wordt.

b) Contract Sportfondsen Haarlemmermeer Overige sportaccommodaties

Met ingang van 1 januari 2014 start een nieuwe contractperiode voor de exploitatie van de binnensportlocaties. Sportfondsen Haarlemmermeer exploiteert deze voor een periode van 5 jaar, tot en met 2018. De gemiddelde jaarlijkse bijdrage is € 1,696 miljoen.

Voor de bibliotheek "De Symfonie" in Nieuw Venneep is een huurcontract afgesloten voor € 0,298 miljoen per jaar.

De Waterwolf Dienstverlening Buitenruimte BV

Sinds 1 januari 2009 bezit de gemeente 100% van de aandelen van de Waterwolf Dienstverlening Buitenruimte BV. Met de Waterwolf nieuwe stijl is een vennootschap neergezet die zich ook als leerwerkbedrijf richt op re-integratietaken. De Waterwolf BV verricht in opdracht van de gemeente (klein)onderhoud aan groen- en civieltechnische voorzieningen in de openbare ruimte. Dit doen zij op

basis van uitvoeringsovereenkomsten (bestekken) alsmede door inzet van zogenaamde servicebussen/stratemakersbussen. Buiten deze bestekken verricht De Waterwolf nog een breed scala van andere diensten, waaronder de bediening van de beweegbare bruggen en het onderhoud van begraafplaatsen. In totaal bestaat de verplichting voor bovenstaande onderdelen met verschillende looptijden uit € 8,4 miljoen.

Aangegane verplichtingen voor investeringen

Voor verschillende investeringen zijn al contracten aangegaan met aannemers die het project gaan uitvoeren. In onderstaande tabel staan de grootste opgenoemd.

(bedragen x € 1.000)	Contract
Sportcomplex Koning Willem Alexander	5.300
Haarlemmermeer Lyceum	3.000
Herbert Visser College VMBO	4.000
Totaal	12.300

Garanties

(bedragen x € 1.000)	Oorspronkelijk bedrag	Stand per 31-12-2012	Stand per 31-12-2013
Bejaardenzorg en verpleeghuizen	2.112	1.177	1.087
Sportverenigingen en –instellingen	6.602	3.463	2.600
Sociaal-culturele en maatschappelijke instellingen	9.027	6.502	5.947
Lichamelijke en geestelijke gezondheidszorg	11.447	4.048	3.562
Borgstelling m.b.t. herfinanciering S.A.D.C.	20.000	0	1.513
Totaal	49.188	15.190	14.708

Wij staan garant voor een groot aantal leningen, verstrekt aan instellingen met een maatschappelijk nut of aan gemeentelijke deelnemingen/bedrijven. Ultimo 2013 is een totaalbedrag van € 14,708 miljoen aan geldleningen gewaarborgd. Hoewel jaarlijks de begrotingen en jaarrekeningen worden beoordeeld lopen we financieel risico. In 2013 zijn we niet aangesproken voor het nakomen van verplichtingen. Wij hebben ook geen betalingen gedaan.

De garantie voor S.A.D.C. opgenomen mag maximaal € 20 miljoen bedragen, maar de hoogte kan per jaar fluctueren. In 2013 heeft S.A.D.C. gebruik gemaakt van de kredietfaciliteit voor € 1,513 miljoen. De gegarandeerde geldleningen blijven binnen het door de raad vastgestelde garantieplafond van € 30 miljoen.

Indirecte garantstellingen gemeenschappelijke regelingen

Indirect staat de gemeente ook garant voor alle opgenomen geldleningen door gemeenschappelijke regelingen. Het betreft hier opgenomen geldleningen door de AM groep, Cocensus en Veiligheidsregio Kennemerland voor in totaal € 7,524 miljoen. Omdat dit indirecte garanties zijn die onlosmakelijk aan gemeenschappelijke regelingen zijn verbonden, zijn deze niet opgenomen in het garantieplafond. Voor de Omgevingsdienst welke in 2013 is opgericht is nog geen jaarrekening ontvangen.

Borgstellingen Waarborgfonds Sociale Woningbouw

De gemeente garandeert samen met de Stichting Waarborgfonds Sociale Woningbouw geldleningen aan woningbouwcorporaties binnen Haarlemmermeer. Het totaal van deze gegarandeerde geldleningen bedraagt per 1 januari 2013 € 366,5 miljoen en per 31 december 2013 € 322,7 miljoen (oorspronkelijk bedrag was € 406 miljoen) Hiervoor zijn wij 50% aansprakelijk wat neer komt op

€ 161,4 miljoen. We zijn in tweede termijn aansprakelijk. Dit houdt in dat in eerste instantie het waarborgfonds aansprakelijk is en de aangesloten woningbouwcorporaties en daarna de gemeente.

Nationale Hypotheek Garantie

In het verleden heeft de gemeente garanties afgegeven voor mensen die een huis kochten. Later is dit overgenomen door de Nationale Hypotheek Garantie, die in deze hypotheek nu als eerste garandeert. Wij zijn hiervoor 50% aansprakelijk in tweede termijn. In totaal is per 31 december 2012 (meest recent bekende stand) voor € 224 miljoen aan garanties afgegeven, 50% hiervan is € 112 miljoen. Per 1 januari was de stand € 258 miljoen. In 2013 zijn we niet aangesproken voor het niet nakomen van verplichtingen en wij hebben ook geen betalingen gedaan. Wel heeft de stichting NHG € 0,465 miljoen uitbetaald voor woningen die met verlies verkocht zijn.

Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (WNT)

Op 1 januari 2013 is de Wet Normering bezoldiging Topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (WNT) in werking getreden. De WNT stelt een maximum aan de bezoldiging van bestuurders en hoogst leidinggevenden in de publieke en semipublieke sector en bevat regels over het openbaar maken van de bezoldiging van topfunctionarissen en interim functionarissen.

De bezoldiging bestaat uit: de beloning; de door de werkgever betaalde sociale-verzekeringspremies, de belastbare vaste en variabele onkostenvergoedingen en de voorzieningen ten behoeve van beloningen betaalbaar op termijn (pensioenpremies).

In 2013 zijn geen bezoldigingen uitgekeerd boven de norm aan topfunctionarissen.

Bezoldigingen topfunctionarissen 2013	Datum in dienst bij Gemeente Haarlemmermeer	(bedragen x € 1.000)
C.H.J. Brugman, gemeentesecretaris, 36 uur	1 januari 2012	
Beloning		132
Sociale Verzekeringspremies		7
Onkostenvergoedingen		15
Pensioenpremies		23
Totaal		177
J. van der Rhee, griffier, 36 uur	1 mei 2006	
Beloning		102
Sociale Verzekeringspremies		7
Onkostenvergoedingen		1
Pensioenpremies		18
Totaal		128
Normering bezoldigingen topfunctionarissen 2013		
Bruto beloning		187
Onkostenvergoeding		8
Voorzieningen ten behoeve van beloningen betaalbaar op termijn		33
Totaal		228

Het normenkader rondom de 'Wet Normering bezoldiging Topfunctionarissen Publieke en Semipublieke Sector (WNT) is bekrachtigd in het Besluit van de Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties van 26 februari 2014, nr. 2014-0000106049 en de Regeling van de Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties van 26 februari 2014, nr. 2014-0000 104920. De Aanpassingswet WNT is als onderdeel van dit normenkader nog niet formeel aangenomen door de Eerste Kamer. Voor het opmaken van de jaarrekening is in lijn met de mededeling van de minister van

BZK d.d. 12 februari 2014, gepubliceerd in de Staatscourant d.d. 18 februari 2014, de Aanpassingswet WNT wel als onderdeel van het normenkader gehanteerd.

Ten aanzien van interim-functionarissen die geen topfunctie vervullen heeft Haarlemmermeer gebruik gemaakt van de mogelijkheid die paragraaf 6 van de Beleidsregels toepassing WNT biedt inzake de volledige openbaarmaking van deze functionarissen. Op basis van de Beleidsregels toepassing WNT (inclusief de wijziging van paragraaf 6 volgens besluit van de Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties van 12 maart 2014, nr 2014 – 0000142706, gepubliceerd in de staatscourant d.d. 18 maart 2014 kán en hoeft Haarlemmermeer niet volledig te voldoen aan de verplichting voor openbaarmaking van deze interim-functionarissen zoals voorgeschreven in artikel 4.2 lid 2c van de WNT (inclusief verwerking Aanpassingswet WNT).

Toelichting op de Programmarekening

Hieronder het verloop naar het resultaat van de programmarekening. Het start bij de primaire begroting 2013-2016. Dan volgen alle mutaties waartoe de raad tot en met december 2013 heeft besloten. Het definitieve begrotingssaldo eindigt met het saldo van de Najaarsrapportage. In het jaarverslag 2013 hebben we de afwijkingen van de rekeningcijfers ten opzichte van de actuele begroting toegelicht.

Mutaties		Bedrag* € 1 miljoen
Primaire Begroting	2013-2016	0,12
	Najaarsrapportage 2012	-0,49
	Structurele effecten jaarrekening	-0,14
Aangepast saldo Begroting 2013-2016		-0,51
Voorjaarsrapportage 2013	Algemene uitkering	-0,41
	Verhoging werkgeverslasten(pensioenpremies en ZVW-grens)	-0,69
	Precariobelasting	4,01
	Toeristenbelasting	-0,25
	Financiering en kapitaallasten	0,84
	Effecten Meerjaren Perspectief Grondzaken	-0,20
	Onderwijshuisvesting	-0,83
	Overige ontwikkelingen	-2,22
Najaarsrapportage 2013	Gemeentefonds	1,05
	Ontwikkeling bijstandsuitkeringen (WWB)	2,32
	Verkoopopbrengst percelen voor omlegging A9	1,02
	Precario voor elektriciteitsleidingen	3,87
	Financiering en kapitaallasten	1,35
	Opbrengst OZB	-1,02
	Reorganisatie Sociale Dienstverlening	-0,85
	Aanleg Meerbrug	-0,57
	Diverse verschillen	-0,70
	Toevoeging aan behoedzaamheidsreserve	-2,32
Saldo definitieve begroting		3,89
Mutaties Jaarstukken	Gemeentefonds volgens decembercirculaire 2013 (brief raad 2014/2706)	0,88
	Belastingen	-0,55
	Parkeerbelasting	-0,74
	WMO (met name sociale verstrekkingen in natura)	0,97
	Werk en inkomen: met name algemene bestaanskosten	0,95
	Onderwijs Verwijderen noodlokalen/ lager klein onderhoud	0,50
	Economische zaken (met name herstructurering bedrijventerreinen)	0,64
	Afwikkeling Westflank	-2,36
	Diverse	-0,19
Resultaat 2013		3,99

Overzicht algemene dekkingsmiddelen

Overzicht algemene dekkingsmiddelen

(bedragen x € 1.000)	Originele begroting	Gewijzigde begroting	Rekening	Vershil rekening gewijzigde begroting
Productomschrijving				
Lokale middelen waarvan de besteding niet gebonden is				
Baten parkeerbelasting	2.908	3.005	2.261	-744
Baten onroerende zaakbelasting gebruiker	18.696	17.447	17.996	549
Baten onroerende zaakbelasting eigenaren	38.659	39.419	39.538	119
Baten roerende zaakbelasting	31	31	30	-1
Baten toeristenbelasting	7.724	7.620	6.483	-1.137
Baten hondenbelasting	616	616	632	16
Baten precariobelasting	2.128	10.008	9.929	-79
Totaal lokale middelen, waarvan de besteding niet gebonden is	70.762	78.146	76.870	-1.277
Algemene uitkeringen	114.203	115.545	116.424	880
Dividend	547	509	586	77
Saldo van de financieringsfunctie	1.149	2.552	2.865	313
Overige algemene dekkingsmiddelen	18.133	19.655	19.830	175
Totaal algemene dekkingsmiddelen	204.793	216.407	216.575	167

Baten parkeerbelasting

De uitbreidingen in de Verzetsheldenwijk en de Binnenweg alsmede de wijziging op het voormalig Van der Zeeterrein zijn pas in het najaar van 2013 ingegaan, waar eerder rekening was gehouden met februari/maart. Daarnaast zijn de Kruisweg en het Dik Tromplein enkele maanden afgesloten geweest. Dit heeft een totaal nadelig resultaat van € 744.000 tot gevolg.

Baten onroerendezaakbelasting gebruikers en eigenaren

De opbrengst uit de OZB is € 668.000 hoger. Er is € 380.000 aan de voorziening voor dubieuze debiteuren toegevoegd en dit is als last opgenomen. Voor de vergelijking met de begroting (waarbij dit netto is opgenomen) wordt dit bedrag van het verschil afgetrokken. Per saldo resteert een hogere opbrengst van € 288.000. Bij de niet woningen zijn meer objecten opgeleverd dan verwacht waardoor de WOZ waarden € 70 miljoen hoger zijn. Dit genereert een hogere opbrengst van € 402.000. Alsnog toegekende verminderingen over het belastingjaar 2012 hebben een nadeel van € 114.000 tot gevolg.

Baten toeristenbelasting

De omzet van de hotels waarop de toeristenbelasting wordt gebaseerd fluctueert sterk. Gezien de economische crisis blijft de omzet van belastingplichtigen achter bij de eerdere prognoses en naar nu is gebleken heeft een aantal hotels een ster ingeleverd waardoor de kamerprijzen omlaag zijn gegaan. Nu alle aanslagen voor 2012 definitief zijn gemaakt is een tekort geconstateerd van € 448.000. Voor 2013 zijn alleen nog maar voorlopige aanslagen opgelegd. De uitkomsten van de controle 2012 werken direct door in de opbrengst van 2013. Ook was in de prognose van 2013 rekening gehouden met de opening van een nieuw hotel medio 2013. Dit hotel is pas in januari 2014 geopend.

Algemene uitkering

De opbrengst uit de algemene uitkering is € 879.000 hoger. Via de brief over de decembercirculaire (kenmerk 2014.2706) hebben wij een voordeel gemeld van € 858.000 met name door het voordelige effect van het herfstakkoord en een extra bijdrage voor inburgering nieuwkomers. Het restant van het voordelige verschil (€ 31.000) komt door het saldo van de afrekeningen over 2011 en 2012.

Dividend

Van de Waterwolf BV hebben wij over het boekjaar 2012 een dividend ontvangen van € 70.000. Ook hebben we aan dividenden € 18.000 meer van de BNG ontvangen en € 12.000 minder van de Meerlanden.

Saldo van de financieringsfunctie

Door de lage rente is er een rentevoordeel op de aangetrokken kortlopende middelen (€ 70.000) en op de aangetrokken langlopende leningen (€ 30.000). Daarnaast is er een incidenteel rentevoordeel op uitstaande middelen van € 214.000.

Overige algemene dekkingsmiddelen

De opbrengsten zijn € 175.000 hoger omdat er meer aanmaningen en dwangbevelen zijn verzonden.

Mutaties reserves

(bedragen x € 1.000)	Begroting 2013	Rekening 2013	Verschil rekening- begroting
Vermeerdering (lasten exploitatie)			
Algemene dekkingsreserve	15.485	15.485	0
Algemene reserve grondzaken	10.094	19.343	9.249
Algemene reserve RIH	0	524	524
Algemene behoedzaamheidsreserve	2.974	2.974	0
Totaal algemene reserves	28.553	38.326	9.773
Vermindering (baten exploitatie)			
HST Cargo	6.000	6.000	0
Herstructurering Bedrijven Terreinen	122	122	0
Wonen	1.190	1.190	0
Leidraad inrichting openbare ruimte (LIOR)	2.101	2.101	0
Vernieuwing Openbare Ruimte fase II (VOR II)	5.000	5.000	0
Stichting Mainport en Groen (SMG)	7.995	7.109	-886
Monumenten	90	126	36
Totaal bestemmingsreserves	22.498	21.648	-850
Vermeerdering (lasten exploitatie)			
Algemene dekkingsreserve	12.526	12.553	27
Algemene reserve grondzaken	8.656	14.942	6.286
Algemene reserve RIH	4.054	4.545	491
Algemene behoedzaamheidsreserve	1.180	982	-198
Totaal algemene reserves	26.417	33.022	6.605
Vermindering (baten exploitatie)			
BTW compensatiefonds	671	671	0
Dekking kapitaallasten maatschappelijke voorzieningen	703	703	0
Korte termijn bereikbaarheid verkeer	118	88	-30
Recreatieplas Toolenburg	274	0	-274
Aanleg N201	35.500	35.499	-1
Duurzaamheid	3.300	3.300	0
Integraal project water	4.276	3.330	-946
Verbeteren Burg. Van Stamplein	70	49	-21
Tijdelijke onderwijshuisvesting	774	422	-352
Haarlemmermeer Lyceum dekking kapitaallasten	35	35	0
Begraafplaatsen	309	287	-21
Structurele Maatschappelijke Opvang	250	154	-96
HST Cargo	100	100	0
Herstructurering Bedrijven Terreinen	90	0	-90
Besluit Locatiegebonden Subsidies (BLS)	689	504	-186
Calatravabruggen	225	394	169
Leidraad inrichting openbare ruimte (LIOR)	132	132	0
Stichting Mainport en Groen (SMG)	390	0	-390
Totaal bestemmingsreserves	47.906	45.668	-2.238
Saldo mutaties reserves	-23.271	-18.715	4.556

De toelichting op de verschillen tussen begroot en werkelijk van de reserves wordt gegeven bij 'Bestemmingen en financieel resultaat'.

Nieuw ingestelde reserves en voorzieningen

Naam reserve	Reserve Monumenten		
Programma	Cultuur sport recreatie		
Product	541		
Instelling	Najaarsrapportage 2013		
Doel	Opbouw bestemmingsreserve voor gemeentelijke monumentenzorg		
Bron	Restant subsidiebudget monumenten per einde boekjaar		
Meerjarenplanning	Bij de voorjaarsrapportage 2014		
Type	Bestemmingsreserve	Looptijd	onbepaald
Bodem	€ 50.000	Plafond	geen
Beginstand	€ 90.000	Rente	geen
Vermeerderingen	Restant subsidiebudget	Verminderingen	afhankelijk van projecten

Naam reserve	Reserve Leidraad inrichting openbare ruimte (LIOR)		
Programma	Kwaliteit fysieke omgeving		
Product	561/210		
Instelling	Voorjaarsrapportage 2013		
Doel	Ter dekking van de afkoop onderhoud Floriande		
Bron	Onttrekking uit de algemene dekkingsreserve.		
Meerjarenplanning	Elk jaar wordt € 131.361 onttrokken		
Type	Bestemmingsreserve	Looptijd	2029
Bodem	€ 50.000	Plafond	€ 2.101.000
Beginstand	€ 2.101.000	Rente	n.v.t
Vermeerderingen	€ 0	Verminderingen	€ 131.361

Naam reserve	Reserve VOR II		
Programma	Kwaliteit fysieke omgeving		
Product	561/210		
Instelling	Jaarrekening 2012		
Doel	Kosten dekken van o.a. kunstwerken, bomen en planten en openbare verlichting		
Bron	Algemene dekkingsreserve		
Meerjarenplanning	Kunstwerken € 2,225 miljoen, Groen € 1,044 miljoen en Openbare Verlichting € 1,731 miljoen		
Type	Bestemmingsreserve	Looptijd	Afronding VOR II
Bodem	€ 50.000	Plafond	€ 5.000.000
Beginstand	€ 5.000.000	Rente	n.v.t.
Vermeerderingen	€ 0	Verminderingen	worden via investeringsplan bepaald

Naam reserve	Reserve Stichting Mainport en Groen SMG		
Programma	Cultuur sport en recreatie		
Product	562		
Instelling	Najaarsrapportage 2013 en RB 2013.0030720		
Doel	Projecten zeker stellen na liquidatie Stichting Mainport en Groen. Deze betreffen fietspad Nieuwe Meer, park Vijfhuizen en fietspad, Schaapskooi, Badhoevedorp/Groene As.		
Bron	Bijdrage uit de liquidatie Stichting Mainport & Groen.		
Meerjarenplanning	2013 – 2020		
Type	Bestemmingsreserve	Looptijd	Tot projecten zijn afgerond.
Bodem	€ 50.000	Plafond	geen
Beginstand	€ 7.995.000	Rente	Koopkracht behoud
Vermeerderingen	Niet verwacht	Verminderingen	Groenprojecten

Budgetoverhevelingen

Bij de najaarsrapportage 2013 zijn vier budgetoverhevelingen toegekend: dakranden cultuurgebouw, jaar van de sport, niet gesprongen explosieven en projectbudget 'ruimte voor duurzaamheid'.

Bij de jaarstukken wordt de budgetoverheveling voor niet gesprongen explosieven met € 78.000 verlaagd aangezien er uiteindelijk meer werk in 2013 is verzet is dan verwacht (dit betekent minder werk in 2014).

Met de najaarsrapportage is € 100.000 aangevraagd voor de proceskosten (door de verzekeringsmaatschappij) met betrekking tot de schade van de sloop van het Oude Raadhuis waarvoor de gemeente aansprakelijk is gesteld. Het was nog onzeker of de afrekening in 2013 of 2014 zou plaatsvinden. De verzekeringsmaatschappij heeft nog geen opgave gedaan van de kosten die zij in rekening brengen bij de gemeente zodat het bedrag wordt overgeheveld naar 2014 aangezien er anders geen dekking is.

Bij de najaarsrapportage is een budgetoverheveling gehonoreerd voor het programma 'ruimte voor duurzaamheid' van € 988.000. Het restant van € 49.000 wordt aan deze budgetoverheveling toegevoegd zoals is besloten bij voorjaarsrapportage 2011.

Hiernaast is via de decembercirculaire gemeentefonds € 190.000 toegekend voor inburgering nieuwkomers. Dit bedrag wordt overgeheveld naar 2014.

Onvoorzien

Jaarlijks nemen we in de begroting een budget voor onvoorziene lasten op. Dit budget bedraagt voor 2014 en verder € 237.000. In 2013 is dit budget bij de Najaarsrapportage voor € 192.000 aangewend om de uitkomst van een rechtszaak mee te betalen en is het restant vrijgevallen in de algemene middelen.

Overzicht incidentele baten en lasten

Vanuit artikel 28 van het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (BBV) is een overzicht van incidentele baten en lasten een verplicht onderdeel van de toelichting op de programmarekening. Dit betreft zowel de programma's als de reserves. Mutaties op doorlopende baten en lasten, zoals bijvoorbeeld de Algemene Uitkering en afschrijvingen zijn niet meegenomen. Verder hebben wij ervoor gekozen om alleen incidentele baten en lasten op te nemen die groter zijn dan € 0,1 miljoen.

Incidentele Baten (bedragen x € 1.000) + = nadeel / - = voordeel		Rekening 2012	Begroting 2013	Werkelijk 2013
Veiligheid	Opsporing en ruiming NGE	131		205
Zorg en welzijn	Hulp bij de huishouding		400	400
	Subsidie Sociaal Domein		191	145
Werk en inkomen	Bijstandsverlening: incidentele aanvullende uitkering		2.324	2.324
	Meeneemregeling		506	506
	Rijksbijdrage WWB	400		
Jeugd en onderwijs	Subsidies SRA transitie jeugd			190
Cultuur, sport en recreatie	Liquidatie Stichting Mainport en Groen		7.995	7.109
	Groenprojecten	117		
Mobiliteit	Toegankelijk maken bushaltes	753		
Kwaliteit fysieke omgeving	Teruggave energiebelasting 2001 t/m 2011	1.120		
	Bijdrage provincie voor afkoop onderhoud fietsbrug Kruisweg		300	300
Economische zaken	Glasvezelaansluitingen		125	125
	Verkoopopbrengst percelen voor omlegging A9		1.023	1.023
Algemene dekkingsmiddelen	Gemeentefonds bijdrage HST		5.900	5.900
Bestemmingsreserves	Onttrekking reserve RIH	5.291	10.189	4.545
	Onttrekking reserve tijdelijke onderwijshuisvesting	1.421	1.600	422
	Onttrekking integraal project water	1.005		3.330
	Onttrekking reserve BLS	584	689	504
	Onttrekking reserve N201	20.419	35.000	35.499
	Onttrekking behoedzaamheidsreserve		1.180	982
	Onttrekking reserve herstructurering werklocaties		532	
	Onttrekking reserve Duurzaam Bedrijf		3.300	3.300
Totaal baten		31.241	71.254	66.809

Incidentele Lasten (bedragen x € 1.000) + = nadeel / - = voordeel		Rekening 2012	Begroting 2013	Werkelijk 2013
Bestuur, samenleving en publiekscontact	Noodhulp Cebu City			100
Veiligheid	Opsporing en ruiming NGE	460	1.900	1.752
Zorg en welzijn	Hulp bij de huishouding		400	311
	Collectief vervoer	0	220	220
	Projecten Sociaal Domein		191	150
Werk en inkomen	Bijstandsverlening	-2.016	300	-571
	Werkdeel WWB 2009	448		
	Meeneemregeling		506	506
Jeugd en onderwijs	Onderwijshuisvesting	1.421	400	220
	Projecten SRA transitie jeugd			163
Wonen	Uitgaven BLS	584	689	504
Ruimtelijke ontwikkelingen	Bijdrage Duurzaam Bedrijf		3.300	3.300
Kwaliteit fysieke omgeving	Bijdrage N201	20.419	30.000	24.500
	Gladheidsbestrijding			217
	Vorst schade			270
	Waterplan	1.005	3.800	2.865
	Bodemsanering Keplerstraat		220	220
	Vervanging Meerbrug		570	570
Economische zaken	Herstructurering werklocaties		890	394
	Glasvezelaansluitingen		125	125
Algemene dekkingsmiddelen	Park 21 via grondexploitaties (gedekt uit RIH)	4.266		
	Programmakosten sociaal domein		980	982
	Haarlemmermeer Portal fase 3		125	125
	Reorganisatie Sociale Dienstverlening		845	845
	Vordering Westflank			2.362
Bestemmingsreserves	Storting behoedzaamheidsreserve		650	2.974
	Storting reserve herstructurering werklocaties			122
	Storting algemene reserve RIH			524
	Storting reserve Stichting Mainport en Groen			7.109
	Storting reserve monumenten			132
	Storting bestemmingsreserve HST		5.900	5.900
Totaal lasten		26.587	52.011	56.891
Saldo baten en lasten		-6.817 voordelig	-19.243 voordelig	-9.918 voordelig

Overzicht begrotings- en kredietoverschrijdingen

Hieronder zijn de begrotingsoverschrijdingen per programma en de kredietoverschrijdingen in 2013 opgenomen en toegelicht. Deze overzichten geven invulling aan zowel externe als interne regelgeving. Alle overschrijdingen zijn rechtmatig. Door het vaststellen van de jaarrekening autoriseert de raad alsnog deze uitgaven.

Begrotingsoverschrijdingen per programma

Algemene dekkingsmiddelen (€ 1,422 miljoen): De overschrijding bij programma algemene dekkingsmiddelen wordt verklaard door hogere lasten grondexploitaties en dit wordt in 2013 volledig gecompenseerd door hogere baten. Alle overschrijdingen waren binnen beleid en onvoorzienbaar.

Veiligheid (€ 0,257 miljoen): De extra kosten voor het ruimen van explosieven in de Ringvaart bedragen € 282.000. Hier staan hogere baten voor € 204.000 tegen over. Het saldo van € 78.000 wordt gecorrigeerd op de eerder bij de najaarsrapportage toegekende budgetoverheveling. Deze lasten waren binnen beleid en onvoorzienbaar.

Mobiliteit (€ 1,063 miljoen): Voor het Deltaplan Bereikbaarheid was in 2013 in totaal € 11,8 miljoen Ruimtelijke Investeringen Haarlemmermeer (RIH) krediet beschikbaar. Bij de najaarsrapportage is dit krediet bijgesteld naar € 2,0 miljoen omdat het zwaartepunt van de –veelal meerjarige- projecten in 2014 zou liggen. In de periode daarna is gebleken dat we toch in staat zijn geweest meerdere projecten (€ 3,2 miljoen) uit te voeren. waardoor meer gerealiseerd is in 2013 ten opzichte van de bijstelling naar beneden ten tijde van de najaarsrapportage 2013. Dit wordt volledig gecompenseerd door een hogere onttrekking uit de reserve RIH. Deze post valt binnen Beleidsdoel A: ‘Een gemeente die verkeersveilig is per auto, met de fiets, te voet en met het openbaar vervoer’ en was binnen beleid en onvoorzienbaar.

Kwaliteit fysieke omgeving (€ 0,107 miljoen): De overschrijding bij programma kwaliteit fysieke omgeving voor € 107.000 wordt voornamelijk verklaard door de hogere kosten van vorstschade (€ 270.000) en gladheidsbestrijding (€ 217.000). Hier stonden deels lagere lasten tegenover op verschillende andere producten. Deze posten waren binnen beleid en onvoorzienbaar.

Mutaties reserves (€ 8,9 miljoen): deze overschrijding wordt verklaard door een hogere storting in de algemene reserve grondzaken van € 9,2 miljoen en de RIH van € 0,5 miljoen. Hier staat een lagere storting in de reserve SMG tegenover ter grootte van € 0,8 miljoen. Voor een verdere toelichting op deze stortingen zie ‘Bestemmingen en financieel resultaat’.

Programma omschrijving	Omschrijving krediet	Bedrag x € 1.000 krediet	Oorzaak overschrijving	Compensatie hogere opbrengst	Gevolg exploitatie kapitaallasten komende jaren	Binnen beleid en voorzienbaar
Zorg en welzijn	Dorpshuis de Meerkoet	45	De provincie Noord Holland heeft de subsidie ingetrokken		3	
Jeugd en Onderwijs	Pax gebouw vervangen ramen en kozijnen	34	Extra kosten door houtrot en vervangen convectoren.		0	
Jeugd en Onderwijs	1 ^e inrichting opmaat	30	Het krediet is beschikbaar gesteld in 2014.		0	
Cultuur, sport en recreatie	Hoofddorp De Pioniers	5.749	De Grex bijdrage van ruim € 6 miljoen uit Toolenburg Zuid wordt in 2014 geboekt.		0	
Cultuur, sport en recreatie	Aankoop perceel grond met opstal naast Sportcomplex Koning Willem Alexander	1.611	Besloten is om deze aankoop ten laste van het krediet strategische aankopen te brengen. Bij opmaken van de jaarrekening is de aankoop geplaatst onder de materiele vaste activa. Dit betreft een technische correctie.		0	
Cultuur, sport en recreatie	Sportcomplex Koning Willem Alexander	644	De exploitatie van het Sportcomplex Koning Willem Alexander is gegund aan Sportfondsen. Omdat op termijn een nieuwe aanbesteding gaat plaatsvinden van de exploitatie van het Sportcomplex is afgezien van het overdragen van de zonnepanelen in eigendom aan de exploitant en dus van het afsluiten van een geldlening met de exploitant. De installatie van de zonnepanelen van het Sportcomplex worden daarmee niet meer behandeld als Financieel Actief maar als een Materieel Actief (=investering). Bij het gunnen van een nieuwe exploitatieperiode zal er geen discussies zijn over het eigendom van de panelen.		0	
Kwaliteit fysieke omgeving	Kunstwerk Rijnlanderweg /voorkanaal	35	Extra werkzaamheden in verband met by-pass voor landbouwverkeer.		2	
Kwaliteit fysieke omgeving	Bomen op de Geniedijk	96	Het krediet is beschikbaar gesteld in 2014.		0	
Kwaliteit fysieke omgeving	Kruispunt Fokkerw./Beechavenue	154	Er is minder subsidie ontvangen. Bij de voorjaarsrapportage 2014 zal hiervoor de dekking worden aangegeven.		0	
Kwaliteit fysieke omgeving	Verharding Rijnlanderweg	357	Het krediet is beschikbaar gesteld in 2014.		0	

Restantkredieten

Inleiding

In de nota Investeringsbeleid is vastgelegd dat beschikbaar gestelde kredieten (restant kredieten) niet automatisch worden overgeheveld van het ene jaar naar het andere. Doelstelling van het inbouwen van deze toets is een vlotte afwikkeling van deze kredieten te bevorderen (beleidsrealisatie) en zicht te houden op de investeringen in de toekomst.

Er is een overzicht samengesteld met de 'restant kredieten per 31-12-2013' per programma en product. Verder wordt aangegeven wat de uitkomst van de toetsing van deze restant kredieten aan de vastgestelde richtlijnen is en is bepaald welke kredieten worden doorgeschoven.

Toetsing aan de richtlijnen

Vorig jaar is besloten een bedrag van € 43,416 miljoen over te hevelen naar 2013. Daarnaast is in 2013 een bedrag van € 38,657 miljoen aan investeringskredieten beschikbaar gesteld. Hiermee komt het totaal aan beschikbare financiële middelen op € 82,074 miljoen. In totaal is in 2013 € 75,309 miljoen aan investeringsuitgaven gedaan en daarnaast is er € 1,278 miljoen aan subsidies ontvangen welke als dekking zijn ingezet voor gedane investeringen.

Dit betekent dat per 31-12-2013 nog een bedrag resteert van € 8,043 miljoen. Hiervan kan op basis van de vastgestelde richtlijn een bedrag van € 9,056 miljoen worden overgeheveld naar 2014. De reden waarom het over te hevelen bedrag hoger is dan het totaal van de restant kredieten komt door de kredietoverschrijdingen. Een voorbeeld hiervan is de aankoop perceel grond met opstal bij het Sportcomplex Koning Willem Alexander. Dit heeft een negatief effect op de resterende kredieten van € 1,611 miljoen.

Bij de kredietoverheveling gaat het om:

1. Kredieten die in 2013 door de raad beschikbaar zijn gesteld, maar waarvan uitvoering nog niet volledig heeft plaatsgevonden (€ 7,210 miljoen). Deze kredieten worden op grond van de richtlijnen zonder meer overgeheveld.;
2. Kredieten die vóór 2013 door de raad beschikbaar zijn gesteld, waarvan de investeringen welke over meerdere jaren lopen of waarvan uitvoering nog niet volledig heeft plaatsgevonden, maar waarvoor inmiddels wel concrete verplichtingen zijn aangegaan (€ 1,85 miljoen). Voor deze laatste kredieten zijn stukken aangeleverd waaruit de verplichting blijkt. Op basis hiervan kunnen zij ook worden overgeheveld;

Overzicht restant kredieten per programma (x € 1.000):

Omschrijving	1	2	1+2-3	4	4b	3-4-5	6
	Krediet per 1/1/2013	in 2013 beschikbaar gestelde kredieten	Totaal krediet eind 2013	Uitgegeven in 2013	Ontvangen subsidies niet begroot	resterend krediet 2013	restant kredieten per 1-1-2014 na toetsing
Algemene dekkingsmiddelen	2.241	2.863	5.104	2.455	0	2.649	2.334
Publiekscontact	0	0	0	0	0	0	0
Veiligheid	-1.077	2.694	1.617	1.474	0	142	0
Zorg en Welzijn	568	108	676	569	0	107	151
Jeugd en Onderwijs	3.293	10.656	13.949	11.399	0	2.550	2.441
Cultuur, Sport en Recreatie	13.005	17.546	30.551	34.139	-140	-3.448	-2.152
Mobiliteit	3.743	1.611	5.354	5.818	-401	-62	-49
Ruimtelijke Ontwikkelingen en duurzaamheid	2.206	-1.604	602	680	0	-78	566
Wonen	370	-280	90	45	0	45	0
Kwaliteit fysieke ruimte	16.853	6.979	23.832	18.387	-737	6.182	5.808
Economische zaken	2.215	-1.915	300	343		-43	-43
Totaal Investeringsplan	43.416	38.657	82.074	75.309	-1.278	8.043	9.056

Analyse

Het doorschuiven van de kredieten heeft de volgende oorzaken:

- voor een deel van de investeringen is het totale investeringsbedrag ineens beschikbaar gesteld, terwijl de uitvoering gefaseerd over meerdere jaren plaats vindt;
- voor een aantal investeringen op het gebied van onderwijs geldt dat de uitvoering door derden wordt gedaan. De afrekening en de financiële afwikkeling vinden achteraf plaats;
- investeringen komen later tot uitvoering dan oorspronkelijk gepland.

De financiële consequenties met betrekking tot de kapitaallasten, veroorzaakt door het verschuiven van de kredieten, zullen worden verwerkt in het meerjarenbeeld bij de voorjaarsrapportage 2014.

Recapitulatie op product

(bedragen x € 1.000)		Beleids doel	Originele begroting	Gewijzigde begroting	Rekening	Verschil rekening gewijzigde begroting
Programma en productomschrijving						
Algemene dekkingsmiddelen						
215	Baten parkeerbelasting	A	2.908	3.005	2.261	-744
311	Baten marktgeden	A	40	40	37	-3
830	Grondexploitatie	C	49.610	58.897	61.724	2.827
911	Financieringsresultaat	D	1.149	2.552	2.865	313
913	Dividenden	D	547	509	586	77
914	Bespaarde rente	D	17.883	19.406	19.406	0
921	Algemene uitkeringen	B	114.203	115.545	116.424	880
931	Baten onroerendezaakbelasting gebruiker	A	18.696	17.447	17.996	549
932	Baten onroerendezaakbelasting eigenaren	A	38.659	39.419	39.538	119
933	Baten roerendezaakbelasting	A	31	31	30	-1
936	Baten toeristenbelasting	A	7.724	7.620	6.483	-1.137
937	Baten hondenbelasting	A	616	616	632	16
938	Baten reclamebelasting	A	0	0	3	3
939	Baten precariobelasting	A	2.128	10.008	9.929	-79
940	Lasten heffing invordering gem. belasting	A	210	210	385	175
960	Saldo kostenplaatsen	E	966	966	966	0
Totaal baten Algemene dekkingsmiddelen			255.369	276.270	279.264	2.994
830	Grondexploitatie	C	41.450	61.408	59.986	-1.422
913	Dividenden	D	1.078	1.644	1.644	0
922	Onvoorzien	E	237	1	0	-1
923	Dekkingsmiddelen met bepaalde bestemming	E	-1.689	-1	0	1
930	Uitvoering wet WOZ	A	778	778	789	11
939	Baten precariobelasting	A	0	0	13	13
940	Lasten heff. inv.gem.belasting	A	2.228	2.228	2.738	510
960	Saldo kostenplaatsen	E	-1.931	2.495	4.805	2.310
Totaal lasten Algemene dekkingsmiddelen			42.151	68.553	69.975	1.422
Bestuur, samenleving en publiekscontact						
011	Bestuursorganen	A	1	1	0	-1
012	Algemeen bestuurlijke contacten	C	21	0	9	9
016	Bevolking	E	0	410	355	-55
017	Baten secr. leges burgerzaken	E	2.832	2.372	2.380	8
042	Personele ondersteuning	A	0	0	8	8
140	Overige beschermmaatregelen	D	0	0	2	2
Totaal baten Bestuur, samenleving en publiekscontact			2.854	2.783	2.754	-29

(bedragen x € 1.000)		Beleids doel	Originele begroting	Gewijzigde begroting	Rekening	Verschil rekening gewijzigde begroting
Programma en productomschrijving						
010	Griffie	A	1.177	1.191	1.169	-22
		B	139	149	144	-5
011	Bestuursorganen	A	2.449	2.453	2.424	-28
		D	21	28	28	0
012	Algemeen bestuurlijke contacten	C	584	562	522	-40
013	Advisering van bestuursapparaat	A	8.376	8.352	8.376	24
		B	122	146	69	-77
016	Bevolking	D	1.058	1.048	1.048	0
		E	5.696	6.076	6.051	-24
017	Baten secr. leges burgerzaken	E	710	740	776	36
020	Voorlichting	B	233	233	181	-52
		C	60	60	155	94
021	Participatie / inspraak	A	55	55	41	-14
		D	2.418	2.418	2.417	0
025	Beleidscoördinatie	A	1.368	1.368	1.368	0
028	Citymarketing	C	355	335	355	20
042	Personele ondersteuning	A	21	21	12	-10
140	Overige beschermmaatregelen	D	64	74	74	0
310	Economische zaken	D	655	655	648	-7
Totaal lasten Bestuur, samenleving en publiekscontact			25.561	25.963	25.858	-105
Veiligheid						
120	Brandweer	B	215	215	192	-22
160	Opsporen en ruimen explosieven	E	0	300	505	205
Totaal baten Veiligheid			215	515	697	182
111	Openbare orde en veiligheid	A	1.959	1.959	1.915	-44
		D	137	137	149	12
		E	393	393	397	5
120	Brandweer	B	271	271	271	0
		E	12.902	13.041	13.043	3
160	Opsporen en ruimen explosieven	E	0	1.400	1.682	282
Totaal lasten Veiligheid			15.661	17.200	17.457	257
Zorg en welzijn						
625	Subsidies maatschappelijk werk	B	649	652	745	93
626	WMO hulpmiddelen	B	558	588	703	114
628	Accommodaties	C	336	977	1.014	37
630	Wet maatschappelijke ondersteuning	B	1.338	1.934	1.961	27
Totaal baten Zorg en welzijn			2.881	4.151	4.424	272

(bedragen x € 1.000)		Beleids doel	Originele begroting	Gewijzigde begroting	Rekening	Verschil rekening gewijzigde begroting
Programma en productomschrijving						
621	Maatschappelijke zorg	B	844	744	712	-32
625	Subsidies maatschappelijk werk	A	593	560	454	-107
		B	4.212	4.651	4.661	10
		C	1.610	1.343	1.287	-55
626	WMO hulpmiddelen	B	6.124	6.174	5.288	-886
628	Accommodaties	C	2.789	3.802	3.871	68
630	Wet maatschappelijke ondersteuning	B	8.702	9.293	9.103	-190
631	WMO uitvoering	B	815	815	815	0
714	Openbare gezondheidszorg	A	1.574	1.781	1.790	9
Totaal lasten Zorg en welzijn			27.263	29.163	27.981	-1.182
Werk en inkomen						
614	Gemeentelijk minimabeleid	B	160	160	151	-10
622	Bijstandverlening- voorziening	B	22.175	26.125	26.010	-114
623	Sociale werkvoorziening	A	7.948	7.836	7.838	2
624	Leren & werken	A	0	0	1	1
629	Vreemdelingen	A	0	0	1	1
641	Participatiebudget	A	4.094	3.441	3.459	18
Totaal baten Werk en inkomen			34.377	37.561	37.459	-102
614	Gemeentelijk minimabeleid	B	3.603	3.929	3.931	2
622	Bijstandverlening- voorziening	B	26.176	27.802	26.786	-1.015
623	Sociale werkvoorziening	A	8.063	7.883	7.877	-6
624	Leren & werken	A	444	702	616	-86
629	Vreemdelingen	A	207	207	207	0
641	Participatiebudget	A	4.971	4.318	4.372	54
Totaal lasten Werk en inkomen			43.465	44.841	43.789	-1.052
Jeugd en onderwijs						
400	Onderwijs/algemeen beheer	A	58	0	0	0
421	Openbaar BO huisvesting	A	37	37	42	5
423	Bijzonder BO huisvesting	A	95	95	95	0
443	Bijzonder VO huisvesting	A	0	0	5	5
480	Onderwijsachterstanden	A	700	700	687	-13
484	Gemeenschappelijke uitgaven	A	73	73	44	-29
627	Jeugd- en jongerenwerk	B	35	281	294	14
		C	0	64	37	-27
650	Kinderopvang	A	874	1.214	1.244	30
716	Jeugdgezondheidszorg maatwerk deel	B	90	81	270	189
Totaal baten Jeugd en onderwijs			1.963	2.546	2.720	174

(bedragen x € 1.000)		Beleids doel	Originele begroting	Gewijzigde begroting	Rekening	Verschil rekening gewijzigde begroting
Programma en productomschrijving						
111	Openbare orde en veiligheid	C	75	83	80	-3
400	Onderwijs/algemeen beheer	A	316	820	822	2
420	Openbaar BO exclusief huisvesting	A	102	102	102	0
421	Openbaar BO huisvesting	A	3.374	3.344	3.231	-113
423	Bijzonder BO huisvesting	A	5.531	6.687	6.300	-387
431	Openbaar SO huisvesting	A	814	901	934	32
433	Bijzonder SO huisvesting	A	786	931	940	10
441	Openbaar VO huisvesting	A	1.671	1.698	1.637	-61
443	Bijzonder VO huisvesting	A	1.791	1.602	1.612	10
480	Onderwijsachterstanden	A	4.253	4.253	4.209	-44
484	Gemeenschappelijke uitgaven	A	7.405	7.544	7.575	31
627	Jeugd- en jongerenwerk	B	190	358	392	34
		C	4.207	4.160	4.112	-48
650	Kinderopvang	A	2.495	2.566	2.607	42
715	Jeugdgezondheidszorg uniform deel	B	3.611	3.537	3.642	105
716	Jeugdgezondheidszorg maatwerk deel	B	2.323	2.279	2.337	58
Totaal lasten Jeugd en onderwijs			38.943	40.865	40.534	-332
Cultuur, sport en recreatie						
510	Openbare bibliotheek/recreatie	A	1.554	1.646	1.647	1
512	Kunstzinnige vorming	A	1.774	1.869	1.870	1
532	Sport beheer accommodaties	C	397	397	654	257
533	Groene sportvelden & terreinen	C	272	277	287	10
540	Kunst	A	2.271	1.957	1.944	-13
541	Oudheidkunde en musea	B	243	267	330	63
562	Leefbaarheid en openlucht recreatie	D	357	8.305	7.406	-899
Totaal baten Cultuur, sport en recreatie			6.868	14.717	14.137	-580
510	Openbare bibliotheek/recreatie	A	7.403	7.459	7.302	-157
512	Kunstzinnige vorming	A	8.322	8.363	8.233	-130
513	Overig ontwikkelingswerk	A	251	293	283	-10
531	Sport, algemeen beheer	C	2.400	2.505	2.488	-17
532	Sport beheer accommodaties	C	8.736	8.337	8.049	-288
533	Groene sportvelden & terreinen	C	3.669	3.781	3.973	193
540	Kunst	A	8.086	8.103	8.171	68
541	Oudheidkunde en musea	B	1.110	923	878	-45
562	Leefbaarheid en openlucht recreatie	D	4.195	4.947	4.453	-494
Totaal lasten Cultuur, sport en recreatie			44.172	44.709	43.829	-880

(bedragen x € 1.000)		Beleids doel	Originele begroting	Gewijzigde begroting	Rekening	Verschil rekening gewijzigde begroting
Programma en productomschrijving						
Mobiliteit						
211	Verkeersmaatregelen	A	54	54	94	40
212	Openbaar vervoer	A	230	60	18	-43
Totaal baten Mobiliteit			284	114	111	-2
211	Verkeersmaatregelen	A	12.331	5.640	6.821	1.181
212	Openbaar vervoer	A	473	293	249	-44
214	Parkeren	A	2.271	2.101	2.027	-74
Totaal lasten Mobiliteit			15.076	8.034	9.097	1.063
Ruimtelijke ontwikkelingen						
720	Milieubeleid	A	0	0	12	12
		B	1	1	85	85
810	Ruimtelijke ordening	A	356	356	591	235
		C	0	0	41	41
823	Overige volkshuisvesting	C	3	3	5	2
824	Bouwvergunningen	C	4.885	4.885	4.481	-404
Totaal baten Ruimtelijke ontwikkelingen			5.245	5.245	5.215	-30
720	Milieubeleid	B	1.198	5.134	4.991	-142
810	Ruimtelijke ordening	A	4.896	4.896	5.251	355
		C	416	416	384	-32
823	Overige volkshuisvesting	C	7.099	6.754	6.487	-267
Totaal lasten Ruimtelijke ontwikkelingen			13.609	17.200	17.114	-86
Wonen						
820	Wonen	A	20	125	113	-12
		B	178	178	178	0
		C	0	0	14	14
Totaal baten Wonen			198	303	304	2
820	Wonen	A	2.267	769	470	-299
		B	1.693	2.029	1.986	-43
		C	262	238	290	52
825	Ontruiming	C	77	77	65	-12
Totaal lasten Wonen			4.299	3.112	2.810	-302

(bedragen x € 1.000)		Beleids doel	Originele begroting	Gewijzigde begroting	Rekening	Verschil rekening gewijzigde begroting
Programma en productomschrijving						
Kwaliteit fysieke omgeving						
210	Wegen, straten, pleinen	E	437	733	882	149
561	Plantsoenen en wegbeplanting	B	25	25	46	21
721	Afvalverwijdering & verwerking	C	399	350	297	-53
722	Riolering en waterzuivering	D	1.057	1.425	815	-610
723	Milieubeheer	E	54	15	15	0
			138	110	178	68
724	Lijkbezorging		0	0	2	2
725	Baten reinigingsrechten, afvalstoffenheffing	C	15.373	15.362	15.731	369
726	Baten rioolrechten	D	7.819	8.177	8.282	105
732	Baten begraafplaatsen		754	753	736	-17
Totaal baten Kwaliteit fysieke omgeving			26.055	26.950	26.984	34
210	Wegen, straten, pleinen	E	19.539	55.978	57.080	1.102
240	Waterkering en afwatering	D	322	453	450	-3
561	Plantsoenen en wegbeplanting	B	7.737	7.826	8.005	179
721	Afvalverwijdering & verwerking	C	16.186	16.097	15.850	-247
722	Riolering en waterzuivering	D	9.597	11.964	11.033	-931
723	Milieubeheer		6.430	6.881	6.837	-44
724	Lijkbezorging		964	981	1.029	48
732	Baten begraafplaatsen		0	0	3	3
Totaal lasten Kwaliteit fysieke omgeving			60.776	100.180	100.287	106
Economische zaken						
018	Eigendommen	A	865	2.103	2.282	179
310	Economische zaken	A	619	619	796	176
		B	0	0	75	75
330	Nutsbedrijven	A	0	125	76	-49
Totaal baten Economische zaken			1.484	2.847	3.229	382
018	Eigendommen	A	1.583	1.776	1.885	108
310	Economische zaken	A	3.324	3.746	3.369	-377
		B	782	782	805	23
330	Nutsbedrijven	A	412	537	528	-9
810	Ruimtelijke ordening	B	499	499	492	-7
Totaal lasten Economische zaken			6.600	7.340	7.079	-261

(bedragen x € 1.000)	Beleids doel	Originele begroting	Gewijzigde begroting	Rekening	Verschil rekening gewijzigde begroting
----------------------	-----------------	------------------------	-------------------------	----------	---

Bestemmingen en financieel resultaat

980	Mutaties reserv.hoofdf.0-9	28.760	74.322	78.689	4.367
Totaal baten Bestemmingen en financieel resultaat		28.760	74.322	78.689	4.367
980	Mutaties reserv.hoofdf.0-9	28.854	37.269	46.192	8.923
990	Saldo v.d.rek.baten en lasten	121	3.894	3.986	92
Totaal lasten Bestemmingen en financieel resultaat		28.975	41.163	50.178	9.015

Baten	337.791	374.002	377.299	3.297
Lasten	337.697	411.055	405.811	5.244
Resultaat voor bestemming	95	-37.053	-28.512	-8.541
Mutaties van de reserve	-95	37.053	32.497	4.556
Resultaat na bestemming	0	0	3.986	-3.986

Grondslagen voor de waardering en resultaatbepaling

De jaarrekening is opgemaakt met inachtneming van de voorschriften volgens het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (BBV) en de vigerende Financiële Verordening.

Grondslagen voor consolidatie

Verbonden partijen worden niet geconsolideerd.

Grondslagen voor waardering van de balans

De waardering van activa en passiva en de bepaling van het resultaat vindt plaats op basis van historische kosten. De activa en passiva worden opgenomen tegen nominale waarden, tenzij hierna anders is weergegeven.

De baten en lasten worden toegerekend aan het jaar waarop zij betrekking hebben. Baten en winsten worden slechts genomen voor zover zij op balansdatum zijn gerealiseerd. Verliezen en risico's die hun oorsprong vinden voor het einde van het begrotingsjaar, worden in acht genomen indien zij voor het opmaken van de jaarrekening bekend zijn geworden.

Dividendopbrengsten van deelnemingen worden als baten genomen op het moment waarop het dividend betaalbaar gesteld wordt.

Personeelslasten worden in principe toegerekend aan het boekjaar waarop ze betrekking hebben. Als gevolg van het formele verbod op het opnemen van voorzieningen c.q. schulden uit hoofde van jaarlijks terugkerende arbeidskosten gerelateerde verplichtingen van vergelijkbaar volume, worden sommige personele lasten echter toegerekend aan de periode waarin uitbetaling plaatsvindt; daarbij moet worden gedacht aan componenten zoals ziektekostenpremie ten behoeve van gepensioneerden, overlopende vakantiegeld- en verlofaanspraken en dergelijke.

Voor arbeidskosten gerelateerde verplichtingen van een jaarlijks vergelijkbaar volume wordt geen voorziening getroffen of op andere wijze een verplichting opgenomen. De referentieperiode is dezelfde als die van de meerjarenraming, te weten vier jaar. Indien er sprake is van (éénmalige) schokeffecten (bijvoorbeeld reorganisaties) dient wel een verplichting opgenomen te worden.

Vaste activa

Algemeen

Op grond van de Financiële verordening worden alleen de vaste activa met een investeringsbedrag groter dan € 12.000 geactiveerd, uitgezonderd gronden en terreinen. Deze laatste worden altijd geactiveerd.

Materiële vaste activa

In erfpacht uitgegeven gronden

De in erfpacht uitgegeven percelen zijn gewaardeerd tegen de eerste uitgifteprijs. Dit is de waarde die bij eerste uitgifte als basis voor de canonberekening in aanmerking is genomen. Percelen waarvan de erfpacht eeuwigdurend is afgekocht, zijn tegen een geringe registratiewaarde opgenomen.

Activa met een meerjarig economisch nut

Activa met een meerjarig economisch nut zijn opgenomen tegen de verkrijging- of vervaardigingsprijs, verminderd met de gecumuleerde afschrijvingen. Bij het afschrijven wordt rekening gehouden met specifieke investeringsbijdragen van derden die allereerst op de desbetreffende investering in mindering worden gebracht. Bijdragen uit reserves worden niet rechtstreeks op de activa in mindering gebracht, maar via de afzonderlijke programmarekeningen aangewend voor dekking van de afschrijving.

Activa in de openbare ruimte met een meerjarig maatschappelijk nut

Activa in de openbare ruimte met een meerjarig maatschappelijk nut worden alleen in uitzonderingsgevallen geactiveerd en betreffen de eerste aanleg van wegen met de hierbij behorende civiele kunstwerken, de niet in grondexploitaties opgenomen eerste aanleg of vervanging van grote wegen- en waterbouwkundige werken (viaducten, bruggen, verkeersregelinstantaties en openbare verlichting) en omvangrijke wegenreconstructies in het kader van een wijkverbetering of verkeersdoorstroming. Waardering vindt plaats tegen verkrijging- of vervaardigingsprijs, verminderd met de gecumuleerde afschrijvingen. Bij het afschrijven wordt rekening gehouden met specifieke investeringsbijdragen van derden die allereerst op de desbetreffende investering in mindering worden gebracht. Bijdragen uit reserves worden bij investeringen met maatschappelijk nut rechtstreeks op de activa in mindering gebracht. De ondergrond van deze werken wordt daarbij als integraal onderdeel van het werk beschouwd (en dus ook afgeschreven). Voor zover in voorkomende gevallen een snellere budgettaire dekking mogelijk is, wordt op dergelijke activa overigens (resultaatafhankelijk) extra afgeschreven. De boekwaarden moeten dus nadrukkelijk als nog te dekken investeringsrestanten worden gezien.

Afschrijvingsmethode

De berekening van de afschrijvingen geschiedt conform de lineaire afschrijvingsmethode op basis van de verwachte economische gebruiksduur per actief. De gebruiksduur wordt zowel bepaald door technische als economische slijtage.

Afschrijvingen

De afschrijvingen op de materiële vaste activa die ten laste worden gebracht van de programmarekening, worden berekend op basis van de verkrijgingprijs, verminderd met eventuele investeringsbijdragen. Bij de berekening van de afschrijvingskosten is rekening gehouden met de financiële verordening. Met een eventuele restwaarde wordt geen rekening gehouden. De afschrijvingstermijnen bij eerste aanleg of aanschaf zijn:

Categorie	Aantal jaar
Gronden en terreinen	n.v.t.
Inrichten gronden (niet) openbare dienst	10-30
Gebouwen niet voor de openbare dienst	10-40
Gebouwen voor openbare dienst en sportgebouwen	10-40
Inrichting gebouwen	3-10
Materieel	5-15
Openbaar groen	10-40
Wegen, straten en pleinen	5-30
Bruggen	10-30
Riolering	20-50

Financiële vaste activa

De waardering van de deelnemingen vindt plaats tegen de nominale waarde van het gestorte kapitaal. Zo nodig is een voorziening voor verwachte oninbaarheid in mindering gebracht.

Participaties in het aandelenkapitaal van NV's en BV's (kapitaalverstrekkingen aan deelnemingen in de zin van het BBV) zijn gewaardeerd tegen de verkrijgingsprijs van de aandelen. Indien de waarde van de aandelen onverhoopt structureel mocht dalen tot onder de verkrijgingsprijs zal afwaardering plaatsvinden. Tot dusver is een dergelijke afwaardering gelukkig niet noodzakelijk gebleken.

Van een deelneming is krachtens artikel 1 lid d BBV sprake als de gemeente participeert in het aandelenkapitaal van een NV of BV.

Bijdragen aan activa van derden worden geactiveerd. Dergelijke geactiveerde bijdragen zijn gewaardeerd tegen het bedrag van de verstrekte bijdragen, verminderd met afschrijvingen. De verleende bijdragen worden afgeschreven in de periode waarin het betrokken actief van de derde op basis van de door de gemeente gestelde voorwaarden moet bijdragen aan de publieke taak.

Vlottende activa

Vorraden

Onderhandenwerken grondexploitatie

Op basis van de uitspraak van de Commissie BBV wordt in de 'complexen niet in exploitatie' een onderscheid gemaakt in gronden waarvoor een ontwikkeling binnen afzienbare tijd is voorzien en in gronden waarvoor dat niet het geval is. De gronden waarvoor een ontwikkeling binnen afzienbare tijd is voorzien worden gewaardeerd tegen de vervaardigingsprijs (= historische kostprijs vermeerderd met de bijgeschreven rente- en exploitatiekosten tot maximaal de marktwaarde) voor dergelijke gronden. Aan gronden waar binnen afzienbare tijd geen ontwikkeling zijn te voorzien, wordt conform de uitspraak van de Commissie BBV geen rente toegerekend. Ook deze gronden worden gewaardeerd tegen historische kostprijs tot maximaal de marktwaarde voor dergelijke gronden.

De gronden in exploitatie zijn opgenomen tegen de daaraan bestede kosten, inclusief de bijgeschreven rente en verminderd met de opbrengst wegens gerealiseerde verkopen. Gerealiseerde winst of berekend verlies zijn op de boekwaarde gemuteerd respectievelijk ten gunste/ten laste van de Algemene reserve Grondzaken. Winsten uit de grondexploitatie worden slechts genomen indien en voor zover die met voldoende mate van betrouwbaarheid als gerealiseerd aangemerkt kunnen worden. Voor de verwachte verliesgevendheid van complexen onder de onderhandenwerken grondexploitaties zijn voorzieningen 'waardering negatieve resultaten' gevormd, waarvan de bedragen in mindering zijn gebracht op het totaal onderhandenwerken per 31 december.

Vorderingen en overlopende activa

Conform de collectief statistische methode worden alle vorderingen en overlopende activa onderverdeeld naar gelijksoortige posten en gelijksoortige risico's en wordt jaarlijks de bijbehorende voorziening bijgesteld op basis van risico-inschattingen over de vorderingen per balansdatum. Het uitgangspunt is dat de hoogte van de post minus de voorziening overeenkomt met het te verwachten werkelijke te innen bedrag.

Liquide middelen en overlopende posten.

Deze activa worden tegen nominale waarde opgenomen.

Voorzieningen

Voorzieningen worden gewaardeerd op het nominale bedrag van de betrokken verplichting c.q. het voorzienbare verlies. De pensioenverplichting ten behoeve van de wethouders is echter tegen de contante waarde van de (reeds opgebouwde) toekomstige uitkeringsverplichtingen gewaardeerd. De onderhoudsegalisatievoorzieningen stoelen op een meerjarenraming van het uit te voeren groot onderhoud aan (een deel van) de gemeentelijke kapitaalgoederen, waarin rekening is gehouden met de kwaliteitseisen die ter zake geformuleerd zijn.

Vaste schulden

Vaste schulden worden gewaardeerd tegen de nominale waarde, verminderd met gedane aflossingen. De vaste schulden hebben een rentetypische looptijd van één jaar of langer.

Vlottende passiva

De vlottende passiva worden gewaardeerd tegen de nominale waarde.

Borg- en Garantstellingen

Voor zover leningen door de gemeente gewaarborgd zijn, is buiten telling het totaalbedrag van de geborgde schuldrestanten per einde boekjaar opgenomen. Overigens is in de toelichting op de balans nadere informatie opgenomen.

Single information Single audit (SiSa)

De doelstelling van de Single information Single audit (SiSa) is de verantwoordings- en controlelasten voor medeoverheden (gemeenten, provincies en regio's met een gemeenschappelijke regeling) richting uitkeringsverstrekkers te verminderen. De SiSa-verantwoordingsstelsel sluit aan bij het reguliere jaarrekeningproces van de medeoverheden. De financiële verantwoording van de daarvoor aangewezen specifieke uitkeringen gebeurt via een bijlage bij de jaarrekening en valt daarmee ook onder de accountantsverklaring. De SiSa-bijlage geeft op beknopte wijze volgend de door het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties voorgeschreven wijze de belangrijkste verantwoordingsinformatie over de betreffende specifieke uitkering, zoals bijvoorbeeld de juridische grondslag en de besteding ervan.

Departement	Nummer	Specifieke uitkering	Juridische grondslag	Ontvanger	SiSa bijlage verantwoordingsinformatie 2013 op grond van artikel 3 van de Regeling informatieverstrekking sisa						
					I N D I C A T O R E N						
OCW	D9	Onderwijsachterstanden beleid 2011-2014 (OAB)	Gemeenten	Besteding (jaar T) aan voorzieningen voor voorschoolse educatie die voldoen aan de wettelijke kwaliteitseisen (conform artikel 166, eerste lid WPO)	Besteding (jaar T) aan overige activiteiten (naast VVE) voor leerlingen met een grote achterstand in de Nederlandse taal (conform artikel 165 WPO)	Besteding (jaar T) aan afspraken over voor- en vroegschoolse educatie met bevoegde gezagsorganen van scholen, houders van kindcentra en peuterspeelzalen (conform artikel 167 WPO)	Opgebouwde reserve ultimo (jaar T-1).				
				Aard controle R	Aard controle R	Aard controle R	Aard controle R				
				Indicatornummer: D9 / 01	Indicatornummer: D9 / 02	Indicatornummer: D9 / 03	Indicatornummer: D9 / 04				
				€ 645.127	€ 24.000	€ 0	€ 80.079				
I&M	E11B	Nationaal Samenwerkingsprogramma Luchtkwaliteit (NSL)	SiSa tussen medeoverheden	Provinciale beschikking en/of verordening	Gemeenten en gemeenschappelijke regelingen (Wgr) (SiSa tussen medeoverheden)	1	Hieronder per regel één beschikingsnummer en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie	Besteding (jaar T) ten laste van provinciale middelen	Besteding (jaar T) ten laste van eigen middelen	Besteding (jaar T) ten laste van bijdragen door derden = contractpartners (niet rijk, provincie of gemeente)	Besteding (jaar T) ten laste van rentebaten gemeente op door provincie verstrekte bijdrage NSL
							Aard controle n.v.t.	Aard controle R	Aard controle R	Aard controle R	Aard controle R
							Indicatornummer: E11B / 01	Indicatornummer: E11B / 02	Indicatornummer: E11B / 03	Indicatornummer: E11B / 04	Indicatornummer: E11B / 05
							2008-11994	€ 0	€ 0	€ 0	€ 6.687
							Kopie beschikingsnummer	Teruggestort/verrekend in (jaar T) in verband met niet uitgevoerde maatregelen	Cumulatieve besteding ten laste van provinciale middelen tot en met (jaar T)	Cumulatieve besteding ten laste van eigen middelen tot en met (jaar T)	Cumulatieve besteding ten laste van bijdragen door derden = contractpartners (niet rijk, provincie of gemeente) tot en met (jaar T)
							Aard controle n.v.t.	Aard controle R	Aard controle n.v.t.	Aard controle n.v.t.	Aard controle n.v.t.
							Indicatornummer: E11B / 07	Indicatornummer: E11B / 06	Indicatornummer: E11B / 08	Indicatornummer: E11B / 09	Indicatornummer: E11B / 10
							2008-11994	€ 0	€ 50.000	€ 28.652	€ 0
							Kopie beschikingsnummer	Cumulatieve besteding ten laste van rentebaten gemeente op door provincie verstrekte bijdrage NSL tot en met (jaar T)	Cumulatief teruggestort/verrekend in (jaar T) in verband met niet uitgevoerde maatregelen tot en met (jaar T)	Eindverantwoording Ja/Nee	
							Aard controle n.v.t.	Aard controle n.v.t.	Aard controle n.v.t.	Aard controle n.v.t.	
Indicatornummer: E11B / 11	Indicatornummer: E11B / 12	Indicatornummer: E11B / 13	Indicatornummer: E11B / 14								
2008-11994	€ 6.687	€ 0	Nee								
SZW	G1	Wet sociale werkvoorziening (Wsw)	gemeente 2013	Wet sociale werkvoorziening (Wsw)	Alle gemeenten verantwoordelijk hier het gemeentedeel over (jaar T), ongeacht of er in (jaar T) geen, enkele of alle inwoners werkzaam waren bij een Openbaar lichaam o.g.v. de Wgr.	11,5	Het totaal aantal geïndiceerde inwoners van uw gemeente dat een dienstbetrekking heeft of op de wachtlijst staat en beschikbaar is om een dienstbetrekking als bedoeld in artikel 2, eerste lid, of artikel 7 van de wet te aanvaarden op 31 december (jaar T)	Het totaal aantal inwoners dat is uitgestroomd uit het werknemersbestand in (jaar T), uitgedrukt in arbeidsjaren	Volledig zelfstandige uitvoering Ja/Nee		
							Aard controle R	Aard controle R	Aard controle n.v.t.		
							Indicatornummer: G1 / 01	Indicatornummer: G1 / 02	Indicatornummer: G1 / 02		
						3,44	Nee				

Departement	Nummer	Specifieke uitkering	Juridische grondslag	Ontvanger	SiSa bijlage verantwoordingsinformatie 2013 op grond van artikel 3 van de Regeling informatieverstrekking sisa																				
					I N D I C A T O R E N																				
SZW	G1A	Wet sociale werkvoorziening (Wsw)	Hieronder per regel één gemeente(code) uit (jaar T-1) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen	Het totaal aantal geïndiceerde inwoners per gemeente dat een dienstbetrekking heeft of op de wachtlijst staat en beschikbaar is om een dienstbetrekking als bedoeld in artikel 2, eerste lid, of artikel 7 van de wet te aanvaarden op 31 december (T-1);	Het totaal aantal inwoners dat is uitgestroomd uit het werknemersbestand in (jaar T-1), uitgedrukt in arbeidsjaren;	Het totaal aantal gerealiseerde arbeidsplaatsen voor geïndiceerde inwoners in (jaar T-1), uitgedrukt in arbeidsjaren;	Het totaal aantal gerealiseerde begeleid werkenplekken voor geïndiceerde inwoners in (jaar T-1), uitgedrukt in arbeidsjaren;	Aard controle n.v.t.	Aard controle R	Aard controle R	Aard controle R	Aard controle R													
													totaal 2012	Wet sociale werkvoorziening (Wsw)	Alle gemeenten verantwoordden hier het totaal (jaar T-1). (Dus: deel Openbaar lichaam uit SiSa (jaar T-1) regeling G1B + deel gemeente uit (jaar T-1) regeling G1C-1) na controle door de gemeente.	inclusief deel openbaar lichaam	inclusief deel openbaar lichaam	inclusief deel openbaar lichaam	inclusief deel openbaar lichaam	inclusief deel openbaar lichaam					
Indicatornummer: G1A / 01	Indicatornummer: G1A / 02	Indicatornummer: G1A / 03	Indicatornummer: G1A / 04	Indicatornummer: G1A / 05																					
			1	0394(Haarlemmermeer)	401,25	29,12	308,08	21,98																	
			2																						
SZW	G2	Gebundelde uitkering op grond van artikel 69 WWB	Besteding (jaar T) algemene bijstand	Baten (jaar T) algemene bijstand (exclusief Rijk)	Besteding (jaar T) IOAW	Baten (jaar T) IOAW (exclusief Rijk)	Besteding (jaar T) IOAZ	Gemeente	Gemeente	Gemeente	Gemeente	Gemeente													
													gemeente 2013	Alle gemeenten verantwoordden hier het gemeentedeel over (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr.	1.1 Wet werk en bijstand (WWB)	1.1 Wet werk en bijstand (WWB)	1.2 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (IOAW)	1.2 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (IOAW)	1.3 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (IOAZ)	1.3 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (IOAZ)					
																					Aard controle R	Aard controle R	Aard controle R	Aard controle R	Aard controle R
																					Indicatornummer: G2 / 01	Indicatornummer: G2 / 02	Indicatornummer: G2 / 03	Indicatornummer: G2 / 04	Indicatornummer: G2 / 05
																					€ 20.974.081	€ 656.828	€ 812.400	€ 17.440	€ 72.635
																					Baten (jaar T) IOAZ (exclusief Rijk)	Besteding (jaar T) Bbz 2004 levensonderhoud beginnende zelfstandigen	Baten (jaar T) Bbz 2004 levensonderhoud beginnende zelfstandigen	Baten (jaar T) WWIK (exclusief Rijk)	Volledig zelfstandige uitvoering Ja/Nee
																					Gemeente	Gemeente	Gemeente	Gemeente	Zie de toelichting in de invulwijzer voor hulp bij het invullen en de mogelijke consequenties van een verkeerde keuze.
																					1.3 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (IOAZ)	1.4 Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (levensonderhoud beginnende zelfstandigen) (Bbz 2004)	1.4 Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (levensonderhoud beginnende zelfstandigen) (Bbz 2004)	1.6 Wet werk en inkomen kunstenaars (WWIK)	
																					Aard controle R	Aard controle R	Aard controle R	Aard controle R	Aard controle n.v.t.
																					Indicatornummer: G2 / 06	Indicatornummer: G2 / 07	Indicatornummer: G2 / 08	Indicatornummer: G2 / 09	Indicatornummer: G2 / 10
€ 28	€ 45.086	€ 2.769	€ 0	Ja																					
SZW	G3	Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (exclusief levensonderhoud beginnende zelfstandigen) gemeente 2013	Besteding (jaar T) levensonderhoud gevestigde zelfstandigen (exclusief Bob)	Besteding (jaar T) kapitaalverstrekking (exclusief Bob)	Baten (jaar T) levensonderhoud gevestigde zelfstandigen (exclusief Bob) (exclusief Rijk)	Baten (jaar T) kapitaalverstrekking (exclusief Bob) (exclusief Rijk)	Besteding (jaar T) aan onderzoek als bedoeld in artikel 56 Bbz 2004 (exclusief Bob)	Gemeente	Gemeente	Gemeente	Gemeente	Gemeente													
													Besluit bijstandverlening zelfstandigen (Bbz) 2004	Alle gemeenten verantwoordden hier het gemeentedeel over (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr.	Aard controle R	Aard controle R	Aard controle R	Aard controle R	Aard controle R	Aard controle R					
																					Indicatornummer: G3 / 01	Indicatornummer: G3 / 02	Indicatornummer: G3 / 03	Indicatornummer: G3 / 04	Indicatornummer: G3 / 05
																					€ 138.074	€ 219.615	€ 11.932	€ 188.589	€ 31.265
																					Besteding (jaar T) Bob	Baten (jaar T) Bob (exclusief Rijk)	Besteding (jaar T) aan uitvoeringskosten Bob als bedoeld in artikel 56 Bbz 2004	Volledig zelfstandige uitvoering Ja/Nee	
																					Gemeente	Gemeente	Gemeente	Gemeente	Zie de toelichting in de invulwijzer voor hulp bij het invullen en de mogelijke consequenties van een verkeerde keuze.
																					Aard controle R	Aard controle R	Aard controle R	Aard controle R	
																					Indicatornummer: G3 / 06	Indicatornummer: G3 / 07	Indicatornummer: G3 / 08	Indicatornummer: G3 / 09	
																					€ 0	€ 0	€ 0	Ja	

Departement	Nummer	Specifieke uitkering	Juridische grondslag	Ontvanger	SiSa bijlage verantwoordingsinformatie 2013 op grond van artikel 3 van de Regeling informatieverstrekking sisa				
					I N D I C A T O R E N				
SZW	G5	Wet participatiebudget (WPB) gemeente 2013	Wet participatiebudget (WPB)	Alle gemeenten verantwoorden hier het gemeentedeel over (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr.	Het aantal in (jaar T) bij een ROC ingekochte contacturen	Volledig zelfstandige uitvoering Ja/Nee	Besteding (jaar T) participatiebudget	Waarvan besteding (jaar T) van educatie bij roc's	Baten (jaar T) (niet-Rijk) participatiebudget
					Let op: Dit is de enige gelegenheid om verantwoording af te leggen over deze taakuitvoering	De zelfstandige uitvoering betreft de indicatoren G5/03 tot en met G5/07			
					Let op: Deze verantwoording kan niet door een gemeenschappelijke regeling worden uitgevoerd, ongeacht de keuze van de gemeente bij indicator G5/02	Zie de toelichting in de invulwijzer voor hulp bij het invullen en de mogelijke consequenties van een verkeerde keuze			
					<i>Aard controle D1</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i>	<i>Aard controle R</i>	<i>Aard controle R</i>	<i>Aard controle R</i>
					<i>Indicatornummer: G5 / 01</i>	<i>Indicatornummer: G5 / 02</i>	<i>Indicatornummer: G5 / 03</i>	<i>Indicatornummer: G5 / 04</i>	<i>Indicatornummer: G5 / 05</i>
					3.292	Ja	€ 3.251.453	€ 544.039	€ 256
					Waarvan baten (jaar T) van educatie bij roc's	Besteding (jaar T) Regelluw			
						Dit onderdeel is uitsluitend van toepassing op gemeenten die in (jaar T-1) duurzame plaatsingen van inactieven naar werk hebben gerealiseerd en verantwoord aan het Rijk			
					<i>Aard controle R</i>	<i>Aard controle R</i>			
					<i>Indicatornummer: G5 / 06</i>	<i>Indicatornummer: G5 / 07</i>			
€ 0	€ 0								

Overige gegevens

Controleverklaring van de onafhankelijke accountant

Aan: het College van Burgemeester en Wethouders en de gemeenteraad van de gemeente Haarlemmermeer

Verklaring betreffende de jaarrekening

Wij hebben de in de jaarstukken 2013 opgenomen jaarrekening 2013 van de gemeente Haarlemmermeer gecontroleerd. Deze jaarrekening bestaat uit de balans per 31 december 2013 en de programmarekening over 2013 met de toelichtingen, waarin zijn opgenomen een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen, alsmede de SiSa-bijlage.

Verantwoordelijkheid van het college van burgemeester en wethouders

Het college van burgemeester en wethouders van de gemeente Haarlemmermeer is verantwoordelijk voor het opmaken van de jaarrekening in overeenstemming met het in Nederland geldende Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten en de Beleidsregels toepassing Wet Normering bezoldiging topfunctionarissen in de publieke en semipublieke sector (WNT) alsmede het jaarverslag in overeenstemming met het in Nederland geldende Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten. Deze verantwoordelijkheid houdt onder meer in dat de jaarrekening zowel de baten en lasten als de activa en passiva getrouw dient weer te geven en dat de in de jaarrekening verantwoorde baten, lasten en balansmutaties rechtmatig tot stand zijn gekomen. Rechtmatige totstandkoming betekent in overeenstemming met de begroting en met de relevante wet- en regelgeving, waaronder gemeentelijke verordeningen.

Het college van burgemeester en wethouders is tevens verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing als het noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening en de rechtmatige totstandkoming van baten, lasten en balansmutaties mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fraude of fouten.

Verantwoordelijkheid van de accountant

Onze verantwoordelijkheid is het geven van een oordeel over de jaarrekening op basis van onze controle. Wij hebben onze controle verricht in overeenstemming met Nederlands recht, waaronder de Nederlandse controlestandaarden, de 'Beleidsregels toepassing WNT' inclusief het Controleprotocol WNT, het Besluit accountantscontrole decentrale overheden en het normenkader dat d.d.4 juli 2013 met kenmerk 2013/28093 is vastgesteld door de gemeenteraad van de gemeente Haarlemmermeer. Dit vereist dat wij voldoen aan de voor ons geldende ethische voorschriften en dat wij onze controle zodanig plannen en uitvoeren dat een redelijke mate van zekerheid wordt verkregen dat de jaarrekening geen afwijkingen van materieel belang bevat.

Een controle omvat het uitvoeren van werkzaamheden ter verkrijging van controle-informatie over de bedragen en de toelichtingen in de jaarrekening. De geselecteerde werkzaamheden zijn afhankelijk van de door de accountant toegepaste oordeelsvorming, met inbegrip van het inschatten van de risico's dat de jaarrekening een afwijking van materieel belang bevat als gevolg van fraude of fouten.

Bij het maken van deze risico-inschattingen neemt de accountant de interne beheersing in aanmerking die relevant is voor het opmaken van de jaarrekening en voor het getrouwe beeld daarvan, alsmede voor de rechtmatige totstandkoming van baten, lasten en balansmutaties, gericht op het opzetten van controlewerkzaamheden die passend zijn in de omstandigheden. Deze risico-inschattingen hebben echter niet tot doel een oordeel tot uitdrukking te brengen over de effectiviteit van de interne beheersing van de gemeente. Een controle omvat tevens het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving en de gebruikte financiële rechtmatigheidscriteria en van de redelijkheid van de door het college van burgemeester en wethouders van de gemeente gemaakte schattingen, alsmede een evaluatie van het algehele beeld van de jaarrekening. De bij onze controle toegepaste goedkeuringstolerantie bedraagt voor fouten 1% en voor onzekerheden 3% van de totale lasten na toevoegingen aan reserves. Op basis van artikel 2 lid 7 BADO is deze goedkeuringstolerantie door de Gemeenteraad bij raadsbesluit van 4 juli 2013 met kenmerk 2013/28093 vastgesteld.

Wij zijn van mening dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is om een onderbouwing voor ons oordeel te bieden.

Oordeel betreffende de jaarrekening

Naar ons oordeel geeft de jaarrekening van gemeente Haarlemmermeer een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van zowel de baten en lasten over 2013 als van de activa en passiva per 31 december 2013 in overeenstemming met het Besluit Begroting en verantwoording provincies en gemeenten en de Beleidsregels toepassing WNT.

Voorts zijn wij van oordeel dat de in deze jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties over 2013 in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand zijn gekomen in overeenstemming met de begroting en met de relevante wet- en regelgeving, waaronder gemeentelijke verordeningen en de Beleidsregels toepassing WNT.

Verklaring betreffende overige bij of krachtens de wet gestelde eisen

Ingevolge artikel 213 lid 3 onder de Gemeentewet vermelden wij dat het jaarverslag, voor zover wij dat kunnen beoordelen, verenigbaar is met de jaarrekening.

Amsterdam, 28 maart 2014

Ernst & Young Accountants LLP

w.g. drs. M.E. van Kimmenade RA MGA

Assurance-rapport van de onafhankelijke accountant

Aan: gemeente Haarlemmermeer

Opdracht

Het college van Burgemeester en Wethouders van de gemeente Haarlemmermeer (hierna: Haarlemmermeer) heeft ons een assurance-opdracht verstrekt ten aanzien van de tabel met indicatoren zoals is opgenomen in de paragraaf “duurzaamheid” in het jaarverslag 2013 (hierna: Verantwoording) van Haarlemmermeer. Onze assurance-opdracht is gericht op het verkrijgen van een beperkte mate van zekerheid dat de verantwoording in alle van materieel belang zijnde aspecten de gegevens juist weergeeft in overeenstemming met het verslaggevingsbeleid van Haarlemmermeer.

De opdracht tot het geven van assurance bij de verantwoording heeft geen betrekking op de overige informatie over duurzaamheid of verwijzingen naar www.haarlemmermeer.nl of externe websites.

Verantwoordelijkheid van het college van Burgemeester en Wethouders

Het college van Burgemeester en Wethouders is verantwoordelijk voor het opstellen van de verantwoording in overeenstemming met het verslaggevingsbeleid van Haarlemmermeer, zoals is opgenomen in de paragraaf “definities en bronnen paragraaf duurzaamheid”.

Het college van Burgemeester en Wethouders is tevens verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing als het noodzakelijk acht om het opstellen van de verantwoording mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fraude of fouten.

Verantwoordelijkheid van de accountant

Onze verantwoordelijkheid is het verstrekken van een conclusie bij de verantwoording. Wij hebben ons onderzoek verricht in overeenstemming met Nederlands recht, waaronder de Nederlandse controlestandaard 3000 “Assurance-opdrachten anders dan opdrachten tot controle of beoordeling van historische financiële informatie”. Dit vereist dat wij voldoen aan de voor ons geldende ethische voorschriften en dat wij ons onderzoek zodanig plannen en uitvoeren dat een beperkte mate van zekerheid wordt verkregen dat de verantwoording geen afwijkingen van materieel belang bevat.

Het onderzoek van de verantwoording omvat in het bijzonder de volgende werkzaamheden:

- Het beoordelen van de aanvaardbaarheid van de gehanteerde verslaggevingscriteria en de consistente toepassing ervan, alsmede van belangrijke schattingen en berekeningen, die bij het opstellen van de indicatoren zijn toegepast.
- Het verkrijgen van inzicht in de opzet en het bestaan van de gebruikte systemen en gehanteerde methoden voor het verzamelen en verwerken van gegevens die dienen als basis voor de gerapporteerde informatie.
- Het vaststellen of de trends van 2010-2012 op rekenkundig correcte wijze zijn geëxtrapoleerd naar de duurzaamheidsindicatoren 2013.
- Het uitvoeren van werkzaamheden met betrekking tot de onderbouwing van de informatie in de verantwoording, voornamelijk door een combinatie van cijferanalyses en het inwinnen van inlichtingen.

De werkzaamheden die worden verricht bij het verkrijgen van een beperkte mate van zekerheid zijn gericht op het vaststellen van de plausibiliteit van informatie en zijn geringer in diepgang dan die bij een assurance-opdracht gericht op het verkrijgen van een redelijke mate van zekerheid.

Wij zijn van mening dat de door ons verkregen assurance-informatie voldoende en geschikt is om een onderbouwing voor onze conclusie te bieden.

Conclusie

Op grond van ons onderzoek komen wij tot de conclusie dat ons niets gebleken is op basis waarvan wij zouden moeten concluderen dat de tabel met indicatoren zoals is opgenomen in de paragraaf "duurzaamheid" in het jaarverslag 2013 niet in alle van materieel belang zijnde aspecten juist is weergegeven in overeenstemming met het verslaggevingsbeleid van gemeente Haarlemmermeer.

Benadrukking van de wijze van totstandkoming van indicatoren 2013

Wij vestigen de aandacht op de wijze waarop een deel van de indicatoren 2013 zijn bepaald.

Een deel van deze indicatoren 2013 zijn gebaseerd op de gerealiseerde trend van de tijdsperiode 2010-2012 en betreffen derhalve een extrapolatie.

In het hoofdstuk "definities en bronnen paragraaf duurzaamheid" in het jaarverslag 2013 is door gemeente Haarlemmermeer exact toegelicht bij welke indicatoren dit van toepassing is.

Deze situatie doet geen afbreuk aan onze conclusie.

Rotterdam, 19 maart 2014

Ernst & Young Accountants LLP

w.g. H. Hollander RA

Verklarende woordenlijst

Begrip	Omschrijving
Decentralisatie-uitkering	Een nieuwe vorm van uitkering in het gemeente- en provinciefonds, naast de algemene uitkering, de aanvullende uitkering en de integratie-uitkering. Decentralisatie-uitkering biedt de mogelijkheid om tijdelijk beleid en beleid waarvan op voorhand de termijn van (eventuele) opname in de algemene uitkering nog niet bekend is in de systematiek van het gemeentefonds op te nemen.
Doeluitkering	Door een ministerie verstrekte gelden voor het uitvoeren van een specifieke taak (specifieke uitkering) (bijvoorbeeld onderwijs en wet werk en bijstand). Een doeluitkering is niet vrij besteedbaar.
Dualisering	Dualisering is strikt genomen het scheiden van de taken en bevoegdheden van raad en college. De raad concentreert zich op kaderstelling, controle en volksvertegenwoordiging; het college bestuurt.
Effectindicatoren	Effectindicatoren geven een aanwijzing over de mate waarin de doelstellingen zijn bereikt.
Eigen vermogen	Het eigen vermogen is het verschil tussen de activa en het vreemd vermogen. Het eigen vermogen op de balans bestaat uit het saldo van de programmarekening en de reserves.
Financiering	De wijze waarop wordt voorzien in de behoefte aan middelen voor de exploitatie en de investeringen. Inkomsten en uitgaven verlopen niet altijd synchroon, zodat tijdelijke overschotten of tekorten ontstaan. Deze worden gereguleerd op de geldmarkt (kortgeld).
Functie	Afgeleid van een hoofdfunctie. Een functie komt overeen met een onderdeel van het takenpakket en geeft een globale groepering van inkomsten en uitgaven per taakveld, per onderwerp van zorg. Bijvoorbeeld bijstandsverlening en sport.
Garantie	Zekerheidsstelling door de gemeente ten behoeve van derden die een lening aantrekken. Derden zijn bijvoorbeeld sportverenigingen en welzijns - instellingen. Ingeval van wanbetaling moet de gemeente de resterende schuld aflossen.
Gemeentefonds	Landelijk begrotingsfonds onder beheer van het ministerie van BZK, waarin een deel van de opbrengst van de rijksbelastingen wordt gestort. Uit dit fonds worden jaarlijks (algemene) uitkeringen gedaan aan de gemeenten ter dekking van een deel van hun uitgaven. Deze gelden zijn, voor zover daar geen wettelijke verplichtingen tegenover staan, vrij besteedbaar.
Heroriëntatie	Zie ombuiging
Incidenteel	Enmalig, dat wil zeggen niet jaarlijks terugkerende lasten of baten.
Integratie-uitkeringen	Uitkering uit het Gemeentefonds van tijdelijke aard ter overbrugging voor gefaseerde overheveling van specifieke rijksuitkeringen.
Jaarrekening	Eén van de twee onderdelen van de verantwoording. De jaarrekening geeft per programma een analyse van de afwijkingen tussen de begroting en de rekening. Tevens wordt in de jaarrekening de stand van de vermogenspositie opgemaakt.
Jaarverslag	Eén van de twee onderdelen van de verantwoording. Het jaarverslag bevat de meer beleidsmatige onderdelen, zoals de programmaverantwoording en de paragraafverantwoording.
Kapitaallasten	Deze bestaan uit de componenten afschrijving en rente. Het zijn exploitatiekosten van activa, gebaseerd op de levensduur. De rentekosten ontstaan omdat beslag op vermogen wordt gelegd. Vanwege jaarlijkse afschrijving daalt de boekwaarde en daarmee de rentekosten.
Kapitaalverstrekking	Interne lening ter financiering van vaste activa.
Kasgeldlimiet	Deel van het financieringstekort dat maximaal tegen kort geld mag worden geleend. Is het tekort hoger dan de limiet, dan moet financiering plaatsvinden met lang geld.

Kengetal	Een absoluut getal of een verhoudingsgetal dat is uitgedrukt in fysieke- of in geldeenheden en dat de toestand van of de ontwikkeling op een programma in beeld brengt.
Kerngegevens	Opsomming van relevante gegevens met het doel in één oogopslag een indruk te geven waar het in het desbetreffende werkkterrein om gaat.
Kort geld	Middelen die worden aangetrokken op de geldmarkt in de vorm van kortlopende leningen (termijn korter dan een jaar).
Lang geld	Middelen die worden aangetrokken op de kapitaalmarkt in de vorm van langlopende leningen (termijn langer dan een jaar).
Leges	Heffing voor een goed of een dienst op een publiekrechtelijke grondslag (bijvoorbeeld leges paspoorten, leges rijbewijzen). Het totaal van de leges mag hooguit kostendekkend zijn.
Liquiditeitsplanning	Een liquiditeitsplanning geeft inzicht in tijdstip, omvang en periode waarvoor financieringsmiddelen moeten worden aangetrokken.
Missie	Bestaansrecht (boodschap) van de organisatie, bezien vanuit de maatschappelijke functie die zij vervult.
Ombuiging	Verlaging van de uitgaven ten opzichte van een eerder vastgelegd ijkpunt.
Onderuitputting	Onderbesteding van budgetten in enig jaar.
Onrendabele investering	Investering die alleen mogelijk is door een bijdrage uit de algemene middelen.
Openeinderegelingen	Regeling op grond waarvan derden buiten de overheid recht hebben op een geldelijke bijdrage van de overheid of van de sociale fondsen. Dit ongeacht of deze overheid / fondsen hiervoor voldoende budget hebben. Deze derde moet voldoen aan in de regeling vastgelegde voorwaarden. Alleen door het aanpassen van deze voorwaarden kan de overheid het beroep op een openeinderegeling beheersen.
Precariobelasting	Rechten voor het gebruiken van openbare grond of water. Het recht kan worden geheven van degenen die voorwerpen onder, op of boven openbare gemeentegrond of water hebben of van degene voor wie dit gebeurt.
Privatisering	Die vormen van verzelfstandiging, waarbij door de overheid verrichte taken hetzij onder een minder directe vorm van overheidsinvloed worden gesteld, hetzij geheel aan die overheidsinvloed worden onttrokken.
Programmabegroting	Het overzicht van de geraamde (verwachte) baten en lasten in een bepaald jaar, opgesteld volgens het BBV. De begroting wordt door de raad vastgesteld. De programmabegroting geeft – op hoofdlijnen – inzicht in het door de raad voorgestane beleid ingedeeld in programma's en de daarmee samenhangende financiële middelen voor het komend jaar en (indicatief) de daarop volgende drie jaren.
Programmaverantwoording	Overzicht van de in een bepaald jaar gerealiseerde lasten en baten ter verantwoording van het uitvoeren van de programmabegroting.
Publiek-private samenwerking	Vormen van samenwerking tussen markt en overheid. Hierbij wordt gezocht naar een (PPS) institutionele vormgeving waarin het bereiken van synergie-effecten en een efficiënte allocatie van schaarse middelen centraal staan.
Rechten	Rechten worden geheven ter dekking van de kosten van de dienstverlening (bijvoorbeeld de afvalstoffenheffing en het rioolrecht). Rechten mogen maximaal kostendekkend zijn.
Rekenrente	Voorgecalculeerde rente voor het ter beschikking stellen van gelden (lang) aan de interne organisatie.
Rendabele investering	Een dergelijke investering wordt geheel gedekt door opbrengsten van derden, dan wel door verlaging van kosten (bijvoorbeeld energiebesparing).
Reserves	Dit betreft in beginsel vrij aanwendbare middelen ze behoren daarom tot het eigen vermogen. De reserves worden onderscheiden in de algemene reserves en bestemmingsreserves.
Retributies	Zie rechten.
Risico's	Risico's zoals bekend bij het aanbieden van de programmabegroting en de jaarstukken.
Risicovoorzieningen	Voorzieningen die betrekking hebben op gekwantificeerde risico's, niet zijnde de risico's

over de apparaatskosten; deze laatste worden gedekt door de Algemene dekkingsreserve.

Specifieke uitkering	Zie: doeluitkering.
Stelpost	Een begrotingspost waarop bedragen worden geraamd die nog niet specifiek benoemd kunnen worden of nog te verdelen zijn.
Structureel	Jaarlijks terugkerend. Structurele kosten moeten door structurele opbrengsten worden gedekt.
Subsidie	Overdrachten van gemeente aan derden, zowel particuliere instellingen als natuurlijke personen. Deze omvatten zowel de bijstandsuitgaven als subsidies in engere zin.
Treasury	Dit betreft het geheel van activiteiten in verband met de financiering.
Treasuryparagraaf	De treasuryparagraaf is een onderdeel van de programmabegroting en de jaarstukken. In de begroting wordt ingegaan op de beleidsplannen voor de treasuryfunctie voor de komende jaren en in het bijzonder voor het eerst komende jaar. In de jaarstukken wordt door middel van een analyse ingegaan op de verschillen tussen de begroting en de realisatie daarvan.
Treasurystatuut	Hierin worden de uitgangspunten, doelstellingen, beleidsmatige en organisatorische kaders voor de treasuryfunctie vastgelegd. Tevens bevat deze regels over de inhoud, vorm en periodiciteit van de verantwoordingsinformatie van de ambtelijke organisatie aan het college.
Van derden verkregen middelen	De nog niet bestede middelen, die onder stringente condities zijn verkregen van derden, veelal de rijks- of provinciale overheid.
Verantwoording	Ook wel jaarstukken genoemd. De verantwoording wordt opgesteld conform het BBV en is opgebouwd uit het (eigenlijke) jaarverslag en de jaarrekening. De verantwoording is de tegenhanger van de programmabegroting.
Verplichting	Contractuele overeenkomst tot het betalen van een vast bedrag aan een bekende partij.
Voorzieningen	Verplichtingen met een voorwaardelijk karakter. Deze worden op de balans gerekend tot het vreemd vermogen. Ze worden getroffen voor toekomstige uitgaven, waarvan de oorzaak zich reeds heeft voorgedaan. Voorzieningen moeten dekkend zijn voor de achterliggende voorwaardelijke verplichtingen. Voorzieningen kunnen worden onderscheiden in risico- en kostenegalatievoorzieningen.